

การวิเคราะห์ต้นทุนเปรียบเทียบการเลี้ยงไก่เนื้อครบวงจร
และการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท

อศรียา สอนบุญลา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พ.ศ. 2545

ISBN 974-281-725-1

**A Comparative Cost Analysis of Feed Broiler Integration
and Contract Farming System**

Asariya Sonbunla

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of The Requirements

For The Degree of Master of Economics

Department of Business Economics

Graduate School , Dhurakijpundit University

2002

ISBN 974-281-725-1

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ชื่อวิทยานิพนธ์ การวิเคราะห์ต้นทุนเปรียบเทียบการเลี้ยงไก่เนื้อครบวงจรและการเลี้ยงไก่เนื้อ
ฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท

เสนอโดย น.ส.อัศรียา สอนบุญลา

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)

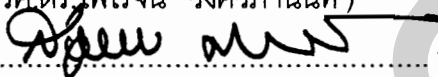
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.ดร.สรยุทธ มีนะพันธ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

..... ประธานกรรมการ

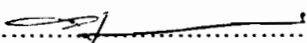
(รศ.ดร.ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(รศ.ดร.สรยุทธ มีนะพันธ์)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

(ดร.ชัยวัฒน์ คนจริง)

..... กรรมการผู้แทนทบวงมหาวิทยาลัย

(ผศ.อนุชา จินตกานนท์)

บัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รศ.ดร.สมพงษ์ อรพินท์)

วันที่ 31 เดือน ๓ พ.ศ. ๒๕๕๕

กิตติกรรมประกาศ

ในการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้เขียนได้รับความกรุณาอย่างดียิ่งจากบุคคลหลายท่านด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งรศ.ดร. สรยุทธ มีนะพันธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยให้หลักเกณฑ์ ความรู้ แนวทางในการหาข้อมูลและการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ตลอดจนแนะนำงานเขียน เอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ให้อีกด้วย รศ.ดร. ไพโรจน์ วงศ์วิภาณนท์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ซึ่งได้สละเวลาอันมีค่าของท่านในการให้ข้อคิดเห็นตลอดจนคำแนะนำปรึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียนอย่างมากและคณะกรรมการ อาจารย์ทุกๆ ท่านที่ให้คำแนะนำตลอดจนให้เกียรติเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้เขียนจึงขอกราบขอบพระคุณทุกท่านเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบคุณนายสัตวแพทย์เกรียงมาศ พันธุ์ชัย ผู้อำนวยการสำนักวิชาการ ปศุสัตว์ คุณสมศักดิ์ บุญลาภ ผู้จัดการอาวุโสฝ่ายธุรกิจไก่เนื้อ และเจ้าหน้าที่ของบริษัทฯ ที่ไม่ประสงค์ออกนามที่ได้ช่วยให้คำแนะนำและความช่วยเหลือในการรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี ผู้เขียนขอขอบคุณทุกท่านและเพื่อน ๆ ที่ไม่ได้กล่าวรายนาม ณ ที่นี้ที่ได้ให้การช่วยเหลือจนวิทยานิพนธ์สำเร็จลงได้ด้วยดี

ท้ายที่สุดผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และพี่สาว ซึ่งสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมาจนสำเร็จการศึกษาในครั้งนี้

อัศริยา สอนบุญลา

พ.ศ. 2545

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ม
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการศึกษา.....	5
สมมติฐานของการศึกษา.....	6
วิธีการศึกษา.....	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	7
เกณฑ์การคัดเลือกคุณภาพไก่ของ EU.....	9
2 ระบบเศรษฐกิจการเลี้ยงไก่เนื้อในประเทศไทย.....	13
ประวัติและความเป็นมา.....	13
หลักประกันในการทำสัญญาและระยะเวลาสัญญาของบริษัท เอ็กซ์.....	21
ระบบตลาดไก่เนื้อ.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	39
3 แนวคิดและทฤษฎีการทำสัญญาผูกพัน.....	47
ทฤษฎีเกี่ยวกับ Vertical Integration และ Contract Farming.....	47
สัญญาการผูกพันการค้าเลี้ยงไก่ในประเทศไทย.....	54
รูปแบบจำลองการทำสัญญาเลี้ยงไก่เนื้อ.....	60
ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท.....	64
ต้นทุนทางเลือกในการเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท.....	65

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท.....	68
ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา.....	75
ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง.....	77
ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระ.....	93
เปรียบเทียบต้นทุนและประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อ.....	99
คำนวณค่าใช้จ่ายที่บริษัทต้องจ่ายกฎ EU.....	105
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	108
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	121
ประวัติผู้เขียน.....	147

สารบัญญัตินำ

ตารางที่	หน้า
1	แสดงปริมาณและมูลค่าส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของไทย.....3
2	แสดงปริมาณการผลิตไก่เนื้อ.....4
3	แสดงราคาเฉลี่ยทั้งปีของราคาประกันบริษัท เอ็กซ์ และราคาตลาดของลูกไก่ อาหารไก่และราคารับซื้อไก่เนื้อ ระหว่างปี 2541-2543.....22
4	แสดงลักษณะการดำเนินงานการเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เอ็กซ์เปรียบเทียบกับระหว่าง การเลี้ยงแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง.....25
5	แสดงปริมาณการส่งออกเนื้อไก่ของประเทศผู้ส่งออกไก่เนื้อที่สำคัญ.....35
6	แสดงปริมาณการนำเข้าเนื้อไก่ของประเทศที่สำคัญ.....36
7	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2541.....71
8	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2542.....72
9	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2543.....73
10	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ปี 2541.....78
11	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ปี 2542.....79
12	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ปี 2543.....80
13	แสดงน้ำหนักเฉลี่ยเทียบกับ FCR มาตรฐานของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง.....84
14	แสดงผลต่าง FCR จริงและFCR มาตรฐานของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง...85
15	แสดงน้ำหนักไก่เฉลี่ยและ FCR ของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง.....86
16	แสดงน้ำหนักไก่เปรียบเทียบกับ % เลี้ยงรอดมาตรฐานของการเลี้ยงไก่เนื้อ แบบรับจ้างเลี้ยง.....87
17	แสดงผลต่าง% เลี้ยงรอดจริงกับ%เลี้ยงรอดมาตรฐานเทียบกับน้ำหนักจริง ของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง.....87
18	แสดงโบนัสความสามารถพิเศษของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง.....87
19	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ปี 2541.....89
20	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ปี 2542.....90
21	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ปี 2543.....91
22	แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและ

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
	ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา.....94
23	แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง.....95
24	แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ แบบรับจ้างเลี้ยงและแบบประกันราคา.....96
25	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระตามขนาดเล้า.....97
26	แสดงราคาไก่เนื้อ ตั้งแต่ปี 2539-2543.....100
27	แสดงประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อแบบโรงเรือนเปิด.....102
28	แสดงประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อแบบโรงเรือนปิด.....103
29	แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อ ปี 2541-2543.....104

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1	แสดงส่วนแบ่งตลาดส่งออกเนื้อไก่ของไทย.....11
2	แสดงโครงสร้างของอุตสาหกรรมไก่เนื้อ.....15
3	แสดงวิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทอิสระ.....31
4	แสดงวิธีการตลาดไก่เนื้อฟาร์มบริษัท ผู้เลี้ยงประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง.....32
5	กราฟแสดงราคาลูกไก่เปรียบเทียบระหว่างราคาตลาดและราคาประกัน ของบริษัท เอ็กซ์ ปี 2543.....55
6	กราฟแสดงราคารับซื้อไก่เนื้อเปรียบเทียบระหว่างราคาตลาดและราคาประกัน ของบริษัท เอ็กซ์ ปี 2543.....55
7	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2541 74
8	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2542 74
9	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2543 75
10	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาปี2541-2543.....81
11	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงปี 2541.....92
12	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงปี 2542.....92
13	กราฟแสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงปี 2543.....93
14	แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่ของผู้เลี้ยงอิสระ.....98
15	แสดงราคาไก่เนื้อตั้งแต่ ปี 2539-2543.....101

ชื่อวิทยานิพนธ์	การวิเคราะห์ต้นทุนเปรียบเทียบการเลี้ยงไก่เนื้อครบวงจรและการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท
ชื่อนักศึกษา	น.ส.อศรียา สอนบุญลา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รศ.ดร.สรยุทธ มีนะพันธ์
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ
ปีการศึกษา	2545

บทคัดย่อ

ผลผลิตการเกษตรของประเทศไทยทั้งหมด ไก่เนื้อเป็นผลิตผลเกษตรกรรมสาขาปศุสัตว์ชนิดหนึ่งที่ทำรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศให้ประเทศไทยจำนวนมาก นอกจากนี้ไก่เนื้อยังอยู่ในกลุ่มสินค้าเป้าหมายที่ได้รับการสนับสนุนให้มีการผลิตเพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นสินค้าที่มีความต้องการเพิ่มขึ้นและมีคู่ทางการขยายตลาดไก่เนื้อได้มาก ในปัจจุบันการเลี้ยงไก่เนื้อได้รับการสนับสนุนจากบริษัทผู้ผลิตไก่เนื้อครบวงจร ดังนั้นการทราบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อที่ถูกต้องจะเป็นประโยชน์แก่บริษัทฯ ในการสนับสนุนให้มีการเลี้ยงไก่เนื้อ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาระบบเศรษฐกิจของการเลี้ยงไก่เนื้อ รูปแบบการเลี้ยง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไก่เนื้อ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทผู้ผลิตไก่เนื้อส่งออกครบวงจรและฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท โดยศึกษาจากข้อมูลของบริษัทหนึ่งที่ทำธุรกิจไก่เนื้อเพื่อการส่งออกครบวงจร โดยแบ่งประเภทของฟาร์มเป็น 3 ประเภท คือ ฟาร์มของบริษัท ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา และฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง การวิเคราะห์ข้อมูล โดยรวบรวมต้นทุนทั้งหมด(Total cost) จากต้นทุนคงที่(Fixed cost)รวมกับต้นทุนผันแปร(Variable cost) ระยะเวลาในการศึกษา ตั้งแต่ปี 2541-2543 โดยศึกษาฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อทุกฟาร์มที่ทำสัญญาไว้กับบริษัทที่ทำการศึกษา รวมทั้งสิ้น 1,471 ฟาร์ม

ผลการศึกษาด้านต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ พบว่าฟาร์มบริษัทมีต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อต่ำที่สุด เมื่อเทียบกับฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท ทั้งสองประเภท คือ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา และฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง ในปี 2541 เท่ากับ 29.77 , 29.99 และ 30.49 บาท/กก.ตาม

ลำดับ ในปี 2542 เท่ากับ 25.70 , 25.91 และ 26.18 บาท/กก. ตามลำดับ และในปี 2543 เท่ากับ 25.22 , 25.68 และ 26.12 บาท/กก. ตามลำดับ ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อมากที่สุดของการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัทและแบบรับจ้างเลี้ยง คือ ราคาอาหารไก่ รองลงมา คือราคาลูกไก่ และในส่วนของ การเลี้ยงแบบประกันราคา ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการเลี้ยงมากที่สุด คือ ราคาประกันของบริษัทที่ทำ สัญญาไว้กับผู้เลี้ยง และเมื่อคำนวณค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เพื่อหาการปนเปื้อน ของเชื้อนิวคลาสเซลในเนื้อไก่ที่บริษัทต้องจ่าย เพื่อให้เป็นไปตามกฎของ EU ซึ่งเป็นผู้ซื้อเนื้อไก่ราย ใหญ่ของธุรกิจส่งออกไก่เนื้อ ผลการศึกษาพบว่า ค่าใช้จ่ายฟาร์มของบริษัท ต่ำกว่า ฟาร์มของเกษตรกร ที่มีสัญญาผูกพันถึง 10 เท่า

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัทผู้ผลิตไก่เนื้อเพื่อการส่งออกครบวง จรมิตั้งทุนการผลิตต่ำกว่าฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท เนื่องจากฟาร์มของบริษัท บริษัทสามารถเลือกสินค้าที่มีคุณภาพดี กำหนดวันลงลูกไก่ ระยะเวลาในการเลี้ยงและวันจับไก่เนื้อ ได้ ทำให้มีรอบการเลี้ยงต่อปีมากกว่าการเลี้ยงแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง และค่าใช้จ่ายในการ ตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เพื่อหาการปนเปื้อนของเชื้อนิวคลาสเซลในเนื้อไก่ฟาร์มของบริษัทต่ำกว่า การเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันและแบบรับจ้างเลี้ยง แต่ขณะเดียวกันการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท บริษัทจะมีความเสี่ยงจากผลการเลี้ยงมากที่สุด เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้น อาทิเช่น ไก่ตาย ระหว่างการเลี้ยง ไก่ไม่โต ไก่เนื้อไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดส่งออกกำหนด ฯลฯ ความเสียหายต่าง ๆ เหล่านี้ บริษัทจะต้องรับผิดชอบทั้งหมด ซึ่งต่างจากการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา ผู้เลี้ยงจะเป็นผู้ รับผิดชอบความเสียหายที่เกิดจากการเลี้ยงทั้งหมด

9

Thesis Title	A Comparative Cost Analysis of Feed Broiler Integretion And Contract Farming System
Name	Miss Asariya Sonbunla
Term Paper Advisor	Associate Prof.Dr.Sorrayuth Meenaphant
Department	Economics
Acalemic Year	2001

ABSTRACT

Broiler is one of the agricultural produces coming from livestock branch that makes Thailand earns a great deal of foreign currency. In addition, it is one of the targeted commodities under augmentation scheme since the demand for broiler is being increased and its market is more expandable. Nowadays broiler raising is being promoted by a fully-integrated broiler production company. So that knowing correct cost of raising broiler is beneficial to such company in extending its business of raising broiler.

The purposes of this study were to determine the economic system of raising broiler, the raising patterns including problems and restraints in raising broiler and to do a comparative study on raising costs of the fully-integrated broiler company's farm producing broilers for export and of the contracted broiler growers' farms. The data were analyzed by collecting total cost as the summation of fixed cost and variable cost. The study had been conducted from the year 1998 to 2000. All of 1,471 broiler farms being contracted with such broiler company were studied.

The findings indicated that the cost of raising broiler of the company's farm was of the lowest as compared with that of the two contracted farms: the price assured-contracted growers' farm; and the employed-contracted growers' farm. In 1998, the costs of raising broiler of the company's farm, the price assured-contracted growers' farm, and the employed-contracted growers' farm were 29.77, 29.99, and 30.49 baht/kilogram respectively. And that in 2000, were 25.22, 25.68, and 26.12 baht/kilogram respectively. The factors influencing the cost of raising broiler of the company's farm and the employed-contracted growers' farm at the first place was the feed price and

at the second place was the chick price. But that of the price assured-contracted growers' farm was the level of assured price given to the farm by such fully-integrated broiler production company. In addition, the expense paid for a scientific test to examine the contamination of Newcastle disease on broilers in according to the regulations provided by EU, the more important broiler purchaser, was studied. Its finding indicated that such expense of company's farm was tenfold lower than that of the two contracted farms.

So it could be concluded that the cost of raising broiler of the company's farm was lower than that of the two contracted farms. Because company's farm was the property of the company itself so it could be able to select only good quality commodities, and able to fix the date for its broiler chick delivery, including raising period and the date for catching broilers beforehand. This permitted company's farm could have more raising cycles per annum than that of the two contracted growers' farms. Furthermore, the expense paid for scientific test to examine the contamination of Newcastle disease on broilers was lower than that of the two contracted growers' farms. At the same time, the company's farm as the business of such company has a higher risk of raising broilers than that of the two contracted growers' farms. This might be due to its loss and damage during any raising period that were caused by the mortality of broiler chicks, the runting and stunting syndrome, the chicks that their quality were not met export grade of broiler standards etc. Of course, the company had to accept all of these loss and damage. This was the exact contrary of raising broiler through the price assured system as the growers had to accept all of their own loss and damage occurred in raising broiler.

บทที่ 1

บทนำ

การเลี้ยงไก่เนื้อของไทยในอดีตนั้น เลี้ยงปล่อยกันไปตามธรรมชาติหรือเลี้ยงไว้ ใต้ถุนบ้าน ให้เศษอาหารกินบ้างให้หาอาหารกินเองบ้างเพราะจุดมุ่งหมายก็เพื่อบริโภคภายในครอบครัว และ ส่วนที่เหลือก็จำหน่ายไม่ได้คิดที่จะเลี้ยงโดยยึดเป็นอาชีพแต่ประการใด ทั้งนี้ก็เพราะจำนวนประชากรมีน้อย และความสมบูรณ์ด้านอาหารของผลิตผลอื่น ๆ มีจำนวนมากไม่ขาดแคลน ซึ่งเรียกว่าเป็น ระบบการผลิตเพื่อเลี้ยงครอบครัวแหล่งที่ผลิตและเลี้ยงไก่ที่นิยมเลี้ยงกันมากอยู่ในเขตชานเมือง กรุงเทพมหานคร และจังหวัดใกล้เคียง อาทิเช่น นครปฐม ราชบุรี ชลบุรี ฉะเชิงเทรา ปทุมธานี นครนายก เป็นต้น ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งวัตถุดิบและตลาดรับซื้อส่วนใหญ่อยู่ในเขตกรุงเทพฯ เพราะสะดวกในการขนส่งเข้ามาขาย แต่ในปัจจุบันการเลี้ยงไก่เนื้อ ได้เข้ามาแพร่หลายและได้รับความสนใจจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ สามารถทำรายได้ให้กับผู้เลี้ยงได้เป็นอย่างดี อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของประชากร การศึกษาด้านโภชนาการ การเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและสังคม ความต้องการอาหารโปรตีนจากเนื้อสัตว์ก็มีปริมาณเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อาหารโปรตีนจากเนื้อไก่สามารถขยายผลผลิตเพื่อสนองตอบความต้องการของประชากรได้ทันในระยะเวลาอันสั้น สามารถหาซื้อได้ง่าย ไม่ขัดต่อหลักศาสนา เมื่อเปรียบเทียบกับ การขยายผลผลิตจากสัตว์อื่น ความพยายามที่จะขยายผลิตผลอย่างมีประสิทธิภาพให้เพียงพอับความต้องการของประชากรที่บริโภคทั่วทั้งภายในประเทศและต่างประเทศได้เพิ่มขึ้น หากใช้ระบบการผลิตแบบเดิมคงไม่เอื้ออำนวยให้เพิ่มผลผลิตเพียงพอับความต้องการได้ จึงจำเป็นต้องคิดหาระบบการผลิตใหม่ ระบบการผลิตเพื่อเป็นธุรกิจการค้า จึงได้นำออกมาใช้และค่อย ๆ พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จะเห็นได้ว่าการนำความรู้ วิชาการและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาช่วยในการเลี้ยงไก่ เช่น การปรับปรุงพันธุ์โดยส่งพันธุ์มาจากต่างประเทศ การปรับปรุงพัฒนาด้านอาหาร การควบคุมและป้องกันโรค การพัฒนาโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ ตลอดจนการจัดการฉนวนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการเลี้ยงไก่ในระบบธุรกิจการค้า ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อ

อุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย เพราะเป็นสินค้าหมวดปศุสัตว์ที่สามารถนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศสูงที่สุดเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ชนิดอื่น ๆ มูลค่าการส่งออกเนื้อไก่รวมมีสัดส่วนถึงร้อยละ 90-95 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของประเทศ ในปี 2543 ผลิตภัณฑ์เนื้อไก่สามารถสร้างรายได้จากการส่งออกได้ถึง 24,439 ล้านบาท ทั้งนี้เป็นการส่งออกในรูปแบบไก่สดแช่แข็ง 15,689 ล้านบาทซึ่งคิดเป็นร้อยละ

62 ของมูลค่าการส่งออกรวม และเป็นการส่งออกในรูปแบบเนื้อไก่แปรรูป 8,750 ล้านบาทหรือประมาณร้อยละ 36 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าเนื้อไก่ทั้งหมด (ตารางที่ 1) แนวโน้มความต้องการบริโภคเนื้อไก่ในตลาดโลกมีการเติบโตขึ้นอย่างต่อเนื่อง และยังมีแนวโน้มที่จะขยายตัวต่อไป ปริมาณการบริโภคเนื้อไก่โดยรวมทั้งหมดเพิ่มมากขึ้น โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงในวัฒนธรรมในการบริโภคที่หันมาบริโภคเนื้อไก่ซึ่งจัดว่าเป็น White Meat อย่างกว้างขวางทั่วโลก ด้วยความเชื่อที่ว่าเป็นแหล่งโปรตีนที่ไม่ก่อให้เกิดโรคมะเร็งไข้เจ็บเหมือนอย่างเนื้อโคหรือเนื้อสุกรซึ่งเป็นเนื้อสัตว์ประเภท Red Meat ประกอบกับการที่เนื้อไก่เป็นแหล่งโปรตีนที่มีราคาถูกเมื่อเทียบกับเนื้อโคและเนื้อสุกร ดังนั้นในปัจจุบันจึงมีการบริโภคเนื้อไก่ทดแทนเนื้อสัตว์ชนิดอื่นเพิ่มมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคเนื้อไก่ที่เพิ่มมากขึ้นในทุกปี จึงมีการเลี้ยงไก่เนื้อภายในประเทศเพิ่มมากขึ้นด้วย โดยปริมาณการผลิตไก่เนื้อในปี 2539 เท่ากับ 705.005 ล้านตัว ได้เพิ่มขึ้นเป็น 764.875 ล้านตัวในปี 2540 ปริมาณการผลิตไก่เนื้อเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในปี 2543 ไก่เนื้อที่ผลิตได้จะมีปริมาณรวม 864.369 ล้านตัว เมื่อเทียบกับปี 2542 พบว่าการผลิตไก่เนื้อในปี 2543 มีปริมาณเพิ่มขึ้นจากปี 2542 เท่ากับ 15.781 ล้านตัว คิดเป็นร้อยละ 1.86 (ตารางที่ 2)

ปัจจุบันบริษัทต่าง ๆ ได้ส่งออกเนื้อไก่ไปจำหน่ายยังต่างประเทศ โดยมีตลาดที่สำคัญ ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น กลุ่มสหภาพยุโรป(EU) และฮ่องกง ซึ่งในขณะนี้ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรปเป็นตลาดส่งออกที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก ผู้ซื้อได้คำนึงถึงความปลอดภัยในการบริโภคเนื้อไก่มากยิ่งขึ้น (Food Safety) โดยเฉพาะผู้ซื้อในกลุ่ม EU ได้ออกมาตรการ “ White Paper “ ซึ่งเป็นมาตรการที่มีผลกระทบต่อผู้ส่งออกเนื้อไก่เป็นอย่างยิ่ง เป็นมาตรการที่กำหนดกฎระเบียบทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิตอาหารตั้งแต่ฟาร์มเลี้ยงไก่จนถึงกระบวนการผลิตสินค้าสำเร็จรูป (Farm to Table) เพื่อให้อาหารมีความปลอดภัย โดยมาตรการ White Paper มีผลบังคับใช้ในเดือนมกราคม ปี 2545 ในการควบคุมการเลี้ยงไก่เนื้อให้เป็นไปตามมาตรฐานการส่งออกนี้ ถ้าเป็นฟาร์มของบริษัทเองสามารถควบคุมได้ง่ายกว่าฟาร์มที่เกษตรกรเลี้ยงและยังเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์น้อยกว่า เช่น การส่งเลือดไก่เข้าตรวจในห้องทดลองเพื่อทดสอบการปนเปื้อนของเชื้อโรคที่มีผลเสียต่อสุขอนามัยของผู้บริโภค เสียค่าใช้จ่ายในการตรวจประมาณ 700 บาท/1 ตัวอย่าง ถ้าเป็นฟาร์มของบริษัท จะเก็บเพียง 1 ตัวอย่าง ขณะที่ฟาร์มของเกษตรกรมีอยู่หลายเอเย่นต์ก็จะต้องเก็บหลายตัวอย่างทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายในส่วนนี้เพิ่ม แต่ขณะเดียวกันถ้าบริษัทนำเงินทุนที่มีอยู่มาลงทุนสร้างฟาร์มเลี้ยงไก่ซึ่งมีระยะคืนทุนค่อนข้างนาน ทำให้บริษัทสูญเสียโอกาสที่จะนำเงินไปลงทุนในช่องทางอื่นและบริษัทต้องรับภาระความเสี่ยงที่เกิดขึ้นระหว่างการเลี้ยงทั้งหมดเอง เช่น โรคระบาด ภัยธรรมชาติ คุณภาพอาหารไก่ ผลการเลี้ยง และเปอร์เซ็นต์การเลี้ยงรอด เป็นต้น

ตารางที่ 1 แสดงปริมาณ และมูลค่าส่งออกสินค้าปศุสัตว์ของไทย

ผลิตภัณฑ์	2541		2542		2543	
	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท	ตัน	ล้านบาท
เนื้อไก่รวม	280,000	26,040	270,000	23,800	310,235	24,439
- แช่แข็ง	220,000	17,160	200,000	14,000	240,906	15,689
- แปรรูป	60,000	8,880	70,000	9,800	69,329	8,750
เนื้อโค-กระบือ	39	2.60	0.35	0.16	0.94	0.13
เนื้อสุกร (แช่แข็ง + แปรรูป)	4,800	624	4,500	547	5,218	417
ไข่ไก่ (ล้านฟอง)	110	186	50	88	89	124
รวม		27,448		24,945		24,980

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, กรมปศุสัตว์, กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์

ตารางที่ 2 แสดงปริมาณการผลิตไก่เนื้อ

หน่วย : ล้านตัว

เดือน	2539	2540	2541	2542	2543
มกราคม	51.312	63.708	71.598	70.122	70.268
กุมภาพันธ์	51.312	63.949	72.213	70.555	70.459
มีนาคม	53.048	63.649	71.494	70.055	70.231
เมษายน	55.161	61.878	68.144	71.048	70.492
พฤษภาคม	54.167	62.010	68.048	71.474	70.357
มิถุนายน	57.501	63.230	67.730	71.160	71.443
กรกฎาคม	61.065	63.847	68,086	71.225	71.538
สิงหาคม	62.837	63.567	67.026	70.643	71.607
กันยายน	65.142	63.897	64.697	70.214	72.561
ตุลาคม	65.846	63.387	68.364	70.476	73.443
พฤศจิกายน	64.008	64.606	70.646	70.659	75.184
ธันวาคม	63.606	67.147	70.482	70.477	76.796
รวมทั้งปี	705.005	764.875	828.528	848.588	864.369

ที่มา : สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

วิธีหนึ่งที่จะช่วยในการตัดสินใจของบริษัทที่จะเลือกลงทุนสร้างฟาร์มเลี้ยงไก่ของบริษัท หรือให้เกษตรกรเลี้ยงแบบมีสัญญาผูกพันกับบริษัท (Farm Contracting) ก็คือ การศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนของการเลี้ยงทั้ง 2 รูปแบบนี้ว่าแต่ละรูปแบบมีต้นทุนเท่าใด การทราบต้นทุนที่ถูกต้องย่อมเป็นประโยชน์ต่อกิจการไม่ว่าจะในด้านการวางแผนการผลิต การขาย การส่งออก การแข่งขันกับคู่ต่อสู้ในตลาด แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ในการเสนอแนวทางเพื่อวางนโยบาย และยังสามารถใช้เป็นข้อมูลที่จะช่วยพิจารณา ในการประกอบอาชีพเลี้ยงไก่เนื้อเป็นการค้าของเกษตรกรและผู้สนใจต่อไปอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระบบเศรษฐกิจของการเลี้ยงไก่เนื้อ รูปแบบของการเลี้ยง ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคในการเลี้ยงไก่เนื้อเปรียบเทียบระหว่างการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัทและการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท (Farm Contracting)

2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนจากการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัท (Vertical Integration) และฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท ซึ่งเป็นแนวทางช่วยในการตัดสินใจของบริษัท ในการเลือกที่จะลงทุนเลี้ยงไก่เนื้อ เพื่อใช้ในการส่งออกเนื้อไก่ให้ได้มาตรฐานที่กำหนดโดย EU

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาเรื่องต้นทุนเลี้ยงไก่เนื้อ จะศึกษาเฉพาะบริษัทที่ดำเนินธุรกิจครบวงจรคือ มีบริษัทผลิตอาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ บริษัทผลิตลูกไก่ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ โรงงานชำแหละและโรงงานแปรรูปที่เป็นของบริษัทเองเท่านั้น โดยศึกษาข้อมูลจากบริษัท เอ็กซ์ (นามสมมติ) เพียงบริษัทเดียว เนื่องจากการศึกษาต้องใช้ข้อมูลภายในบริษัทบางส่วน บริษัทไม่พึงประสงค์จะเปิดเผยชื่อแท้จริงของบริษัทในวิทยานิพนธ์ ซึ่งใช้เป็นบริษัทอ้างอิงสำหรับธุรกิจเลี้ยงไก่อื่นๆ บริษัท เอ็กซ์ เป็นบริษัทที่มีการเลี้ยงไก่เนื้อใน 2 ลักษณะใหญ่ๆ ด้วยกัน ดังนี้

1. ฟาร์มของบริษัท(บริษัทดำเนินการเลี้ยงไก่เอง)

2. ฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท (Farm Contracting) ซึ่งยังแบ่งการเลี้ยงออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาแบบประกันราคากับบริษัท

2.2 ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาแบบรับจ้างเลี้ยงกับบริษัท

การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาฟาร์มเกษตรกรทุกฟาร์มที่มีการทำสัญญาเลี้ยงไก่เนื้อกับบริษัท เอ็กซ์ ทั้งนี้ศึกษาเฉพาะต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ ในปี 2541-2543 รวมระยะเวลาที่ทำการศึกษา 3 ปี

สมมติฐานของการศึกษา

1. บริษัทที่ทำการศึกษาเป็นบริษัทแปรรูปเนื้อไก่ส่งออกที่ดำเนินธุรกิจครบวงจร และเป็นผู้ส่งออกชั้นนำบริษัทหนึ่งของประเทศ ลักษณะรูปแบบการเลี้ยงไก่มีเทคโนโลยีเหมือนกันระหว่างบริษัท ทำให้ต้นทุนการเลี้ยงไก่มีความใกล้เคียงกันระหว่างธุรกิจเลี้ยงไก่ ดังนั้นข้อสรุปของการศึกษานี้จึงสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลอนุมานถึงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นแก่อุตสาหกรรมเลี้ยงไก่เพื่อส่งออกได้

2. การศึกษาจะเป็นเฉพาะการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อให้ได้คุณภาพเนื้อไก่ให้เป็นไปตามกฎ EU ของสหภาพยุโรป สำหรับการส่งออกเท่านั้นซึ่งมีผลต่อต้นทุนในการเลี้ยงไก่ทั้งของฟาร์มบริษัทเองและสัญญาว่าจ้างให้ฟาร์มเกษตรกรเป็นผู้เลี้ยง

วิธีการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงไก่เนื้อ เช่น สัตวบาล สัตวแพทย์ เจ้าของฟาร์มเลี้ยงไก่ของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท และผู้บริหารบาง

ท่านของบริษัท เอ็กซ์ ได้แก่ หัวหน้าส่วนไก่จ้ำเลี้ยง ผู้จัดการแผนกไก่ประกัน ผู้จัดการฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ ผู้จัดการฝ่ายธุรกิจไก่เนื้อ

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ได้จากการเก็บรวบรวมมาจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน ได้แก่

1.2.1 ค้นคว้าจากหนังสือ และวารสารต่าง ๆ ในห้องสมุด ได้แก่ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลางมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ห้องสมุดกรมเศรษฐกิจการเกษตร ติดต่อขอข้อมูลจากหน่วยงาน ต่าง ๆ เช่น กรมปศุสัตว์ กรมศุลกากร เพื่อให้ทราบข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะและสภาพของธุรกิจ แล้วนำมาพิจารณาในหัวข้อเรื่องที่ทำการศึกษาโดยละเอียดต่อไป

1.2.2 ข้อมูลต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ ของบริษัท เอ็กซ์

2. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ส่วน

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) โดยนำข้อมูลปฐมภูมิมาอธิบายในเชิงคุณภาพ ซึ่งให้เห็นถึงรูปแบบและสภาพการเลี้ยง การจัดการของการเลี้ยงไก่เนื้อ ข้อดีข้อเสีย ตลอดจนอุปสรรคและปัญหาในการเลี้ยงไก่เนื้อของทั้งสองรูปแบบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยนำข้อมูลทุติยภูมิมาคำนวณหาต้นทุนทั้งหมดของการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบว่าการเลี้ยงไก่เนื้อทั้งสองแบบ แบบใดมีต้นทุนต่ำที่สุด

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

1. ไก่เนื้อหรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าไก่กระทง หมายถึง ไก่ที่มีอายุอยู่ระหว่างการเป็นลูกไก่กับไก่ที่โตเต็มวัย ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะหมายถึงไก่ที่มีอายุประมาณ 45 วันและจะมีน้ำหนักประมาณ 2.0 กิโลกรัม ไก่เนื้อที่ดีจะต้องตัวใหญ่ เจริญเติบโตเร็ว อัตราการตายต่ำ ทำน้ำหนักดี

โดยใช้อาหารแต่น้อย ซึ่งเมื่อเลี้ยงไก่เนื้อครบกำหนด จะได้มาตรฐานขนาดและน้ำหนักสามารถนำส่งโรงงานชำแหละได้

2. อัตราแลกเนื้อ(Feed Conversion Ratio หรือ FCR) หมายถึง ปริมาณอาหารที่ไก่กิน เพื่อเพิ่มน้ำหนัก 1 กิโลกรัม สูตรการคำนวณ คือ

$$\text{อัตราแลกเนื้อ} = \frac{\text{ปริมาณอาหารที่ไก่กิน}}{\text{น้ำหนักตัวไก่}}$$

3. อัตราการเลี้ยงรอด หมายถึง ผลต่างของจำนวนไก่ที่เข้าเลี้ยงเทียบกับจำนวนไก่ตายและไก่คัตทิ้ง ตัวอย่างเช่น อัตราการเลี้ยงรอด 95% หมายถึง จำนวนไก่ที่เข้าเลี้ยง 100 ตัว มีไก่ตายและไก่คัตทิ้ง 5 ตัว เหลือไก่มีชีวิตที่สามารถส่งขายได้ 95 ตัว

4. Incentive ที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงแบบประกันราคา คือ เงินพิเศษที่จ่ายเพิ่ม เพื่อเป็นแรงจูงใจในการเลี้ยงไก่กับบริษัท ได้แก่

- 1) โบนัสของการเลี้ยง จ่ายให้กับผู้เลี้ยงที่เลี้ยงไก่กับบริษัทครบตามที่ระบุไว้ในสัญญา 0.25 บาท/ตัว/จำนวนลูกไก่เข้าเลี้ยง
- 2) ค่าความสามารถในการเลี้ยง บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงที่เลี้ยงไก่ได้น้ำหนักเฉลี่ย 2 กก./ตัว/รุ่น บริษัทจ่ายให้ 0.10 บาท/กก./รุ่น

5. โรงเรือนปิด(Evaporative Cooling House) หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสัตว์ปีก สามารถป้องกันนกและแมลงได้ สามารถเข้าลูกไก่ได้ 12-14 ตัว/ตารางเมตร

6. โรงเรือนเปิด (Open House) หมายถึง โรงเรือนที่สามารถควบคุมสภาวะแวดล้อมตัวไก่ตามธรรมชาติและอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบโรงเรือน สามารถเข้าลูกไก่ได้ 7-8 ตัว/ตารางเมตร

7. สินค้าส่งออกหมวดเนื้อไก่ของไทย อาจแบ่งได้เป็น 3 ประเภทใหญ่ คือ ไก่สดแช่แข็งทั้งตัว(Whole Chicken) เนื้อไก่ชำแหละเป็นชิ้นส่วนแช่แข็ง และผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูป

- เนื้อไก่แปรรูป คือ การนำเนื้อไก่สดมาปรุงแต่งรสชาติแล้วพร้อมที่จะนำไปรับประทานหรือนำไปประกอบอาหาร เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเนื้อไก่สดและตอบสนองต่อการเปลี่ยน

แปลงในวัฒนธรรมการบริโภคในปัจจุบันที่ต้องการความสะดวกรวดเร็วในการปรุงอาหาร ซึ่งเป็น การพัฒนาสินค้าส่งออกด้วยการเพิ่มมูลค่า (Value added)

- เนื้อไก่แช่แข็ง เป็นเนื้อไก่ที่เข้าห้องแช่เย็นอุณหภูมิตั้งที่ 0 องศาเซลเซียสแล้วจึงเข้า ห้องแช่แข็งอุณหภูมิตั้งที่ -40 องศาเซลเซียส ประมาณ 8 ชั่วโมงจนแข็ง จึงนำไปบรรจุ ก่อและเก็บรักษาในห้องเย็นอุณหภูมิตั้งที่ 0.2 องศาเซลเซียสเพื่อรอส่งจำหน่าย

8. โรคนิวคาสเซิล (Newcastle disease) เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อ Virus นับว่าเป็นโรคติดต่อที่ ร้ายแรงที่สุดโรคหนึ่ง การติดต่อเป็นไปอย่างรวดเร็ว และทำให้ไก่ตายเป็นจำนวนมาก ไก่ที่เป็นโรคนี จะแสดงอาการหงอย ซึม มีอาการไอ หรือจามมากขึ้นมีอาการคล้ายเป็นหวัด แต่ความจริงไม่ใช่หวัด โดยมีอาการอ้าปากหายใจ หลังจากนั้นจะมีอาการทางประสาทติดตามมา ท้องร่วงถ่ายอุจจาระเป็นสี เขียวปนขาว และมักตายภายใน 2-5 วันนับแต่เริ่มแสดงอาการป่วย และเป็นโรคที่ไม่มีวิธีการรักษาที่ ได้ผลดี มีวิธีเดียว คือ การป้องกันไม่ให้เป็นโรค

เกณฑ์การคัดเลือกคุณภาพไก่ของ EU

ตั้งแต่ปี 2516 ประเทศไทยสามารถส่งออกเนื้อไก่ได้เป็นครั้งแรก ญี่ปุ่นเป็นตลาดหลักที่ สำคัญของไทย ต่อมาในปี 2534 ผู้ส่งออกไทยได้ขยายการส่งออกไปประเทศใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น พร้อมกับการ พัฒนาประเภทผลิตภัณฑ์ให้มีการแปรรูปหลากหลาย ทำให้ไทยมีตลาดส่งออกมากยิ่งขึ้น ตลาดที่ สำคัญ คือ ประเทศในกลุ่ม EU โดยในปี 2542 สัดส่วนการส่งออกเนื้อไก่ของไทยไปญี่ปุ่นมีสัดส่วน น้อยลง แต่การส่งออกไปสหภาพยุโรปมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 1 ในปี 2531 เป็นร้อยละ 28 ในปี 2542 (ภาพที่ 1) ปัจจัยที่เอื้ออำนวยให้ไทยสามารถส่งออกเนื้อไก่ไปตลาด EU เพิ่มมากขึ้น ได้แก่

1. การระบาดของโรคหวัดในสหภาพยุโรป ทำให้ความต้องการบริโภคเนื้อไก่เพิ่มมากขึ้น
2. ค่าเงินบาทที่อ่อนตัวลง ช่วยเพิ่มศักยภาพการส่งออกได้ในระดับหนึ่ง
3. เงินยังไม่สามารถส่งเนื้อไก่เข้าสหภาพยุโรปได้ เนื่องจากโรงงานยังไม่ผ่านการรับรอง มาตรฐานทางด้านสุขอนามัย นับว่าเป็น โอกาสดีของไทยที่จะขยายการส่งออกในตลาด EU

ถึงแม้ว่าตลาด EU เป็นตลาดที่กำลังขยายตัว แต่ประเทศที่อยู่ในกลุ่ม EU ได้คำนึงถึงสวัสดิภาพ และความปลอดภัยของผู้บริโภค โดยเฉพาะความปลอดภัยในเรื่องของอาหาร (Food Safety) จึงได้

ออกนโยบายที่ต้องบังคับให้ผู้นำเข้าเนื้อไก่ที่ต้องการส่งเนื้อไก่ไปยังตลาด EU ต้องปฏิบัติตาม เพื่อความปลอดภัยของผู้บริโภค เรียกนโยบายของ EU นี้ว่า “ White Paper ”

สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย (2543) ได้กล่าวถึงนโยบายของ EU เกี่ยวกับ White Paper ไว้ดังนี้

White Paper คือ นโยบายที่สหภาพยุโรปจะใช้กำหนดเป็นกฎระเบียบในเรื่องอาหารเพื่อให้อาหารมีความปลอดภัย (Food Safety) และลดความเสี่ยงของผู้บริโภคในสหภาพยุโรป จากการบริโภคอาหารที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อผู้ประกอบการอุตสาหกรรมผลิตเนื้อไก่ของไทย ที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขการนำเข้าให้สอดคล้องกับกฎระเบียบนี้

นอกจากนี้สมาคมผู้ผลิตไก่เพื่อการส่งออกไทย (2543) ได้กล่าวถึง หลักการของ White Paper ดังนี้

- 1) ทุกขั้นตอนกระบวนการผลิตอาหารตั้งแต่ฟาร์ม จนถึงสินค้าสำเร็จรูปต้องมีกระบวนการผลิต มีคุณภาพน่าเชื่อถือ โดยมีข้อมูลทางวิทยาศาสตร์พิสูจน์ได้ทุกขั้นตอน
- 2) วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้ผลิตอาหารสัตว์หรือผลิตภัณฑ์อาหารทุกชนิด ต้องสามารถตรวจสอบที่มา ที่ไปได้
- 3) มีการจัดตั้งหน่วยงานกลางของสหภาพยุโรป ด้านความปลอดภัยอาหาร เรียกว่า European Food Authority (EFA)

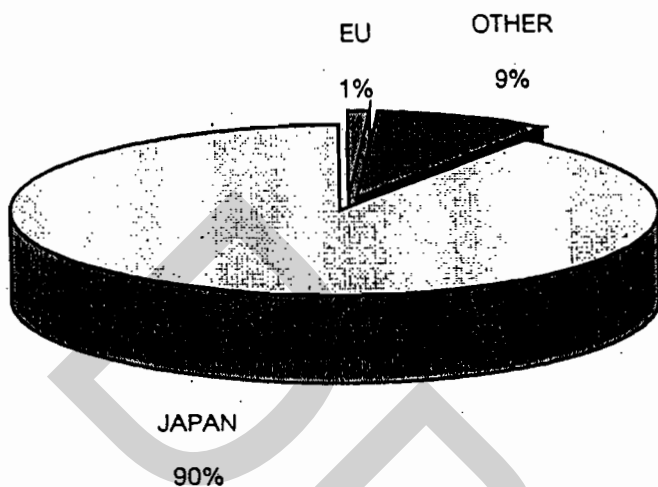
White Paper ได้กำหนดรายละเอียดการควบคุมคุณภาพในระดับฟาร์ม ดังนี้

- 1) ข้อกำหนดเรื่อง Animal Welfare (สภาพที่ไม่เข้าข่ายทารุณสัตว์) เริ่มตั้งแต่สถานที่เลี้ยง ระหว่างการขนส่งไก่เข้าโรงงาน และในขณะฆ่า อาทิเช่น ในการจับไก่เพื่อส่งโรงงานฆ่าและ คนงานจับไก่ควรเข้าไปในโรงเรือนอย่างเงียบ ๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการทำให้ไก่ตื่นตกใจ ระหว่างการขนส่งและการเคลื่อนย้ายพาหนะขนส่งต้องไม่กระแทกหรือโคลงเคลงอย่างรุนแรง ทั้งนี้ให้เป็นไปตาม “ ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก ณ สถานที่เลี้ยง พ.ศ. 2542 “ และ “ ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก

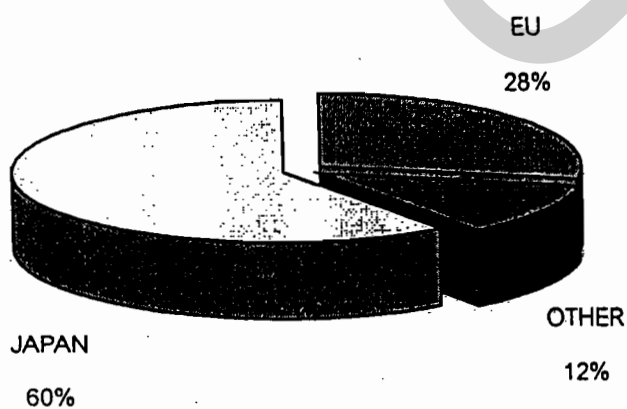
ภาพที่ 1

แสดงส่วนแบ่งตลาดส่งออกเนื้อไก่ของไทยเปรียบเทียบระหว่างปี 2531 และ ปี 2542

ปี 2531

ปี 2542

	2531 (ตัน)	2542 (ตัน)
EU	85,695	162,611
Japan.	1,284	77,451
Other	8,805	33,487
Total	95,784	273,549

ระหว่างกร ขนส่ง พ.ศ.2542 “

2) มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อและฟาร์มพ่อแม่พันธุ์ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกต้องได้มาตรฐานตามที่ผู้ซื้อกำหนดจึงจะสามารถส่งออกได้ อาทิเช่น มีการจัดการเรื่องสุขาภิบาลและสิ่งแวดล้อม การจัดการสุขภาพสัตว์ ทั้งนี้ให้เป็นไปตาม “ ประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย พ.ศ.2542 “

3) การใช้ยาสัตว์ ต้องมีสัตวแพทย์ที่ผ่านการอบรมผู้ควบคุมฟาร์มดูแลการให้ยาและระงับหยุดยา เพื่อไม่ให้มีสารตกค้างในเนื้อไก่ โรงงานที่ผลิตไก่เนื้อเพื่อการส่งออกไปตลาด EU ต้องมีการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ว่าเนื้อไก่ที่จัดส่งไปปลอดภัยต่อโรค โดยต้องมีการสุ่มตรวจทั้งก่อนนำไก่ส่งเข้าโรงงานและหลังส่งเข้าโรงงาน ดังนี้

- 1) การตรวจไก่อ่อนส่งเข้าโรงงาน 3 วัน โดยนำขี้ไก่ไปตรวจ
- 2) การตรวจไก่อหลังส่งเข้าโรงงาน โดยจะตรวจไก่อ่อนทำการเชือด

ในการนำไก่เข้าตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ ต้องมีการสุ่มตัวอย่างไก่ที่จะเข้าตรวจ โดยมีหลักเกณฑ์ในการสุ่มตัวอย่าง เป็นฝูงไก่ (Flock) ดังนี้

1) ฝูงไก่ หมายถึง 1 รุ่นการเลี้ยง คือ จำนวนสัตว์ปีก ทั้งหมดที่นำเข้ามาเลี้ยงในฟาร์มภายในเวลาติดต่อกัน ไม่เกิน 10 วัน โดยเลี้ยงอยู่ภายใต้การจัดการและสภาพแวดล้อมอย่างเดียวกันและนำไปผลิตเพื่อส่งออกภายในเวลาติดต่อกัน ไม่เกิน 10 วัน (All in all out)

2) ในกรณีที่มีไก่อจากฟาร์มเล็กหลายฟาร์ม ถ้าจะให้ถือเป็น ฝูง(Flock) เดียวกันนั้นต้องเป็นฟาร์มที่เลี้ยงอยู่บริเวณใกล้เคียงกัน ในรัศมีไม่เกิน 3 กิโลเมตร และลูกไก่ที่เข้ามาเลี้ยง ต้องมาจากแหล่งเดียวกันและนำเข้ามาเลี้ยงห่างกันไม่เกิน 10 วัน

เพื่อให้เป็นไปตามกฎข้อบังคับของ “ White Paper ” ประเทศในกลุ่ม EU ได้จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการตรวจสอบขบวนการผลิตต่าง ๆ ของบริษัทที่ส่งไก่เนื้อ ไปยัง ตลาด EU ทุก ๆ บริษัท ได้แก่ ขบวนการเลี้ยงไก่ ขบวนการผลิตอาหารสัตว์ ขบวนการฆ่าและแปรรูป โดยเริ่มทำการตรวจสอบตั้งแต่ปลายปี 2543 เป็นต้นมา และมาตรการนี้จะเริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่ มกราคม 2545 เป็นต้นไป

บทที่ 2

ระบบเศรษฐกิจการเลี้ยงไก่เนื้อในประเทศไทย

การเลี้ยงไก่ในอดีตของเกษตรกรไทยมีเกือบทุกครัวเรือน มีลักษณะการเลี้ยงเป็นแบบปล่อย ให้ไก่หากินเองตามธรรมชาติ เจ้าของไก่จะโปรยข้าวเปลือก ปลายข้าวหรือเศษอาหารให้กินบ้างในเวลาเช้าเย็น เกษตรกรบางรายจะสร้างเล้าไก่เล็ก ๆ ไว้ให้ไก่นอน แต่ส่วนใหญ่จะปล่อยให้ไก่หากินเองตามต้นไม้ รั้ว คอกโค กระบือ หรือนอนกระจายตามใต้ถุนบ้าน เกษตรกรขาดการดูแลเอาใจใส่ในเรื่องการคัดเลือกพันธุ์ การปรับปรุงพันธุ์ การให้อาหารที่มีคุณภาพและที่สำคัญที่สุดคือ ขาดการป้องกันโรคระบาดไก่ เช่น โรคนิวคาสเซิล โรคหวัด โรคฝีดาษ เป็นต้น

ต่อมาในปี พ.ศ. 2496 หลวงสุวรรณวาจกกสิกิจ ได้ส่งเสริมให้มีการเลี้ยงไก่ไข่แบบอุตสาหกรรมขึ้น โดยได้รับความช่วยเหลือจากองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่ไข่ได้เจริญรุ่งเรืองตลอดมาจนถึงปี 2502 ประเทศไทยมีแม่ไก่ไข่ประมาณ 1.2 ล้านตัว ผลิตไข่ได้มากเกินความต้องการบริโภคภายในประเทศ เกิดภาวะไข่ไก่ล้นตลาด ผู้เลี้ยงต้องประสบกับภาวะขาดทุน มีผู้ที่ลงทุนอีกจำนวนหลายรายไม่สามารถจะเลิกกิจการได้ จึงทดลองตลาดด้วยการเลี้ยงไก่เนื้อออกจำหน่ายแทน ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจ ธุรกิจเลี้ยงไก่เนื้อจึงได้เริ่มกันอย่างจริงจัง เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2506 โดยมีการส่งพ่อ-แม่ไก่พันธุ์เข้ามาเลี้ยง หลังจากนั้นก็มีบริษัทอาหารสัตว์ส่งพ่อ-แม่พันธุ์ไก่เนื้อเข้ามาเลี้ยงอีกมากมายกลายเป็นอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อ

อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อของไทย ได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจาก 158.52 ล้านตัว ในปี 2520 เป็น 751.05 ล้านตัว ในปี 2535 เพิ่มขึ้นเป็น 5 เท่า ภายในระยะเวลา 15 ปี หรือเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 25 ซึ่งถือว่าเป็นอัตราการขยายตัวที่สูงมาก ทั้งนี้เนื่องจากมีปัจจัยเกื้อหนุนที่สำคัญคือ ความก้าวหน้าในการพัฒนาด้านเทคโนโลยีในการเลี้ยง การพัฒนาสายพันธุ์และอาหารทำให้ผู้เลี้ยงสามารถขยายประมาณการเลี้ยงได้อย่างรวดเร็วในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

ในปัจจุบันการพัฒนาประเทศจะเข้าสู่ยุคของการพัฒนาภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ซึ่งมีลักษณะเป็นแผนกลยุทธ์ที่ปรับเปลี่ยนจากการชี้ทิศทางการพัฒนาแบบแยกส่วนหรือเฉพาะสาขา เศรษฐกิจสังคมมาเป็นแบบองค์รวม คือ การพัฒนาแบบรวมในลักษณะของการบูรณาการ (integration) มีความเชื่อมโยงซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ อันจะทำให้การพัฒนามีประสิทธิภาพ มี

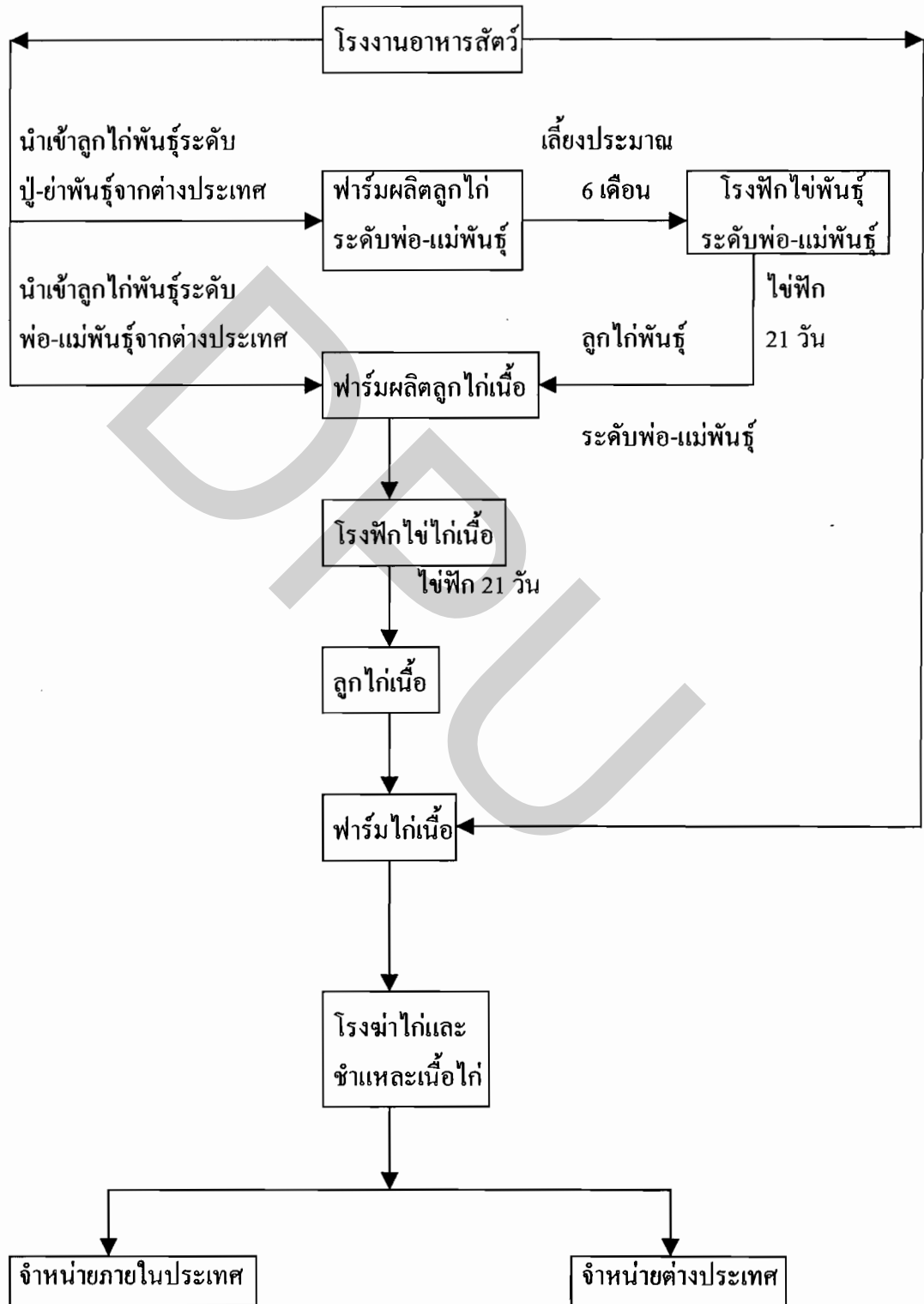
ความยั่งยืน และคนไทยทั้งหมดได้รับประโยชน์จากการพัฒนาดังกล่าว ทำให้อุตสาหกรรมเลี้ยงไก่เนื้อเป็นธุรกิจหนึ่งที่มีความสำคัญ เป็นธุรกิจที่ทำรายได้จากการส่งออกมากที่สุด ในหมวดสินค้าปศุสัตว์ โดยมีสัดส่วนการส่งออกถึงประมาณร้อยละ 85-90 ของมูลค่าการส่งออกสินค้าปศุสัตว์ทั้งหมดของประเทศ รัฐบาลได้ออกนโยบายสนับสนุนให้มีการเลี้ยงไก่เนื้อกันอย่างกว้างขวาง มีการส่งพ่อแม่ไก่พันธุ์มาตรฐานเข้ามาเลี้ยง มีการก่อตั้งโรงงานผลิตอาหารสัตว์ จนทำให้เกิดอุตสาหกรรมเชื่อมโยงเพิ่มขึ้นอีกหลายประเภท เช่น อุตสาหกรรมการผลิตลูกไก่ อุตสาหกรรมการผลิตอาหารสัตว์ อุตสาหกรรมยาสัตว์ อุตสาหกรรมโรงฆ่าและชำแหละไก่ กลายเป็นธุรกิจแบบครบวงจร

หากจะแบ่งกลุ่มผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมผลิตไก่เนื้อของไทยแล้ว สามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มบริษัทขนาดใหญ่ซึ่งมีการผลิตครบวงจร และกลุ่มผู้ประกอบการอิสระซึ่งจะเป็นผู้ประกอบการรายย่อยที่ต้องสั่งซื้อลูกไก่และอาหารไก่จากบริษัทที่มีการผลิตครบวงจร การผลิตไก่เนื้อในประเทศไทยนั้นเกือบทั้งหมดอยู่ภายใต้การดำเนินการของบริษัทอาหารสัตว์ขนาดใหญ่ 12 บริษัทซึ่งมีสัดส่วนของปริมาณการผลิตมากกว่าร้อยละ 90 ของปริมาณการผลิตทั้งประเทศได้แก่

1. บริษัท เจริญโภคภัณฑ์ จำกัด
2. บริษัท สหฟาร์ม จำกัด
3. บริษัท เบทาโกร จำกัด
4. บริษัท แหลมทอง จำกัด
5. บริษัท เซนทาโกร จำกัด
6. บริษัท ชัลเวลเลย์ จำกัด
7. บริษัท ศรีไทย จำกัด
8. บริษัท โกลเดนท์ โพลทรีอินเตอร์เนชันแนล จำกัด
9. บริษัท ทีเจฟูดส์อุตสาหกรรม จำกัด
10. บริษัท จีเอฟพีที จำกัด(มหาชน)
11. บริษัท ยู่สูงอุตสาหกรรม จำกัด
12. บริษัท ก้าวหน้าไก่สด จำกัด

บริษัทเหล่านี้จะเป็นผู้ควบคุมปัจจัยการผลิตทั้งหมดของอุตสาหกรรมตั้งแต่การนำเข้าไก่พันธุ์จากต่างประเทศเพื่อเข้ากระบวนการผลิตลูกไก่เนื้อ มีโรงฟักไข่ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ โรงฆ่าและ

ภาพที่ 2
แสดงโครงสร้างของอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

ชำแหละเนื้อไก่ จนถึงการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ส่งออกและจำหน่ายในประเทศของตนเอง (ภาพที่ 2) นอกจากนี้ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ ที่เกษตรกรจำเป็นต้องใช้สนับสนุนการผลิตไก่เนื้อ เช่น อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์ อุปกรณ์การเลี้ยงไก่ บริษัทค้าอาหารสัตว์เหล่านี้ก็เป็นผู้ดำเนินการนำเข้าหรือผลิตเพื่อจำหน่ายแก่ท้องตลาด ด้วยเหตุนี้ทำให้กลุ่มผู้ประกอบการอิสระมีจำนวนลดลง เนื่องจากกลุ่มผู้ประกอบการอิสระเหล่านี้ไม่สามารถผลิตวัตถุดิบขึ้นเองได้ ต้องซื้อวัตถุดิบจากบริษัทอาหารสัตว์ ทำให้มีความเสี่ยงต่อราคา ซึ่งราคาของวัตถุดิบและราคาของไก่ใหญ่ที่ขายให้กับโรงงานชำแหละราคาเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับ Demand และ Supply ของตลาด ทำให้กลุ่มผู้เลี้ยงอิสระมีเสี่ยงกับความผันผวนของราคาซื้อขายอย่างมาก

เหตุผลของการเลี้ยงแบบอิสระ เนื่องจาก

1. ฐานะการเงินพร้อม
2. เลี้ยงเป็นจำนวนมาก มีไก่หมุนเวียนออกขายได้สม่ำเสมอ
3. ชอบความเสี่ยงและมีประสบการณ์ในการเลี้ยงมานาน เนื่องจากการเลี้ยงแบบอิสระราคาซื้อ-ขายขึ้นอยู่กับราคาตลาด ดังนั้นผู้เลี้ยงจะมีความเสี่ยงในแง่ของราคาตลาดเป็นอย่างมาก และต้องอาศัยประสบการณ์ความรอบรู้ ในการคาดเดาภาวะราคาของตลาดได้

ปัจจุบันการเลี้ยงไก่เป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่มีบริษัท 12 บริษัทดังกล่าวที่มีการผลิตครบวงจรในอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อ บริษัท เอ็กซ์ ได้ก้าวเข้าสู่การทำธุรกิจครั้งแรก โดยการเป็นผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์ และได้ขยายธุรกิจออกไปยังธุรกิจปศุสัตว์ ทำให้บริษัท เอ็กซ์ ได้ก้าวเข้าสู่ธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหาร โดยดำเนินธุรกิจผลิตชิ้นส่วนและแปรรูปเนื้อไก่สดแช่แข็งเพื่อการส่งออก รวมทั้งผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น อาหารพร้อมปรุง ยากิโตริ ลูกชิ้น ไก่ยอ เป็นต้น ซึ่งตลาดต่างประเทศให้การตอบรับเป็นอย่างดี ทำให้บริษัท เอ็กซ์ มีการขยายธุรกิจเป็นธุรกิจอุตสาหกรรมการผลิตไก่เนื้อครบวงจร เริ่มตั้งแต่ การผลิตและจำหน่ายลูกไก่ อาหารสัตว์ ยาและเวชภัณฑ์ มีโรงงานชำแหละและโรงงานแปรรูป มีฟาร์มของบริษัทที่เลี้ยงไก่เนื้อ และมีการสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงไก่เนื้อกับบริษัท เพื่อเพิ่มช่องทางในการจำหน่ายวัตถุดิบของบริษัท เอ็กซ์ โดยมีบริษัทลูกที่อยู่ในเครือของบริษัท เอ็กซ์ เป็นตัวแทนจำหน่าย ดังนี้

- บริษัท เอ็กซ์ 1 ทำการผลิตและจำหน่ายลูกไก่เนื้อ
- บริษัท เอ็กซ์ 2 ทำการผลิตและจำหน่ายอาหารสัตว์
- บริษัท เอ็กซ์ 3 ทำการผลิตและจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์

- บริษัท เอ็กซ์ 4 ทำหน้าที่ในการสนับสนุนให้เกษตรกรเลี้ยงไก่เนื้อ (Contract Farming)
- บริษัท เอ็กซ์ 5 ซึ่งได้รับการสนับสนุนการลงทุน จาก BOI ทำหน้าที่
  - 1) รับซื้อไก่ใหญ่เพื่อนำเข้าโรงงานชำแหละและทำการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ
  - 2) จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไปยังตลาดต่างประเทศและตลาดภายในประเทศ
  - 3) มีฟาร์มของบริษัท ที่เลี้ยงไก่เนื้อ

การเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เอ็กซ์ เลี้ยงเพื่อการส่งออกทั้งหมด ดังนั้นบริษัท จึงมีความต้องการวัตถุดิบในการผลิต คือ เนื้อไก่ เป็นจำนวนมากและสม่ำเสมอ รวมทั้งต้องมีคุณภาพที่ดี ตรงตามความต้องการของตลาดต่างประเทศ บริษัท เอ็กซ์ จึงได้มีการสนับสนุนให้มีการเลี้ยงไก่เนื้อใน 2 ลักษณะ คือ

1. การเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มบริษัทเอง

เกิดขึ้นเนื่องจากบริษัทต้องการความแน่ใจว่าจะมีไก่ป้อนสู่โรงงานผลิตไก่เนื้อของตนแน่นอนจึงทำการเลี้ยงไก่เอง จัดเป็นฟาร์มของบริษัทเอง โดยจัดหาพันธุ์ไก่ อาหารสัตว์ เวชภัณฑ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการเลี้ยงไก่จากบริษัทในเครือ เมื่อเลี้ยงไก่จนโตแล้วฟาร์มไก่จะขายไก่ให้กับโรงงานผลิตไก่เนื้อของบริษัท การดำเนินงานของฟาร์มจะแยกเป็นอิสระจากบริษัทอื่น ๆ ในเครือ การใช้ปัจจัยการผลิตของบริษัทในเครือ ก็ถือว่าการซื้อขายระหว่างกัน

เหตุผลของการเลี้ยงไก่ของฟาร์มบริษัท

1. เพื่อความมั่นใจในเรื่องของการมีวัตถุดิบ คือ เนื้อไก่ ป้อนสู่โรงงานชำแหละ เนื่องจากภาวะตลาดมีความไม่แน่นอนของปริมาณ ไก่ใหญ่ที่จับเข้าสู่โรงงานชำแหละ ดังเช่นในช่วงฤดูร้อน ไก่เนื้อที่เลี้ยงไว้จะโคช้า และมีอัตราการตายสูง ทำให้ไก่ใหญ่มีไม่พอเพียง ถ้าไม่มีฟาร์มของบริษัทไว้รองรับในการผลิตไก่เนื้อ จะทำให้ไม่สามารถหาไก่ใหญ่เข้าสู่โรงงานชำแหละได้

2. มีฟาร์มของบริษัท ไว้รองรับปริมาณลูกไก่ที่ออกมาเกิน ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น บริษัทที่ทำธุรกิจในการอุตสาหกรรมผลิตไก่เนื้อ มักจะทำกันเป็นบริษัทครบวงจร การที่บริษัทสร้างฟาร์มเลี้ยงไก่ไว้ เพื่อรองรับปริมาณของลูกไก่ในภาวะที่สั้นตลาด ถ้าลูกไก่มีปริมาณมากเกินกว่าความต้องการของตลาดทำให้ราคาลูกไก่ในตลาดมีราคาสูงกว่าต้นทุนในการผลิตลูกไก่ ถ้านำไปขายจะขาด

ทุน จึงนำมาเลี้ยงเองโดยใช้ อาหาร ยา-วัคซีนที่ผลิตในเครือ ซึ่งเป็นการซื้อ-ขายระหว่างบริษัทในเครือจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาลูกไก่ล้มตลาตที่ตีอีกทางหนึ่ง

3. การที่บริษัทสร้างฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัทเอง ทำให้บริษัทสามารถควบคุมคุณภาพตามที่บริษัทต้องการได้ เช่น สภาพแวดล้อมในการเลี้ยงไก่ วิธีการเลี้ยงและดูแลไก่เนื้อ เป็นต้น ซึ่งต่างจากการเลี้ยงไก่แบบที่ให้เกษตรกรทำสัญญาผูกพันกับบริษัท เกษตรกรจะดูแลและเลี้ยงไก่เองตามประสบการณ์ที่เคยมี จะมีเพียงแต่เจ้าหน้าที่สัตวบาลของบริษัทคอยให้คำแนะนำในการเลี้ยงไก่เนื้อตามหลักวิชาการ

ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เอ็กซ์ อยู่ที่ จังหวัดลพบุรี

2. การเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท

สัญญาเหล่านี้จะทำเป็นลายลักษณ์อักษรระหว่างเกษตรกรผู้เลี้ยงกับคู่สัญญาซึ่งอาจเป็น ตัวแทนจำหน่าย อาหารสัตว์ โรงงานผลิตเนื้อไก่ หรือตัวแทนจำหน่ายเวชภัณฑ์ก็ได้ การเลี้ยงประเภทนี้สามารถแบ่งเป็นประเภทตามลักษณะของผลตอบแทน ที่ผู้เลี้ยงจะได้รับซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.1 การเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา

การเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา คือ การเลี้ยงที่เกษตรกรทำสัญญาผูกพันในการซื้อลูกไก่ อาหารสัตว์และเวชภัณฑ์สัตว์จากบริษัทอาหารสัตว์ใดบริษัทหนึ่งโดยเฉพาะและมีการตกลงราคาที่บริษัทจะรับซื้อไก่เนื้อไว้ล่วงหน้า ดังนั้นเกษตรกรจะมีรายได้ที่ค่อนข้างแน่นอนเพราะไม่ต้องแบกรับความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงราคาไก่เนื้อในท้องตลาด ในขณะที่เดียวกันผู้ประกอบการในเครือบริษัทอาหารสัตว์เหล่านี้จะไม่มีโอกาสเพิ่มรายได้ในยามที่ราคาตลาดไก่เนื้อสูงด้วยการขยายการผลิตเพราะบริษัทแม่หรือตัวแทนจะเป็นผู้กำหนดประมาณการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นไว้ล่วงหน้าและราคาที่รับซื้อผลผลิตก็เป็นการตกลงราคาล่วงหน้า ณ ราคาที่ไม่สูงหรือต่ำเกินไป ผู้เลี้ยงประเภทนี้จะต้องมีโรงเรือนและอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ ตลอดจนแรงงานในการเลี้ยงเป็นของตนเอง และจะต้องรับภาระการลงทุนและรับภาระความเสี่ยงด้านการผลิตทั้งหมด ผู้เลี้ยงจะขาดทุนก็ต่อเมื่อเลี้ยงไม่ตี ซึ่งมีผลทำให้ต้นทุนในการผลิตสูงกว่าราคาประกัน

เหตุผลของการเลี้ยงแบบประกันราคา

1. มีหลักประกันที่แน่นอนและมีความมั่นคง มีรายได้แน่นอน ไม่ต้องเสี่ยงด้านราคาและภาวะตลาด

2. ขาดเงินทุน

3. ความสะดวกอื่น ๆ เช่น ซื้อลูกไก่ได้จำนวนแน่นอน ราคาแน่นอน เช่น เวลาลูกไก่แพงผู้เลี้ยงก็ยังคงได้ลูกไก่ตามสัญญา ขณะที่ผู้เลี้ยงอิสระอาจต้องซื้อลูกไก่แพง หรือทำให้รู้ความเคลื่อนไหวของราคาในตลาด หรือความสะดวกจากบริษัทที่นำอาหาร ลูกไก่ มาส่งถึงฟาร์ม และความสะดวกในการขายไก่ที่มีโรงงานรับซื้อแน่นอน

4. ในบางรายมีประสบการณ์ในการเลี้ยงไม่มากนัก และไม่ชอบความเสี่ยงกับความผันผวนของราคาซื้อ-ขาย

ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาแบบประกันราคากับบริษัท เอ็กซ์ ได้แก่

เขตภาคกลาง ได้แก่ นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ลพบุรี ราชบุรี ชัยนาท นครสวรรค์ อุทัยธานี สิงห์บุรี สระแก้ว ปราจีนบุรี นครนายก สมุทรสาคร เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์

เขตภาคตะวันออก ได้แก่ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ระยอง จันทบุรี

เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ ขอนแก่น อุดรธานี

โดยมีฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาแบบประกันราคากับบริษัท เอ็กซ์ ทั้งหมด 1,300 ฟาร์ม

2.2 การเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

สำหรับผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทรับจ้างเลี้ยงนี้จะไม่ต้องรับผิดชอบเงินลงทุนในส่วนของการใช้
 วัสดุอาหารสัตว์ และเวชภัณฑ์ เพราะบริษัทเป็นผู้ลงทุนให้ตลอด และเข้ามาช่วย
 เหลือในด้านการจัดการฟาร์มและวิธีการเลี้ยงให้อีกด้วย เพียงแต่ผู้รับจ้างเลี้ยงจะต้องมีโรงเรือนและ
 อุปกรณ์ในการเลี้ยง ตลอดจนแรงงานในการเลี้ยงเป็นของตนเอง เมื่อไก่โตได้ขนาดบริษัทหรือตัว
 แทนก็จะเป็นผู้จับไก่ขายหรือส่งโรงฆ่า ผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงได้รับขึ้นอยู่กับจำนวนไก่ที่รอดตาย
 จำนวนอาหารที่ใช้ และน้ำหนักของไก่ โดยจะได้รับค่าเลี้ยงเป็นรายตัวหรือคิดตามน้ำหนักของตัว
 ไก่ การเลี้ยงไก่ประเภทนี้ไม่ต้องรับภาระความเสี่ยงใด ๆ เลยทั้งด้านต้นทุนและราคาจำหน่าย โดย
 ทั่วไปแล้วผู้เลี้ยงไก่เนื้อประเภทนี้มักจะเป็นผู้ที่เคยเลี้ยงไก่อีก่อนและต้องเลิกกิจการเพราะประสบ
 ภาวะขาดทุน ดังนั้นจึงมีโรงเรือนและอุปกรณ์อยู่แล้วจึงหันไปรับจ้างเลี้ยงให้กับบริษัท เพื่อหาราย
 ได้

เหตุผลของการรับจ้างเลี้ยง

1. ไม่มีเงินทุน
2. ไม่ชอบความเสี่ยงในเรื่องของราคา
3. ได้ผลตอบแทนที่แน่นอน ไม่ขาดทุน
4. ผู้รับจ้างเลี้ยงอาจเป็นผู้เลี้ยงรายใหม่ที่ยังไม่มีความสามารถในการเลี้ยงไก่อีก่อนเลยจึง
 ไม่ต้องการเสี่ยงกับภาวะราคา หรือเป็นผู้เลี้ยงที่เคยเลี้ยงเองแล้วขาดทุนจึงเลิกเลี้ยง แต่เนื่องจากมีโรง
 เรือนอยู่แล้วจึงรับจ้างเลี้ยงต่อไป คิดว่าทั้งโรงเรือนไว้เฉย ๆ จึงรับจ้างเลี้ยง เพราะไม่ต้องรับผิดชอบ
 เรื่องค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง

ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาแบบรับจ้างเลี้ยงกับบริษัท เอ็กซ์ ได้แก่

เขตภาคกลาง ได้แก่ อ่างทอง นครสวรรค์ ชัยนาท สิงห์บุรี ลพบุรี สระบุรี

เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์

โดยมีฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาแบบรับจ้างเลี้ยงกับบริษัท เอ็กซ์ ทั้งหมด 170 ฟาร์ม

การเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เอ็กซ์ ในรูปแบบของฟาร์มบริษัท : ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบ
 ประกันราคา : ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง มีสัดส่วนเท่ากับ 20% : 70% : 10% ราคาประกันที่
 บริษัท เอ็กซ์ ทำสัญญาไว้กับผู้เลี้ยงแสดงในตารางที่ 3 ส่วนผลตอบแทนที่บริษัทจ่ายให้แก่ฟาร์มเลี้ยง
 ไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง ที่เรียกว่า ค่าจ้างเลี้ยง จะกล่าวต่อไปในบทที่ 4

หลักประกันในการทำสัญญาและระยะเวลาสัญญาของบริษัท เอ็กซ์

ผู้เลี้ยงต้องมีที่ดินเป็นของตนเองและใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันบางส่วนในการทำสัญญา
 เงินจากธนาคาร หรือผู้เลี้ยงบางรายจะต้องมีเงินมัดจำค่าลูกไก่ทั้งหมดในการซื้อแต่ละครั้งของการ
 เลี้ยง สำหรับระยะเวลาการทำสัญญาแบบประกันราคาจะทำสัญญาครั้งละ 1 ปี แบบรับจ้างเลี้ยง
 จะทำสัญญาครั้งละ 5 ปี

หลักประกันในการทำสัญญา

เนื่องจากหลักเกณฑ์ของบริษัทในการขายสินค้า ลูกค้าจำเป็นต้องให้หลักประกันไว้กับบริษัท
 เพื่อป้องกันความเสียหาย โดยหลักประกันของผู้ที่จะทำสัญญากับบริษัทที่กำหนดไว้มี 3 ประเภท ดังนี้

1. หนังสือค้ำประกันของธนาคาร

เป็นหลักประกันที่ดีที่สุด เนื่องจากสามารถบังคับชำระเงินได้ทันที ในการรับหนังสือค้ำ
 ประกันของธนาคารจะต้องตรวจสอบจำนวนวงเงินค้ำประกัน ระยะเวลาการรับประกัน และข้อ
 ความในหนังสือค้ำประกันซึ่งจะต้องมีการระบุว่าเป็นการค้ำประกันการทำสัญญาของลูกค้า ซึ่งถ้า
 หากลูกค้าผิดสัญญา ธนาคารจะชำระเงินให้ทันทีโดยไม่ต้องเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน ข้อควร
 ระวัง คือ กำหนดระยะเวลาในหนังสือค้ำประกันจะต้องมีการต่ออายุตลอดระยะเวลาของการซื้อขาย
 สินค้า ในกรณีที่ลูกค้าติดค้างไม่ชำระหนี้และจำเป็นต้องบังคับชำระหนี้ตามหนังสือค้ำประกัน จะ
 ต้องรีบส่งเรื่องให้แผนกกฎหมายดำเนินการโดยเร็วก่อนที่หนังสือค้ำประกันจะหมดอายุการรับ
 ประกัน

ตารางที่ 3 แสดงราคาเฉลี่ยทั้งปีของราคาประกันบริษัท เอ็กซ์และราคาตลาดของดูไก่ อาหารไก่ และราคารับซื้อไก่เนื้อระหว่างปี 2541-2543

รายการ	ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543	
	ราคาประกัน	ราคาตลาด	ราคาประกัน	ราคาตลาด	ราคาประกัน	ราคาตลาด
ราคาดูไก่เนื้อเกรดเอ(บาท/ตัว)	7.67	9.32	8.00	8.37	8.00	6.95
ราคาอาหาร ไก่เนื้อระยะแรก(บาท/30 กก.)	280.38	298.71	300.00	248.21	275.00	257.05
ราคาอาหาร ไก่เนื้อระยะสอง(บาท/30 กก.)	271.04	292.04	290.00	242.42	265.00	251.05
ราคาอาหาร ไก่เนื้อระยะสาม(บาท/30 กก.)	255.77	274.33	278.00	224.42	253.00	236.72
ราคารับซื้อไก่เนื้อ(บาท/กก.)	27.37	30.18	28.83	24.42	26.85	23.95

ที่มา : ฝ่ายวิจัยและพัฒนาการตลาด บริษัท เอ็กซ์

หมายเหตุ -ราคาประกัน หมายถึง ราคาที่มีการกำหนดไว้ล่วงหน้าก่อนการซื้อ-ขายสินค้าระหว่างบริษัทที่ให้สัญญากับเกษตรกรผู้รับสัญญา ซึ่งจะไม่มีกรเปลี่ยนแปลงราคาขึ้น-ลงตามอุปสงค์-อุปทานของตลาด

-ราคาตลาด หมายถึง ราคาที่ซื้อ-ขายในท้องตลาดซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ขึ้นอยู่กับอุปสงค์-อุปทานของตลาดในขณะนั้น

2. การนำที่ดินมาจดจำนองเป็นประกัน

การนำที่ดินมาจดจำนองไว้กับบริษัท เอ็กซ์ นับว่าเป็นการประกันการชำระหนี้ที่ดีเป็นลำดับต่อมา เนื่องจากที่ดินเป็นทรัพย์สินที่มีราคาเมื่อมีการบังคับขายทอดตลาดก็จะได้เงินมาชำระหนี้ แต่จะต้องใช้เวลาในขั้นตอนดังกล่าวมากพอสมควร อาจใช้เวลาเป็นปีแต่ก็มั่นใจได้ว่าจะได้รับเงินคืนก่อนที่จะรับพิจารณาว่าที่ดินแปลงนั้นสมควรรับมาเป็นประกันหรือไม่ จะต้องสอบถามก่อนว่าที่ดินแปลงดังกล่าวเป็นของผู้ใด และเจ้าของยินดีที่จะให้นำไปจดทะเบียนจำนองเป็นประกันหรือไม่ ถ้าลูกค้าเป็นเจ้าของที่ดินสามารถดำเนินการได้ทันที แต่ถ้าเจ้าของที่ดินไม่ใช่ลูกค้าจะต้องแจ้งให้ทราบก่อนว่าที่ดินแปลงนี้จะนำไปจดจำนอง และจะไม่มีกรณีไหนที่ลูกค้าจะเลิกสัญญาหรือหาหลักประกันอื่นมาทดแทน รวมทั้งกรณีที่ลูกค้าค้างชำระหนี้ก็ต้องมีการชำระหนี้เสร็จสิ้นแล้ว ในทางปฏิบัติคงไม่ต้องแจ้งว่าถ้าลูกค้าไม่ชำระหนี้บริษัทจะยึดทรัพย์มาขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้

ข้อที่ควรพิจารณาในการนำที่ดินมาจำนอง คือ การกำหนดวงเงินที่จะจำนองเป็นประกัน จะต้องมีการตรวจสอบราคาที่ดินแปลงนั้นก่อนว่ามีราคาเท่าใดจึงจะสามารถกำหนดวงเงินจำนองได้ การตรวจสอบจะต้องเริ่มจากการขอสำเนาเอกสารที่ดินแปลงนั้น ตรวจสอบผู้เป็นเจ้าของที่ดินและรายการจดทะเบียนว่าไม่มีการจดจำนองไว้กับผู้อื่น ถ้ามีการจำนองไว้ เจ้าของที่ดินจะต้องไปทำการไถ่ถอนให้เป็นที่เรียบร้อยก่อนจึงจะนำมาจดจำนองกับบริษัทได้

เนื่องจากเอกสารสิทธิแสดงความเป็นเจ้าของที่ดินมีหลายประเภท และทำให้เกิดสิทธิและหน้าที่แตกต่างกัน จึงขอแยกประเภทตามลักษณะของเอกสารสิทธิเพื่อทำความเข้าใจเบื้องต้น ดังนี้

1) โฉนดที่ดิน

ที่ด้านหน้าของเอกสารจะเขียนไว้ว่าโฉนดที่ดินมีรายละเอียดของระวาง หน้าสำรวจ เลขที่ดิน เลขโฉนด ที่ดินประเภทนี้จะดีที่สุด เนื่องจากมีรูปแผนที่ และกำหนดแนวระวางไว้ เมื่อที่ดินจะแน่นอนตรงกับที่ระบุไว้ในโฉนด การติดตามหาจะไม่ยุ่งยากมากและมีราคาค่อนข้างสูงกว่าที่ดินประเภทอื่น

2) น.ส. 3 ก.

ที่ด้านหน้าของเอกสารจะเขียนไว้ว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์ ให้ดูที่มุมบนขวามือของเอกสารจะเห็นอักษรว่า น.ส. 3 ก. ที่ดินประเภทนี้จะค้ำยกว่าที่ดินที่มีโฉนดที่ดินเล็กน้อย เนื่องจากเนื้อที่ดินตามที่ระบุไว้ในเอกสารอาจจะคลาดเคลื่อนจากความเป็นจริงแต่ไม่มากนัก เนื่องจากไม่ได้มีการกำหนดระวางแนวเขตไว้ชัดเจนเหมือนโฉนด จะมีเพียงรูปแผนที่ซึ่งใกล้เคียงกับรูปที่ดินของจริง

3) ที่ดิน น.ส. 3

ที่ดินประเภทนี้จะใกล้เคียงกับที่ดินน.ส. 3 ก. ที่ด้านหน้าจะเขียนว่าหนังสือรับรองการทำประโยชน์เช่นกัน แต่ที่มุมบนขวาจะเขียนว่า น.ส. 3 ความแตกต่างจะอยู่ที่รูปแผนที่ใน น.ส. 3 จะไม่แน่นอนเป็นเพียงรูปคร่าว ๆ และจำนวนเนื้อที่ดินก็อาจจะแตกต่างจากความเป็นจริงมาก เพราะน.ส. 3 จะบอกถึงลักษณะโดยทั่วไปของที่ดิน การกำหนดวงเงินจำนองจะต้องระมัดระวังยิ่ง

4) ที่ดิน ส.ค. 1 หรือไม่มีเอกสารสิทธิ

ไม่สามารถนำมาจดจำนองหรือนำมาเป็นหลักประกันในการขายสินค้าได้ เพราะ ไม่เป็นการแน่นอนว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงเจ้าของเมื่อใด

3. การนำบุคคลมาทำสัญญาค้ำประกัน

กรณีที่ลูกค้ำไม่สามารถหาหนังสือค้ำประกันมาวางเป็นประกันหรือไม่สามารถนำที่ดินมาจดจำนองได้ หลักประกันสุดท้ายที่พอจะยอมรับได้คือ การนำบุคคลมาทำสัญญาค้ำประกันการซื้อสินค้าของลูกค้ำ การนำบุคคลอื่นมาทำสัญญาค้ำประกันหมายความว่าหาผู้อื่นนอกจากตัวลูกค้ำให้มาร่วมรับผิดชอบหนี้แทนลูกค้ำ ในกรณีที่ลูกค้ำไม่ยอมชำระหนี้ หรือไม่สามารรถชำระหนี้ได้

การตกลงทำสัญญา สำหรับการตกลงทำสัญญาระหว่างผู้เลี้ยง ทั้งผู้เลี้ยงแบบประกันราคา และแบบรับจ้างเลี้ยง จะมีสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างรัดกุมกับบริษัทที่ทำสัญญาไว้ แต่การตกลงทำสัญญาระหว่างผู้เลี้ยงรายเล็กกับตัวแทนหรือผู้รับประกันราคาซึ่งเป็นผู้เลี้ยงรายใหญ่ทั่ว ๆ ไป (ที่ไม่ใช่บริษัท) ส่วนใหญ่จะเป็นการตกลงด้วยวาจา การตกลงสัญญาจะเป็นแบบไหนนั้นไม่มีข้อกำหนดตายตัว ขึ้นอยู่กับความเชื่อถือของบุคคลเป็นส่วนใหญ่ หรือเพราะได้ติดต่อกันมานานแล้ว และมีประวัติดี ในระยะแรกที่ติดต่อซึ่งเป็นรายใหม่อาจต้องทำสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เมื่อมีการติดต่อกันมานานจนตัวแทนมีความเชื่อถือในระยะต่อไปก็อาจตกลงด้วยวาจา

ตารางที่ 4 ลักษณะการดำเนินงานการเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เอ็กซ์ เปรียบเทียบระหว่างการเลี้ยงแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยงของบริษัท เอ็กซ์

เงื่อนไข	ประกันราคา	รับจ้างเลี้ยง
1. การคัดเลือกเกษตรกร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรต้องมีศักยภาพและความตั้งใจในการประกอบอาชีพ 2. ภายในบริเวณที่ทำการเลี้ยงไก่จะต้องไม่มีการเลี้ยงสัตว์อื่น เช่น สุนัข สุกร เป็ด หรือสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคมารู้อีกได้ 3. ก่อนทำการเลี้ยงไก่เกษตรกรต้องทำ “สัญญาซื้อขายไก่ประกัน” ราคากับบริษัท เอ็กซ์ ล่วงหน้าก่อนการลงลูกไก่และต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขในสัญญาที่กำหนดไว้ 4. เกษตรกรผู้เลี้ยงต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกันให้ไว้กับบริษัทฯ จึงจะสามารถลงลูกไก่ได้ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. และ 2. เช่นเดียวกับแบบประกันราคา 3. ก่อนทำการเลี้ยงไก่เกษตรกรต้องทำ “สัญญาจ้างเลี้ยงไก่เนื้อ” 4. เกษตรกรสามารถลงลูกไม่ได้โดยไม่ต้องมีหลักทรัพย์ค้ำประกัน
2. ที่ดิน โรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงไก่	เกษตรกรเป็นผู้ลงทุนด้านทรัพย์สิน โรงเรือนและอุปกรณ์ต่างๆ ในการเลี้ยงทั้งหมด	เช่นเดียวกับแบบประกันราคา

เงื่อนไข	ประกันราคา	รับจ้างเลี้ยง
3. ค่าลูกไก่ อาหาร ยา และ วัคซีน	1. เกษตรกรต้องรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายในสินค้าทั้งหมด ที่บริษัทจัดส่งให้ โดยซื้อขายในราคาประกันตามที่ ได้ทำสัญญาไว้ล่วงหน้า ก่อนการเลี้ยง 2. เกษตรกรต้องใช้สินค้า เหล่านั้นจากบริษัท เอ็กซ์ เทอมนั้นจะใช้จากบริษัทอื่น ไม่ได้	1. บริษัทเป็นผู้ลงทุนจัดหา และจัดส่งสินค้าทั้งหมด โดยไม่ถือเป็นค่าใช้จ่าย ของเกษตรกร 2. เช่นเดียวกับแบบประกัน ราคา
4. แรงงานในการเลี้ยง	เกษตรกรต้องจัดหาแรงงาน และรับผิดชอบค่าแรงงานในการเลี้ยง	เช่นเดียวกับแบบประกันราคา
5. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง เช่น ค่าแกลบ ค่าน้ำ-ไฟฟ้า	เกษตรกรเป็นผู้รับผิดชอบ ค่าใช้จ่าย	เช่นเดียวกับแบบประกันราคา
6. การจับไก่ใหญ่เข้าโรงงาน ช้าและ	1. บริษัทจะเป็นผู้กำหนด วัน-เวลาในการจับไก่ใหญ่ ตามความเหมาะสม ผู้เลี้ยงมีสิทธิ์ต่อรองได้ 2. เกษตรกรต้องขายไก่ใหญ่ ทั้งหมดให้กับบริษัท เอ็กซ์ เทอมนั้น จะขายให้กับที่อื่นไม่ได้	1. บริษัทเป็นผู้กำหนด 2. บริษัทจะจับไก่ใหญ่ที่ เกษตรกรเลี้ยงกลับคืน ทั้งหมด
7. ผลตอบแทน	บริษัทจะให้เครดิตค่าลูกไก่ อาหาร ยาและวัคซีน ในราคา ประกันและบริษัทจะหัก ค่าใช้จ่ายเหล่านี้จากมูลค่าไก่ ใหญ่ที่ทางเกษตรกรขายคืนให้ กับบริษัท ตามเงื่อนไข ราคา	ผลตอบแทนขึ้นอยู่กับจำนวน ไก่ที่ส่งโรงงานช้าและ จำนวนอาหารที่ใช้และอัตรา แลกเนื้อ (FCR)

เงื่อนไข	ประกันราคา	รับจ้างเลี้ยง
	ประกัน โดยส่วนต่างที่เหลือ ถือเป็นค่าตอบแทนที่เกษตรกร จะได้รับ	
8. แรงจูงใจในการเลี้ยง (Incentive)	<ol style="list-style-type: none"> 1. โบนัส 0.25 บาท ต่อตัว ของลูกไก่เข้าเลี้ยง 2. ถ้าเกษตรกรเลี้ยงไก่ น้ำหนักสุทธิเฉลี่ย 2 กก./ตัว/รุ่น ที่หน้าโรงงานชำแหละ บริษัทจ่าย 0.10 บาท/กก./รุ่น 3. แคมเปญพิเศษอื่น ๆ เช่น ทัวร้ออเมริกา ยุโรป 	มีแต่เพียงโบนัสพิเศษ กรณีที่ ผลการเลี้ยงดีกว่าค่าบริษัท กำหนดไว้
9. ความเสี่ยงของเกษตรกร	<ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรไม่มีความเสี่ยงในเรื่องราคาลูกไก่ อาหาร ยา-วัคซีนและราคาไก่ใหญ่ 2. เกษตรกรต้องรับความเสี่ยงในเรื่องของผลการเลี้ยงทั้งหมดแต่เพียงผู้เดียว ถ้าเกษตรกรจับไก่ใหญ่ส่งโรงงานน้อยกว่าที่บริษัท กำหนด บริษัทจะตัดเงินตามสัญญาที่ได้ทำไว้กับบริษัท หรือถ้าเกษตรกรไม่ควบคุมการใช้อาหาร ใช้จ่าย และวัคซีน ทำให้ค่าใช้จ่ายสูงเกินกว่ารายได้จากการจับไก่ใหญ่ขายโรงงาน เกษตรกรจะประสบกับการขาดทุนได้ 	เกษตรกรไม่มีความเสี่ยง รายได้ขั้นต่ำที่ได้รับไม่น้อยไปกว่าค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง

เงื่อนไข	ประกันราคา	รับจ้างเลี้ยง
10. ความเสี่ยงของบริษัท	มีน้อยมาก ถ้าเกษตรกรขาดทุน บริษัทสามารถยกเลิกสัญญาได้ทันที และเงินในส่วนที่เกษตรกรเป็นหนี้กับบริษัท บริษัทยังสามารถหักจากหลักทรัพย์ที่เกษตรกรมาทำไว้กับบริษัทได้อีกด้วย	บริษัทมีความเสี่ยงมากถือว่าสินค้าทั้งหมด ลูกไก่ อาหาร ยา-วัคซีนและไก่ใหญ่เป็นทรัพย์สินของบริษัท ดังนั้นบริษัทต้องมีเจ้าหน้าที่คอยตรวจสอบการเลี้ยงโดยดูแลอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอ
11. การลงลูกไก่ในรุ่นต่อไป	บริษัทจะเป็นผู้กำหนดโดยผู้เลี้ยงมีสิทธิในการต่อรองวันลงลูกไก่ได้	บริษัทจะเป็นผู้กำหนด

ลักษณะการดำเนินงานการเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท เอ็กซ์

บริษัทจะต้องนำเงินมาลงทุนในทรัพย์สินคงที่ คือ ซื่อที่ดิน สร้างโรงเรือนเลี้ยงไก่ และจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ โดยฟาร์มของบริษัท เอ็กซ์ จะอยู่ในบริษัทลูก คือ บริษัท เอ็กซ์ 5 ซึ่งบริษัท เอ็กซ์ 5 จะซื้อลูกไก่ จากบริษัท เอ็กซ์ 1 ซื่ออาหารสัตว์ จากบริษัท เอ็กซ์ 2 ซื่อยาและเวชภัณฑ์ จากบริษัท เอ็กซ์ 3 โดยใช้ราคาต้นทุนในการซื้อ-ขายระหว่างบริษัทลูกภายในเครือ นอกจากค่าใช้จ่ายในการลงทุนแล้ว บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่ และบริษัทต้องรับภาระความเสี่ยงจากการเลี้ยงไก่ไว้ทั้งหมด เมื่อทำการเลี้ยงไก่เนื้อจนครบอายุประมาณ 42-45 วัน สามารถจับไก่ใหญ่เข้าโรงงานชำแหละและแปรรูป เพื่อจัดจำหน่ายไปยังต่างประเทศต่อไป ในการศึกษาครั้งนี้ราคาลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีนจะใช้ราคาตลาด ไม่ใช่ราคา Transfer price ระหว่างบริษัทลูกภายในเครือเพื่อขจัดความได้เปรียบในเรื่องของราคา โดยใช้ราคาตลาดนำมาคำนวณจะเป็นราคาเดียวกันกับการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท โดยใช้ราคาประกันและราคาตลาดตามตารางที่ 3

ระบบตลาดไก่เนื้อ

ตลาดไก่เนื้อของประเทศไทยแบ่งออกได้เป็น 2 ตลาด คือ ตลาดภายในประเทศและตลาดต่างประเทศ ธุรกิจไก่เนื้อในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ดำเนินงานโดยบริษัทที่มีการผลิตครบวงจร กล่าวคือ มีธุรกิจการผลิตและรับซื้อพืชอาหารสัตว์ การผลิตอาหารสำเร็จรูป การผลิตและจำหน่ายลูกไก่ เวชภัณฑ์ไก่ มีฟาร์มที่ทำ Contract Farm กับบริษัทและฟาร์มไก่เนื้อของตนเอง มีโรงฆ่าไก่ มีตลาดขายส่งและขายปลีกไก่ชำแหละ มีการแปรรูปเนื้อไก่เป็นผลิตภัณฑ์หลายชนิดเพื่อจำหน่ายตลาดภายในและต่างประเทศ ดังนี้

1. ตลาดภายในประเทศ

1.1 โครงสร้างตลาดภายในประเทศ

ตลาดภายในประเทศแบ่งเป็นตลาดกรุงเทพฯ และตลาดต่างจังหวัด ตลาดกรุงเทพฯ บริโภคเนื้อไก่จากแหล่งผลิตใหญ่ ๆ 2 แหล่ง คือ จากโรงฆ่าและชำแหละไก่ของบริษัทอาหารสัตว์กับตลาดคลองเตยหรือตลาดเขาวราช ซึ่งเป็นตลาดกลางรายย่อยของพ่อค้าขายส่งไก่ชำแหละกรุงเทพฯ สำหรับตลาดต่างจังหวัดส่วนหนึ่งบริโภคเนื้อไก่จากพ่อค้าขายปลีกไก่ชำแหละท้องถิ่น และอีกส่วนหนึ่งจากพ่อค้าขายส่งไก่ชำแหละต่างจังหวัด ซึ่งซื้อไก่จากโรงฆ่าและชำแหละไก่ทางบริษัทผู้ผลิตไก่ครบวงจร

พ่อค้าขายส่งไก่ชำแหละ หมายถึง พ่อค้าประเภทต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ซื้อไก่มีชีวิตจากเกษตรกรหรือพ่อค้ารวบรวม เพื่อนำมาชำแหละแล้วขายต่อไปยังพ่อค้าขายปลีกต่อไป

พ่อค้าขายปลีกชำแหละ หมายถึง พ่อค้าประเภทต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ซื้อไก่จากเกษตรกรหรือพ่อค้ารวบรวมเพื่อนำมาชำแหละหรือซื้อไก่ชำแหละจากพ่อค้าขายส่งชำแหละแล้วต่อให้ผู้บริโภคต่อไป

ลักษณะการจำหน่ายไก่ชำแหละภายในประเทศแบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ ไก่สดทั้งตัวไม่แยกเครื่องใน ไก่สดทั้งตัวแยกเครื่องในและไก่ชำแหละเป็นชิ้นส่วน ได้แก่ หัว คอ ขา น่อง ปีก ออก และเครื่องใน นอกจากการบริโภคในรูปของเนื้อไก่ชำแหละแล้วบริษัทผู้ผลิตไก่ครบวงจรยังได้แปรรูปเนื้อไก่เป็นผลิตภัณฑ์ออกจำหน่ายอีก เช่น ไส้กรอก ลูกชิ้น แฮม เป็นต้น

1.2 วิธีการตลาดไก่อื่นภายในประเทศ

การตลาดไก่อื่นภายในประเทศ สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

ก. วิธีการตลาดไก่อื่นประเภทอิสระ

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อื่นประเภทอิสระจะขายไก่อื่นมีชีวิตให้แก่พ่อค้ารวบรวมไก่อื่นมีชีวิตในท้องถิ่นหรือพ่อค้าขายส่งไก่อื่นมีชีวิตในท้องถิ่นหรือพ่อค้าขายส่งในกรุงเทพฯหรือตัวแทนบริษัท

พ่อค้ารวบรวมไก่อื่น หมายถึง พ่อค้าประเภทต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่ซื้อไก่อื่นมีชีวิตจากเกษตรกรโดยตรงแล้วขายไปยังพ่อค้าอื่น ๆ ต่อไป เมื่อพ่อค้ารวบรวมไก่อื่นมีชีวิตในท้องถิ่น รวบรวมไก่อื่นมีชีวิตจากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อื่นแบบอิสระได้แล้ว จะขายไก่อื่นมีชีวิตให้แก่พ่อค้าขายส่งในท้องถิ่นหรือพ่อค้าขายส่งในกรุงเทพฯ

เมื่อพ่อค้าขายส่งในท้องถิ่นซื้อไก่อื่นจากพ่อค้ารวบรวมแล้ว จะนำไก่อื่นมีชีวิตไปฆ่าแล้วขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกไก่อื่นในท้องถิ่นเพื่อส่งขายยังผู้บริโภคในท้องถิ่นต่อไป ส่วนพ่อค้าขายส่งไก่อื่นมีชีวิตในกรุงเทพฯ เมื่อซื้อไก่อื่นมีชีวิตจากพ่อค้ารวบรวมแล้วจะนำไก่อื่นมีชีวิตไปฆ่าที่ตลาดคลองตันหรือตลาดอื่น ๆ ในกรุงเทพฯ แล้วส่งขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกในกรุงเทพฯ ตามตลาดสดต่าง ๆ เพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้บริโภคในกรุงเทพฯ ต่อไป สำหรับตัวแทนบริษัทนั้น เมื่อซื้อไก่อื่นจากเกษตรกรผู้เลี้ยงอิสระแล้ว

จะส่งไก่อื่นมีชีวิตให้แก่โรงฆ่าสัตว์และชำแหละไก่อื่นของบริษัท เพื่อส่งขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกกรุงเทพฯต่อไป ในส่วนของโรงงานชำแหละของบริษัท ถ้าไก่อื่นได้ขนาด (size) ตามความต้องการของตลาดต่างประเทศก็สามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้เช่นกัน

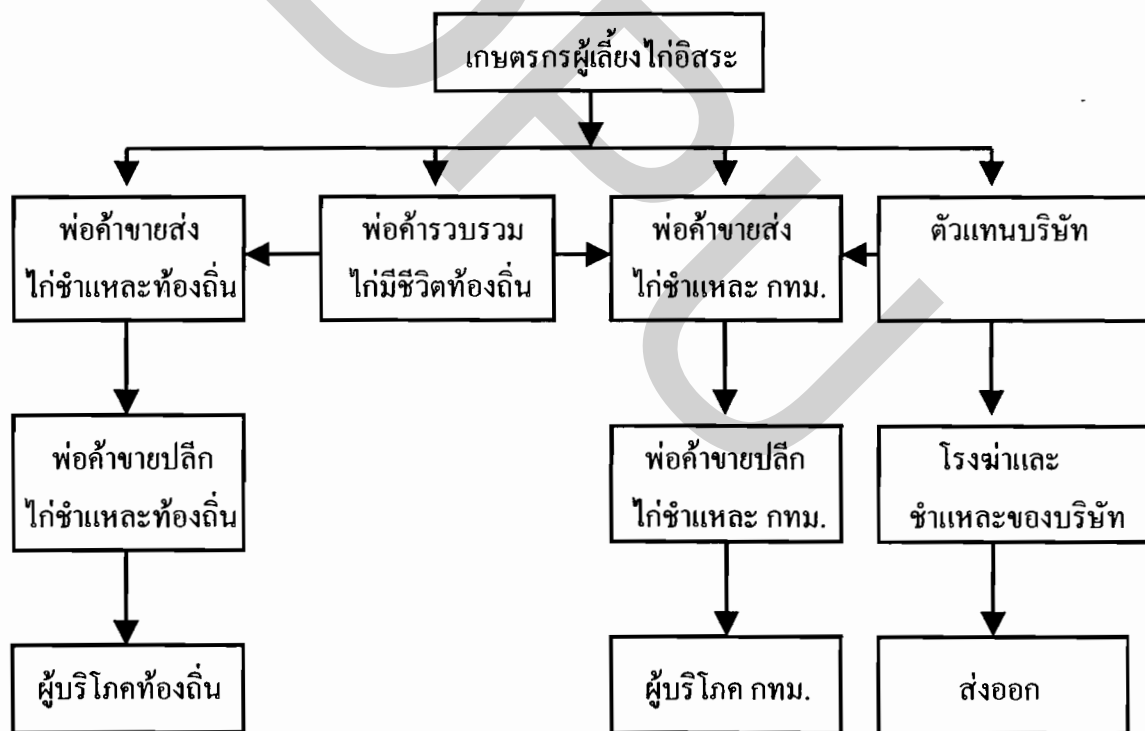
ข. วิธีการตลาดไก่อื่นประเภทมีสัญญาผูกพัน

เกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อื่นประเภทมีสัญญาผูกพัน แบ่งออกเป็นเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อื่นประเภทประกันราคาและเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่อื่นประเภทรับจ้างเลี้ยง เกษตรกรทั้ง 2 ประเภทนี้ จะส่งไก่อื่นใหญ่เข้าโรงงานชำแหละของบริษัทที่ทำสัญญาไว้

เมื่อบริษัทซื้อไถ่ใหญ่จากเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่ประเภทประกันราคาและรับจ้างเลี้ยงแล้ว จะส่งไถ่ใหญ่ให้แก่โรงฆ่าและชำแหละไก่ของบริษัท เพื่อฆ่าและชำแหละเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ ตามความต้องการของตลาดต่างประเทศส่วนหนึ่ง สำหรับอีกส่วนหนึ่งจะรวบรวมชิ้นส่วนไถ่ที่ไม่สามารถส่งขายตลาดต่างประเทศได้และไก่สดทั้งตัวที่มีคุณภาพไม่ได้มาตรฐานตามความต้องการของตลาดต่างประเทศขายให้แก่พ่อค้าขายปลีกกรุงเทพฯ เพื่อส่งขายไปยังผู้บริโภคกรุงเทพฯ ต่อไป ส่วนหนึ่งส่งเข้าโรงงานแปรรูปเพื่อทำผลิตภัณฑ์เนื้อไก่ และอีกส่วนหนึ่งจะขายให้พ่อค้าขายส่งหรือพ่อค้าขายปลีกต่างจังหวัดด้วย

ภาพที่ 3

แสดงวิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทอิสระ

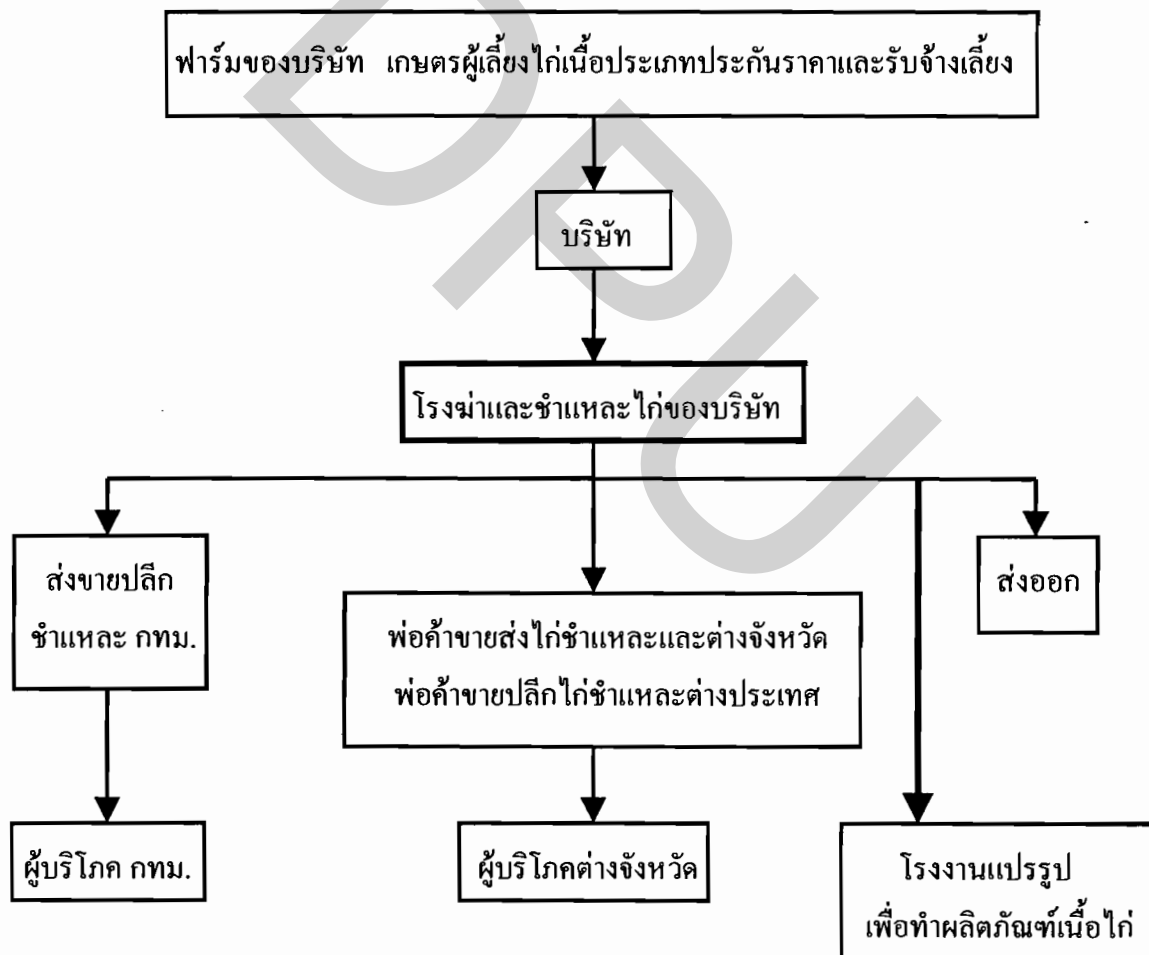

ค. วิธีการตลาดไก่เนื้อประเภทฟาร์มบริษัท

ในกรณีที่บริษัทที่ทำธุรกิจผลิตไก่อเนื้อครบวงจร ส่วนใหญ่จะมีการสร้างฟาร์มของบริษัทไว้เลี้ยงไก่เนื้อเป็นของบริษัทเองด้วย เพื่อสร้างความมั่นใจว่าสามารถจัดหาวัตถุดิบพอเพียงกับโรงงานชำแหละ แม้ในภาวะขาดแคลนไก่ใหญ่ก็ตาม วิธีการตลาดไก่อเนื้อประเภทฟาร์มบริษัทจะเหมือนกับวิธีการตลาดไก่อเนื้อประเภทผู้เลี้ยงประกันราคาและประเภทรับจ้างเลี้ยง

ภาพที่ 4

แสดงวิธีการตลาดไก่อเนื้อประเภทฟาร์มบริษัท ผู้เลี้ยงประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง

2. ตลาดต่างประเทศ

เนื้อไก่สดแช่แข็งเป็นสินค้าที่ทำรายได้มากที่สุดในหมวดสินค้าปศุสัตว์ส่งออก โครงสร้างการส่งออกเนื้อไก่แช่แข็ง (Frozen Chicken) ของไทย อยู่ในลักษณะของการพึ่งพิงการส่งออก โดยเนื้อไก่แช่แข็งที่ส่งออกได้นั้นจะถูกฆ่าและในโรงฆ่าเพื่อการส่งออกโดยเฉพาะ ซึ่งต้องได้รับการรับรองจากกรมปศุสัตว์ว่าเป็น โรงงานที่ทันสมัยมีวิธีการฆ่าและอุปกรณ์ที่สะอาดถูกสุขลักษณะตามหลักวิชาการ ปัจจุบันโรงงานฆ่าและชำแหละเนื้อไก่เพื่อส่งออกที่ได้รับการรับรองว่าได้มาตรฐานจากกรมปศุสัตว์แล้วมี 18 โรงงาน โรงงานเหล่านี้เป็นบริษัทในเครือของบริษัทผลิตอาหารสัตว์ทั้ง 12 บริษัท โรงงานเหล่านี้จะได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment หรือ BOI) ประเทศที่มีปริมาณการส่งออกเนื้อไก่มากที่สุด คือ สหรัฐอเมริกา รองลงมาคือ ประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ได้แก่ ฝรั่งเศส และเนเธอร์แลนด์ ส่วนในเอเชีย ประเทศไทยมีปริมาณการส่งออกเนื้อไก่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีการส่งออกเป็นอันดับสามรองจาก จีนและฮ่องกง (ตารางที่ 5) ประเทศคู่ค้าที่สำคัญของไทยคือ ประเทศญี่ปุ่น สิงคโปร์ ฮ่องกง และประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ส่วนประเทศคู่แข่งที่สำคัญของไทย คือ สหรัฐอเมริกา บราซิล และจีน

ลักษณะของสินค้าส่งออกในหมวดเนื้อไก่ของไทยแบ่งออกเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่

1. ไก่สดแช่แข็งทั้งตัว (Whole Chicken)
2. เนื้อไก่ชำแหละเป็นชิ้นส่วนแช่แข็ง ได้แก่ เนื้ออก เนื้อสันใน ส่วนขา สะโพก น่อง ปีก ปีกบน และปีกล่าง
3. ผลิตภัณฑ์เนื้อไก่แปรรูป ได้แก่ ลูกชิ้น ไส้กรอก ไก่ลูกซีส และสเต็กไก่ เป็นต้น

สำหรับบริษัท เอ็กซ์ มีตลาดไก่เนื้อทั้งภายในและต่างประเทศ โดยเป็นการเลี้ยงเพื่อส่งขายยังตลาดต่างประเทศ ส่วนที่ไม่สามารถขายในตลาดต่างประเทศได้จะขายตลาดภายในประเทศ ได้แก่ เลือดไก่ เครื่องในไก่ ซี่โครงไก่ ตีนไก่ รวมทั้งไก่ที่ไม่ได้ขนาด (size) ตามความต้องการของต่างประเทศด้วย ตลาดต่างประเทศที่สำคัญ คือ ญี่ปุ่น ฮ่องกง และกลุ่มสหภาพยุโรป แนวโน้มในอนาคตบริษัท เอ็กซ์ จะมีการขยายการส่งออกเนื้อไก่แช่แข็งและเนื้อไก่แปรรูปไปยังประเทศในกลุ่มสหภาพยุโรป ซึ่งในกลุ่มของสหภาพยุโรป (EU) ก็มีประเทศที่สามารถผลิตเนื้อไก่ได้เอง แต่มีต้นทุนสูงกว่าประเทศไทย ได้พยายามกีดกัน เนื้อไก่และผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ของไทยไม่ให้นำเข้า โดย

การออกกฎ White Paper มาควบคุมการนำเข้าเนื้อไก่จากประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ บริษัทต่าง ๆ ที่จำหน่ายเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์จากเนื้อไก่ให้กับ กลุ่มสหภาพยุโรปจึงได้รับผลกระทบ รวมทั้งบริษัท เอ็กซ์ด้วย ทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มในการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามกฎของ EU

จากการศึกษาของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร (2543) รายงานประจำปี เรื่อง สถานการณ์ไก่เนื้อของโลกและของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายของธุรกิจไก่เนื้อในปีต่อ ๆ ไป โดยรายงานสถานการณ์ของไก่เนื้อในปี 2543 ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1) สถานการณ์เนื้อไก่ของโลก

1.1 การผลิต การผลิตเนื้อไก่ของประเทศผู้ผลิตสำคัญของโลกในปี 2544 คาดว่าจะมีปริมาณประมาณ 42.76 ล้านตัน หรือสูงกว่าในปี 2543 ซึ่งผลิตได้ 41.64 ล้านตัน หรือประมาณร้อยละ 2.69 สหรัฐอเมริกาเป็นผู้ผลิตรายใหญ่ที่ผลิตไก่เนื้อมากที่สุด รองลงมาได้แก่ บราซิล จีน กลุ่มสหภาพยุโรป เม็กซิโก และญี่ปุ่น

1.2 การบริโภค การบริโภคเนื้อไก่ของประเทศที่สำคัญของโลกในปี 2544 คาดว่ามีปริมาณเท่ากับ 42.32 ล้านตัน เทียบจาก 41.14 ล้านตันในปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 2.87 ประเทศที่มีการบริโภคเนื้อไก่มากที่สุด ได้แก่ สหรัฐอเมริกา รองลงมาได้แก่ จีน กลุ่มสหภาพยุโรป และญี่ปุ่น

1.3 การค้า เนื้อไก่แช่แข็ง

1.3.1 การส่งออก สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่ส่งออกเนื้อไก่มากที่สุดของโลกในปี 2544 คาดว่าจะส่งออกปริมาณ 2.40 ล้านตัน โดยเพิ่มขึ้นจาก 2.38 ล้านตันในปี 2543 คิดเป็นร้อยละ 0.84 มีส่วนแบ่งการตลาดร้อยละ 42.97 รองลงมาได้แก่ บราซิล 0.95 ล้านตัน ส่วนประเทศไทยคาดว่าจะการส่งออกเนื้อไก่สดแช่แข็งจะมีปริมาณ 260,000 ตัน และไก่เนื้อแปรรูปประมาณ 80,000 ตัน รวมทั้งสิ้น 340,000 ตัน (ตารางที่ 5)

1.3.2 การนำเข้า ในปี 2543 จีนนำเข้าเนื้อไก่แช่แข็งมากที่สุด 1.20 ล้านตัน รองลงมาได้แก่ ฮองกง ญี่ปุ่น ซาอุดีอาระเบีย สหภาพยุโรป และเม็กซิโก ในบรรดาประเทศผู้นำเข้าเหล่านี้ ฮองกงเป็นตลาดที่เติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วในระยะเวลา 5 ปี (พ.ศ.2540-2544) ปริมาณนำเข้าเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.86 (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 5 แสดงปริมาณส่งออกเนื้อไก่ของประเทศผู้ส่งออกเนื้อไก่ที่สำคัญ

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2540	2541	2542	2543	2544 ¹⁾
อเมริกาเหนือ	2,172	2,194	2,294	2,456	2,479
สหรัฐอเมริกา	2,116	2,120	2,231	2,384	2,404
อื่น ๆ	56	74	63	72	75
อเมริกาใต้	667	630	788	889	969
บราซิล	650	612	771	870	950
สหภาพยุโรป	570	644	615	585	556
ฝรั่งเศส	321	373	337	315	290
เนเธอร์แลนด์	168	191	200	195	185
อื่น ๆ	81	80	78	75	81
ยุโรปตะวันออก	74	85	67	65	57
ฮังการี	60	55	47	45	39
ตะวันออกกลาง	87	84	62	59	60
ซาอุดีอาระเบีย	24	20	20	20	20
สหรัฐอเมริกาหรับฯ	62	63	42	39	40
เอเชีย	1,109	1,209	1,353	1,414	1,436
จีน	350	345	330	380	400
ฮ่องกง	557	572	736	751	751
ไทย	192	282	286	310	340
อื่น ๆ	10	10	11	13	15
ประเทศอื่น ๆ	24	38	33	33	37
รวมทั้งปี	4,703	4,884	5,212	5,501	5,594

ที่มา : สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : 1/ ข้อมูลภาคคะเน

ตารางที่ 6 แสดงปริมาณการนำเข้าเนื้อไก่ของประเทศที่สำคัญ

หน่วย : พันตัน

ประเทศ	2540	2541	2542	2543	2544 ^{1/}
อเมริกาเหนือ	187	200	213	251	260
เม็กซิโก	113	125	135	159	163
อื่น ๆ	74	75	78	92	97
สหภาพยุโรป	139	136	161	182	185
ฝรั่งเศส	13	12	13	16	15
เยอรมัน	55	60	62	60	60
เนเธอร์แลนด์	19	12	25	35	35
สเปน	25	16	15	15	15
อิตาลี	9	8	5	11	10
อื่น ๆ	18	28	41	45	50
ยุโรปตะวันออก	71	116	33	50	47
โปแลนด์	49	38	9	11	13
โรมาเนีย	15	64	10	20	20
รัสเซีย	1,105	850	800	900	950
ตะวันออกกลาง	457	461	543	540	532
ซาอุดีอาระเบีย	294	290	371	372	360
แอฟริกา	82	72	80	71	65
แอฟริกาใต้	80	70	82	67	60
เอเชีย	2,094	2,098	2,734	2,818	2,865
จีน	750	765	1,101	1,150	1,200
ฮ่องกง	815	789	1,008	1,037	1,038
ญี่ปุ่น	498	510	553	550	535
อื่น ๆ	31	34	72	81	92
ประเทศอื่น ๆ	131	129	155	149	149
รวมทั้งปี	4,266	4,062	4,721	4,961	5,053

ที่มา : สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร

หมายเหตุ : 1/ ข้อมูลคาดคะเน

2) สถานการณ์เนื้อไก่แช่แข็งของไทย

2.1 การผลิต

ปริมาณการผลิต

ปริมาณการผลิตไก่เนื้อในแต่ละปีจะมีมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับไก่พันธุ์ที่นำเข้ามาจากต่างประเทศเป็นหลัก เนื่องจากประเทศไทยยังไม่สามารถผลิตไก่พันธุ์เนื้อคุณภาพดีได้เอง รวมทั้งสภาพการเลี้ยงภายในประเทศด้วย อาทิ สภาพอากาศ อัตราการตายของลูกไก่และการควบคุมปริมาณการผลิตของบริษัทเอกชนด้วย ในปี 2543 ปริมาณการผลิตไก่เนื้อมีทั้งสิ้น 864.36 ล้านตัว เพิ่มขึ้นจากปี 2542 15.78 ล้านตัว หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.86

ต้นทุนการผลิต

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อในปี 2543 เฉลี่ยกิโลกรัมละ 23.60 บาท เปรียบเทียบกับปี 2542 ซึ่งมีต้นทุนการผลิตกิโลกรัมละ 23.94 บาท ลดลงกิโลกรัมละ 0.34 บาท หรือร้อยละ 1.42 เนื่องจากราคาลูกไก่ลดลงจาก ตัวละ 8.37 บาทในปี 2542 เหลือตัวละ 6.95 บาท ในปี 2543 ลดลงตัวละ 1.42 บาท หรือร้อยละ 16.96

2.2 การส่งออกของไทย

ปี 2543 นับเป็นปีที่มีการขยายตัวของการส่งออกไก่สดแช่แข็งและผลิตภัณฑ์แปรรูป ในปี 2543 การส่งออกไก่สดแช่แข็งมีปริมาณ 240,905 ตัน มูลค่า 15,688.91 ล้านบาท เทียบกับปี 2542 การส่งออกมีปริมาณ 217,735 ตัน มูลค่า 15,260.34 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.64 และ 2.81 ตามลำดับ สำหรับการส่งออกเนื้อไก่แปรรูปในปี 2543 มีปริมาณ 69,329 ตัน มูลค่า 8,749.67 ล้านบาท เทียบกับปี 2542 มีปริมาณ 47,496 ตัน มูลค่า 5,935.76 ล้านบาท ปริมาณและมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 45.97 และ 47.14 ตามลำดับ สาเหตุที่ทำให้การส่งออกเนื้อไก่และผลิตภัณฑ์ของไทยขยายตัว เนื่องจากสถานการณ์โรคหวัดที่เกิดขึ้น และยังมีมติว่าจะสงบลง ตลอดจนการอ่อนตัวของค่าเงินบาทของไทย ได้ช่วยเพิ่มศักยภาพในการส่งออกมากขึ้น ขณะเดียวกันประเทศจีนก็ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ส่งเนื้อไก่เข้าตลาดสหภาพยุโรปได้ เนื่องจากคุณภาพยังไม่ได้มาตรฐาน ทำให้การแข่งขันในตลาดยุโรปมีน้อย การส่งออกของไทยไปตลาดยุโรปจึงมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

2.3 แนวโน้มสถานการณ์ในปี 2544

2.3.1 การผลิต

ปริมาณการผลิต

ปริมาณการผลิตขึ้นอยู่กับปริมาณแม่พันธุ์ไก่เนื้อที่นำเข้ามาในปี 2543 และในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2544 และความแปรปรวนของสภาวะแวดล้อม อากาศ อุณหภูมิและความแห้งแล้ง รวมทั้งภาวะโรคระบาดที่จะเกิดขึ้นในปี 2544 คาดหมายว่าในปี 2544 จะสามารถผลิตไก่เนื้อได้ไม่ต่ำกว่า 880 ล้านตัว และเมื่อเทียบกับ 864 ล้านตัวที่ผลิตได้ในปีก่อน ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 1.85

ต้นทุนการผลิต

ในปี 2544 คาดว่าราคาวัตถุดิบอาหารสัตว์โดยเฉลี่ยจะเพิ่มขึ้นจากปี 2543 โดยเฉพาะกากถั่วเหลืองและปลาป่น ราคาจะปรับตัวสูงขึ้นจากความต้องการที่เพิ่มขึ้น เนื่องจากสถานการณ์โรคหวัดทำให้กรมปศุสัตว์ออกประกาศไม่อนุญาตให้นำเข้าเพื่อขายอาหารสัตว์ประเภทวัตถุดิบผสมแล้วที่มีส่วนผสมของเนื้อป่น กระดูกป่น เลือดปนของสัตว์ที่มีแหล่งกำเนิดสินค้าจากสหภาพยุโรปและประเทศที่มีรายงานการเกิดโรคหวัดเข้ามาในราชอาณาจักร ส่วนข้าวโพดและปลายข้าวคาดว่าราคาใกล้เคียงกับปี 2543 และราคาลูกไก่ใกล้เคียงกับปี 2543 เช่นกัน ดังนั้น ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อน่าจะสูงขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา

2.3.2 การส่งออก

การค้าไก่สดแช่แข็งและผลิตภัณฑ์ในตลาดโลก ปี 2544 คาดว่าการแข่งขันจะรุนแรงมากขึ้น ประเทศผู้ส่งออกสำคัญยังคงเป็นสหรัฐอเมริกา จีน บราซิล และไทย การส่งออกต้องแข่งขันกันมากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา และยังคงเผชิญกับกฎระเบียบที่เข้มงวด และการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่มาตรการทางด้านภาษี เช่น การเลี้ยงสัตว์แบบไม่ทารุณ (Animal Welfare) สินค้าเทคโนโลยี ชีวภาพ (GMOs) เป็นต้น

จากการศึกษา รายงานสถานการณ์ไก่เนื้อของโลกและของประเทศไทยทำให้ทราบถึง สถานการณ์การผลิตและการบริโภค ตลอดจนแนวโน้มต้นทุนการผลิตและการส่งออกไก่เนื้อ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์โดยตรงกับผู้ประกอบการ และเป็นแนวทางในการดำเนินนโยบายและมาตรการต่าง ๆ แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมไก่เนื้อ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเรื่อง ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาถึง ต้นทุนและผลตอบแทนของการเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มอิสระ ฟาร์มของเกษตรกรที่มีลักษณะการเลี้ยง แบบประกันราคาและฟาร์มที่รับจ้างเลี้ยง ซึ่งยังไม่มีการศึกษาในเรื่องต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์ม บริษัทและยังไม่เคยมีการศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มบริษัทและฟาร์มของ เกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท

ในส่วนนี้จะเป็นการสรุปผลงานวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ ที่มีผู้ศึกษาไว้ แล้ว ดังต่อไปนี้

1. ณรงค์กร จตุรงค์พรไพศาล (2540) วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก เรื่อง การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่เนื้อ แบบประกันราคาแบบรับซื้อ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยทำการศึกษาฟาร์มของเกษตรกรที่เลี้ยงไก่ เนื้อแบบประกันราคาในเขตอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาถึงลักษณะ และสภาพทั่วไปของการผลิตไก่เนื้อ รายได้และอัตราผลตอบแทนของการผลิตไก่เนื้อแต่ละขนาด ของฟาร์มภายใต้ระบบการประกันราคาแบบรับซื้อที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ตลอดจนปริมาณการ ผลิตและระดับราคาของผลผลิตที่คุ่มทุน ภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่แบบประกันราคา ของบริษัท A เพียงบริษัทเดียว ซึ่งเป็นตัวแทนบริษัทอาหารสัตว์และดำเนินธุรกิจในการเลี้ยงไก่เนื้อ รวมทั้งเป็นเจ้าของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาแบบรับซื้อในเขตพื้นที่อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความเหมาะสมในการเลี้ยงไก่หลายด้านด้วยกัน รวมทั้งมีการเลี้ยงไก่ กันเป็นจำนวนมาก โดยการศึกษานี้ได้ใช้ตัวแทนของเกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการเลี้ยงไก่แบบ ประกันในแต่ละขนาดของฟาร์มคือ

- 1) ฟาร์มขนาดเล็ก มีจำนวนตัวไก่ที่เลี้ยงเท่ากับ 2,500-5,000 ตัว

2) ฟาร์มขนาดกลาง มีจำนวนตัวไก่ที่เลี้ยงเท่ากับ 5,000-9,000 ตัว

3) ฟาร์มขนาดใหญ่ มีจำนวนตัวไก่ที่เลี้ยงเท่ากับ 9,000 ตัวขึ้นไป

ในการศึกษาครั้งนี้ ทฤษฎีที่ใช้ คือ การวิเคราะห์ทางการเงิน ได้แก่ ระยะคืนทุน (Payback period) อัตราผลตอบแทนต่อค่าใช้จ่าย (Benefit cost ratio ; B/C Ratio) มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value ; NPV) จุดคุ้มทุน และอัตราผลตอบแทนของโครงการ (Internal rate of return ; IRR) ส่วนการคิดต้นทุนการผลิตไก่เนื้อได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. ต้นทุนผันแปร ประกอบด้วย

- ค่าพันธุ์สัตว์
- ค่าอาหาร
- ค่าแรงงาน
- ค่ายาป้องกันและรักษาโรค
- ค่าน้ำ-ค่าไฟฟ้า
- ค่าขนส่ง
- ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน
- ค่าอุปกรณ์

2. ต้นทุนคงที่ ประกอบด้วย

- ค่าใช้ที่ดิน
- ค่าเสื่อมโรงเรือนและอุปกรณ์
- ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อสามารถแบ่งตามการผลิตได้ 2 ประเภท ดังนี้

1. ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อประเภทผู้เลี้ยงอิสระ ในระหว่างปี 2530-2536 มีอัตราเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 2.60 ต่อปี โดยเพิ่มจากกิโลกรัมละ 17.52 บาทในปี 2530 เป็นกิโลกรัมละ 19.89 บาท ในปี 2536 น้ำหนักขายส่งตลาดเฉลี่ยประมาณ 1.85 กิโลกรัมและเมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในปี 2536 ประมาณตัวละ 37.39 บาทหรือกิโลกรัมละ 19.89 บาท ปรากฏว่าค่าใช้จ่ายที่สำคัญที่สุด คือ ค่าอาหารสัตว์ ประมาณตัวละ 27.07 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.40 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมาคือ ค่าพันธุ์ไก่

ประมาณตัวละ 6.81 บาท คิดเป็นร้อยละ 18.21 ค่ายาประมาณตัวละ 1.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.37 และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ประมาณตัวละ 2.25 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.02

2. ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อประเภทผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ในระหว่างปี 2530-2536 มีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 3.20 โดยเพิ่มขึ้นกิโลกรัมละ 17.07 บาทในปี 2530 เป็นกิโลกรัมละ 20.20 บาท ในปี 2536 นำหนักส่งตลาดเฉลี่ย 1.85 กิโลกรัม และเมื่อพิจารณาต้นทุนการผลิตในปี 2536 ประมาณตัวละ 38.97 หรือกิโลกรัมละ 20.20 บาท ซึ่งค่าใช้จ่ายที่สำคัญที่สุด คือ ค่าอาหารสัตว์ ประมาณตัวละ 28.31 บาท คิดเป็นร้อยละ 74.56 ค่าพันธุ์สัตว์ ประมาณตัวละ 6.14 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.17 ค่ายา ประมาณตัวละ 1.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 3.32 ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ อีกประมาณตัวละ 2.26 บาท คิดเป็นร้อยละ 5.95

แนวคิดทางทฤษฎีที่ใช้ เป็นการวิเคราะห์ทางการเงินของการลงทุนในโครงการ จากการศึกษาพบว่าผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาซื้อขายของอำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี มีดังนี้

- ฟาร์มขนาดเล็ก มีค่า NPV=345,131.06 B/C=1.06 IRR=50.50 % Payback period 3.34 ปี ราคาต้นทุน 21.11 บาท/กก. ผลผลิตต้นทุน 3,442.87 กก.

- ฟาร์มขนาดกลาง มีค่า NPV=364,235.45 B/C=1.07 IRR=57.50 % Payback period 2.89 ปี ราคาต้นทุน 21.11 บาท/กก. ผลผลิตต้นทุน 7,787.26 กก.

- ฟาร์มขนาดใหญ่ มีค่า NPV=1,237,371.40 B/C=1.09 IRR=72.00 % Payback period 2.50 ปี ราคาต้นทุน 19.99 บาท/กก. ผลผลิตต้นทุน 20,040.16 กก.

จากการวิเคราะห์ทางการเงินสรุปได้ว่าการลงทุนในโครงการเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาซื้อขายมีความเหมาะสมในการลงทุน และฟาร์มขนาดใหญ่ให้ผลตอบแทนที่ดีที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับฟาร์มที่มีขนาดเล็กและขนาดกลาง ฉะนั้นควรมีการส่งเสริมให้มีการลงทุนในฟาร์มขนาดใหญ่

2. สุชีลา ชื่นพาศิษกุล (2531) วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของฟาร์มเลี้ยงไก่และปลาแบบผสมผสาน ในเขตจังหวัดปทุมธานี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาด้านทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของฟาร์มเลี้ยง

ไก่และปลาแบบผสมผสาน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคจากการเลี้ยง วิธีการศึกษา คัดต้นทุน และผลตอบแทนจากขนาดของฟาร์ม โดยแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1. ฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดเนื้อที่บ่อตั้งแต่ 6 ไร่ จนถึง 10 ไร่ และมีการเลี้ยงไก่ตั้งแต่ 6,000-10,000 ตัว ในแต่ละรุ่น
2. ฟาร์มขนาดกลาง ขนาดเนื้อที่บ่อตั้งแต่ 10 ไร่ จนถึง 20 ไร่ และมีการเลี้ยงไก่ตั้งแต่ 10,000-15,000 ตัว ในแต่ละรุ่น
3. ฟาร์มขนาดใหญ่ ขนาดเนื้อที่บ่อตั้งแต่บ่อ 20 ไร่ ขึ้นไป และมีการเลี้ยงไก่ตั้งแต่ 15,000 ตัวขึ้นไป

ในแต่ละขนาดใช้ระยะเวลาการผลิต 10 เดือน จำนวน 7 ฟาร์ม และ 14 เดือน จำนวน 7 ฟาร์ม การคัดต้นทุน แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. ต้นทุนผันแปร หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยมีส่วนสัมพันธ์โดยตรงกับ ปริมาณการผลิตและต้นทุนต่อหนึ่งหน่วยผลผลิตของค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะคงที่ไม่ว่าปริมาณการผลิต จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ได้แก่ ค่าอาหารไก่ ค่าพันธุ์ไก่ ค่าพันธุ์ปลา และค่ายาป้องกันและรักษาโรคไก่
2. ต้นทุนคงที่ หมายถึง ค่าใช้จ่ายประเภทที่มีจำนวนคงที่สำหรับการผลิตจนถึงระดับหนึ่ง ภายใต้อัตราการผลิตนั้นไม่ว่าปริมาณการผลิตจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ค่าใช้จ่ายประเภทนี้จะมีจำนวน คงที่ ได้แก่ ค่าดอกเบี้ยเงินทุน ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์และสิ่งก่อสร้าง ค่าเช่าที่ดินและค่าภาษีที่ดิน เป็นต้น

โดยคัดต้นทุนทั้งหมดจากต้นทุนผันแปรรวมกับต้นทุนคงที่ รายได้ทั้งหมดจากรายได้จาก การเลี้ยงไก่รวมกับรายได้จากการเลี้ยงปลา และนำมาหักค่าไรสุทธิ ได้จากการนำรายได้ทั้งหมดหัก ด้วยต้นทุนทั้งหมด ผลที่ได้จากการศึกษาพบว่า ต้นทุนการผลิตของฟาร์มเลี้ยงไก่และปลาแบบผสม ผสานของฟาร์มขนาดเล็ก ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 1,240,818.58 และ 1,469,344.72 บาท/ ฟาร์ม/ปี ฟาร์มขนาดกลาง ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 1,780,074.02 และ 2,188,555.58 บาท/ ฟาร์ม/ปี ฟาร์มขนาดใหญ่ ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 3,980,663.86 และ 4,567,470.75 บาท/ ฟาร์ม/ปี ต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงไก่ของเกษตรกรที่ทำฟาร์มเลี้ยงไก่และปลาผสมผสานของฟาร์ม

ขนาดเล็ก ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 34.70 และ 34.13 บาท/ตัว ฟาร์มขนาดกลาง ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 33.25 และ 33.11 บาท/ตัว ฟาร์มขนาดใหญ่ ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 31.99 และ 32.00 บาท/ตัว ต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงปลาของเกษตรกรที่ทำฟาร์มเลี้ยงไก่และปลาผสมผสาน ฟาร์มขนาดเล็ก ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 5,414.25 และ 5,780.22 บาท/ไร่ ฟาร์มขนาดกลาง ระยะเวลา 10 และ 12 เดือน เท่ากับ 4,303.53 และ 4,852.98 บาท/ไร่ ฟาร์มขนาดใหญ่ 4,280.95 และ 4,511.28 บาท/ไร่ ผลการศึกษาการเลี้ยงไก่และปลาแบบผสมผสานที่ใช้ระยะเวลา 10 เดือน พบว่าผลตอบแทนจากการลงทุนเมื่อไม่คิดต้นทุนค่าเสียโอกาสมีผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของฟาร์มขนาดเล็ก ร้อยละ 0.66 ส่วนฟาร์มขนาดกลางและขนาดใหญ่มีผลกำไรต่อเงินลงทุน ร้อยละ 11.18 และ 16.50 ตามลำดับ เมื่อแบ่งสรรต้นทุนของฟาร์มแบบผสมผสานให้กับการเลี้ยงไก่และการเลี้ยงปลา พบว่า ผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่มีผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง ร้อยละ 8.25 และ 2.45 ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีผลกำไรต่อเงินลงทุน ร้อยละ 5.67 สำหรับผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลามีผลกำไรต่อเงินลงทุนของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ร้อยละ 7.59 , 13.63 และ 10.83 ตามลำดับ ส่วนเลี้ยงไก่และปลาแบบผสมผสานที่ใช้ระยะเวลา 12 เดือน พบว่าผลตอบแทนจากการลงทุนเมื่อไม่คิดต้นทุนค่าเสียโอกาสมีผลกำไรต่อเงินลงทุนของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลางและขนาดใหญ่ ร้อยละ 3.14 , 14.70 และ 23.71 ตามลำดับ เมื่อแบ่งสรรต้นทุนของฟาร์มแบบผสมผสานให้กับการเลี้ยงไก่และการเลี้ยงปลา พบว่า ผลตอบแทนจากการเลี้ยงไก่มีผลขาดทุนต่อเงินลงทุนของฟาร์มขนาดเล็กและขนาดกลาง ร้อยละ 3.05 และ 6.63 ตามลำดับ ส่วนฟาร์มขนาดใหญ่มีผลกำไรต่อเงินลงทุน ร้อยละ 7.10 สำหรับผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลามีผลกำไรต่อเงินลงทุนของฟาร์มขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ร้อยละ 6.19 , 21.33 และ 16.61 ตามลำดับ ผลตอบแทนจากเงินลงทุนในการเลี้ยงไก่ต่ำกว่าการเลี้ยงปลา เนื่องจากปลาที่เลี้ยงได้อาศัยมูลไก่และเศษอาหารไก่ที่ตกหล่นกินเป็นอาหาร ทำให้สามารถประหยัดต้นทุนการผลิตของการเลี้ยงปลาได้มาก

3. รุ่งผกา พิพัฒน์กาญจน์ (2531) วิทยานิพนธ์ปริญญาโท คณะบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ต้นทุนการผลิตไก่สดแช่เย็น เพื่อศึกษาถึงวิธีการผลิตและการคิดต้นทุนการผลิตไก่สดแช่เย็นในขั้นตอนต่าง ๆ ตั้งแต่การผลิตลูกไก่ การเลี้ยงไก่กระทง การนำเข้าโรงงานชำแหละเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ เพื่อทราบถึงต้นทุนการผลิตที่ถูกต้องของไก่สดแช่เย็น เนื่องจากปริมาณการส่งออกไก่สดแช่เย็นของไทยมีปริมาณสูงขึ้นทุกปี แต่ไทยก็ประสบปัญหาราคาส่งออกสูงกว่าราคาในตลาดต่างประเทศ โดยทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มบริษัทที่ดำเนินธุรกิจครบวงจร คือมีบริษัทผลิตอาหารสัตว์ เวชภัณฑ์สัตว์ บริษัทผลิตลูกไก่ ฟาร์มเลี้ยงไก่กระทง และโรงงานชำแหละเป็นของบริษัทเองเท่านั้น โดยศึกษาข้อมูลจากบริษัทตัวอย่าง 3 บริษัท คือ

1. บริษัทกรุงเทพค้าสัตว์ ตั้งอยู่ที่ กิโลเมตรที่ 43 ถนนสุวินทวงศ์ มีนบุรี กรุงเทพมหานคร

2. บริษัทศรีไทยปศุสัตว์ ตั้งอยู่ที่ 69 ถนนวัดกิ่งแก้ว กิโลเมตรที่ 12 สายบางนา-ตราด สมุทรปราการ

3. บริษัทเค็นนี่เบ็ค ตั้งอยู่ที่ 11/1 กิโลเมตรที่ 2 ถนน บางนา-ตราด กรุงเทพมหานคร โดยอุตสาหกรรมแช่เย็นในวิทยานิพนธ์นี้ จะหมายรวมถึง อุตสาหกรรมตั้งแต่ นำเข้าไก่พันธุ์จากต่างประเทศเข้ามาจนกระทั่งผลิตเป็นไก่สดชิ้นส่วนต่าง ๆ ส่งไปจำหน่ายในต่างประเทศ ซึ่งจะประกอบด้วย การผลิตลูกไก่ การเลี้ยงไก่เนื้อ

การนำเข้าโรงงานชำแหละและแปรรูปเป็นชิ้นส่วนต่าง ๆ โดยคิดต้นทุนรวมจากต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่ โดยทำการศึกษากระบวนการผลิตไก่สดแช่เย็น โดยแบ่งออกเป็น 3 ช่วงใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

1. การผลิตลูกไก่ เริ่มตั้งแต่การนำเข้าไก่พันธุ์จากต่างประเทศมาเลี้ยงเพื่อออกไข่ เพื่อให้ได้ไก่พ่อแม่พันธุ์ และขั้นตอนการนำไข่ฟักจากฟาร์มพ่อแม่พันธุ์เข้าฟักในตู้ฟักไข่ ได้เป็นลูกไก่อายุ 1 วัน เตรียมพร้อมที่จะจำหน่ายให้แก่ผู้เลี้ยง

2. การผลิตไก่เนื้อ โดยคิดต้นทุนทั้งหมดจากต้นทุนคงที่รวมกับต้นทุนผันแปร ดังนี้

2.1 ต้นทุนคงที่ ได้แก่

- ค่าเสื่อมราคา หมายถึง ค่าเสื่อมราคาของโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ภายในโรงเรือน รวมทั้งทรัพย์สินถาวรทั้งหมดที่ฟาร์ม

- ค่าเบี้ยประกัน หมายถึง ค่าเบี้ยประกันภัยที่ต้องจ่ายในแต่ละงวดสำหรับการประกันฟาร์ม และทรัพย์สินถาวรภายในฟาร์มทั้งหมด รวมทั้งสำนักงานด้วย

- ค่าใช้จ่ายสำนักงาน หมายถึง ค่าแรงงาน ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่สำนักงาน เช่น ค่าวัสดุสิ้นเปลือง รวมทั้งค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษาอาคารสำนักงานและทรัพย์สินถาวรในสำนักงาน

2.2 ต้นทุนผันแปร ได้แก่ ค่าลูกไก่ ค่าอาหาร ค่าแรงงาน ค่ายาและวัคซีน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดู ค่าน้ำมันรถ ค่าซ่อมแซมและบำรุงรักษา

3. การชำแหละ เริ่มตั้งแต่การรับเอาไก่เนื่องจากฟาร์มเข้ามาโรงงานชำแหละ ผ่านกรรมวิธีต่าง ๆ ในการฆ่า ถอนขน ชำแหละ แล้วทำการหีบห่อส่งไปจำหน่าย

โดยแบ่งฟาร์มที่ทำการศึกษาเป็น 3 ลักษณะ ดังนี้

1. ฟาร์มของบริษัทตัวอย่าง
2. ฟาร์มของเกษตรกรที่มีลักษณะการเลี้ยงแบบประกันราคา
3. ฟาร์มที่เลี้ยงแบบอิสระ

พบว่าต้นทุนการผลิตไก่กระหว่งระหว่างปี 2527-2530 ของบริษัทตัวอย่าง ฟาร์มประกันราคาและฟาร์มอิสระ เท่ากับ 17.24 17.88 และ 17.50 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ ฟาร์มบริษัทตัวอย่างมีต้นทุนการผลิตไก่กระหว่งต่ำที่สุด ต้นทุนการผลิตไก่กระหว่งที่สำคัญคือ ค่าอาหารและค่าลูกไก่ ต้นทุนค่าอาหารและค่าลูกไก่ของบริษัทตัวอย่างจะต่ำกว่าฟาร์มประกันราคาและฟาร์มอิสระ โดยต้นทุนการผลิตค่าลูกไก่และค่าอาหารของฟาร์มบริษัทมีต้นทุนต่ำกว่าฟาร์มประกันราคา 2.77-4.46 บาทต่อตัว และ 1.03-3.19 บาท/ตัว เมื่อเทียบกับฟาร์มอิสระ ดังนั้นผู้ผลิตควรขยายการผลิตไก่กระหว่งของตนให้มากขึ้นเพื่อให้ได้ไก่ที่มีราคาต่ำลงเข้าโรงงาน อันจะเป็นผลให้ต้นทุนไก่สดแช่เย็นต่ำลง ราคาส่งออกไก่สดแช่เย็นก็จะถูกลงสามารถแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้ ต้นทุนการผลิตไก่สดแช่เย็นของบริษัทตัวอย่างต่ำกว่าต้นทุนการผลิตของเกษตรกรที่มีลักษณะการเลี้ยงแบบประกันราคาและแบบฟาร์มอิสระ เนื่องจากฟาร์มบริษัทตัวอย่างที่นำมาใช้ในการศึกษาเป็นบริษัทที่มีการผลิตครบวงจรทำให้มีต้นทุนการซื้อวัตถุดิบในราคาทุนและเป็นการซื้อ-ขายระหว่างบริษัท ภายในเครือ ต้นทุนที่มีผลกระทบต่อการผลิตในขั้นการผลิตลูกไก่มากที่สุด คือ ต้นทุนค่าพันธุ์ไก่ที่ต้องสั่งซื้อมาจากต่างประเทศ ต้นทุนที่มีผลกระทบต่อการผลิตในขั้นการเลี้ยงไก่กระหว่งมากที่สุด คือ ต้นทุนค่าอาหารไก่เนื้อ และต้นทุนที่มีผลกระทบต่อการผลิตในขั้นการนำไก่เข้าชำแหละมากที่สุด คือ ต้นทุนวัตถุดิบ ก็คือต้นทุนค่าไก่เป็นซึ่งมีสัดส่วนของต้นทุนประมาณ 84-86% ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ดังนั้นปัจจัยการผลิตที่ผู้ผลิตควรให้ความสนใจมากที่สุดคือ ต้นทุนค่าไก่เป็น ต้องพยายามควบคุมต้นทุนรายการนี้ให้ดี ไม่ปล่อยให้เกิดภาวะไก่เป็นขาดตลาด หรือมีไม่เพียงพอกับความต้องการ โดยเฉพาะ

ในช่วงฤดูร้อน อากาศร้อนจะทำให้ไก่เกิดความเครียดและกินอาหารได้น้อย ร่างกายอ่อนแอ จะทำให้ไก่ไข่ลด หรือหยุดไข่ ผู้ผลิตอาหารสัตว์จะแก้ปัญหาโดยผลิตอาหารสัตว์ที่มีความเข้มข้นของสารอาหารมากขึ้นเพื่อชดเชยปริมาณอาหารที่ไก่กินน้อยลง แต่อาหารสัตว์ที่มีความเข้มข้นสูงนี้ ทำให้ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อสูงขึ้นด้วย ในอุตสาหกรรมการผลิตไก่สดแช่เย็นเพื่อส่งออก การดำเนินธุรกิจมักอยู่ในกลุ่มบริษัทที่มีลักษณะการผลิตครบวงจรเริ่มตั้งแต่ผลิตลูกไก่ อาหาร ยา-วัคซีน โรงงานฆ่าและแปรรูป โดยบริษัทเหล่านี้จะทำการส่งเสริมให้เกษตรกรเลี้ยงไก่เนื้อกันอย่างแพร่หลายเพื่อเป็นช่องทางในการจำหน่ายวัตถุดิบ เพื่อจะช่วยในการลดต้นทุนการผลิตในขั้นตอนต่าง ๆ ได้อีกด้วย

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ จะเห็นว่ายังไม่มีงานวิจัยงานใดที่พิจารณาในมุมมองของบริษัทที่ศึกษา โดยการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท แนวทางใดเป็นแนวทางที่มีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด ประกอบกับต้นทุนในการผลิตไก่เนื้อเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งในอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อไก่เพื่อการส่งออก ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้ จึงได้ทำการพิจารณาเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท เพื่อใช้ในการวางแผนและการกำหนดนโยบายของบริษัทในการเลี้ยงไก่เนื้อให้เหมาะสมต่อไป

บทที่ 3

แนวคิดและทฤษฎีการทำสัญญาผูกพัน

3.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับ Vertical Integration และ Contract Farming

Ewell Paul Roy (1972) ได้กล่าวถึง Contract Production ของไก่กระตัง (Broiler Chickens) เริ่มมีการบันทึกเป็นครั้งแรกในปี 1933 ในรัฐเวอร์จิเนีย เมื่อตัวแทนขายอาหารสัตว์ (feed dealer) พบว่าผู้เลี้ยงซึ่งเขาได้ขายอาหารสัตว์ให้นั้น ไม่สามารถจ่ายเงินค่าอาหาร เพราะขณะนั้นตลาดไก่ค่อนข้างซบเซา ทำให้ผู้เลี้ยงไม่ยอมดำเนินการต่อไป ผู้เลี้ยงพยายามมองหากระบวนการผลิตที่จะมีความเสี่ยงที่ต่ำ และการผลิตภายใต้สัญญาต่าง ๆ ก็ค่อย ๆ เริ่มเกิดขึ้น

ในที่สุดกลุ่มคน 2 กลุ่ม คือ ตัวแทนขายอาหารสัตว์และผู้เลี้ยงจึงร่วมกันดำเนินงานแบบ “share risk and share the profit plan” ซึ่งเป็นเพียงการตกลงกันแบบง่าย ๆ และการเลี้ยงแบบมีสัญญาก็ค่อย ๆ วัฒนาการขึ้นเรื่อย ๆ จนกระทั่ง ปี 1934 อุตสาหกรรมเลี้ยงไก่เริ่มเกิดขึ้นแต่ขณะนั้น ยังไม่มีเทคนิคอะไรมากนัก จนกระทั่งสงครามโลกครั้งที่ 2 เนื่องจากเกิดภาวะขาดแคลนเนื้อสัตว์ ต้องมีการปันส่วนอาหาร รัฐบาลจึงได้ส่งเสริมการเลี้ยงไก่ ทำให้มีผู้ผลิตรายใหม่ ๆ เข้าสู่อุตสาหกรรมประเภทนี้มากขึ้น เพราะผู้เลี้ยงได้กำไรจากการเลี้ยง และสามารถยึดเป็นอาชีพหลักได้ ต่อมาได้มีการปรับปรุงเทคนิคการผลิตใหม่ ๆ ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลงและขยายการผลิตไปทั่วประเทศ และเริ่มมีการพัฒนาทางด้าน Contract Farming และ Vertical Integration ด้วยการรับเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อมากขึ้น ผู้เลี้ยง โรงงานผลิตอาหารสัตว์ ผู้ฟักลูกไก่ และผู้แปรรูปได้รวมธุรกิจกันในรูปแบบ vertical มากขึ้นเรื่อย ๆ

Ewell Paul Roy (1972) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับ Vertical Integration ดังนี้

Vertical Integration หมายถึง ขั้นตอนการผลิต (Stage of Production) ตั้งแต่ 3 ขั้นตอนขึ้นไป ซึ่งดำเนินธุรกิจโดยแต่ละ firm แยกจากกัน ซึ่งมักจะเป็นลักษณะ farm และ non-farm โดยเฉพาะมารวมดำเนินงานกันภายใต้การดำเนินงานของ firm ใด firm หนึ่ง

การรวมตัวทางธุรกิจแบบ Vertical Integration คือ การรวมกิจการที่เกี่ยวข้องกันเข้าด้วยกัน มีการตัดสินใจ การจัดการและการประสานงานร่วมกัน ตลอดจนร่วมกันรับความเสี่ยงภัยทางด้านผลผลิตและตลาดมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงกันระหว่างธุรกิจที่เกี่ยวข้องกัน โดยเฉพาะระหว่างผู้เลี้ยง (farmers) กับผู้แปรรูป (processors) หรือตัวแทน (dealers) เช่น ผู้เลี้ยงไก่กับผู้ผลิตอาหารสัตว์

การรวมตัวโดยผ่านการทำสัญญาต่าง ๆ นี้เป็น largest segment ของ Vertical Integration และมักจะเรียกว่า Contract Farming จึงมีผู้ให้คำจำกัดความของ Contract Farming ว่า หมายถึง การทำฟาร์มในลักษณะที่มีข้อตกลงหรือสัญญาต่าง ๆ ระหว่างผู้เลี้ยง (farmers) และบริษัท (companies) ไม่ว่าจะเป็นการตกลงด้วยวาจาหรือลายลักษณ์อักษร โดยระบุเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้เกี่ยวกับด้านการผลิตและการตลาดของผลผลิตนั้น ๆ

จากการรวมตัวแบบ Vertical และมีการทำสัญญาด้านผลผลิต (Contract Production) ต่อกันนี้จะมีผลประโยชน์ต่อทั้ง 2 ฝ่าย คือ ในด้านของผู้เลี้ยงจะได้รับความช่วยเหลือทางด้านเงินทุนเพิ่มขึ้น ทำให้สามารถขยายการผลิตออกไป มีตลาดปัจจัยและตลาดขายผลผลิตที่แน่นอน ลดความเสี่ยงภัยลง ผู้เลี้ยงจะได้วิชาการและเทคนิคการผลิตที่ทันสมัย ซึ่งอาจทำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตลงได้ ในด้านผู้ผลิตอาหารสัตว์ก็จะสามารถขายอาหารสัตว์ได้มากขึ้นกิจการเลี้ยงไก่ยิ่งขยายมากเท่าไรก็จะยิ่งขายอาหารสัตว์ได้มากเท่านั้น เพราะอาหารสัตว์เป็นปัจจัยการผลิตถึงร้อยละ 70 ของปัจจัยการผลิตทั้งหมด และได้รับผลผลิตในจำนวนที่แน่นอน เนื่องจากเป็นทั้งผู้ขายปัจจัยผลิตและเป็นผู้ซื้อผลผลิต (supplier of inputs and buyer of the farmer's product)

ผลจากข้อตกลงทางการเงินอันเนื่องมาจาก Vertical Integration นี้ทำให้เกษตรกรผู้มีเงินทุนน้อยหรือมีเงินทุนจำกัด สามารถที่จะเริ่มดำเนินกิจการได้ และมีความเสี่ยงต่อการล้มเลิกกิจการน้อยลง ความช่วยเหลือทางด้านเครดิตนี้มีความจำเป็นต่อเกษตรกรที่ไม่มีเงินออมเป็นของตัวเองอย่างมากเพราะถ้าพวกเขาไม่ได้รับเครดิตก็ต้องไปกู้ยืมเงินจากที่อื่นในอัตราดอกเบี้ยที่สูง

Vertical Integration มักจะช่วยเร่งและปรับปรุงคุณภาพการผลิตให้ดีขึ้นและทำให้ผลผลิตได้มาตรฐาน ช่วยปรับปรุงด้านการจัดการ การเก็บผลผลิต และช่วยลดความไม่แน่นอนด้าน Supply

Ewell Paul Roy (1972) กล่าวถึง Vertical Integration ระหว่าง farmers และ off-farm business ในสหรัฐมี 4 ประเภท คือ

1. Non-integration คือ การเลี้ยงโดยไม่มีการทำสัญญาใด ๆ ระหว่างผู้เลี้ยงกับบริษัท (หมายถึงการเลี้ยงแบบอิสระนั่นเอง) ผู้เลี้ยงสามารถซื้อปัจจัยการผลิตจากใครก็ได้ หรือจะขายผลผลิตให้กับใครก็ได้ที่ให้ราคาดีที่สุดในตลาด ข้อเสียที่สำคัญของการเลี้ยงแบบนี้ คือ ความเคลื่อนไหวขึ้นลง (fluctuation) ทั้งด้านผลผลิตและราคา แต่มีข้อดีในแง่ที่มีอิสระเต็มที่ในการผลิตและการตลาด

2. Contract Farming หรือ Quasi-integration ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 limited management contract ผู้เลี้ยงจะทำสัญญากับบริษัทขายอาหารสัตว์ในเรื่องอาหารและลูกไก่แต่ไม่มีการประกันราคาแต่อย่างใด บริษัทขายอาหารสัตว์จะให้เครดิตแก่ผู้เลี้ยง โดยผู้เลี้ยงจะรับผิดชอบค่อนั้นเอง การทำสัญญาประเภทนี้เป็นที่นิยมกันมากในผลผลิตหลายประเภทไม่เฉพาะเรื่องไก่เนื้อ สัญญาประเภทนี้ผู้เลี้ยงมีสิทธิตัดสินใจในเรื่องผลผลิตได้

2.2 full management contract ผู้เลี้ยงจะทำสัญญากับบริษัทในเรื่องอาหารและลูกไก่เช่นกัน โดยบริษัทจะเป็นเจ้าของผลผลิตและรับผิดชอบต่อการขายโดยประกันราคาผลผลิตให้ด้วย โดยวิธีนี้ผู้เลี้ยงจะต้องเลี้ยงตามรายการหรือตามกำหนดอย่างเคร่งครัดและต้องยินยอมให้บริษัทดูแลตรวจตรากิจการและควบคุมการผลิต เพราะบริษัทต้องรับความเสี่ยงไว้ทั้งหมด สำหรับผู้เลี้ยงจะลดความเสี่ยงภัยลง และมี security มากขึ้น ผู้เลี้ยงที่มีเงินทุนจำกัดจะเลือกวิธีนี้

3. Owership integration through profit-type firms หรือเรียกว่า Company-owned farms ในกรณีนี้บริษัทจะเป็นเจ้าของที่ดินเองหรือเช่าที่ดินมาที่มีโรงเรือนและอุปกรณ์ต่าง ๆ โดยมีผู้เลี้ยงเป็นลูกจ้างโดยตรงของบริษัท กินเงินเดือนของบริษัท ซึ่งต้องเลี้ยงตามคำสั่งและคำแนะนำของบริษัท วิธีนี้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้เลี้ยงไม่มีความสามารถดำเนินกิจการด้วยตนเอง สวัสดิการต่าง ๆ ที่ผู้เลี้ยงได้รับ คือ ที่พักและโบนัสซึ่งขึ้นกับผลกำไรของบริษัทและประสิทธิภาพในการเลี้ยง

4. Farmers Operating Cooperatives หรือ Owership integration through cooperatives โดยวิธีนี้ผู้เลี้ยงจะรวมกลุ่มกันเองทำสัญญาร่วมกัน สมาชิกทุกคนช่วยกันรับผิดชอบทั้งกำไรและขาดทุน โดยการจัดหาอาหาร ลูกไก่ และบริการอื่น ๆ ให้แก่สมาชิกในกลุ่มของตน

ผู้เลี้ยงจำนวนมากที่มีความสามารถ แต่ขาดทุนและขาดความรู้ทางเทคนิคใหม่ ๆ ในการผลิต จึงได้เริ่มมีการรวมตัวกันขึ้นและมีข้อสัญญาต่อกันรูปแบบสัญญาประเภทต่างๆ ของ Contract Farming (ประเภทที่ 2) ที่นิยมสำหรับการเลี้ยงไก่มี 10 ประเภท คือ

1. Independent grower

ก่อนปี 1950 ผู้เลี้ยงไก่กระตังส่วนใหญ่ในสหรัฐจะเลี้ยงแบบอิสระ โดยผู้เลี้ยงจะทำสัญญาซื้ออาหาร ลูกไก่ และวัสดุอื่น ๆ จากบริษัทที่แน่นอน เมื่อเลี้ยงจนถึงเวลาขายได้ ผู้เลี้ยงจะขายให้แก่ผู้ที่ให้ราคาดีที่สุดในวันนั้น และถ้าจะมีการให้เครดิตก็จะอยู่ในระหว่าง 30-90 วัน

2. Open Account Plan

สัญญาประเภทนี้อาจเป็นไปได้ทั้งการตกลงด้วยวาจาหรือเป็นลายลักษณ์อักษร ตัวแทนมักจะตกลงจัดหาอาหาร ลูกไก่ ยาและวัสดุอื่นที่ผู้เลี้ยงต้องการ ส่วนผู้เลี้ยงเป็นผู้จัดหาโรงเรือน อุปกรณ์ แรงงาน บางที่ตัวแทนก็มีกรรมสิทธิ์ในไก่และถ้าเป็นเช่นนั้นผู้เลี้ยงจะไม่สามารถขายไก่โดยไม่ผ่านการยินยอมจากตัวแทน ความรับผิดชอบในด้านตลาดอาจอยู่กับตัวแทนหรือผู้เลี้ยง หรือทั้ง 2 ฝ่าย แล้วแต่ข้อตกลงที่ทำกันไว้

เมื่อจำนวนไก่ถูกขายไปแล้ว ตัวแทนจะหักหนี้ค่าอาหาร ลูกไก่ ยา รายได้ที่เหลือจึงเป็นของผู้เลี้ยง แต่ถ้าเงินที่ได้ไม่คุ้มกับทุนแล้ว คือ ยังขาดทุนอยู่ ตัวแทนก็จะยอมให้ผู้เลี้ยงเป็นหนี้ต่อไปก่อน โดยจะไม่หักหนี้ไว้ทั้งหมด ผู้เลี้ยงก็จะยังคงเป็นหนี้อยู่บางส่วนอีก

3. Open Account- No Loss Plan

สัญญาประเภทนี้มีพื้นฐานมาจากประเภทที่ 2 (Open Account Plan) ต่างกันตรงที่ว่าถ้าผู้เลี้ยงเกิดขาดทุนหลังจากการขายไก่ หนี้สินทั้งหลายจะถูกยกเลิกและผู้เลี้ยงจะได้รับการยินยอมให้เริ่มต้นเลี้ยงไก่รุ่นใหม่ การให้ความช่วยเหลือทางการเงินวิธีนี้ได้พัฒนาขึ้น เนื่องจากผู้เลี้ยงจำนวนมากไม่สามารถทำตามข้อตกลงที่ได้ตกลงกับตัวแทนเอาไว้ และคิดจะเลิกเลี้ยงเมื่อขาดทุน ถ้าไม่ยกเลิกบัญชีหนี้สินเดิม และตัวแทนก็มีจำนวนมากทำให้เกิดการแข่งขันกันมากจนกระทั่งตัวแทนยอมยกเลิกหนี้สินเดิม แล้วจัดหาอาหารและลูกไก่ให้ใหม่ ฉะนั้นถ้าไรจากวิธีนี้จะมีน้อย ส่วนผู้เลี้ยงก็จะเริ่มมองหาสัญญาประเภทอื่นที่มีความมั่นคงมากกว่า

4. Guaranteed Price Plan

ผู้เลี้ยงจะได้รับการจัดหาลูกไก่ อาหาร ยา และวัสดุอื่น ๆ อย่างมีเงื่อนไข แต่จะได้รับการประกันราคาที่แน่นอนเมื่อนำไก่ออกขายในตลาด ถ้าราคาประกันสูงกว่าต้นทุนคนเลี้ยงก็จะได้รับส่วนเกิน แต่ถ้าราคาที่เขาขายได้ไม่สามารถ cover ต้นทุน ตัวแทนก็อาจจะช่วยเหลือผู้เลี้ยงในการเลี้ยงไก่รุ่นต่อไป หรือยกเลิกผลขาดทุนนั้นเสีย

ผู้เลี้ยงไก่ที่รวมตัวกันแบบสหกรณ์ก็นิยมใช้วิธีนี้ เพราะเป็นการป้องกันสมาชิกจากการขาดทุนเนื่องจากราคาตกต่ำ อย่างไรก็ตามเมื่อราคาตลาดสูงกว่าราคาประกัน สหกรณ์ก็จะเก็บส่วนเกินนี้ไว้เป็นทุนสำหรับใช้อุดหนุนหรือช่วยเหลือในเวลาขาดทุน

ผู้เลี้ยงจะชอบสัญญาประเภทนี้ แต่ตัวแทนจะไม่ชอบเพราะส่วนมากราคาประกันที่ตั้งขึ้นมักสูงกว่าราคาตลาด ฉะนั้นพวกตัวแทนจะพยายามลดราคาประกันลง ซึ่งทำให้ผู้เลี้ยงไม่ค่อยมีกำลังใจเลี้ยง

สัญญาแบบประกันราคานี้มักใช้ร่วมกันแบบ Flat Fee คือ ถ้าขายไก่ได้ในราคาดี ณ ระดับที่กำหนดไว้ระดับหนึ่ง ผู้เลี้ยงจะได้รับผลตอบแทนในรูปของโบนัส

5. Profit Sharing Plan

ภายใต้สัญญาประเภทนี้ตัวแทนจะเป็นผู้จัดหาลูกไก่ อาหาร และยา ส่วนผู้เลี้ยงเป็นผู้จัดหาโรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง และแรงงาน ตัวแทนจะมีสิทธิในจำนวนไก่ที่เลี้ยง และมีสิทธิในการนำไก่ออกสู่ตลาด หลังจากขายไก่แล้วรายได้หลังจากหักต้นทุนของตัวแทนออกแล้ว จะนำมาแบ่งให้กับผู้เลี้ยงและตัวแทนตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า อัตราส่วนนี้จะเป็นอย่างน้อยตั้งแต่ 50 : 50 ถึง 90 : 10 โดยผู้เลี้ยงจะได้รับอัตราส่วนที่มากกว่าส่วนแบ่งของตัวแทน เพราะยังไม่ได้หักต้นทุนของผู้เลี้ยง ส่วนตัวแทนจะได้รับอัตราส่วนน้อยกว่า เพราะได้หักต้นทุนของตัวแทนไปตั้งแต่แรกแล้ว เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระการขาดทุนที่ตัวแทนจะต้องรับไว้ ในกรณีที่ไม่มีกำไรจะแบ่งหรือผู้เลี้ยงไม่สามารถชำระเงินค่าลูกไก่ อาหาร และยาได้เต็มจำนวน ตัวแทนจะรับเอาส่วนที่ขาดทุนไว้

Share plan ส่วนใหญ่จะอยู่ในอัตราส่วนระหว่าง 50 : 50 แต่มักใช้ร่วมกับสัญญาแบบ Flat fee ในช่วงราคาตกต่ำ อัตราส่วนในการแบ่งส่วนกำไร 50 : 50 ก็ไม่มีความหมายเพราะไม่มี

กำไรสำหรับจะแบ่ง สัญญาประเภทนี้จึงไม่ค่อยนิยมกัน เพราะราคาตกต่ำแล้วจะไม่มีกำไร สำหรับแบ่งกันผู้เลี้ยงต้องการได้รับรายได้ในอัตราที่แน่นอน

6. Flat Fee Plan

เป็นวิธีที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง โดยตัวแทนเป็นผู้จัดหาอาหาร ลูกไก่ ยา และวัสดุ อื่น ๆ ผู้เลี้ยงจัดหาโรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง และแรงงาน แต่ตัวแทนมีกรรมสิทธิ์ในจำนวนไก่ เมื่อนำไก่ขายแล้ว ตัวแทนจะจ่ายเงินให้แก่ผู้เลี้ยงต่อกิโลกรัม หรือต่อตัว หรือต่อสปีดาก็ได้ แล้วแต่ตกลงกัน ผู้เลี้ยงจะไม่ต้องเป็นหนี้ในด้านทุนค่าอาหาร ลูกไก่ หรือวัสดุอื่น ในกรณีที่ผู้เลี้ยง กลายเป็นผู้รับจ้างเลี้ยง ซึ่งไม่ต้องรับผิดชอบและตัดสินใจอะไรเองมากนัก แต่ผู้เลี้ยงก็มีความเสี่ยง ในด้านผลผลิตและราคาเหมือนกัน ผู้เลี้ยงจึงพยายามที่จะรักษาไก่ให้มีชีวิตเป็นจำนวนมากที่สุด และมีน้ำหนักมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ในเวลาที่กำลังจะขาย เพื่อว่าการจ่ายเงินตามสัญญาจะได้รับใน อัตราสูง เนื่องจากการจ่ายเงินให้ผู้เลี้ยงไม่ได้ขึ้นกับจำนวนอาหารที่ใช้ หรือประสิทธิภาพในการให้อาหารไก่ เพราะในสัญญาไม่ได้รวมถึงการวัดประสิทธิภาพของอัตราการให้อาหาร ฉะนั้น Flat fee โดยทั่ว ๆ ไปจะเป็นประโยชน์ต่อผู้เลี้ยง

อย่างไรก็ตาม จากสัญญาแบบ Flat Fee ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขและขยายความ เช่น Flat Fee + 50 % ของกำไรหลังจากหักต้นทุนทั้งหมดแล้ว ในกรณีอื่น ๆ อาจใช้ Flat fee ร่วมกับนโยบายที่จะลงโทษผู้เลี้ยงที่ไม่ระวังในเรื่องการให้อาหาร จึงได้นำเรื่องอัตราส่วนการให้อาหาร (feed conversion rate) มาร่วมพิจารณาด้วย Flat fee plan โดยลำพังไม่ดีนัก แต่จะมี ประสิทธิภาพเมื่อได้ใช้ร่วมกับแบบอื่น ๆ เช่น Feed conversion plan

7. Feed Conversion Plan

สัญญาแบบนี้ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อจูงใจให้ผู้เลี้ยงรู้จักปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้อาหาร ตัวแทนยังคงมีกรรมสิทธิ์ในจำนวนไก่และจัดหาอาหาร ลูกไก่ ยา และวัสดุอื่น ๆ ให้ผู้เลี้ยง ส่วนผู้เลี้ยงเป็นผู้จัดหา โรงเรือน อุปกรณ์ และแรงงาน เมื่อนำไก่ไปขายผู้เลี้ยงจะได้รับเงิน ตาม ตารางการให้อาหารที่ได้กำหนดกันขึ้นไว้ก่อน เพื่อให้ไก่น้ำหนัก 1 กิโลกรัม Feed conversion plan นี้เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก เพราะอาหารสัตว์เป็นต้นทุนการผลิต 2 ใน 3 ของ ต้นทุนทั้งหมดแต่การใช้สัญญาประเภทนี้ โดยลำพังจะไม่ดีสำหรับผู้เลี้ยง โดยเฉลี่ยเท่ากับแบบ Flat fee plan แต่ในแง่ของตัวแทนแล้ว Feed conversion plan ดีสำหรับเขา จึงมีการตกลง

ประนีประนอมกัน โดยใช้ Flat fee plan แล้วจะให้โบนัสโดยขึ้นกับ feed conversion ratio ที่ผู้เลี้ยงจะทำได้

8. Point Spread Plan

สัญญาแบบนี้เป็นการรวมแบบ feed conversion และน้ำหนักไก่ที่มีชีวิตเมื่อออกสู่ตลาด สาเหตุของการขายสัญญาแบบนี้เพราะว่าไก่อ่อนจะมีอัตราการแลกอาหารเป็นเนื้อดีกว่าไก่แก่ ฉะนั้นเมื่อผู้เลี้ยงต้องเลี้ยงไก่ไว้ในระยะเวลานานกว่าปกติ หรือเมื่อผู้ซื้อต้องการให้ไก่มีน้ำหนักมากกว่าปกติ ผู้เลี้ยงซึ่งมีไก่ที่แก่กว่าและมีน้ำหนักมากกว่าจะถูกปรับหรือลงโทษ(รายได้จะลดลง) เพราะอัตราการแลกอาหารเป็นเนื้อไม่ดี เพื่อป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแบบนี้ ตัวแทนจึงหาวิธีใหม่โดยเอา feed conversion ratio ไปหักออกจากน้ำหนักไก่ที่มีชีวิต โดยมีวิธีการคำนวณดังนี้

$$\text{Point Spread} = (\text{average live weight} - \text{feed conversion}) \times 100$$

ผู้เลี้ยงจะได้รับเงินจากการขายไก่ตาม point spread ถ้าได้ point spread ยิ่งสูงก็ยิ่งดี

9. Joint Risk Plan

เมื่อราคาไก่ตกต่ำลงจนกระทั่งทำให้ไม่มีกำไร net profit แล้ว ตัวแทนก็จะพัฒนาสัญญาใหม่ให้เป็นแบบร่วมกันรับความเสี่ยง (joint risk) โดยมีผู้ฟักไข่ ตัวแทน ผู้แปรรูป และผู้เลี้ยง ซึ่งจะแบ่งกันรับทั้งกำไรหรือขาดทุนภายใต้สัญญาร่วมกันรับความเสี่ยงนี้ ผู้แปรรูปอาจรับประกันหนี้สินให้ในส่วนของคุณค่าลูกไก่ ถ้าราคาไก่มีชีวิตตกลงต่ำกว่าระดับที่กำหนดไว้ ผู้แปรรูปยังอาจรับประกันหนี้สินในส่วนของคุณค่าอาหารของตัวแทน ถ้าราคาตกต่ำลงมากจนเกินไป บางครั้ง ถ้าราคาไก่สูงกว่าระดับที่กำหนดไว้ผู้แปรรูปก็จะได้รับการชดเชยโดยได้รับส่วนแบ่งของราคาที่สูงขึ้น วิธีการนี้ทำให้ผู้แปรรูปได้รับจำนวนไก่ที่ค่อนข้างคงที่แม้ว่าราคาจะต่ำและผลผลิตจะไม่ได้รับกำไรมากเกินไปสำหรับตัวแทน

Joint risk plan นี้เป็นการกระจายความเสี่ยงภัยออกไป แม้จะทำได้ยาก ผู้เลี้ยงจะไม่ชอบวิธีนี้เพราะมีผู้ร่วมเกี่ยวข้องมากเกินไป และความเสียหายทางการเงินก็ยากในการกระจาย

10. Combination Plan

เนื่องจากตัวแทนตระหนักดีว่าการใช้สัญญาแบบ Flat fee ตามลำพังนั้นไม่เหมาะสม ฉะนั้นจึงมีการรวมสัญญาระหว่าง Flat fee plan กับ bonus plan ซึ่ง bonus นี้จะมีความสัมพันธ์กับ profit sharing ราคาไก่มีชีวิต ประสิทธิภาพในการให้อาหาร หรือมาตรฐานอื่น ซึ่งได้ตกลงกันระหว่างตัวแทนกับผู้เลี้ยง

โดยสรุปแล้ว Flat fee plan ยังคงเป็น basic plan ซึ่งใช้ร่วมกับ feed conversion , profit sharing และ/หรือ point spread plans

แบบที่ดีที่สุดสำหรับการเลี้ยงแบบมีสัญญา คือ จะต้องเป็นแบบง่าย ๆ ที่ไม่ยุ่งยากและยุติธรรมกับทั้ง 2 ฝ่าย Flat fee plan กับ bonus สำหรับการให้อาหารอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นวิธีที่ได้รับการแนะนำให้ใช้มากที่สุด

3.2 สัญญาผูกพันการเลี้ยงไก่ในประเทศไทย

Vertical Integration และ Contract Farming ของการเลี้ยงไก่ของไทยในปัจจุบันมีลักษณะเป็น Vertical Integration ซึ่งเริ่มต้นจากบริษัทผลิตอาหารสัตว์ โดยบริษัทได้ขยายโครงการส่งเสริมการเลี้ยงไก่ บริษัทผลิตอาหารสัตว์ได้เข้ามาเกี่ยวข้องและรวมตัวเป็น Vertical Integration กับผู้เลี้ยงในลักษณะต่างๆ ในประเทศไทยระบบการเลี้ยงไก่มีลักษณะรูปแบบ ดังนี้

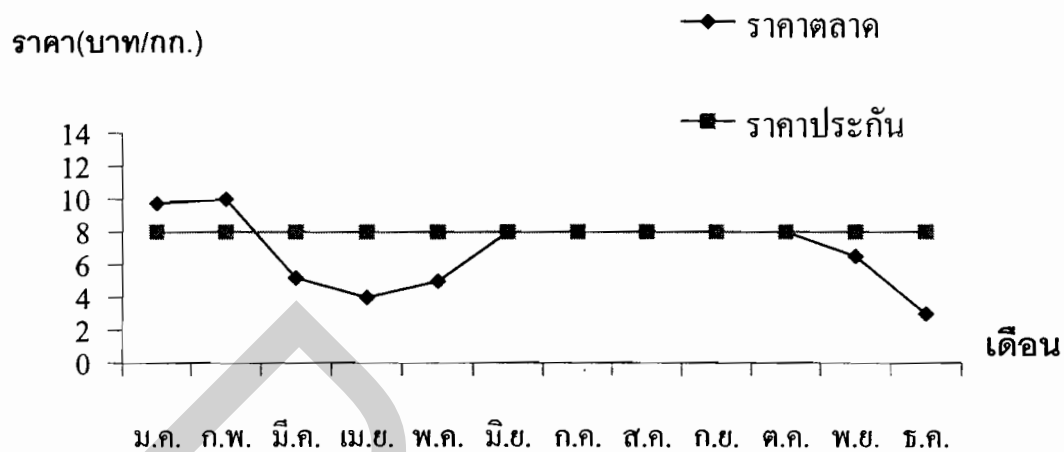
1. การเลี้ยงประเภทอิสระ

การเลี้ยงแบบอิสระของไทยตรงกับประเภท Independent Grower ของสหรัฐ กรณีนี้ผู้เลี้ยงจะทำสัญญากับบริษัทในเรื่องการส่งจอกลูกไก่ให้ได้ปริมาณลูกไก่ที่สม่ำเสมอ นอกจากนี้ผู้เลี้ยงจะเปิดบัญชีเงินซื้อค่าอาหาร ค่ายากับบริษัท ซึ่งคล้ายกับประเภท Open Account Plan ของสหรัฐ ผู้เลี้ยงจะเกี่ยวข้องกับบริษัทเฉพาะด้านการผลิตเท่านั้น ส่วนด้านการตลาดหรือการจำหน่ายไก่นั้น ผู้เลี้ยงจะขายให้พ่อค้าคนใดหรือแม่ค้าบริษัทใดก็ได้ ตามความต้องการของผู้เลี้ยงตามราคาตลาดในแต่ละวัน

ผู้เลี้ยงไก่เนื้ออิสระนี้ต้องรับภาระความเสี่ยงในเรื่องราคา เนื่องจากราคาตลาดมีความผันผวนทั้งราคาซื้อลูกไก่ อาหารไก่ และราคาขายไก่ใหญ่ โดยเฉพาะราคาลูกไก่และไก่ใหญ่จะมีความผันผวน

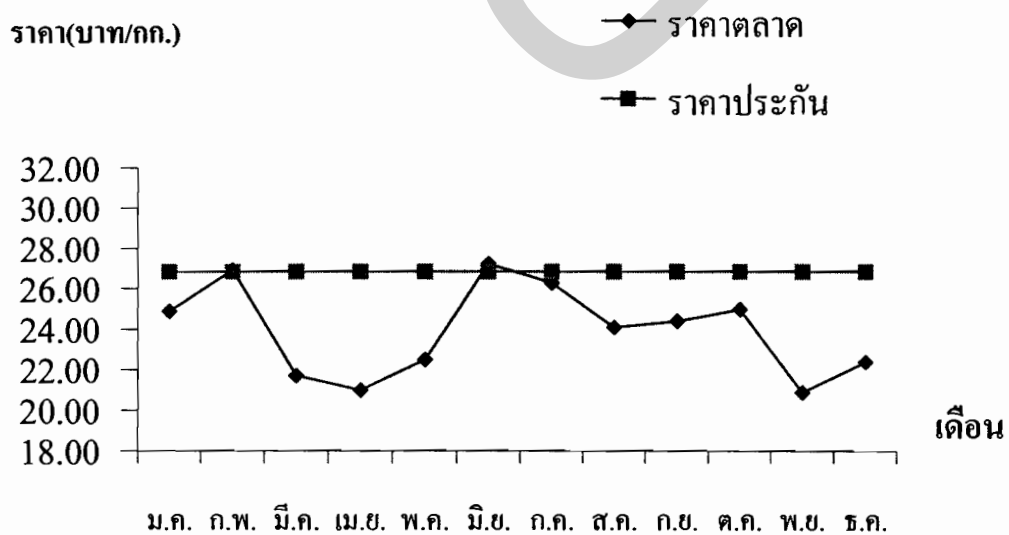
ภาพที่ 5

กราฟแสดงราคาลูกไก่เปรียบเทียบระหว่างราคาตลาดและราคาประกัน
ของบริษัท เอ็กซ์ ปี 2543

ภาพที่ 6

กราฟแสดงราคาข้าวไก่เปรียบเทียบระหว่างราคาตลาดและราคาประกัน
ของบริษัท เอ็กซ์ ปี 2543

ของราคามาก ในภาวะที่ปริมาณลูกไก่หรืออาหารไก่ขาดตลาด ราคาขายจะสูง ขณะเดียวกัน เมื่อเลี้ยงไก่ได้ประมาณ 45-48 วัน ซึ่งสามารถจับไก่ใหญ่ขายส่งโรงงานได้ ถ้าปริมาณไก่ใหญ่มีมากเกินไป ความต้องการของตลาด ผู้เลี้ยงอิสระจะถูกกดราคาในการซื้อไก่ใหญ่จากบริษัทหรือบริษัทจะไม่ยอมรับซื้อเลย ทำให้ผู้เลี้ยงอิสระต้องเลี้ยงไก่ไว้ในเล้าต่อไป มีผลทำให้สิ้นเปลืองต้นทุนและค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงจากภาพที่ 5 และ 6 ในเดือนกุมภาพันธ์ราคาตลาดของลูกไก่มีราคาสูงสุดเท่ากับ 10.00 บาท/ตัว แต่ราคาตลาดรับซื้อไก่ใหญ่ในช่วงเดือนมีนาคมถึงเมษายนเป็นราคาในช่วงขาลง ถ้าผู้เลี้ยงอิสระซื้อลูกไก่ในราคาแพงแต่เมื่อเลี้ยงไก่ไปเมื่อถึงเวลาจับไก่ใหญ่ขาย ราคาไก่ใหญ่ต่ำมากจะทำให้ผู้เลี้ยงขาดทุนได้ แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าความต้องการของตลาดมีมากกว่าปริมาณไก่ใหญ่ ราคาไก่ใหญ่จะสูง ผู้เลี้ยงอิสระก็จะได้กำไร ดังนั้นผู้เลี้ยงอิสระจึงต้องมีประสบการณ์ในการเลี้ยงและประสบการณ์ในการตลาดจึงจะสามารถเกร็งราคาไก่ใหญ่ในอนาคตได้ว่า เมื่อเลี้ยงลูกไก่ในวันนี้ อีก 45-48 วันข้างหน้าไก่ใหญ่ควรมีราคาดี จึงจะได้กำไร แต่ขณะเดียวกัน บริษัทที่รับซื้อไก่ใหญ่ มีความต้องการไก่ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะบริษัทที่ต้องการนำไก่เนื้อไปทำการแปรรูปเพื่อการส่งออก ดังนั้นไก่ของผู้เลี้ยงอิสระ ต้องได้น้ำหนักและมีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดต่างประเทศด้วย บริษัทที่ทำธุรกิจผลิตไก่เนื้อครบวงจร จะมีการวางแผนล่วงหน้าในการเลี้ยงไก่เนื้อให้มีปริมาณเพียงพอกับการผลิตของโรงงานและความต้องการเนื้อไก่ตามคำสั่งซื้อของลูกค้าต่างประเทศ กรณีที่บริษัท จะซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระ ก็ต่อเมื่อ

1. เกิดภาวะไก่ใหญ่ในขณะนั้นขาด ทำให้การผลิตไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ อันเนื่องมาจาก อัตราการเลี้ยงรอดต่ำ หรือเนื่องมาจากไก่ใหญ่ที่มีอยู่น้ำหนักไม่ได้ตามความต้องการของตลาดส่งออก เหตุการณ์เช่นนี้มักเกิดในช่วงฤดูร้อน ไก่มักจะตายระหว่างการเลี้ยงและเคิบโตช้า ทำให้ต้องมีการซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระมาเสริมในส่วนที่ขาด แต่บริษัทจะต้องคำนึงถึงด้วยว่าราคาที่ซื้อจากผู้เลี้ยงอิสระจะต้องไม่ทำให้บริษัทขาดทุน

2. ราคาซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงอิสระต่ำกว่าต้นทุนการเลี้ยงไก่ของบริษัทเอง บริษัทสามารถซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระได้ แต่ในการผลิตไก่เพื่อการส่งออกต้องมีค่าใช้จ่ายในการนำเนื้อไก่เข้าตรวจเพื่อยืนยันว่าเป็นไก่ที่ไม่มีการปนเปื้อนของเชื้อโรค (ตามกฎ EU) ทำให้บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบนี้เอง ดังนั้น บริษัทจะซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระก็ต่อเมื่อราคาที่บริษัทซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงอิสระ เมื่อนำมาหักค่าใช้จ่ายที่บริษัทต้องจ่ายไปในการตรวจสอบตามกฎ EU แล้วยังต่ำกว่าต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท บริษัทสามารถที่จะซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระได้โดยบริษัทไม่ขาดทุน

3. ในกรณีที่ราคาเนื้อไก่ส่งออกมีราคาสูง เนื่องจากความต้องการเนื้อไก่มีมากกว่าปริมาณไก่ใหญ่ที่มีอยู่ บริษัทจะซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงอิสระต่อเมื่อราคาเนื้อไก่ส่งออกสูงกว่าราคาที่บริษัทซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงอิสระบวกกับต้นทุนในการแปรรูปและค่าใช้จ่ายที่บริษัทต้องจ่ายไปในการตรวจสอบตามกฎ EU

2. การเลี้ยงประเภทประกันราคา

กรณีนี้ผู้เลี้ยงจะเกี่ยวข้องกับบริษัททั้งด้านการผลิตและการตลาด โดยผู้เลี้ยงจะทำสัญญาส่งจอกูกไก่จากบริษัทเช่นกัน ซื้ออาหารและยาจากบริษัทในรูปเงินเชื่อ และทำสัญญาขายไก่ให้กับบริษัทในราคาประกัน ซึ่งจะตกลงกันล่วงหน้าระหว่างผู้เลี้ยงกับผู้ซื้อก่อนที่จะเลี้ยงไก่แต่ละรุ่น

การเลี้ยงประเภทประกันราคานี้ ก็ตรงกับประเภท Guaranteed Price Plan ของสหรัฐ และเมื่อพิจารณาในด้านความเสี่ยงแล้ว การเลี้ยงแบบประกันราคาก็คือ Joint Risk Plan ในแง่ราคานั่นเอง คือ ถ้าราคาตลาดต่ำกว่าราคาประกันบริษัทจะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ แต่ถ้าราคาตลาดสูงกว่าราคาประกัน ผู้เลี้ยงก็จะเป็นฝ่ายเสียประโยชน์ ผู้เลี้ยงและบริษัทร่วมกันรับความเสี่ยงในแง่ของราคา

การเลี้ยงประเภทประกันราคานี้ ผู้เลี้ยงจะต้องมีโรงเรือนและอุปกรณ์ ตลอดจนแรงงานในการเลี้ยงไก่เอง ข้อดีสำหรับเกษตรกรผู้เลี้ยง ก็คือ ผู้เลี้ยงไม่ต้องมีความเสี่ยงในเรื่องความผันผวนของราคาตลาด ทั้งราคาซื้อลูกไก่ อาหารไก่และราคาขายไก่ใหญ่คืนให้กับบริษัทที่ทำสัญญาซื้อขายไก่ประกันราคาไว้ เนื่องจากก่อนการเลี้ยง เกษตรกรผู้เลี้ยงกับบริษัท จะทำการตกลง โดยมีการเซ็นสัญญาซื้อขายไก่ประกันราคาไว้ล่วงหน้าก่อนการลงลูกไก่ ผู้เลี้ยงต้องอ่านสัญญาที่บริษัทกำหนดให้เข้าใจและต้องปฏิบัติตามสัญญานั้นอย่างเคร่งครัด ทางบริษัททำสัญญาจะกำหนดราคาลูกไก่ อาหารไก่ที่จะขายและราคาไก่ใหญ่ที่บริษัทรับซื้อคืนไว้ล่วงหน้า โดยระบุราคานี้ไว้ในสัญญาด้วย จากภาพที่ 5 และ 6 ราคาประกันลูกไก่และไก่ใหญ่รับซื้อคืนของบริษัท เอ็กซ์ กำหนดไว้ที่ 8.00 บาท/ตัวและ 27.50 บาท/กิโลกรัม เกษตรกรผู้ที่ทำสัญญาไว้กับบริษัท เอ็กซ์ ไม่ต้องมีความเสี่ยงในเรื่องความผันผวนของราคาตลาด ผู้เลี้ยงสามารถรู้ผลกำไรหรือขาดทุนจากการเลี้ยงในแต่ละรุ่นได้ บริษัทจะให้เครดิตลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีนแก่เกษตรกร โดยที่เกษตรกรยังไม่ต้องชำระเงินสดเมื่อได้รับสินค้า แต่บริษัทจะนำมาหักจากรายได้จากการที่ผู้เลี้ยงขายไก่ใหญ่ให้กับบริษัทในราคาประกัน ดังนั้นถ้าผู้เลี้ยงมีผลการเลี้ยงที่ไม่ดี อัตราเลี้ยงรอดต่ำจะทำให้ผู้เลี้ยงขาดทุนได้ เนื่องจากรายได้ของผู้เลี้ยงต่ำกว่าต้นทุนในการเลี้ยง จึงเป็นข้อเสียของการเลี้ยงไก่ประเภทนี้ที่ผู้เลี้ยงต้องรับความเสี่ยงกับผลการเลี้ยง

ในระหว่างการเลี้ยงบริษัทจะส่งตัวแทนจากบริษัทอาจเป็นสัตวบาลหรือสัตวแพทย์คอยดูแล ควบคุมการเลี้ยง การวางโปรแกรมยา-วัคซีนและตรวจสุขภาพไก่ เพื่อให้ไก่ได้มาตรฐานตามที่บริษัทต้องการ ดังนั้นในการเลี้ยงไก่แบบประกันราคาผู้เลี้ยงจะต้องวางแผนการเลี้ยงให้ดี และมีการดูแลเอาใจใส่ในการเลี้ยงเป็นอย่างมาก ไม่ให้ไก่ตาย ไม่ใช้อาหารเกินกว่าที่บริษัทกำหนด เพราะยิ่งใช้อาหารมาก ทำให้ค่าใช้จ่ายยิ่งสูงตามไปด้วย ผู้เลี้ยงต้องทำวัคซีนตามที่บริษัทกำหนดไว้ เพราะถ้ามีไก่ป่วยจะทำให้สิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการซื้อยา และสิ่งสำคัญที่ผู้เลี้ยงต้องคำนึงถึงอีก ก็คือ ต้องเลี้ยงไก่ให้ได้มาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้ในสัญญา เช่น ไก่ต้องมีสุขภาพแข็งแรงไม่เป็นโรค ฟาร์มเลี้ยงไก่ต้องได้มาตรฐานตามกำหนดของกรมปศุสัตว์ น้ำหนักไก่ใหญ่ที่จับเข้าโรงงานต้องไม่ต่ำกว่าที่บริษัทกำหนด มิเช่นนั้นผู้เลี้ยงจะถูกตัดเงินตามที่บริษัทระบุไว้ในสัญญา

ถ้าผู้เลี้ยงมีผลการเลี้ยงที่ดีเป็นไปตามที่บริษัทกำหนดไว้ ผู้เลี้ยงจึงจะประสบความสำเร็จในการเลี้ยง เพราะนอกจากรายได้ที่ผู้เลี้ยงจะได้รับจากการขายไก่ใหญ่ในราคาประกันคืนให้กับบริษัทแล้ว บางบริษัทยังมีแรงจูงใจ(Incentive)ในการเลี้ยงไก่กับบริษัทอีกด้วย เช่น บริษัท เอ็กซ์ มีการให้โบนัสในการเลี้ยงไก่แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง โดยคิด 0.25 บาท/ตัวของลูกไก่ที่เข้าเลี้ยงและรายได้ส่วนเพิ่มจากการที่ผู้เลี้ยง เลี้ยงไก่ได้น้ำหนักสุทธเฉลี่ย 2 กิโลกรัม/ตัว/รุ่นที่หน้าโรงงาน บริษัทจะจ่ายเพิ่มให้ 0.10 บาท/กิโลกรัม/รุ่น

3. การเลี้ยงประเภทรับจ้างเลี้ยง

การเลี้ยงประเภทรับจ้างเลี้ยงนี้ ผู้รับจ้างเลี้ยงคือ เกษตรกร ซึ่งจะเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายด้านโรงเรือน อุปกรณ์ต่าง ๆ และแรงงานในการเลี้ยง ส่วนผู้จ้างเลี้ยงได้แก่ บริษัทที่ทำโครงการจ้างเลี้ยง บริษัทเข้าไปช่วยเหลือ และให้การสนับสนุนแก่ผู้เลี้ยง โดยบริษัทได้ให้บริการครบตามกระบวนการ (Package) ตั้งแต่เริ่มต้นเลี้ยงจนกระทั่งนำไก่ออกขายสู่ตลาด บริษัทจะเข้าไปช่วยจัดการและบริหารงานทุกอย่าง จัดโปรแกรมการเลี้ยงให้ โดยบริษัทจะออกค่าใช้จ่ายด้านอาหาร พันธุ์ไก่ และยารักษาโรค ตลอดจนวัคซีนดูแลรักษาและเลี้ยงตามวิธีการเลี้ยงแผนใหม่ บริษัทจะคอยควบคุมดูแลให้ตลอดเวลาตั้งแต่เริ่มต้นเลี้ยงจนกระทั่งนำไก่ออกขาย เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพและปริมาณที่ค่อนข้างแน่นอน ทำให้ผู้เลี้ยงมีรายได้แน่นอน

ประเภทรับจ้างเลี้ยงนี้ ก็คือการเลี้ยงประเภท Flat Fee Plan ของสหรัฐนั่นเอง โครงการจ้างเลี้ยงไก่ของประเทศไทยนั้น ได้วิวัฒนาการและนำเอารูปแบบจากสหรัฐมาประยุกต์ใช้ร่วมกันหลายวิธี จนได้มาตรฐานทัดเทียมกับของสหรัฐ ปัจจุบันประเภทรับจ้างเลี้ยงของไทยจึงมีลักษณะ

เป็นแบบ Combination Plan กล่าวคือ เป็นแบบ Flat Fee Plan โดยใช้ร่วมกับแบบต่าง ๆ ต่อไปนี้
คือ

1. Bonus plan สำหรับตอบแทนผู้ที่มีความสามารถในการเลี้ยง
2. Feed Conversion Plan สำหรับวัดประสิทธิภาพในการเลี้ยงของผู้เลี้ยงในเรื่องการใช้
อาหาร เพื่อให้ผู้เลี้ยงรู้จักปรับปรุงประสิทธิภาพในการให้อาหาร
3. Point Spread Plan คือ การนำเรื่องน้ำหนักไก่เข้ามาร่วมพิจารณาในการจ่ายผลตอบแทนแก่ผู้เลี้ยง เพื่อให้ผู้เลี้ยงรู้จักปรับปรุงวิธีเลี้ยง เพื่อให้ไก่ได้น้ำหนักตามมาตรฐาน

ฉะนั้นแบบอย่างการรับจ้างเลี้ยงของไทยนอกจากจะเป็น Combination Plan แล้ว ยัง
จัดได้ว่าเป็น Incentive-Type Plan อีกด้วย คือ มีแผนการจูงใจให้ผู้เลี้ยงที่เลี้ยงดี ได้รับผลตอบแทน
แทน เช่น มีอัตราการตายน้อย Feed Conversion และน้ำหนักไก่ถึงขีดที่กำหนด ผู้เลี้ยงก็จะ
ได้รับเงินจำนวนหนึ่งในลักษณะโบนัส ก็จะทำให้ผู้เลี้ยงเพิ่มการเอาใจใส่ และทำให้การเลี้ยงมีประ
สิทธิภาพมากขึ้น

การเลี้ยงไก่ประเภทรับจ้างเลี้ยง เกษตรกรผู้เลี้ยงต้องมีโรงเรือนและอุปกรณ์ ตลอดจนแรง
งานในการเลี้ยงเองเหมือนเช่นการเลี้ยงไก่แบบประกัน โดยก่อนทำการเลี้ยงไก่ต้องมีการทำสัญญาจ้าง
เลี้ยงไก่เนื่อกับบริษัทผู้ให้สัญญาก่อน และผู้เลี้ยงต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในสัญญาอย่างเคร่งครัด
ความแตกต่างระหว่างการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยง กับแบบประกันราคา อยู่ตรงที่การคิดผลตอบแทน
และค่าใช้จ่ายในการซื้อลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน ผู้เลี้ยงไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการซื้อลูก
ไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน บริษัทที่ทำสัญญาจะเป็นผู้จัดการหาลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน ตลอดจน
จนช่วยเหลือดูแลและให้คำแนะนำในการเลี้ยง และเมื่อครบกำหนดการเลี้ยงบริษัทจะจับไก่ใหญ่คืน
กลับบริษัททั้งหมด โดยผู้เลี้ยงต้องมีการตรวจนับสินค้าทุกอย่างที่บริษัทจัดส่งมาให้ ให้ถูกต้องตาม
จำนวนที่ได้รับจริง ผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงจะได้รับ เป็นค่าจ้างเลี้ยงที่บริษัทจ่ายให้โดย
คิดจากความสามารถในการเลี้ยง ซึ่งขึ้นอยู่กับน้ำหนักไก่ใหญ่ที่ส่งเข้าโรงงาน อัตราการเลี้ยงรอด และ
อัตราแลกเนื้อ การเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง โดยทั่วไปบริษัทผู้ให้สัญญาจะไม่มีแรงจูงใจ (Incentive) ใน
การเลี้ยงให้กับผู้เลี้ยง ผู้เลี้ยงจะได้รับค่าจ้างเลี้ยงขั้นต่ำอย่างน้อย เท่ากับ ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง
ของเกษตรกร ได้แก่ ค่าแรงงานในการเลี้ยง ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าแกลบ ผู้เลี้ยงจึงไม่ต้องเสี่ยงกับการขาด
ทุน ทำให้ในบางครั้งผู้เลี้ยงไม่ค่อยมีความกระตือรือร้นหรือดูแลเอาใจใส่ในการเลี้ยงไก่มากนัก จุดนี้

ถือว่าเป็นจุดค้อยของการเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ซึ่งต่างจากการเลี้ยงแบบประกันราคาและผู้เลี้ยงต้องมีความเสี่ยงกับการขาดทุน ถ้าผลการเลี้ยงไม่ดี ในบางบริษัทจึงได้มีการเพิ่มผลตอบแทนให้กับผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง โดยพิจารณาจากผลการเลี้ยงที่ดีกว่าค่ามาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยง การที่บริษัทสามารถสนับสนุนให้มีการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยง ต่อเมื่อ ค่าจ้างเลี้ยงที่บริษัทจ่ายให้กับเกษตรกรผู้เลี้ยง ต้องต่ำกว่า ต้นทุนเพื่อการเลี้ยงไก่ของบริษัทเอง ซึ่งต้นทุนเพื่อการเลี้ยงไก่ของบริษัทนี้ต้องรวมค่าใช้จ่ายเพื่อเป็นไปตามกฎของ EU ด้วย เนื่องจากบริษัทต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเหล่านี้เอง

การรวมตัวแบบ Vertical และการที่เกษตรกรผู้เลี้ยง(farmers) กับบริษัท (companies) มีการทำสัญญาการเลี้ยง (Contract Farming) จะช่วยเอื้อประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่าย และรูปแบบของสัญญาประเภทต่าง ๆ ก็มีการพัฒนาให้เกิดประโยชน์แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงมากขึ้น ช่วยลดความเสี่ยงหรือความผันผวนของราคาและปัญหาการขาดทุนจากการเลี้ยงอย่างมาก จนปัจจุบันทำให้ผู้เลี้ยงประเภทอิสระแทบจะสูญหายไปจากอุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อ คงเหลือแต่เพียงเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่เนื้อที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทที่ทำธุรกิจการผลิตไก่เนื้อครบวงจรเป็นส่วนใหญ่

3.3 รูปแบบจำลองการทำสัญญาเลี้ยงไก่เนื้อ

ก) การทำสัญญาผูกพันเลี้ยงไก่ที่บริษัทดำเนินการอยู่ในปัจจุบันมี 3 รูปแบบด้วยกัน นอกเหนือจากจำนวนหนึ่งที่บริษัทดำเนินการจัดการเลี้ยงไก่เอง คือ

- 1.การจัดซื้อจากผู้เลี้ยงอิสระ
- 2.การทำสัญญาประกันราคาซื้อ
- 3.การจ้างผู้เลี้ยงไก่อิสระ(รับจ้างเลี้ยง)โดยบริษัทรับไก่และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงไก่ทั้งหมด

ข) การเลี้ยงไก่มีลักษณะข้อจำกัดหลายอย่าง ที่สำคัญได้แก่

1. ขนาดของโรงเรือนเลี้ยงไก่ ซึ่งเป็นข้อจำกัดจำนวนไก่ที่ผู้เลี้ยงสามารถรับเลี้ยงได้ ผู้เลี้ยงอิสระจะมีขนาดโรงเรือนที่แตกต่างกันขึ้นอยู่กับขนาดของที่ดิน การลงทุนก่อสร้างโรงเรือน และแรงงานที่สามารถจัดหาได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับขนาดของโรงเรือนที่มีอยู่

2. ลักษณะการเลี้ยงไก่มีรูปแบบที่ให้ความประหยัดจากขนาด เนื่องจากต้นทุนการเลี้ยงไก่ส่วนหนึ่งมีต้นทุนคงที่สูงจากขนาดของโรงเรือน อุปกรณ์การเลี้ยง และมีต้นทุนแปรผันที่ค่อนข้างคงที่ขึ้นอยู่กับจำนวนไก่ที่สามารถเลี้ยงได้ เพื่อให้ได้ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด ผู้เลี้ยงต้องพยายามรับเลี้ยงไก่ให้ได้จำนวนสูงสุดเท่าที่โรงเรือนเลี้ยงไก่จะรับได้

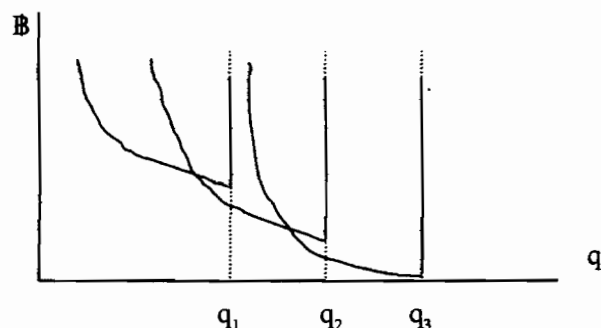
3. ต้นทุนการเลี้ยงไก่ไม่มีความแปรผันมากนัก เพราะค่าอาหารไก่ ยารักษาโรค และค่าใช้จ่ายอื่น ค่อนข้างคงที่และราคาซื้อขายไก่มีลักษณะแปรผันและไม่แน่นอนขึ้นอยู่กับสภาพความต้องการเนื้อไก่ของตลาด ซึ่งมี 2 ส่วน ส่วนหนึ่งเป็นตลาดภายในประเทศและอีกส่วนหนึ่งเป็นตลาดต่างประเทศ ตลาดทั้งสองมีความสัมพันธ์กันโดยตรง เมื่อราคาตลาดหนึ่งเพิ่มสูงขึ้นจะทำให้อีกตลาดหนึ่งเพิ่มสูงขึ้นด้วย ในปัจจุบัน จำนวนปริมาณเนื้อไก่ส่งออกของไทยได้เพิ่มสูงขึ้น และคาดว่าอุปสงค์ความต้องการเนื้อไก่ไทยจะยังคงสูงต่อเนื่องต่อไป จากปัญหาความนิยมบริโภคเนื้อสัตว์อื่นลดลงจากโรคต่าง ๆ ดังนั้นย่อมจะทำให้ราคาเนื้อไก่ทั้งในและนอกประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น และมีความผันผวนมากขึ้นตามการเคลื่อนไหวของอุปสงค์และอุปทาน และการทดแทนอาหารโปรตีน

4. เนื่องจากราคาเนื้อไก่ส่งออกมีลักษณะการทำสัญญาระยะยาว(1 ปี) แต่การเลี้ยงไก่ใช้เวลา 45 วัน ความผันผวนของราคาเนื้อไก่ส่งออกจะต่ำกว่าราคาภายในประเทศ ซึ่งจะผันผวนมากกว่า เพราะอุปทานไก่ภายในประเทศเป็นอุปทานส่วนเหลือจากการส่งออก (Residual Supply) เมื่อจำนวนไก่ส่งออกมากตามสัญญาที่ทำไว้ จะทำให้เหลือปริมาณไก่จำหน่ายภายในประเทศน้อย ราคาไก่ภายในประเทศก็จะสูงขึ้น ดังนั้นอาจสรุปได้ว่าราคาไก่มีความผันผวน โดยเฉพาะกับผู้เลี้ยงอิสระที่ไม่มีสัญญาผูกพัน เพราะสามารถที่จะจำหน่ายไก่ในตลาดใดตลาดหนึ่งได้ ขึ้นอยู่กับราคา

5. เป็นที่ยอมรับว่า คุณภาพไก่ส่งออกมีคุณภาพที่สูงกว่าไก่ที่จำหน่ายในตลาดภายในประเทศ เพราะไม่ต้องผ่านการตรวจสอบรับรองที่เข้มงวด คุณภาพของไก่จะขึ้นอยู่กับความพยายาม ความตั้งใจของผู้เลี้ยงในการดูแลรักษาความสะอาดของฟาร์มไก่ การให้อาหาร โปรแกรมวัคซีนและยารักษาโรคตามวิธีการที่ถูกต้อง ฯลฯ ดังนั้นการเลี้ยงไก่ให้ได้คุณภาพสูงจึงมีค่าใช้จ่ายที่ช่วยเสริม สูงกว่าการเลี้ยงไก่ที่ปราศจากการดูแลอย่างจริงจัง

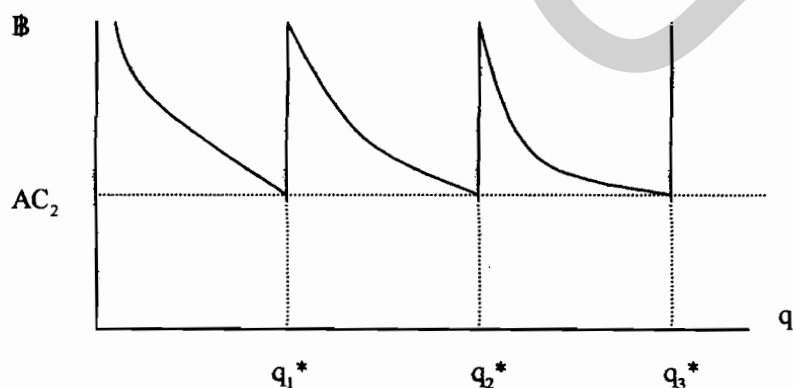
ค) ต้นทุนการผลิตเฉลี่ยและขนาดการผลิต

จากข้อสังเกตในข้อ ข. สมมติให้ต้นทุนเฉลี่ยการเลี้ยงไก่ขึ้นอยู่กับขนาดกำลังการผลิต ฟาร์มที่มีขนาดกำลังการผลิตสูงจะมีต้นทุนที่ต่ำกว่า ณ กำลังการผลิต ดังแสดงในภาพข้างล่างนี้

ในภาพแสดงเส้น AC ของโรงเลี้ยวไก่อี 3 ขนาด คือ q_1 , q_2 , q_3 โดยที่ $q_3 > q_2 > q_1$ เส้นต้นทุนเฉลี่ยการเลี้ยวไก่อจะลดลงตามลำดับ และต่ำสุด ณ กำลังการผลิต หากถ้าฟาร์มใดที่เลี้ยวไก่อไม่ได้ขนาดการผลิต จะมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่อไก่อสูงตามลักษณะของเส้น AC ที่แสดงในภาพบน เราจะเห็นว่า ฟาร์มเลี้ยวไก่อใหญ่จะ ได้เปรียบที่มีต้นทุนการผลิตเฉลี่ยต่ำกว่า

ยังไม่มีข้อมูลใดที่จะแสดงว่าขนาดการผลิตใดที่เหมาะสมที่สุดในการเลี้ยวไก่อ (Optimal scale) แต่เชื่อว่า ถ้าขนาดการผลิตมีขนาดที่เหมาะสมได้ ผู้เลี้ยวจะได้ต้นทุนการผลิตระยะยาวที่คงที่ (Constant return to scale) จากการสร้างโรงเรือนเลี้ยวไก่อในขนาดที่เหมาะสมหลายโรงได้ หากต้องการขยายกำลังการผลิต (Block capacity expansion) ดังแสดงในภาพข้างล่างนี้

โดย q_1^* , q_2^* , และ q_3^* เป็นขนาดการผลิตระยะยาวที่ให้ต้นทุนเฉลี่ยต่ำสุด AC_2 ในระยะยาว การขยายกำลังการผลิต ผู้เลี้ยวต้องขยายเป็นช่วง ๆ จาก q_1^* ไป q_2^* ไป q_3^* เป็นต้น

ง) คุณภาพการผลิตของผู้เลี้ยวไก่อ

1. กรณีผู้เลี้ยงอิสระที่ต้องรับความเสี่ยงจากราคาผันผวนเอง และมีขนาดกำลังการผลิตที่แตกต่างกัน ผู้เลี้ยงรายเล็กและผู้เลี้ยงรายใหญ่ ผู้เลี้ยงต้องการกำไรสูงสุดจากการเลี้ยง เราจะได้

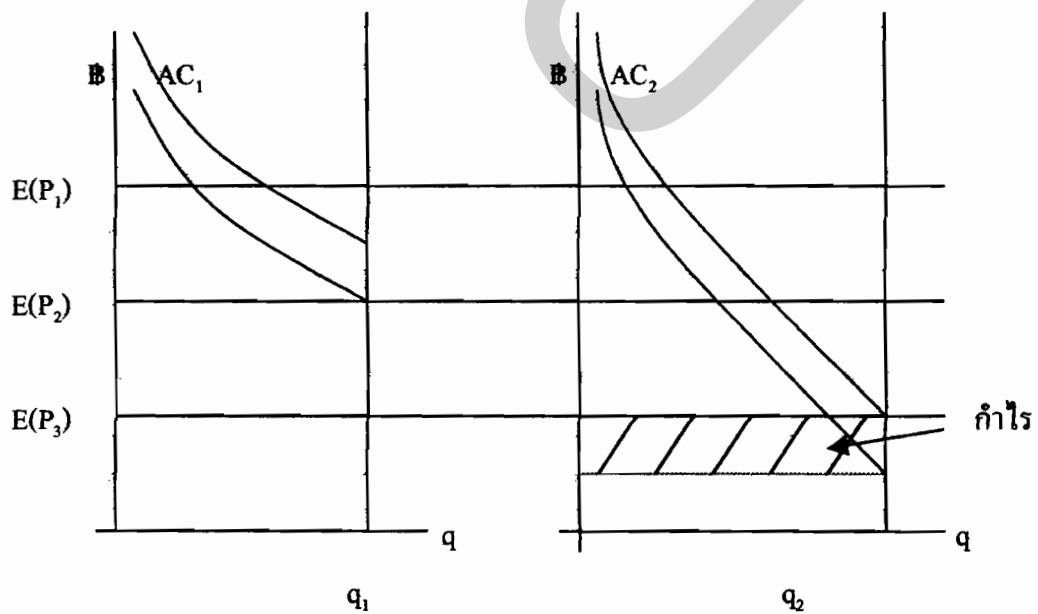
$$\pi = p \cdot q - c(q)$$

ผู้เลี้ยงอิสระจะเลี้ยงไก่เต็มกำลังการผลิตตามขนาดโรงเรือน ซึ่งในที่นี้สมมติว่าผู้เลี้ยงสามารถเลี้ยงไก่ได้ครบตามจำนวนกำลังการผลิต การเลี้ยงไก่รอดเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพและรายได้ของผู้เลี้ยงอิสระ

ดังนั้น กำไรของผู้เลี้ยงอิสระที่ขนาดกำลังโรงเรือนเลี้ยงไก่ขนาดใหญ่จะมีกำไรสูงกว่าผู้เลี้ยงอิสระที่มีขนาดกำลังการผลิตเล็ก

นอกจากนี้ภายใต้สภาพความแปรปรวนของราคาขึ้นลง เช่น ถ้าราคาไก่เนื้อลดลง ผู้เลี้ยงอิสระขนาดเล็กจะประสบปัญหาการขาดทุนได้ กำไรที่ผู้เลี้ยงได้รับจะแปรปรวนตามความแปรปรวนของราคารับซื้อไก่ ผู้เลี้ยงขนาดเล็กจะเผชิญกับโอกาสการขาดทุนที่สูงกว่าผู้เลี้ยงที่มีกำลังการผลิตขนาดใหญ่

ภาพล่างแสดงปัญหาจากความเสี่ยงของผู้เลี้ยงไก่ที่มีขนาดกำลังการเลี้ยงไก่ ต่างขนาดกัน เมื่อเผชิญกับความแปรปรวนของราคา

ผู้เลี้ยง q_1 มีขนาดเล็กกว่าผู้เลี้ยง q_2 จะเห็นว่า ถ้า $E(P_1)$ ผู้เลี้ยงทั้งสองมีกำไร แต่เมื่อราคาปรับเป็น $E(P_2)$ ผู้เลี้ยง q_1 จะเท่าทุนแต่ q_2 ยังมีกำไรอยู่ และถ้า $E(P_3)$ ลดลงอีกผู้เลี้ยงขนาดเล็ก (q_1) จะขาดทุน ในขณะที่ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ q_2 ยังคงมีผลกำไรอยู่ ดังแสดงในภาพบนที่แรเงาไว้

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ผู้เลี้ยงไก่อิสระรายเล็กจะเผชิญกับความเสี่ยงในการเลี้ยงไก่มากกว่าผู้เลี้ยงรายใหญ่

2. คุณภาพและความพยายามในการดูแลไก่ จำนวนไก่ที่เลี้ยงรอดเป็นปัจจัยสำคัญหนึ่งที่ผู้เลี้ยงไก่ต้องเผชิญและเป็นความเสี่ยงที่สำคัญด้วย แม้ว่าผู้เลี้ยงจะรับลูกไก่มาเลี้ยงเพิ่มจำนวนกำลังโรงเรียน แต่จำนวนไก่อรอด รวมทั้งคุณภาพของไก่(เช่นน้ำหนัก และปลอดจากโรคไก่) ก็เป็นปัจจัยหนึ่งในการกำหนดราคาซื้อขาย ไก่ที่มีคุณภาพสูงซึ่งเป็นไก่ที่ส่งออกตามลักษณะและกฎเกณฑ์ที่กำหนด โดยผู้รับซื้อเพื่อนำไปแปรรูป จะให้ราคาสูงกว่าไก่ที่มีลักษณะคุณภาพด้อย ซึ่งผู้เลี้ยงอิสระต้องบังคับขายในตลาดภายในประเทศซึ่งจะมีราคาที่ต่ำกว่าราคาส่งออก แม้ว่าค่าใช้จ่ายการเลี้ยงไก่จะไม่แตกต่างกันระหว่างไก่อคุณภาพดี และคุณภาพด้อย แต่ค่าใช้จ่ายซ่อนเร้นที่ขึ้นอยู่กับความเอาใจใส่ และความพยายามเลี้ยงของผู้เลี้ยงเป็นองค์ประกอบสำคัญของความอยู่รอดของจำนวนไก่และคุณภาพไก่ ค่าใช้จ่ายนี้เกิดจากการเสียเวลาหรือค่าเสียโอกาสของผู้เลี้ยงที่จะนำเวลาไปใช้ทำกิจกรรมอย่างอื่นแทนที่จะเอาเวลามาใส่ใจกับการเลี้ยงไก่

ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อประเภทฟาร์มของบริษัท

บริษัทที่มีฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเอง ต้องใช้เงินลงทุนจำนวนมาก ในการซื้อที่ดิน สร้างโรงเรียนเลี้ยงไก่ ตลอดจนอุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ทั้งหมด และยังมีค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอีกด้วย บริษัทจึงต้องเลือกขนาดของฟาร์มที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดการประหยัดจากขนาด (Economies of Scale) เพื่อให้ฟาร์มของบริษัทมีต้นทุนต่ำที่สุด บริษัทที่มีฟาร์มเลี้ยงไก่เองสามารถควบคุมปัจจัยการผลิตและคุณภาพของการเลี้ยงไก่เนื้อได้ทั้งหมด ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัทประกอบด้วย

ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (Total fixed cost; TFC) คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับปัจจัยคงที่ทุกชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงไก่

ต้นทุนผันแปรทั้งหมด(Total variable cost ; TVC) คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับปัจจัยผันแปรทุกชนิดที่ใช้ในการเลี้ยงไก่

ต้นทุนทั้งหมด (Total cost ; TC) คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับปัจจัยการผลิตทั้งหมด ต้นทุนทั้งหมดสำหรับปริมาณการผลิต เท่ากับ ผลรวมของต้นทุนคงที่ทั้งหมดและต้นทุนผันแปรทั้งหมด

ต้นทุนคงที่เฉลี่ย(Average fixed cost ; AFC) คือ ต้นทุนคงที่ทั้งหมดคิดเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของผลผลิตที่ผลิตได้

ต้นทุนผันแปรเฉลี่ย(Average variable cost ; AVC) คือ ต้นทุนผันแปรทั้งหมดคิดเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของผลผลิตที่ผลิตได้

ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ย (Average cost ; AC) คือ ต้นทุนทั้งหมดคิดเฉลี่ยต่อหนึ่งหน่วยของผลผลิตที่ผลิตได้

ดังนั้นต้นทุนการเลี้ยง ไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท คือ

$$TC = TFC + TVC$$

$$AC = TC/Q = TFC/Q + TVC/Q$$

$$AC = AFC + AVC$$

ต้นทุนในการเลี้ยง ไก่เนื้อของฟาร์มบริษัทต้องรวมค่าใช้จ่ายเพื่อให้เป็นไปตามกฎของ EU ด้วย ซึ่งฟาร์มบริษัทต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายนี้ไว้ทั้งหมด(รายละเอียดในการคำนวณ จะกล่าวต่อไปในบทที่ 4)

ต้นทุนทางเลือกในการเลี้ยงไก่เนื้อของบริษัท

นอกจากบริษัทจะมีฟาร์มเป็นของตนเองแล้วบริษัทยังมีทางเลือกในการจัดหาไก่เพื่อป้อนโรงงานชำแหละ ได้อีก 3 ทางเลือก คือ

1. ในรูปแบบการเลี้ยงประกันราคา

บริษัทต้องรับซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงที่ทำสัญญาไว้กับบริษัททั้งหมดโดยจ่ายในราคาประกันที่ได้ตกลงกันไว้ตามสัญญาการเลี้ยงไก่ประกันราคา นอกจากนี้บริษัทจะมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการ

จ่าย Incentive ให้กับผู้เลี้ยงและ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ของบริษัท ผู้เลี้ยงที่เลี้ยงไก่แบบประกันราคากับบริษัท ต้องเลี้ยงไก่ให้ได้คุณภาพตามที่บริษัทกำหนด เพื่อให้ได้เนื้อไก่เป็นไปตามความต้องการของผู้ซื้อ

ถ้า P = ราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิโดยคำนวณจากราคาประกันไก่เนื้อ หักด้วยส่วนต่างจากการเปรียบเทียบราคาลูกไก่และอาหารไก่อระหว่างราคาประกันกับราคาตลาด

T = ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Transaction cost) ของบริษัท ประกอบด้วย

- 1) Incentive
- 2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัท (Operating Cost)
- 3) ค่าใช้จ่ายในการตรวจ Lab เพื่อเป็นไปตามกฎ EU

ดังนั้น ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อแบบประกันราคาของบริษัท = $P + T$
(รายละเอียดในการคำนวณราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิ ได้กล่าวต่อไปในบทที่ 4)

บริษัทจะเลือกเลี้ยงไก่แบบประกันราคา ต่อเมื่อ ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อแบบประกันราคาของบริษัทต้องจ่าย น้อยกว่า ต้นทุนในการเลี้ยงไก่ของฟาร์มบริษัทเอง

2. ในรูปแบบของการรับจ้างเลี้ยง

บริษัทเป็นผู้จัดหาและจัดส่งลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีนให้กับผู้เลี้ยง โดยที่ผู้เลี้ยงลงทุนในส่วนของโรงเรือน อุปกรณ์ในการเลี้ยงไก่ แรงงานในการเลี้ยง ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าแกลบ เท่านั้น บริษัทจะจับไก่ใหญ่ที่อยู่ในเจ้าของผู้เลี้ยงทั้งหมด เมื่อถึงวันครบกำหนด โดยบริษัทจ่ายค่าจ้างเลี้ยงให้กับผู้เลี้ยง ตามประสิทธิภาพการเลี้ยงที่เกิดขึ้นจริง เปรียบเทียบกับค่ามาตรฐานของประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อที่บริษัทกำหนดไว้

- ถ้า $T =$ ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ (Transaction cost) ของบริษัท ประกอบด้วย
- 1) ค่าจ้างเลี้ยง
  - 2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัท (Operating Cost)
  - 3) ค่าใช้จ่ายในการตรวจ Lab เพื่อเป็นไปตามกฎ EU

ดังนั้น ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยงของบริษัท = ค่าลูกไก่ + ค่าอาหารไก่ + ค่ายาและวัคซีน + ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ของบริษัท

บริษัทจะเลือกเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยง ต่อเมื่อต้นทุนการผลิตไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยงของบริษัท ที่บริษัทต้องจ่าย น้อยกว่า ต้นทุนในการเลี้ยงไก่ของฟาร์มบริษัทเอง

3. รับซื้อจากผู้เลี้ยงอิสระ

การซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงอิสระถือเป็น Residual demand บริษัทจะซื้อไก่เนื้อจากผู้เลี้ยงอิสระต่อเมื่อปริมาณไก่เนื้อไม่เพียงพอกับความต้องการของบริษัทและบริษัทต้องซื้อไก่เนื้อในราคาตลาดขณะนั้น

บริษัทจะเลือกซื้อไก่เนื้อจากผู้เลี้ยงอิสระต่อเมื่อ ราคาตลาดรับซื้อไก่เนื้อ รวมกับค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ ตามกฎ EU ที่บริษัทต้องจ่ายน้อยกว่า ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มบริษัท รวมทั้งคุณภาพเนื้อไก่ของผู้เลี้ยงอิสระต้องผ่านเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำตามที่บริษัทกำหนดไว้ แต่บางครั้งบริษัทต้องซื้อเพื่อให้มีไก่ส่งมอบให้ครบที่สัญญาไว้ เป็นความเสี่ยงของบริษัทที่ไม่สามารถวางแผนปริมาณเลี้ยงไก่ทั้งที่บริษัทผลิตเองและจ้างเลี้ยง ได้เท่ากับจำนวนที่ต้องการ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ ก็คือ ต้นทุนทั้งสิ้นที่จ่ายไปในการนำลูกไก่เนื้ออายุ 1 วัน เข้ามาเลี้ยง จนอายุประมาณ 42-49 วัน ได้น้ำหนักประมาณ 2.00 กิโลกรัม เป็นไก่เนื้อที่สมบูรณ์นำไปเข้าโรงงานชำแหละเป็นไก่ถลอกกระดูกชิ้นส่วนต่าง ๆ ได้ สำหรับการคำนวณต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อจะไม่นรวมค่าขนส่งลูกไก่ อาหาร และไก่มีชีวิต เนื่องจากกระยะทางในแต่ละฟาร์มไม่เท่ากันจึงอาจเกิดความได้เปรียบเสียเปรียบ ดังนั้นต้นทุนการผลิตไก่เนื้อจึงเป็นต้นทุนในการผลิตจริง ๆ โดยไม่ได้คิดถึงผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงจะได้รับจากการเลี้ยง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นต้นทุนการผลิตที่มองในมุมมองของบริษัท ว่าในแต่ละทางเลือกของการเลี้ยงไก่เนื้อที่บริษัทมีอยู่ บริษัทควรเลือกเลี้ยงไก่เนื้อแบบใด โดยใช้ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัทเป็นมาตรฐานในการเปรียบเทียบกับ การเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาและแบบรับจ้างเลี้ยง ที่บริษัทดำเนินการอยู่

ในบทนี้จะแบ่งผลการวิเคราะห์ ออกเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อประเภทฟาร์มของบริษัท
2. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา
3. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง
4. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระ
5. เปรียบเทียบต้นทุนและประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มบริษัท แบบประกันราคา และแบบรับจ้างเลี้ยง
6. คำนวณค่าใช้จ่ายที่บริษัทต้องจ่าย เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายยุโรป

ซึ่งมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อประเภทฟาร์มของบริษัท

กรณีที่เป็น การเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ แยกเป็นต้นทุนคงที่ และต้นทุนผันแปร โดยรวบรวมต้นทุนการผลิตตามการลงลูกไก่จริง เริ่มตั้งแต่เดือนมกราคม-

ธันวาคม โดยจะเว้นในบางเดือน เนื่องจากต้องรอลูกไก่ที่เข้าเลียงให้โตจนครบอายุจับแล้วจึงลงลูกไก่ครั้งต่อไปได้ มีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ต้นทุนผันแปร (Variable Cost) คือ ต้นทุนซึ่งมีจำนวนรวมแปรเปลี่ยนเป็นอัตราส่วนโดยตรงกับปริมาณผลิตภัณฑ์ที่ผลิต และมีต้นทุนต่อหน่วยคงที่

1.2 ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) คือ ต้นทุนซึ่งมีจำนวนรวมไม่แปรเปลี่ยนภายในช่วงปริมาณการผลิตที่พิจารณา แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงปริมาณการผลิตไปในทางเพิ่มขึ้นหรือลดลงภายในช่วงปริมาณการผลิตนั้น อันมีผลให้ต้นทุนต่อหน่วยแปรเปลี่ยนไปตามปริมาณการผลิต ในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงระดับปริมาณการผลิตนอกช่วงปริมาณการผลิตที่พิจารณา ต้นทุนประเภทนี้จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามระดับปริมาณการผลิตที่แปรเปลี่ยนไปและคงที่อยู่ ณ ระดับปริมาณการผลิตที่เปลี่ยนแปลง

ต้นทุนคงที่ = ค่าใช้ที่ดิน + ค่าเสื่อมราคาโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง + ค่าเบี้ยประกัน โรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยง + ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน + ค่าเสียโอกาสในการลงทุน

ต้นทุนผันแปร = ค่าลูกไก่ + ค่าอาหารไก่ + ค่ายาและวัคซีน + ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง + ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนผันแปร

ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อฟาร์มของบริษัททั้งหมด = ต้นทุนคงที่ + ต้นทุนผันแปร

- ค่าลูกไก่ ใช้ราคาตลาดซึ่งเป็นราคาเดียวกันกับราคาลูกไก่ที่คิดกับการเลี้ยงแบบประกันราคา และรับจ้างเลี้ยง โดยที่ลูกไก่ที่นำมาเลี้ยงจะเป็นลูกไก่ที่อายุ 1 วัน หลังจากฟักออกจากไข่ฟัก

- ค่าอาหารไก่ หมายถึง ค่าอาหารที่ใช้ในการเลี้ยงไก่เนื้อ ใช้ราคาตลาดเช่นเดียวกัน โดยทั่วไปอาหารไก่เนื้อจะแบ่งเป็น 3 ระยะ ดังนี้

- 1) อาหารระยะแรก เป็นอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ตั้งแต่อายุไก่ 1-21 วัน
  - 2) อาหารระยะสอง เป็นอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ตั้งแต่อายุไก่ 22-40 วัน
  - 3) อาหารระยะสาม เป็นอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่ตั้งแต่อายุไก่ 41 วันขึ้นไป
- ซึ่งราคาของอาหารในแต่ละระยะจะมีราคาแตกต่างกันไป

- ค่ายาและวัคซีน หมายถึง ค่ายาและวัคซีนที่ใช้ไปจริง ตลอดช่วงระยะเวลาในการเลี้ยงไก่
  - ค่าเสื่อมราคา หมายถึง ค่าเสื่อมราคาของโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยงไก่รวมทั้งทรัพย์สินถาวรทั้งหมดที่ใช้ในฟาร์ม โดยโรงเรือนและเครื่องจักร ได้แก่ เครื่องกก ระบบทำความเย็นในโรงเรือนเลี้ยงไก่(ระบบ EVAP) คิดค่าเสื่อมราคา 10 ปี ในส่วนของอุปกรณ์การเลี้ยงไก่ ยานพาหนะ เครื่องใช้สำนักงาน เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องคิดเลข คิดค่าเสื่อมราคา 5 ปี สำหรับวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาจะใช้วิธีการคิดค่าเสื่อม โดยนำมูลค่าทรัพย์สินที่ซื้อมาในราคาทุนมาคิดค่าเสื่อมราคาโดยไม่มี การหักมูลค่าซาก
  - ค่าเบี้ยประกัน หมายถึง ค่าเบี้ยประกันที่ต้องจ่ายในแต่ละงวดสำหรับการประกันฟาร์ม และทรัพย์สินถาวรภายในฟาร์มทั้งหมด
  - ค่าเสียโอกาสในการลงทุน คือ มูลค่าสูงที่สุดของผลประโยชน์จากทางเลือกอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับ เนื่องจากได้นำทรัพยากรมาใช้ในทางใดทางหนึ่ง ในที่นี้จะคิดจากอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 12 เดือน อัตราดอกเบี้ยเฉลี่ยในปี 41 = 5.0% , ปี 42 = 4.0% , ปี 43 = 3.5% โดยแยกคิดเป็นค่าเสียโอกาสในการลงทุนโดยคิดจากมูลค่าของค่าก่อสร้างโรงเรือนและอุปกรณ์การเลี้ยงไก่เนื้อ และค่าเสียโอกาสเงินทุนผันแปร คิดจากค่าลูกไก่และค่าอาหารที่ต้องจ่ายไป
  - ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง หมายถึง ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่จ่ายไปเพื่อประโยชน์ในการเลี้ยงดูไก่ ได้แก่ ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าแกลบ ค่ายามาเชื้อโรค ค่าแรงทำวัคซีน ค่าแรงจับไก่ใหญ่
  - ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ เงินเดือน โบนัส สวัสดิการต่าง ๆ ของพนักงานและคนงาน ค่าไฟฟ้า ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด อื่น ๆ

ในการคิดต้นทุนการผลิตไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท คิดจากต้นทุนการผลิตในปี 2541-2543 ระหว่างเดือน มกราคม – ธันวาคม ตามการลงลูกไก่จริงของฟาร์มจึงไม่มีต้นทุนในทุก ๆ เดือน เนื่องจากต้องรอลูกไก่ที่ลงไป เลี้ยงจนโตครบกำหนดการเลี้ยงก่อน จึงสามารถลงลูกไก่ในรอบต่อไปได้ ราคาลูกไก่และอาหารไก่คิดตามราคาตลาด เพื่อตัดความได้เปรียบในเรื่องของราคาโอนที่เป็นราคาซื้อ-ขายระหว่างบริษัท มีรายละเอียด ดังตารางที่ 7-9 ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อในปี 2541 เท่ากับ 29.77 บาท/กก. ปี 2542 และ 2543 เท่ากับ 25.70 และ 25.22 บาท/กก. ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อในปี 2541 มีค่า

ตารางที่ 7 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2541

หน่วย : บาท/กก.

ต้นทุนการผลิต	เดือน					เฉลี่ย
	มกราคม	เมษายน	มิถุนายน	สิงหาคม	พฤศจิกายน	
ต้นทุนผันแปร :						
1. ค่าลูกไก่	4.39	3.87	6.72	6.23	5.32	5.31
2. ค่าอาหารไก่	20.51	20.01	20.85	20.14	17.76	19.85
3. ค่ายาและวัคซีน	0.64	0.85	0.77	0.74	0.44	0.69
4. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง	0.97	1.04	1.56	0.69	0.77	1.01
5. ค่าเสียโอกาสเงินทุนผันแปร	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25	0.25
รวมต้นทุนผันแปร	26.76	26.02	30.15	28.05	24.54	27.11
ต้นทุนคงที่ :						
1. ค่าใช้ที่ดิน	0.04	0.05	0.05	0.04	0.04	0.04
2. ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.67	0.97	0.76	0.73	0.62	0.75
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.54	0.54	0.54	0.54	0.54	0.54
4. ค่าเบี้ยประกันภัยโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.41	0.53	0.51	0.49	0.38	0.46
5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.73	1.15	0.94	0.86	0.67	0.87
รวมต้นทุนคงที่	2.39	3.24	2.80	2.66	2.25	2.66
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	29.15	29.26	32.95	30.71	26.79	29.77
FCR	1.92	1.93	2.05	2.14	2.09	2.03
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	1.92	1.71	1.75	1.84	2.31	1.91
% เลี้ยงรอด	98.65	96.61	90.39	97.72	98.48	96.37

ตารางที่ 8 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2542

หน่วย : บาท/กก.

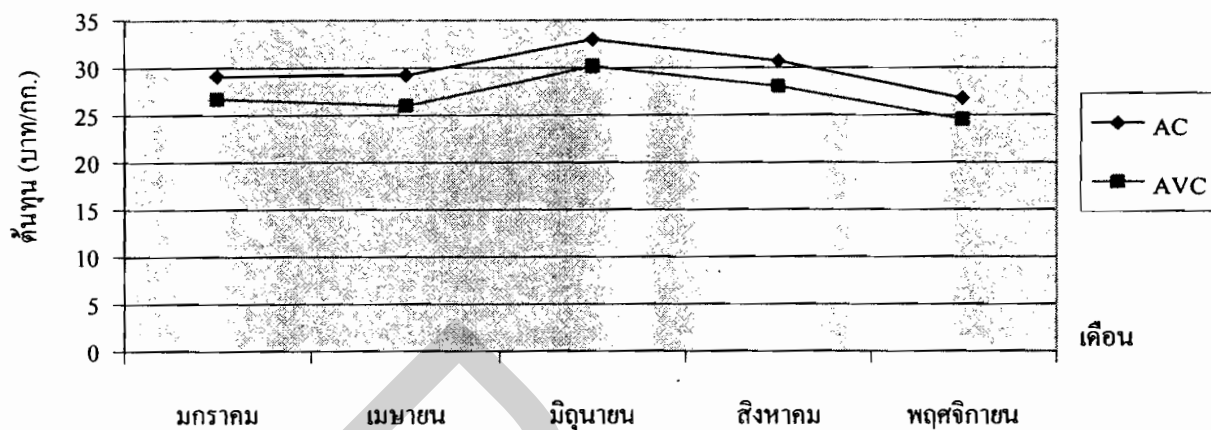
ต้นทุนการผลิต	เดือน					เฉลี่ย
	มกราคม	เมษายน	มิถุนายน	สิงหาคม	ตุลาคม	
ต้นทุนผันแปร :						
1. ค่าลูกไก่	4.85	6.23	6.32	2.40	3.13	4.59
2. ค่าอาหารไก่	18.19	17.45	16.32	16.26	15.95	16.83
3. ค่ายาและวัคซีน	0.63	0.89	0.68	0.64	0.35	0.64
4. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง	1.02	1.39	1.05	1.13	0.72	1.06
5. ค่าเสียโอกาสเงินทุนผันแปร	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17	0.17
รวมต้นทุนผันแปร	24.86	26.13	24.54	20.60	20.32	23.29
ต้นทุนคงที่ :						
1. ค่าใช้ที่ดิน	0.04	0.05	0.05	0.04	0.04	0.04
2. ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.83	0.86	0.60	0.58	0.42	0.66
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.39	0.39	0.39	0.39	0.39	0.39
4. ค่าเบี้ยประกันภัยโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.48	0.89	0.47	0.46	0.19	0.50
5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.88	1.16	0.78	0.70	0.59	0.82
รวมต้นทุนคงที่	2.62	3.35	2.29	2.17	1.63	2.41
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	27.48	29.48	26.83	22.77	21.95	25.70
FCR	2.15	2.07	1.97	1.99	1.96	2.03
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.03	1.74	2.06	2.18	2.27	2.06
% เลี้ยงรอด	97.09	94.64	96.39	98.44	98.36	96.98

ตารางที่ 9 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2543

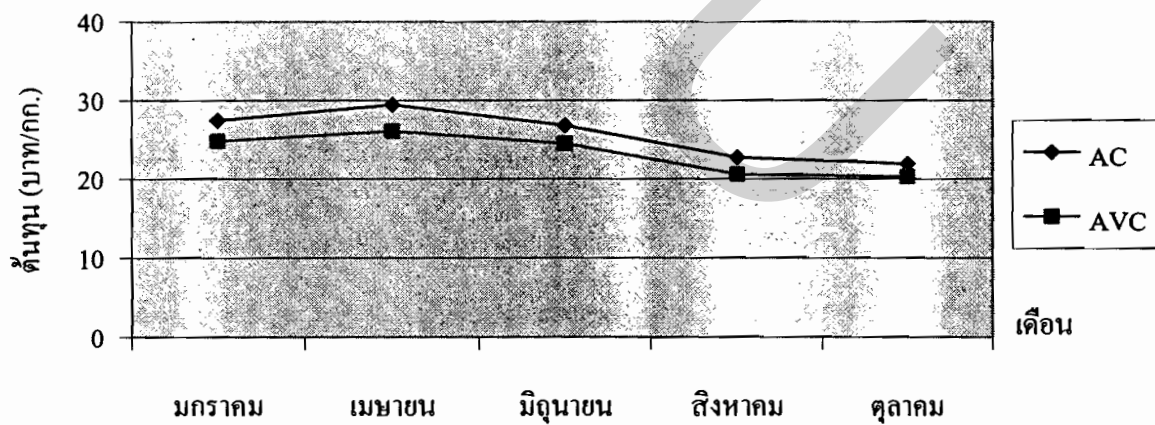
หน่วย : บาท/กก.

ต้นทุนการผลิต	เดือน							เฉลี่ย
	มกราคม	มีนาคม	พฤษภาคม	กรกฎาคม	สิงหาคม	ตุลาคม	ธันวาคม	
ต้นทุนผันแปร :								
1. ค่าลูกไก่	5.62	2.59	3.61	3.76	3.78	3.58	1.52	3.49
2. ค่าอาหารไก่	18.55	18.26	17.48	15.96	15.65	16.27	17.71	17.13
3. ค่ายาและวัคซีน	0.74	0.77	0.74	0.51	0.57	0.71	0.76	0.69
4. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง	0.86	0.89	0.85	0.58	0.65	0.71	0.75	0.76
5. ค่าเสียโอกาสเงินทุนผันแปร	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10	0.10
รวมต้นทุนผันแปร	25.87	22.61	22.78	20.91	20.75	21.37	20.84	22.17
ต้นทุนคงที่ :								
1. ค่าใช้ที่ดิน	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03	0.03
2. ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.89	0.76	0.63	0.42	0.62	0.58	0.57	0.64
3. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30	0.30
4. ค่าเบี้ยประกันภัยโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.72	0.71	0.68	0.49	0.49	0.66	0.50	0.61
5. ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	1.92	1.65	1.49	1.17	1.18	1.48	1.39	1.47
รวมต้นทุนคงที่	3.86	3.45	3.13	2.41	2.62	3.05	2.79	3.05
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	29.73	26.06	25.91	23.32	23.37	24.42	23.63	25.22
FCR	2.21	2.13	2.02	1.91	1.91	1.95	2.05	2.03
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.02	2.07	2.10	2.27	2.27	2.21	2.26	2.17
% เลี้ยงรอด	89.94	90.41	89.72	97.32	97.01	95.67	93.58	93.38

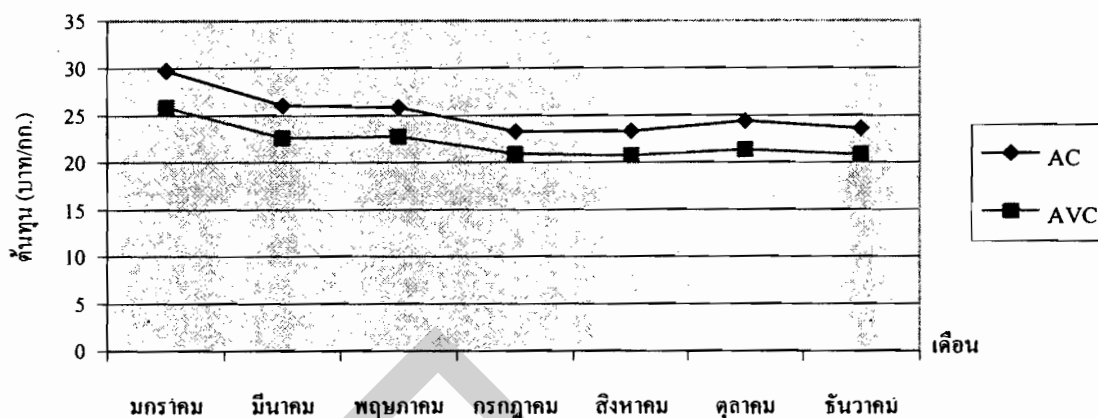
ภาพที่ 7
แสดงต้นทุนไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2541

ภาพที่ 8
แสดงต้นทุนไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2542

ภาพที่ 9
แสดงต้นทุนไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท ปี 2543

สูง เนื่องมาจากราคาลูกไก่และอาหารไก่สูงกว่าในปี 2542 และ 2543 ในตารางที่ 9 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ ปี 2543 ฟาร์มของบริษัทมีการดัดแปลงโรงเรือนเลี้ยงไก่จากโรงเรือนเปิดเป็นโรงเรือนปิด ทำให้สามารถเลี้ยงไก่ได้จำนวนมากขึ้น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานจึงสูงกว่าในปี 2541 และ 2542

2. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา

การคิดต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาไม่ต้องคิดต้นทุนคงที่ เนื่องจากผู้เลี้ยงเป็นผู้รับภาระไว้ทั้งหมด บริษัทมีต้นทุนการผลิตดังนี้

2.1 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่

- เงินเดือน โบนัส และสวัสดิการพนักงาน
- ค่าเสื่อมราคารถยนต์ของพนักงานและอุปกรณ์สำนักงาน
- ค่าเบี้ยประกันรถยนต์
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เช่น ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าซ่อมแซม ค่าโทรศัพท์ ค่าส่งเอกสาร เป็นต้น

2.2 ค่า Incentive ที่ให้กับลูกค้า

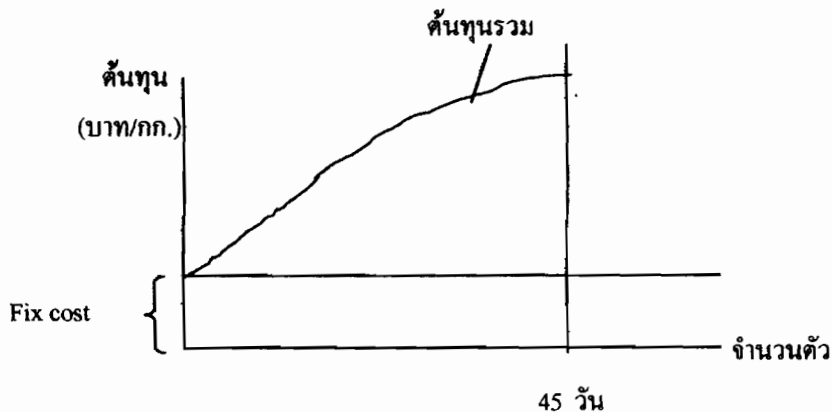

- ปี 2541-2542 เป็นค่าโบนัสของการเลี้ยง โดยจ่ายให้กับผู้เลี้ยงที่เลี้ยงไก่กับบริษัท 0.25 บาท/ตัว/จำนวนลูกไก่เข้าเลี้ยง
- ปี 2543 เป็นค่าโบนัสของการเลี้ยงและค่าความสามารถในการเลี้ยง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงที่เลี้ยงไก่ได้น้ำหนักเฉลี่ย 2 กก./ตัว/รุ่น บริษัทจ่ายให้ 0.10 บาท/กก./รุ่น ดังนั้นในปี 2543 ค่า Incentive ที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงจะสูงกว่าในปี 2541 และ 2542

2.3 ราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่สุทธิที่บริษัทจ่ายให้ผู้เลี้ยงที่ทำสัญญาประกันราคาไว้กับบริษัท

ราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่สุทธิที่จ่ายให้กับผู้เลี้ยง กำหนดขึ้นโดยวิธีดังนี้คือ นำราคาประกันไก่ใหญ่หักด้วยส่วนต่างของราคาตลาดและราคาประกันของลูกไก่และอาหารไก่ จึงจะเป็นราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่สุทธิที่บริษัทต้องจ่ายให้กับผู้เลี้ยง การกำหนดราคาประกันลูกไก่ อาหารไก่และราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่ เมื่อหักส่วนต่างระหว่างต้นทุนค่าลูกไก่และค่าอาหารไก่ออกจากราคารับซื้อไก่ใหญ่แล้ว ผู้เลี้ยงต้องอยู่ได้ไม่ขาดทุน ถ้าบริษัทกำหนดราคารักษาประกันรับซื้อไก่ใหญ่สูงราคาลูกไก่และอาหารไก่ต้องสูงขึ้นด้วย ขณะเดียวกันบริษัทผู้ผลิตและจำหน่ายอาหารไก่ นอกจากขายอาหารไก่ให้กับผู้เลี้ยงแบบประกันราคาแล้ว บริษัทยังขายอาหารไก่ให้กับผู้เลี้ยงอิสระ โดยขายตามราคาตลาดอีกด้วย ในส่วนของลูกไก่ ถ้าปริมาณลูกไก่ที่บริษัทผลิตได้ออกมาเกินจากเป้าหมายที่วางไว้ บริษัทจะขายลูกไก่ให้กับผู้เลี้ยงอิสระตามราคาตลาดขณะนั้น หรือในทางตรงกันข้าม ถ้าลูกไก่ที่บริษัทผลิตได้ขาดจากเป้าหมายที่บริษัทกำหนดไว้ บริษัทจะซื้อลูกไก่จาก Supplier ในราคาตลาดเช่นกัน โดยราคาตลาดของลูกไก่และอาหารไก่จะขึ้นอยู่กับ Demand และ Supply ของตลาดในขณะนั้น ถ้าบริษัทกำหนดราคารักษาประกันลูกไก่และอาหารไก่สูงกว่าราคาตลาดบริษัทจะได้กำไรจากส่วนต่าง ให้นำผลกำไรจากส่วนต่างราคานี้ไปลบกับราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าราคารักษาประกันต่ำกว่าราคาตลาดบริษัทจะขาดทุน ให้นำผลขาดทุนไปบวกกับราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่จะได้ราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่สุทธิ ซึ่งถือเป็นต้นทุนที่แท้จริงที่บริษัทต้องซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ตัวอย่างการคำนวณราคารักษาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิแสดงในภาคผนวก

ในการเลี้ยงแบบนี้ ต้นทุนคงที่ (Fixed cost) จะไม่เปลี่ยนแปลงตลอดการเลี้ยงไก่ในเล้า ขณะที่ต้นทุนผันแปรจะค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นตามระยะเวลาการเลี้ยงไก่ คังภาพข้างล่าง ถ้าเลี้ยงไก่ไว้ในเล้านานจะทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะค่าอาหารซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในการเลี้ยงไก่

การคิดต้นทุนการผลิตของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาใช้ข้อมูลต้นทุนการผลิตในปี 2541-2543 ช่วงเดือน มกราคม-ธันวาคม โดยใช้ราคาตลาด ราคาประกันลูกไก่และอาหารตามจำนวนลูกไก่ที่ลงเลี้ยงในแต่ละเดือน ดังแสดงในตารางที่ 10-12 ซึ่งจะเห็นว่าต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาปี 2541 เท่ากับ 29.99 บาท/กก. ปี 2542 และ 2543 เท่ากับ 25.91 และ 25.68 บาท/กก. ตามลำดับ ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อในปี 2541 สูงกว่าปี 2542 และ 2543 เนื่องจากในปี 2541 ราคาประกันลูกไก่และอาหารไก่อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าราคาตลาด (จากตารางที่ 3) ทำให้ต้นทุนในการรับซื้อไก่ใหญ่เพิ่มสูงขึ้น ในปี 2543 ค่า Incentive ที่บริษัทจ่ายให้กับลูกค้าสูงกว่า ปี 2541 และ 2542 เนื่องจากในปี 2543 มีการจ่ายค่าโบนัสและค่าความสามารถในการเลี้ยง กรณีที่ผู้เลี้ยงสามารถเลี้ยงไก่ได้ น้ำหนักเฉลี่ย 2 กก./ตัว/รุ่น โดยบริษัทจ่ายให้ 0.10 บาท/กก./รุ่น

3. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง

ต้นทุนการผลิตของผู้เลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยงจะไม่รวมต้นทุนคงที่ เนื่องจากผู้เลี้ยงเป็นผู้รับภาระไว้ทั้งหมด เช่นเดียวกันกับการคิดต้นทุนการผลิตแบบประกันราคา ต้นทุนการผลิตที่บริษัทต้องรับภาระ มีดังนี้

3.1 ค่าลูกไก่

3.2 ค่าอาหาร

ตารางที่ 10 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ปี 2541

(หน่วย:บาท/กก.)

รายการ	เดือน												
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	เฉลี่ย
ราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิ	30.42	31.55	29.66	28.57	28.92	30.35	31.28	30.87	30.27	29.58	27.60	26.94	29.67
Incentive	0.11	0.11	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.15	0.13	0.13	0.13	0.10	0.13
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.18	0.17	0.19	0.20	0.20	0.23	0.18	0.19	0.20	0.20	0.19	0.21	0.19
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	30.71	31.83	30.00	28.92	29.27	30.73	31.61	31.21	30.60	29.91	27.92	27.25	29.99
FCR	2.01	2.05	2.08	2.07	2.04	2.11	2.12	2.15	2.09	2.09	2.02	2.01	2.07
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.00	2.01	1.93	1.89	1.88	1.81	1.82	1.87	1.94	1.95	1.97	2.01	1.92
% เสียจรอด	93.46	93.90	93.09	91.93	90.71	90.33	89.97	90.45	92.83	92.16	93.85	94.58	92.27

ตารางที่ 11 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ปี 2542

(หน่วย:บาท/กก.)

รายการ	เดือน											เฉลี่ย	
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน		ธันวาคม
ราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิ	26.39	26.27	25.94	26.01	27.09	27.45	27.58	24.46	22.78	22.99	24.75	25.71	25.62
Incentive	0.13	0.10	0.12	0.10	0.14	0.13	0.13	0.09	0.12	0.11	0.10	0.15	0.12
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.15	0.12	0.19	0.20	0.22	0.23	0.21	0.17	0.14	0.14	0.13	0.19	0.17
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	26.67	26.49	26.25	26.31	27.45	27.81	27.92	24.72	23.04	23.24	24.98	26.05	25.91
FCR	2.01	1.99	2.08	2.07	2.13	2.14	2.12	2.04	2.06	2.04	2.02	2.04	2.06
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.05	2.12	2.02	1.96	1.90	1.86	1.88	2.05	2.08	2.08	2.09	2.14	2.02
% เสียรอด	95.17	94.88	92.68	93.32	91.76	91.62	91.35	94.04	94.01	93.89	94.16	93.54	93.37

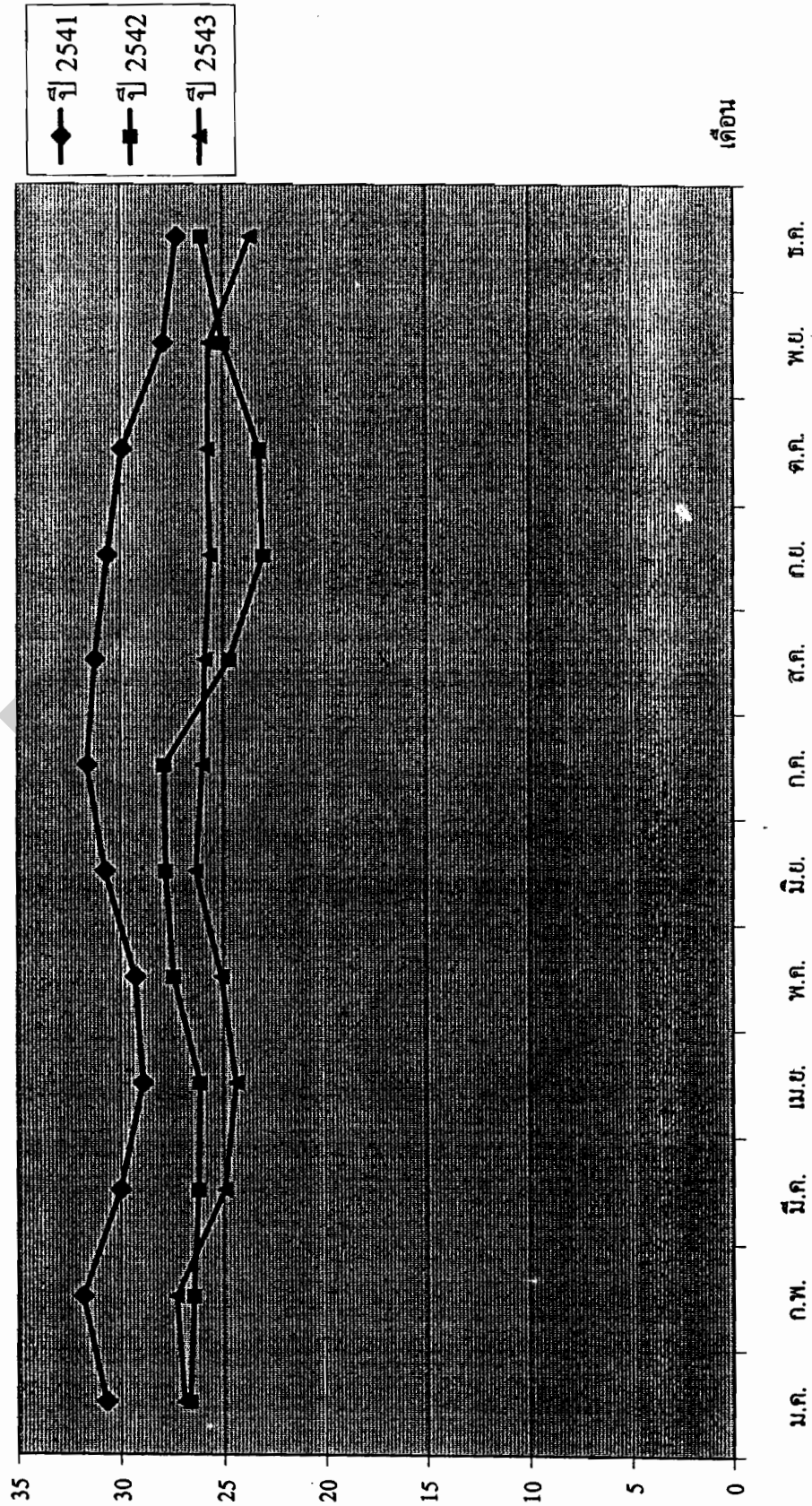
ตารางที่ 12 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาปี 2543

(หน่วย:บาท/กก.)

รายการ	เดือน												เฉลี่ย
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	
ราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิ	26.48	26.88	24.51	23.95	24.67	25.90	25.60	25.45	25.16	25.30	25.21	23.78	25.24
Incentive	0.27	0.26	0.24	0.23	0.20	0.19	0.17	0.27	0.30	0.31	0.30	0.29	0.25
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.17	0.18	0.21	0.21	0.22	0.24	0.23	0.17	0.15	0.14	0.15	0.26	0.19
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	26.92	27.32	24.96	24.39	25.09	26.33	26.00	25.89	25.61	25.75	25.66	23.66	25.68
FCR	2.03	2.03	2.05	2.08	2.13	2.14	2.07	2.05	2.03	2.00	2.00	2.02	2.05
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.11	2.12	2.07	2.04	2.04	1.95	1.92	2.09	2.17	2.18	2.16	2.15	2.08
% เลี้ยงรอด	93.20	91.15	92.10	92.10	90.43	87.29	90.40	93.57	94.32	94.93	94.58	93.92	92.33

ภาพที่ 10
แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ปี 2541-2543

ต้นทุน(บาท/กก.)

3.3 ค่ายาและวัคซีน

3.4 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุนผันแปร

3.5 ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีดังนี้

- เงินเดือน โบนัส และสวัสดิการพนักงาน
- ค่าเสื่อมราคารถยนต์ของพนักงานและอุปกรณ์สำนักงาน
- ค่าเบี้ยประกันรถยนต์
- ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด เช่น ค่าน้ำ-ไฟฟ้า ค่าซ่อมแซม ค่าโทรศัพท์ ค่าส่งเอกสาร เป็นต้น

3.6 ค่าจ้างเลี้ยง หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงในการเลี้ยงไก่ ต่อ การเลี้ยงไก่ 1 รุ่น หลักการคิดค่าจ้างเลี้ยง ใช้ค่า FCR จริงที่ได้จากการเลี้ยงของผู้เลี้ยงเทียบกับค่า FCR มาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้ ถ้าผู้เลี้ยงมีความสามารถในการเลี้ยง ค่า FCR ที่ได้ต่ำกว่า ค่า FCR มาตรฐานที่บริษัทกำหนด ผู้เลี้ยงจะได้รับผลตอบแทนมาก เนื่องจาก ค่า FCR คำนวณจากสัดส่วนปริมาณอาหารที่ไก่กิน ต่อ น้ำหนักไก่ที่ได้ ถ้าใช้อาหารแล้วได้น้ำหนักต่อตัวสูง ค่า FCR จะต่ำ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการแลกเปลี่ยน วิธีคำนวณค่าจ้างเลี้ยง มีดังต่อไปนี้

3.6.1. ค่าดูแลรายวัน

- 3.6.1.1 คำนวณน้ำหนักเฉลี่ยที่ได้เปรียบเทียบกับ FCR มาตรฐาน (ตารางที่ 13)
- 3.6.1.2 เปรียบเทียบผลต่างระหว่าง FCR จริง - FCR มาตรฐาน (ตารางที่ 14)
- 3.6.1.3 นำค่าที่ได้จากตารางค่าดูแลรายวันข้อ 3.6.1.2 * อายุไก่ * พื้นที่ (ตร.ม.)

3.6.2. ค่าความสามารถ

- 3.6.2.1 คำนวณน้ำหนักเฉลี่ยและ FCR ที่ทำได้จริงจากตารางที่ 15
- 3.6.2.2 นำค่าที่ได้จากตาราง 15 * จำนวน ไก่จับออก(หน้าแล้ว)

3.6.3. โบนัสไก่คายน้อยกว่ามาตรฐาน

- 3.6.3.1 คำนวณน้ำหนักไก่ที่ได้เปรียบเทียบกับ % เลี้ยงรอดมาตรฐาน (ตารางที่ 16)
- 3.6.3.2 เปรียบเทียบผลต่าง % เลี้ยงรอดจริงกับ % เลี้ยงรอดมาตรฐาน
- 3.6.3.3 นำผลต่าง % ส่วนเกิน ไปเปรียบเทียบกับน้ำหนักที่ได้จริง (ตารางที่ 17)

3.6.3.4 นำค่า % ส่วนเกินมาตรฐาน * จำนวนไก่เข้า = จำนวนไก่เกินมาตรฐาน

3.6.3.5 นำค่าที่ได้จากข้อ 3.6.3.4 * ค่าจากตารางที่ 17

3.6.4. โบนัสความสามารถพิเศษ

3.6.4.1 เปรียบเทียบผลต่าง FCR (จริง-มาตรฐาน) ถ้าผลต่างออกมาเป็นลบให้ดูค่าจากตารางที่ 16

3.6.4.2 นำค่าที่ได้จากตาราง 18 * น้ำหนักไก่ใหญ่(หน้าเล้า)

หมายเหตุ : ต้องดูค่าน้ำหนักไก่หน้าเล้าเปรียบเทียบกับหน้าโรงงานว่าไม่สูญเสียเกินมาตรฐานที่กำหนดเมื่อเปรียบเทียบกับระยะทางและเวลาวิ่ง

3.6.5. ค่าแลกเปลี่ยน

3.6.5.1 เปรียบเทียบผลต่าง FCR (จริง-มาตรฐาน) ตามตารางที่ 14

3.6.5.2 นำค่าที่ได้จากตารางที่ 14 โดยดูจากช่องค่าแลกเปลี่ยน

3.6.5.3 นำค่าจากข้อ 3.6.5.2 * พื้นที่ (ตร.ม.)

3.6.6. ค่าความร่วมมือ

ให้คะแนนโดยดูจาก FCR จริง

2.16 ขึ้นไป = 0

2.11-2.15 = 145

2.06-2.10 = 150

ตั้งแต่ 2.05 ลงไป = 155

(นำคะแนนที่ได้ * จำนวนไก่เข้า) / 1000

3.6.7. ค่าตอบแทนอื่น ๆ

3.6.7.1 ดูจากค่า FCR จริง

ตั้งแต่ 2.16 ขึ้นไป = 0.04

2.11-2.15 = 0.05

2.06-2.10 = 0.06

2.00-2.05 = 0.07

ตั้งแต่ 1.99 ลงไป = 0.08

ตารางที่ 13 แสดงน้ำหนักเฉลี่ยเทียบกับ FCR มาตรฐานของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

น้ำหนัก	FCR	น้ำหนัก	FCR	น้ำหนัก	FCR	น้ำหนัก	FCR	น้ำหนัก	FCR
1.200	1.634	1.430	1.740	1.740	1.859	2.050	1.991	2.360	2.132
1.120	1.639	1.440	1.745	1.750	1.862	2.060	1.995	2.370	2.136
1.140	1.644	1.450	1.750	1.760	1.866	2.070	2.000	2.380	2.140
1.150	1.649	1.460	1.754	1.787	1.869	2.080	2.005	2.390	2.145
1.160	1.654	1.470	1.758	1.780	1.872	2.090	2.006	2.400	2.150
1.170	16.590	1.480	1.762	1.790	1.875	2.100	2.007		
1.180	1.664	1.490	1.766	1.800	1.878	2.110	2.008		
1.190	1.669	1.500	1.770	1.810	1.883	2.120	2.009		
1.200	1.674	1.510	1.774	1.820	1.888	2.130	2.010		
1.210	1.679	1.520	1.778	1.830	1.893	2.140	2.015		
1.220	1.684	1.530	1.781	1.840	1.898	2.150	2.020		
1.230	1.689	1.540	1.785	1.850	1.904	2.160	2.026		
1.240	1.693	1.550	1.789	1.860	1.909	2.170	2.032		
1.250	1.697	1.560	1.793	1.870	1.914	2.180	2.038		
1.260	1.701	1.570	1.797	1.880	1.919	2.190	2.042		
1.270	1.705	1.580	1.802	1.890	1.924	2.200	2.047		
1.280	1.711	1.590	1.806	1.900	1.930	2.210	2.552		
1.290	1.712	1.600	1.811	1.910	1.934	2.220	2.057		
1.300	1.713	1.610	1.816	1.920	1.938	2.230	2.062		
1.310	1.714	1.620	1.821	1.930	1.942	2.240	2.067		
1.320	1.715	1.630	1.825	1.940	1.946	2.250	2.071		
1.330	1.716	1.640	1.829	1.950	1.951	2.260	2.075		
1.340	1.718	1.650	1.833	1.960	1.956	2.270	2.079		
1.350	1.720	1.660	1.837	1.970	1.959	2.280	2.084		
1.360	1.721	1.670	1.842	1.980	1.963	2.290	2.089		
1.370	1.722	1.680	1.847	1.990	1.967	2.300	2.094		
1.380	1.723	1.690	1.848	2.000	1.971	2.310	2.100		
1.390	1.724	1.700	1.849	2.010	1.975	2.320	2.106		
1.400	1.726	1.710	1.850	2.020	1.979	2.330	2.114		
1.410	1.731	1.720	1.852	2.030	1.983	2.340	2.121		
1.420	1.735	1.730	1.854	2.040	1.987	2.350	2.128		

ตารางที่ 14 แสดงผลต่าง FCR จริงและFCRมาตรฐานของการเดินไถเนื้อแบบรับข้างเดียว

รายการ	ค่าความแตกต่างระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนจริงกับมาตรฐาน									
	-0.61-0.90	-0.31-0.50	-0.3-0.00	+0.0001-0.099	+0.100-0.199	+0.20-0.299	+0.300-0.399	+0.400 ขึ้นไป		
ค่าดูเดรายวัน (บาท/ตร.ม.)	0.18	0.17	0.16	0.15	0.14	0.12	0.10	0.08		
ค่าแลกเปลี่ยน (บาท/ตร.ม.)	2.20	2.10	2.00	1.90	1.80	1.70	1.60	1.50		
โบนัส (บาท/ตัว)	0.50	0.50	0.45	0.40	0.35	0.30	0.25	0.20		

ตารางที่ 15 แสดงน้ำหนักไก่เฉลี่ย และFCRของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

อัตราแลก อาหารเป็นเนื้อ (FCR)	น้ำหนักไก่เฉลี่ยต่อตัวเป็นกก.								
	1.88	1.91	1.94	1.97	2.00	2.03	2.06	2.09	2.12
	1.90	1.93	1.96	1.99	2.02	2.05	2.08	2.11	2.14
1.63-1.64	2.50	2.55	2.60	2.65	2.70	2.75	2.80	2.85	2.90
1.65-1.66	2.45	2.50	2.55	2.60	2.65	2.70	2.75	2.80	2.85
1.67-1.68	2.40	2.45	2.50	2.55	2.60	2.65	2.70	2.75	2.80
1.69-1.70	2.35	2.40	2.45	2.50	2.55	2.60	2.65	2.70	2.75
1.71-1.72	2.30	2.35	2.40	2.45	2.50	2.55	2.60	2.65	2.70
1.73-1.74	2.25	2.30	2.35	2.40	2.45	2.50	2.55	2.60	2.65
1.75-1.76	2.20	2.25	2.30	2.35	2.40	2.45	2.50	2.55	2.60
1.77-1.78	2.15	2.20	2.25	2.30	2.35	2.40	2.45	2.50	2.55
1.79-1.80	2.10	2.15	2.20	2.25	2.30	2.35	2.40	2.45	2.50
1.81-1.82	2.05	2.10	2.15	2.20	2.25	2.30	2.35	2.40	2.45
1.83-1.84	2.00	2.05	2.10	2.15	2.20	2.25	2.30	2.35	2.40
1.85-1.86	1.95	2.00	2.05	2.10	2.15	2.20	2.25	2.30	2.35
1.87-1.88	1.90	1.95	2.00	2.05	2.10	2.15	2.20	2.25	2.30
1.89-1.90	1.85	1.90	1.95	2.00	2.05	2.10	2.15	2.20	2.25
1.91-1.92	1.80	1.85	1.90	1.95	2.00	2.05	2.10	2.15	2.20
1.93-1.94	1.75	1.80	1.85	1.90	1.95	2.00	2.05	2.10	2.15
1.95-1.96	1.70	1.75	1.80	1.85	1.90	1.95	2.00	2.05	2.10
1.97-1.98	1.65	1.70	1.75	1.80	1.85	1.90	1.95	2.00	2.05
1.99-2.00	1.60	1.65	1.70	1.75	1.80	1.85	1.90	1.95	2.00
2.01-2.02	1.55	1.60	1.65	1.70	1.75	1.80	1.85	1.90	1.95
2.03-2.04	1.50	1.55	1.60	1.65	1.70	1.75	1.80	1.85	1.90
2.05-2.06	1.45	1.50	1.55	1.60	1.65	1.70	1.75	1.80	1.85
2.07-2.08	1.40	1.45	1.50	1.55	1.60	1.65	1.70	1.75	1.80
2.09-2.10	1.35	1.40	1.45	1.50	1.55	1.60	1.65	1.70	1.75
2.11-2.12	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	1.55	1.60	1.65	1.70
2.13-2.14	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	1.55	1.60	1.65
2.15-2.16	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	1.55	1.60
2.17-2.18	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50	1.55
2.19-2.20	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45	1.50
2.21-2.22	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	1.40	1.45
2.23-2.24	1.00	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35	11.40
2.25-2.26	0.95	1.00	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30	1.35
2.27-2.28	0.90	0.95	1.00	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25	1.30
2.29-2.30	0.85	0.90	0.95	1.00	1.05	1.10	1.15	1.20	1.25

ตารางที่ 16 แสดงน้ำหนักไก่เปรียบเทียบกับ %เลียงรอดมาตรฐานของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

น้ำหนักไก่	%เลียงรอดมาตรฐาน
0.80-1.20	97.0
1.21-1.49	96.5
1.50-1.85	95.0
1.86-2.20	94.5
2.21-2.46	94.0

ตารางที่ 17 แสดงผลต่าง %เลียงรอดจริงกับ%เลียงรอดมาตรฐานเทียบกับน้ำหนักจริงของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

%ส่วนเกิน	น้ำหนัก(Kg)				
	0.8-1.2	1.21-1.49	1.50-1.85	1.86-2.2	2.21-2.46
0.10-0.50	4.50	6.00	7.50	9.00	10.50
0.51-1.00	5.00	6.50	8.00	9.50	11.00
1.01-1.50	5.50	7.00	8.50	10.00	11.50
1.51-2.00	6.00	7.50	9.00	10.50	12.00
2.01-2.50	6.50	8.00	9.50	11.00	12.50
2.51-3.00		8.50	10.00	11.50	13.00
3.01-3.50			10.50	12.00	13.50
3.51-4.00				12.50	14.00
4.01-4.50					14.50

ตารางที่ 18 แสดงโบนัสความสามารถพิเศษของการเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

-0.000-0.030	0.20
-0.031-0.060	0.30
-0.061-0.090	0.40
-0.091 ขึ้นไป	0.50

3.6.7.2 นำค่าที่ได้จากข้อ 3.6.7.1 * อายุไก่ * พื้นที่(ตร.ม.)

3.6.8. เงินช่วยเหลือพิเศษค่าจับไก่จะจ่ายในกรณีที่เกี่ยวข้องการออกค่าจับไก่ไปล่วงหน้าและทางบริษัทจ่ายคืนให้

3.6.9. โบนัสประจำรุ่น

3.6.9.1 เปรียบเทียบผลต่าง FCR (จริง-มาตรฐาน)ตามตารางที่ 14

3.6.9.2 นำค่าที่ได้จากตารางที่ 14 โดยดูจากช่อง BONUS

3.6.9.3 นำค่าจากข้อ 3.6.9.2 * จำนวนไก่จับออก

เมื่อรวมรายได้ในข้อ 3.6.1-3.6.9 ทั้งหมดนี้จะเป็นค่าจ้างเลี้ยง ที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยง การคิดต้นทุนการผลิตของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง จะคิดต้นทุนการผลิตในปี 2541-2543 ตั้งแต่เดือน มกราคม-ธันวาคม โดยใช้ราคาตลาดของลูกไก่และอาหารตามจำนวนลูกไก่ที่ลงจริงในแต่ละเดือน และค่าจ้างเลี้ยงตามจริงที่บริษัทต้องจ่ายให้กับผู้เลี้ยงในแต่ละเดือน ดังตารางที่ 19-21 ในปี 2541 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ เท่ากับ 30.49 บาท/กก. ปี 2542 และ 2543 เท่ากับ 26.18 และ 26.12 บาท/กก. ตามลำดับ ต้นทุนในปี 2541 สูงกว่าในปี 2542 และ 2543 เนื่องจากราคาลูกไก่และอาหารไก่ในปี 2543 เท่ากับ 5.58 และ 20.65 บาท/กก. ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่าราคาลูกไก่และอาหารไก่ในปีพ.ศ. 2542 และ 2543 จากตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคาพบว่ามากกว่า 60% เป็นต้นทุนค่าอาหารไก่ของฟาร์มบริษัทซึ่งเป็นสัดส่วนที่สูงที่สุด ขณะที่การเลี้ยงไก่แบบประกันราคา ต้นทุนที่มีสัดส่วนสูงที่สุด คือ ราคาประกันรับซื้อไก่ใหญ่สุทธิ ที่บริษัทต้องจ่ายเป็นค่าซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงแบบประกันราคา ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานพบว่าแบบประกันราคามีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำกว่าค่าใช้จ่ายของฟาร์มบริษัทตลอดตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541-2543 จากตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง พบว่าต้นทุนการผลิตที่มีสัดส่วนสูงที่สุดคือ ค่าอาหารไก่ รองลงมาคือ ค่าลูกไก่ ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงของการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยง ผู้เลี้ยงเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนนี้เอง แต่บริษัทจะจ่ายให้กับผู้เลี้ยงเป็นค่าจ้างเลี้ยง ซึ่งค่าจ้างเลี้ยงที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงนี้มีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงของฟาร์มบริษัทเอง มีผลทำให้ต้นทุนของการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยงสูงกว่าฟาร์มของบริษัท และเมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานพบว่าฟาร์มของบริษัทมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงกว่าการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยงตลอดตั้งแต่ปี 2541-2543 จากตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยงและแบบประกัน

ตารางที่ 19 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบบริษัทเลี้ยง ปี 2541

หน่วย : บาท/กก.

ต้นทุนการผลิต	เดือน												
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	เฉลี่ย
ค่าลูกไก่	5.84	5.06	3.16	3.45	4.70	6.03	6.91	6.93	6.98	6.59	5.73	5.52	5.58
ค่าอาหารไก่	21.00	22.99	23.67	22.85	21.21	20.82	21.34	21.18	19.63	18.83	17.45	16.79	20.65
ค่าเสียโอกาสเงินทุนต้นแปร	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.23	0.24
ค่ายาและวัคซีน	0.77	0.77	0.84	0.87	0.77	0.77	0.88	0.81	0.88	0.80	0.77	0.82	0.81
ค่าจ้างเลี้ยง	4.08	2.51	2.94	2.98	2.79	2.95	2.94	2.94	2.75	2.72	2.70	3.60	2.99
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน :													
1. เงินเดือน โบนัสและสวัสดิการ	0.14	0.12	0.15	0.19	0.18	0.14	0.16	0.14	0.13	0.12	0.13	0.23	0.15
2. ค่าซ่อมแซม	0.02	0.01	0.01	0.02	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.01	0.02	0.01
3. ค่าเสื่อมราคา	0.04	0.04	0.04	0.04	0.05	0.05	0.04	0.04	0.04	0.03	0.03	0.05	0.04
4. ค่าเบี้ยประกัน	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.03	0.02
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.23	0.19	0.22	0.27	0.26	0.22	0.23	0.21	0.20	0.18	0.19	0.33	0.22
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	32.15	31.75	31.06	30.65	29.96	31.02	32.53	32.30	30.67	29.35	27.07	27.29	30.49
FCR	2.08	2.12	2.15	2.16	2.10	2.06	2.12	2.15	2.09	2.09	2.02	2.01	2.10
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	1.92	1.96	1.81	1.73	1.81	1.79	1.81	1.82	1.90	2.00	1.93	1.95	1.87
% เสียรอด	92.53	94.00	91.89	88.26	88.73	91.32	90.81	92.43	93.40	93.83	93.60	94.20	92.08

ตารางที่ 20 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ปี 2542

หน่วย : บาท/กก.

ต้นทุนการผลิต	เดือน											เฉลี่ย	
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน		ธันวาคม
ค่าลูกไก่	4.72	4.62	5.00	5.31	6.49	7.26	7.31	3.46	1.88	2.02	3.87	4.73	4.72
ค่าอาหารไก่	17.59	16.80	17.47	17.24	17.92	17.76	17.15	16.96	16.69	16.67	16.28	16.81	17.11
ค่าเสียโอกาสเงินทุนต้นแปร	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16	0.16
ค่ายาและวัคซีน	0.98	0.76	0.81	0.77	0.77	0.84	0.79	0.63	0.94	0.87	0.86	0.77	0.82
ค่าจ้างเลี้ยง	2.87	3.02	2.31	3.68	3.51	2.68	3.15	3.10	2.62	2.25	4.97	3.46	3.14
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน :													
1. เงินเดือน โบนัสและสวัสดิการ	0.12	0.11	0.15	0.16	0.16	0.17	0.17	0.16	0.14	0.12	0.14	0.24	0.15
2. ค่าซ่อมแซม	0.01	0.02	0.01	0.02	0.02	0.01	0.02	0.02	0.01	0.01	0.03	0.02	0.02
3. ค่าเสื่อมราคา	0.04	0.04	0.05	0.05	0.05	0.05	0.05	0.04	0.04	0.04	0.05	0.05	0.04
4. ค่าเบี้ยประกัน	0.02	0.01	0.02	0.03	0.03	0.02	0.02	0.02	0.02	0.01	0.03	0.02	0.02
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.19	0.18	0.23	0.26	0.26	0.25	0.26	0.24	0.21	0.18	0.25	0.33	0.23
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	26.51	25.54	25.98	27.42	29.11	28.95	28.82	24.55	22.50	22.15	26.39	26.26	26.18
FCR	2.12	2.04	2.15	2.13	2.19	2.19	2.11	2.10	2.09	2.09	2.05	2.09	2.11
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.09	2.14	2.00	1.91	1.87	1.82	1.81	2.00	2.04	2.08	2.03	2.03	1.99
% เสียขรอด	94.65	94.48	93.49	94.55	94.01	92.16	93.65	94.33	94.33	95.13	96.12	94.46	94.28

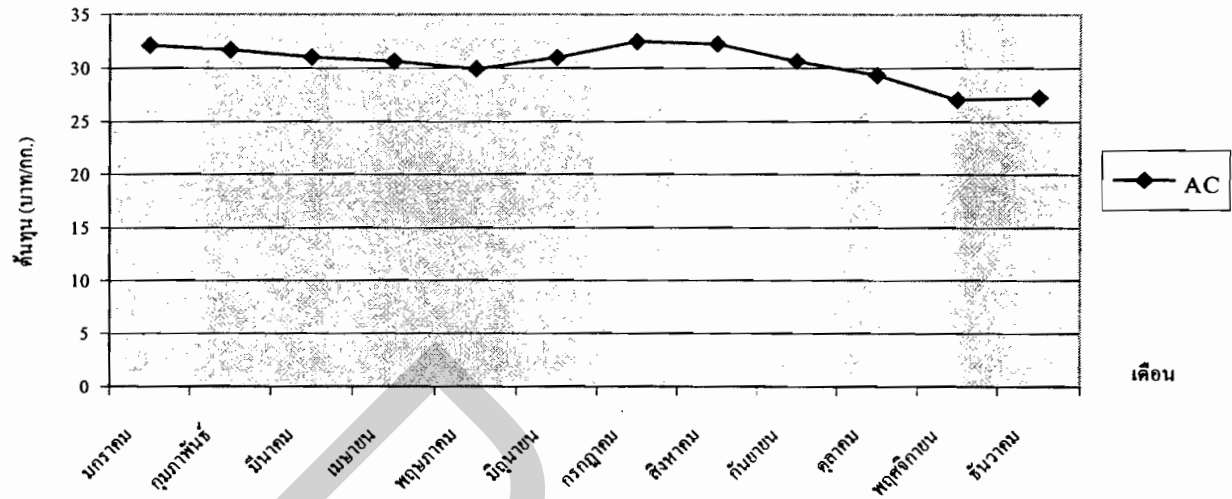
ตารางที่ 21 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ปี 2543

หน่วย : บาท/กก.

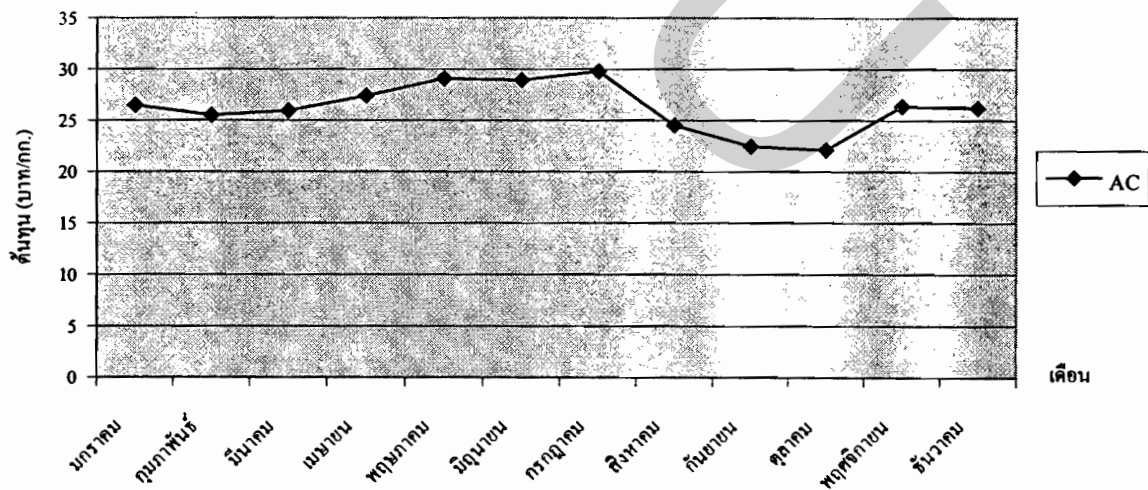
ต้นทุนการผลิต	เดือน												
	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	เฉลี่ย
ค่าลูกไก่	5.38	5.36	2.88	2.28	2.78	4.90	4.92	4.31	4.02	4.26	3.29	1.55	3.83
ค่าอาหารไก่	17.70	17.82	17.99	18.50	18.91	18.65	17.82	18.06	17.11	17.26	17.26	17.82	17.91
ค่าเสียโอกาสเงินทุนแปร	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.14	0.24
ค่ายาและวัคซีน	0.87	0.68	0.77	0.74	0.91	1.01	0.92	0.90	0.93	0.75	0.77	0.76	0.83
ค่าจ้างเลี้ยง	2.89	3.44	2.92	2.91	3.27	2.39	3.62	2.92	2.71	3.11	3.46	3.33	3.08
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน :													
1. เงินเดือน โบนัสและสวัสดิการ	0.15	0.14	0.15	0.15	0.15	0.15	0.16	0.15	0.14	0.14	0.14	0.23	0.15
2. ค่าซ่อมแซม	0.01	0.02	0.01	0.01	0.02	0.01	0.02	0.01	0.01	0.02	0.02	0.02	0.02
3. ค่าเสื่อมราคา	0.04	0.04	0.04	0.04	0.04	0.05	0.05	0.04	0.04	0.04	0.04	0.03	0.04
4. ค่าเบี้ยประกัน	0.02	0.02	0.02	0.02	0.02	0.01	0.02	0.03	0.01	0.02	0.02	0.02	0.02
รวมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.22	0.22	0.22	0.22	0.23	0.22	0.25	0.23	0.20	0.22	0.22	0.30	0.23
รวมต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ	27.20	27.66	24.92	24.79	26.24	27.31	27.67	26.56	25.11	25.74	25.14	23.90	26.12
FCR	2.13	2.11	2.11	2.16	2.18	2.18	2.13	2.19	2.12	2.12	2.04	2.06	2.13
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	2.04	2.08	2.04	2.01	2.10	1.92	1.84	2.08	2.19	2.05	2.16	2.17	2.06
% เสียรอด	91.89	92.87	93.07	92.08	90.09	88.62	91.70	92.66	94.20	95.05	95.38	95.70	92.78

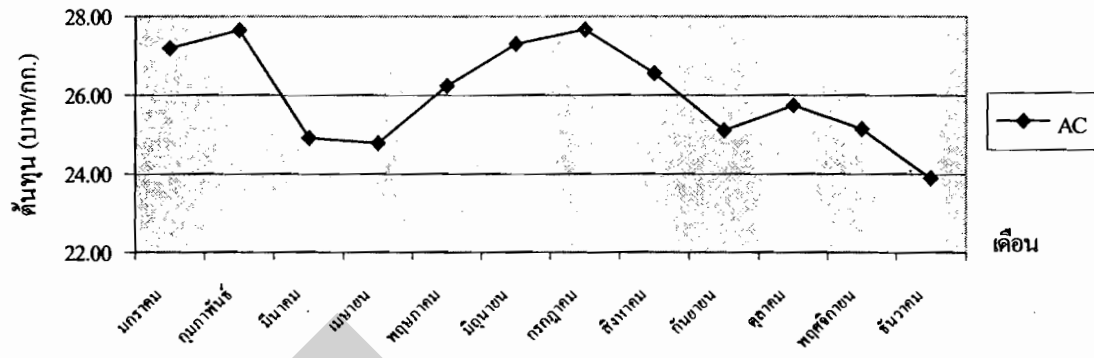
ภาพที่ 11
แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงปี 2541

ภาพที่ 12
แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงปี 2542

ภาพที่ 13
แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงปี 2543

ราคา ต้นทุนการผลิตที่มีสัดส่วนสูงที่สุดของฟาร์มเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยง คือ ค่าอาหารไก่ รองลงมาคือ ค่าลูกไก่ ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานฟาร์มแบบประกันราคามีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานต่ำกว่าแบบรับจ้างเลี้ยงตลอดตั้งแต่ ปี 2541-2543 จากตารางที่ 22-24 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัท ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันและแบบรับจ้างเลี้ยง พบว่า สัดส่วนของต้นทุนค่าอาหารไก่แบบฟาร์มบริษัทและแบบรับจ้างเลี้ยงมีสัดส่วนสูงที่สุด รองลงมาคือ ค่าลูกไก่ ส่วนการเลี้ยงแบบประกันราคานั้น ราคารับซื้อไก่ใหญ่สุทธิ มีสัดส่วนสูงที่สุด และเมื่อเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานแล้ว การเลี้ยงแบบประกันราคามีต้นทุนต่ำที่สุด รองลงมาคือแบบรับจ้างเลี้ยง ส่วนประเภทฟาร์มบริษัทมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงที่สุด

4. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระ

ผู้เลี้ยงไก่อิสระต้องเผชิญกับความเสี่ยงในเรื่องความผันผวนของราคารับซื้อไก่เนื้อ ถ้าต้นทุนในการเลี้ยงไก่ของผู้เลี้ยงสูงกว่ารายได้จากการขายไก่เนื้อ ทำให้ผู้เลี้ยงประสบกับภาวะขาดทุนได้ โดยเฉพาะผู้เลี้ยงรายเล็กที่มีอำนาจการต่อรองต่ำกว่าผู้เลี้ยงรายใหญ่ เนื่องจากผู้เลี้ยงรายเล็กมีไก่ที่สามารถขายในตลาดได้จำนวนน้อยทำให้มีไก่ในตลาดหมุนเวียนน้อย มีความเสี่ยงสูงต่อความผันผวนของราคาจากข้อมูลในตารางที่ 25 จะเห็นว่าผู้เลี้ยงไก่อิสระรายใหญ่มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่าผู้เลี้ยงไก่อิสระรายเล็ก โดยดูจากขนาดโรงเรือนเลี้ยงไก่ จึงกำหนดให้ต้นทุนผันแปร ซึ่งประกอบด้วย ค่าลูกไก่ ค่าอาหาร ค่ายาและวัคซีน ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงคงที่ โดยใช้ราคาตลาดของลูกไก่และอาหารไก่ในปี 2543(ตารางที่ 3) และให้ฟาร์มแต่ละขนาดไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของผลการเลี้ยง โดยกำหนดให้

ตารางที่ 22 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา

ต้นทุนการผลิต	พ.ศ. 2541			พ.ศ. 2542			พ.ศ. 2543			
	ฟาร์มของบริษัท		ฟาร์มแบบประกันราคา	ฟาร์มของบริษัท		ฟาร์มแบบประกันราคา	ฟาร์มของบริษัท		ฟาร์มแบบประกันราคา	
	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%
ต้นทุนต้นแปร์ :										
ค่าลูกไก่	5.31	17.84	-	-	4.59	17.86	-	3.49	13.84	-
ค่าอาหารไก่	19.85	66.68	-	-	16.83	65.49	-	17.13	67.92	-
ค่ายาและวัคซีน	0.69	2.32	-	-	0.64	2.49	-	0.69	2.74	-
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง	1.01	3.39	-	-	1.06	4.12	-	0.76	3.01	-
ค่าเสียโอกาสลงทุนต้นแปร์	0.25	0.84	-	-	0.17	0.66	-	0.10	0.40	-
ราคาบริษัทไก่ใหญ่สุทธิ	-	-	29.67	98.93	-	-	25.62	-	-	25.24
Incentive	-	-	0.13	0.43	-	-	0.12	-	-	0.25
รวมต้นทุนต้นแปร์	27.11	91.06	29.80	99.37	23.29	90.62	25.74	22.17	87.91	25.49
ต้นทุนคงที่ :										
ค่าใช้ที่ดิน	0.04	0.13	-	-	0.04	0.16	-	0.03	0.12	-
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน	0.75	2.52	-	-	0.66	2.57	-	0.64	2.54	-
และอุปกรณ์การเลี้ยง										
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.54	1.81	-	-	0.39	1.52	-	0.30	1.19	-
ค่าเบี้ยประกันภัยโรงเรือน	0.46	1.55	-	-	0.50	1.95	-	0.61	2.42	-
และอุปกรณ์การเลี้ยง										
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.87	2.92	0.19	0.63	0.82	3.19	0.17	1.47	5.83	0.19
รวมต้นทุนคงที่	2.66	8.94	0.19	0.63	2.41	9.38	0.17	3.05	12.09	0.19
รวมต้นทุนทั้งหมด	29.77	100.00	29.99	100.00	25.70	100.00	25.91	25.22	100.00	25.68
FCR	2.03		2.07		2.03		2.06	2.03		2.05
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	1.91		1.92		2.06		2.02	2.17		2.08
% เลี้ยงรอด	96.37		92.27		96.98		93.37	93.38		92.33

ตารางที่ 23 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อระหว่างฟาร์มของบริษัทและฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยง

ต้นทุนการผลิต	พ.ศ. 2541				พ.ศ. 2542				พ.ศ. 2543					
	ฟาร์มของบริษัท		ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยง		ฟาร์มของบริษัท		ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยง		ฟาร์มของบริษัท		ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยง			
	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%		
ต้นทุนต้นแปร:														
ค่าลูกไก่	5.31	17.84	5.58	18.30	4.59	17.86	4.72	18.03	3.49	13.84	3.83	14.66		
ค่าอาหารไก่	19.85	66.68	20.65	67.73	16.83	65.49	17.11	65.36	17.13	67.92	17.91	68.57		
ค่ายาและวัคซีน	0.69	2.32	0.81	2.66	0.64	2.49	0.82	3.13	0.69	2.74	0.83	3.18		
ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง	1.01	3.39	-	-	1.06	4.12	-	-	0.76	3.01	-	-		
ค่าเสียโอกาสเงินทุนต้นแปร	0.25	0.84	0.24	0.79	0.17	0.66	0.16	0.61	0.10	0.40	0.24	0.92		
ค่าจ้างเลี้ยง	-	-	2.99	9.81	-	-	3.14	11.99	-	-	3.08	11.79		
รวมต้นทุนต้นแปร	27.11	91.06	30.27	99.28	23.29	90.62	25.95	99.12	22.17	87.91	25.89	99.12		
ต้นทุนคงที่:														
ค่าใช้ที่ดิน	0.04	0.13	-	-	0.04	0.16	-	-	0.03	0.12	-	-		
ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.75	2.52	-	-	0.66	2.57	-	-	0.64	2.54	-	-		
ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.54	1.81	-	-	0.39	1.52	-	-	0.30	1.19	-	-		
ค่าเบี้ยประกันภัยโรงเรือน และอุปกรณ์การเลี้ยง	0.46	1.55	-	-	0.50	1.95	-	-	0.61	2.42	-	-		
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.87	2.92	0.22	0.72	0.82	3.19	0.23	0.88	1.47	5.83	0.23	0.88		
รวมต้นทุนคงที่	2.66	8.94	0.22	0.72	2.41	9.38	0.23	0.88	3.05	12.09	0.23	0.88		
รวมต้นทุนทั้งหมด	29.77	100.00	30.49	100.00	25.70	100.00	26.18	100.00	25.22	100.00	26.12	100.00		
FCR	2.03		2.10		2.03		2.11		2.03		2.13			
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	1.91		1.87		2.06		1.99		2.17		2.06			
% เสียรอด	96.37		92.08		96.98		94.28		93.38		92.78			

ตารางที่ 24 แสดงการเปรียบเทียบต้นทุนการผลิตไก่เนื้อระหว่างฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยงและแบบประกันราคา

ต้นทุนการผลิต	พ.ศ. 2541				พ.ศ. 2542				พ.ศ. 2543					
	ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยง		ฟาร์มแบบประกันราคา		ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยง		ฟาร์มแบบประกันราคา		ฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยง		ฟาร์มแบบประกันราคา			
	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%	บาท/กก.	%		
ต้นทุนสิ้นแปร :														
ค่าลูกไก่	5.58	18.30	-	-	4.72	18.03	-	-	3.83	14.66	-	-	-	-
ค่าอาหารไก่	20.65	67.73	-	-	17.11	65.36	-	-	17.91	68.57	-	-	-	-
ค่ายาและวัคซีน	0.81	2.66	-	-	0.82	3.13	-	-	0.83	3.18	-	-	-	-
ค่าเสียโอกาสเงินทุนสิ้นแปร	0.24	0.79	-	-	0.16	0.61	-	-	0.24	0.92	-	-	-	-
ค่าจ้างเลี้ยง	2.99	9.81	-	-	3.14	11.99	-	-	3.08	11.79	-	-	-	-
ราคาบริษัทไก่ใหญ่สุทธิ	-	-	29.67	98.93	-	-	25.62	98.88	-	-	25.24	98.29	-	-
Incentive	-	-	0.13	0.43	-	-	0.12	0.46	-	-	0.25	0.97	-	-
รวมต้นทุนสิ้นแปร	30.27	99.28	29.80	99.37	25.95	99.12	25.74	99.34	25.89	99.12	25.49	99.26		
ต้นทุนคงที่ :														
ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	0.22	0.72	0.19	0.63	0.23	0.88	0.17	0.66	0.23	0.88	0.19	0.74		
รวมต้นทุนคงที่	0.22	0.72	0.19	0.63	0.23	0.88	0.17	0.66	0.23	0.88	0.19	0.74		
รวมต้นทุนทั้งหมด	30.49	100.00	29.99	100.00	26.18	100.00	25.91	100.00	26.12	100.00	25.68	100.00		
FCR	2.10		2.07		2.11		2.06		2.13		2.05			
น้ำหนักเฉลี่ย(กก./ตัว)	1.87		1.92		1.99		2.02		2.06		2.08			
% เสียยอด	92.08		92.27		94.28		93.37		92.78		92.33			

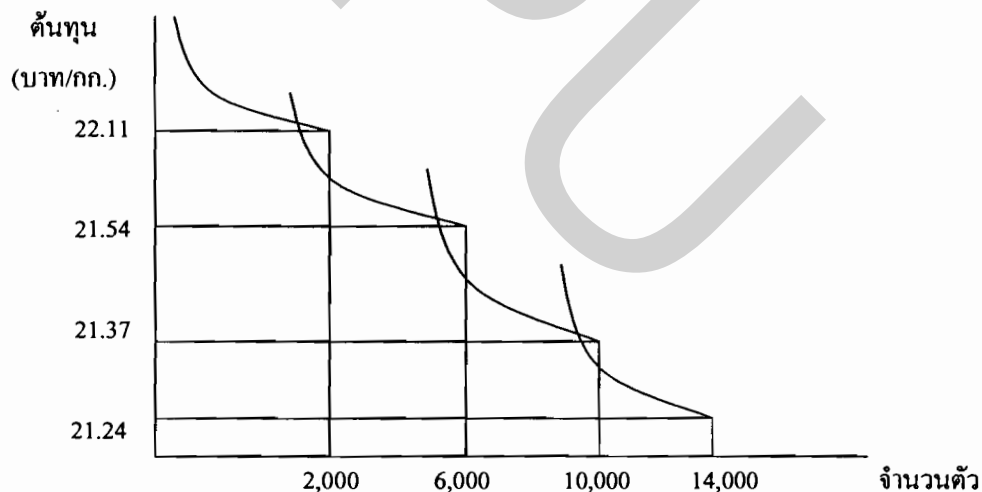
ตารางที่ 25 ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระตามขนาดเล้า

(หน่วย : บาท/กก.)

ต้นทุนการผลิต	ขนาดเล้า(ตัว)			
	น้อยกว่า2,000 ตัว	2,000-6,000 ตัว	6,000-10,000 ตัว	10,000-14,000 ตัว
ต้นทุนผันแปร :				
1. ค่าลูกไก่	3.48	3.48	3.48	3.48
2. ค่าอาหาร	15.78	15.78	15.78	15.78
3. ค่ายา-วัคซีน	0.65	0.65	0.65	0.65
4. ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยง	0.40	0.40	0.40	0.40
รวมต้นทุนผันแปร	20.31	20.31	20.31	20.31
ต้นทุนคงที่ :				
1. ค่าใช้ที่ดิน	0.02	0.02	0.01	0.01
2. ค่าโรงเรือน	0.90	0.66	0.59	0.53
3. ค่าอุปกรณ์การเลี้ยง	0.60	0.27	0.22	0.17
4. ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน	0.28	0.28	0.24	0.22
รวมต้นทุนคงที่	1.80	1.23	1.06	0.93
รวมต้นทุนทั้งหมด	22.11	21.54	21.37	21.24

ค่า FCR=2.05 น้ำหนักเฉลี่ย=2.00 กก./ตัว เปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอด=93% เท่ากันทุกขนาดของฟาร์ม พบว่าต้นทุนผันแปรมีค่าไม่แตกต่างกัน ส่วนที่ต่างกันได้แก่ ต้นทุนคงที่ ผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดใหญ่จะมีต้นทุนต่ำกว่าผู้เลี้ยงอิสระขนาดเล็ก ซึ่งในความเป็นจริงแล้วผู้เลี้ยงขนาดใหญ่นอกจากจะได้เปรียบในเรื่องต้นทุนคงที่ที่ลดลงแล้ว ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่จะได้รับส่วนลดพิเศษ (Promotion) จากบริษัทที่ขายลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน กรณีที่ผู้เลี้ยงส่งสินค้าจำนวนมาก เมื่อราคาขายไก่ลดต่ำลงอย่างมากผู้เลี้ยงอิสระขนาดเล็กจะขาดทุนและจะไม่สามารถอยู่ได้ เนื่องจากมีต้นทุนการเลี้ยงสูงกว่าผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ ขณะที่ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ที่มีต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่า สามารถที่จะอยู่รอดได้มากกว่าผู้เลี้ยงขนาดเล็ก ดังภาพที่ 14 ที่นำค่าจากตารางที่ 25 มาเขียนเป็นกราฟ พบว่าผู้เลี้ยงรายใหญ่จะได้เปรียบในเรื่องของต้นทุนคงที่ที่ต่ำกว่าผู้เลี้ยงขนาดเล็ก ดังนั้นที่ราคารับซื้อไก่เนื้อเท่ากันผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดใหญ่มีกำไรสูงกว่าผู้เลี้ยงอิสระขนาดเล็ก และเนื่องจากราคาตลาดของการซื้อขายไก่เนื้อมีความผันผวนอยู่ตลอดเวลา ผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดเล็กมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนสูงกว่าผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดใหญ่

ภาพที่ 14
แสดงต้นทุนการเลี้ยงไก่ของผู้เลี้ยงอิสระ

ผู้เลี้ยงอิสระจำเป็นต้องมีเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อปัจจัยการผลิต เงินทุนหมุนเวียนขึ้นกับขนาดของฟาร์ม ฟาร์มขนาดใหญ่เงินทุนหมุนเวียนย่อมสูงกว่าฟาร์มขนาดเล็ก เรื่องเงินทุนเป็นเรื่องสำคัญ สำหรับผู้เลี้ยงอิสระ เนื่องจากผู้เลี้ยงอิสระส่วนใหญ่จะเลี้ยงไก่เป็นจำนวนมาก ประมาณ 50,000 ตัวขึ้นไป แต่การนำลูกไก่เข้าเลี้ยงไม่ได้นำเข้าพร้อม ๆ กัน ทั้ง 50,000 ตัว แต่จะทยอยนำเข้าแบบหมุนเวียนครั้งละ 5,000 – 10,000 ตัว ซึ่งอาจมีลูกไก่นำเข้าเลี้ยงประมาณเดือนละ 2

ครั้งหรือสัปดาห์ละครั้งแล้วแต่ความเหมาะสมในแต่ละเขตการเลี้ยง ทั้งนี้เพื่อที่จะมีไก่ขายในตลาด หมุนเวียนไม่ขาดช่วง และยังเป็นการช่วยลดความเสี่ยงในเรื่องของความผันผวนของราคาขายไก่อีกด้วย ดังแสดงในตารางที่ 26 และภาพที่ 15 ซึ่งพบว่าราคาตลาดในการรับซื้อไก่เนื้อมีความผันผวนมาก ถ้าหากผู้เลี้ยงอิสระเลี้ยงไก่ครั้งเดียวจำนวนมาก และเมื่อถึงวันครบกำหนดการขายไก่ ถ้าหากราคาตลาดต่ำกว่าต้นทุนการเลี้ยงผู้เลี้ยงจะขาดทุนทั้งหมด ดังนั้นในการทยอยไก่เข้าเลี้ยงทีละไม่มากนักเกินไปและเป็นไปอย่างสม่ำเสมอจะเป็นการช่วยลดความเสี่ยงจากความผันผวนของราคาดังได้ ขณะเดียวกันผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดเล็กที่มีต้นทุนสูงกว่าผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดใหญ่ เมื่อราคาไก่เนื้อลดต่ำลง ผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดเล็กจะประสบกับภาวะขาดทุนมากกว่าผู้เลี้ยงไก่อิสระขนาดใหญ่

บริษัทจะซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระต่อเมื่อไก่เนื้อไม่เพียงพอกับขนาดการผลิตของโรงงาน เนื่องจากเงื่อนไขดังต่อไปนี้

1) Demand เนื้อไก่ของตลาดต่างประเทศมีมาก ราคาขายสูงขึ้น ไก่เนื้อไม่เพียงพอ บริษัทจึงซื้อจากผู้เลี้ยงอิสระ โดยที่ราคาซื้อจากผู้เลี้ยงอิสระรวมค่าใช้จ่ายในการแปรรูปแล้วจะต้องต่ำกว่าราคาขายเนื้อไก่ส่งออก

2) ปริมาณไก่เนื้อของฟาร์มบริษัทและฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีไม่เพียงพอ เนื่องจากเปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอดต่ำ ไก่ไม่ได้น้ำหนักตามมาตรฐานที่โรงงานกำหนดไว้หรือเกิดโรคระบาดในบางพื้นที่การเลี้ยง ฯลฯ เหตุการณ์เหล่านี้มักเกิดในช่วงฤดูร้อน ทำให้ไก่ใหญ่มีไม่เพียงพอกับขนาดการผลิตของโรงงาน บริษัทจำเป็นต้องซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระตามราคาตลาดขณะนั้น

ในการที่บริษัทซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระ บริษัทต้องระวังในเรื่องคุณภาพเนื้อไก่ที่ต้องได้มาตรฐานตามที่บริษัทกำหนดไว้ และค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งบริษัทต้องเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมด

5. เปรียบเทียบต้นทุนและประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อของฟาร์มบริษัท แบบประกันราคา และแบบรับจ้างเลี้ยง

ในการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่จะเปรียบเทียบกับ ค่า FCR มาตรฐานของบริษัท เอ็กซ์ ที่กำหนดไว้ในตารางที่ 27 และ 28 โดยแยกเป็นโรงเรือนเปิดและโรงเรือนปิด การเลี้ยงแบบ

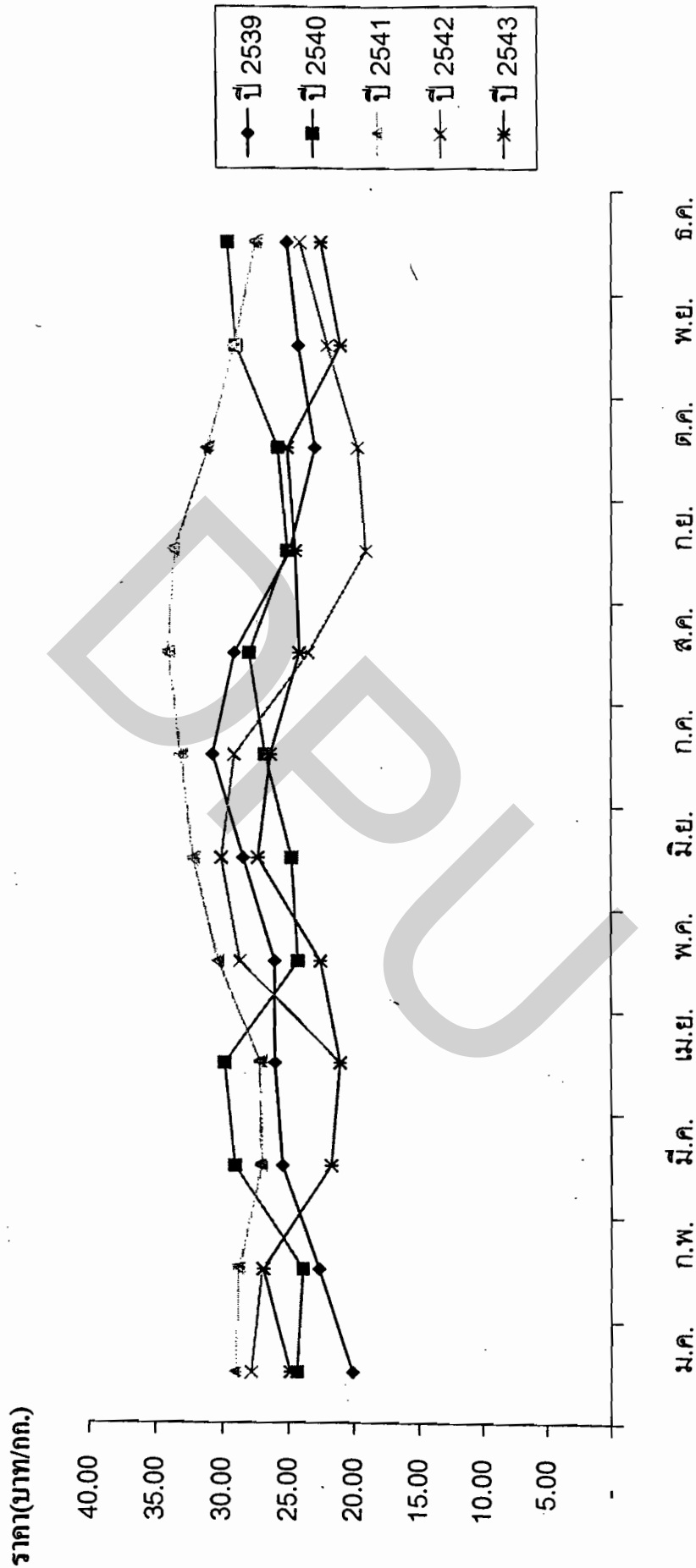
ตารางที่ 26 แสดงราคาไก่เนื้อ ตั้งแต่ปี 2539-2543

หน่วย : บาท/กก.

ปี	2539	2540	2541	2542	2543
มกราคม	20.11	24.38	29.00	27.83	24.90
กุมภาพันธ์	22.67	23.90	28.75	27.00	26.92
มีนาคม	25.44	29.00	27.00	21.71	21.71
เมษายน	26.00	29.75	27.08	21.00	21.00
พฤษภาคม	26.00	24.20	30.25	28.58	22.50
มิถุนายน	28.33	24.70	32.13	30.00	27.25
กรกฎาคม	30.63	26.70	33.00	29.00	26.30
สิงหาคม	29.00	27.90	34.00	23.42	24.10
กันยายน	24.81	25.00	33.50	19.00	24.40
ตุลาคม	22.88	25.71	31.00	19.60	25.00
พฤศจิกายน	24.13	28.86	29.00	21.90	20.90
ธันวาคม	25.00	29.50	27.42	24.00	22.40
เฉลี่ย($\bar{X}$)	25.42	26.63	30.18	24.42	23.95
S.D.	2.92	2.25	2.52	3.89	2.23
ราคาประกัน ของบริษัทเอ็กซ์	27.00	26.50	27.37	28.83	26.85

ภาพที่ 15

แสดงราคาไก่เนื้อตั้งแต่ปี 2539-2543

เดือน

ตารางที่ 27 แสดงประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อโรงเรือนเปิด

น้ำหนักเฉลี่ย	% เลี้ยงรอด	FCR
1.70	93.78	1.890
1.71	93.75	1.893
1.72	93.72	1.897
1.73	93.69	1.901
1.74	93.67	1.904
1.75	93.64	1.908
1.76	93.61	1.911
1.77	93.58	1.915
1.78	93.56	1.919
1.79	93.53	1.922
1.80	93.50	1.926
1.81	93.47	1.930
1.82	93.44	1.933
1.83	93.42	1.937
1.84	93.39	1.941
1.85	93.36	1.944
1.86	93.33	1.948
1.87	93.31	1.951
1.88	93.28	1.955
1.89	93.25	1.959
1.90	93.22	1.962
1.91	93.20	1.966
1.92	93.17	1.970
1.93	93.14	1.973
1.94	93.11	1.977
1.95	93.09	1.981
1.96	93.06	1.984
1.97	93.03	1.988
1.98	93.00	1.991
1.99	92.98	1.995
2.00	92.95	1.999

น้ำหนักเฉลี่ย	% เลี้ยงรอด	FCR
2.01	92.92	2.002
2.02	92.89	2.006
2.03	92.87	2.010
2.04	92.84	2.013
2.05	92.81	2.017
2.06	92.78	2.021
2.07	92.76	2.024
2.08	92.73	2.028
2.09	92.70	2.031
2.10	92.67	2.035
2.11	92.65	2.039
2.12	92.62	2.042
2.13	92.59	2.046
2.14	92.56	2.050
2.15	92.54	2.053
2.16	92.51	2.057
2.17	92.48	2.061
2.18	92.45	2.064
2.19	92.43	2.068
2.20	92.40	2.071
2.21	92.37	2.075
2.22	92.34	2.079
2.23	92.92	2.082
2.24	92.29	2.086
2.25	92.26	2.090
2.26	92.23	2.093
2.27	92.21	2.097
2.28	92.18	2.101
2.29	92.15	2.104
2.30	92.12	2.108
2.31	92.10	2.111

น้ำหนักเฉลี่ย	% เลี้ยงรอด	FCR	น้ำหนักเฉลี่ย	% เลี้ยงรอด	FCR
1.81	95.38	1.806	2.11	94.78	1.915
1.82	95.36	1.809	2.12	94.76	1.918
1.83	95.34	1.813	2.13	94.74	1.922
1.84	95.32	1.817	2.14	94.72	1.926
1.85	95.30	1.820	2.15	94.70	1.929
1.86	95.28	1.824	2.16	94.68	1.933
1.87	95.26	1.827	2.17	94.66	1.937
1.88	95.24	1.831	2.18	94.64	1.940
1.89	95.22	1.835	2.19	94.62	1.944
1.90	95.20	1.838	2.20	94.60	1.947
1.91	95.20	1.842	2.21	94.58	1.951
1.92	95.18	1.846	2.22	94.56	1.955
1.93	95.14	1.849	2.23	94.54	1.958
1.94	95.12	1.853	2.24	94.52	1.962
1.95	95.10	1.857	2.25	94.50	1.997
1.96	95.08	1.860	2.26	94.44	1.969
1.97	95.06	1.864	2.27	94.42	1.973
1.98	95.04	1.867	2.28	94.40	1.977
1.99	95.02	1.871	2.29	94.42	1.980
2.00	95.00	1.875	2.30	94.40	1.984
2.01	94.98	1.878	2.31	94.38	1.987
2.02	94.96	1.882	2.32	94.36	1.991
2.03	94.94	1.886	2.33	94.34	1.995
2.04	94.92	1.889	2.34	94.32	1.998
2.05	94.90	1.893	2.35	94.30	2.002
2.06	94.88	1.897	2.36	94.28	2.006
2.07	94.86	1.900	2.37	94.26	2.009
2.08	94.84	1.904	2.38	94.24	2.013
2.09	94.82	1.907	2.39	94.22	2.017
2.10	94.80	1.911	2.40	94.20	2.020

ตารางที่ 29 แสดงการเปรียบเทียบประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อ ปี 2541-2543

รายการ	ปี 2541			ปี 2542			ปี 2543		
	ฟาร์มบริษัท	ไก่ประกัน	ไก่ข้างเลี้ยง	ฟาร์มบริษัท	ไก่ประกัน	ไก่ข้างเลี้ยง	ฟาร์มบริษัท	ไก่ประกัน	ไก่ข้างเลี้ยง
เปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอดต่อรุ่น	96.37	92.27	92.08	96.98	93.37	94.28	93.38	92.33	92.78
นน.เฉลี่ย/ตัว(กก./ตัว)	1.91	1.92	1.87	2.06	2.02	1.99	2.17	2.08	2.06
FCR จริง	2.03	2.07	2.10	2.03	2.06	2.11	2.03	2.05	2.13
FCR มาตรฐาน	1.90	1.99	1.98	1.93	2.00	1.97	1.96	2.04	2.02
ส่วนต่าง FCR	0.13	0.08	0.12	0.10	0.06	0.14	0.07	0.01	0.11
อายุจับไก่(วัน)	45-50	47-52	47-50	45-50	47-52	47-50	45	47-52	47-50
ระยะเวลาในการพักโรงเรือน(วัน)	14-21	14-28	14-28	14-21	14-28	14-28	7-10	14-28	14-28
รอบการเลี้ยง/ปี (รอบ)	5	4-5	4-5	5	4-5	4-5	7	4-6	5-6
ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อ(บาท/กก.)	29.77	29.99	30.49	25.70	25.91	26.18	25.22	25.68	26.12

ประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง ปี 2541-2543 ใช้ตารางที่ 27 ในการหาค่า FCR มาตรฐาน เนื่องจาก โรงเรือนเลี้ยงไก่เป็นโรงเรือนเปิด ส่วนฟาร์มของบริษัท ในปี 2541-2542 ใช้ตารางที่ 27 เช่นกัน แต่ในปี 2543 ฟาร์มของบริษัทได้ดัดแปลงเป็นโรงเรือนปิดทั้งหมด จึงใช้ตารางที่ 28 การหาค่า FCR มาตรฐานจะใช้น้ำหนักเฉลี่ยที่ได้จากการเลี้ยง เทียบค่าในตารางที่ 27 กรณีที่เป็นโรงเรือนเปิด หรือเทียบใน ตารางที่ 27 กรณีที่เป็นโรงเรือนปิด เมื่อนำน้ำหนักเฉลี่ยเทียบค่าในตารางจะทราบ ค่า%เลี้ยงรอดและ FCR ในตาราง แล้วนำค่าจากตารางที่ได้มาคำนวณหาค่า FCR มาตรฐานตามสูตร ดังนี้

$$\text{ค่าFCRมาตรฐาน} = \frac{\%เลี้ยงรอดตามเกณฑ์ที่กำหนด \times \text{FCR จากค่าในตาราง}}{\%เลี้ยงรอดจริงจากการเลี้ยง}$$

ถ้าค่า FCR จริงที่ได้จากการเลี้ยงไม่ต่างไปจากค่าFCRมาตรฐานก็ หมายความว่า ผู้เลี้ยงมีประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่ดีมีอัตราแลกเนื้อดี แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าค่า FCR จริงต่างจากมาตรฐานมาก แสดงว่า ประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่ อัตราแลกเนื้อไม่ดี จากตารางที่ 29 จะพบว่า ต้นทุนการผลิตในการเลี้ยงไก่ของฟาร์มบริษัทต่ำสุด รองลงมา คือ ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบไก่ประกัน และต้นทุนการผลิตสูงสุด คือ ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ส่วนประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่ พิจารณาจากส่วนต่างค่า FCR ในปี 2541 ฟาร์มบริษัท ฟาร์มแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง เท่ากับ 0.13 0.08 และ 0.12 ตามลำดับ ปี 2542 เท่ากับ 0.10 0.06 และ 0.14 ตามลำดับและปี 2543 เท่ากับ 0.06 0.01 และ 0.11 ตามลำดับ พบว่าฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบไก่ประกันราคามีส่วนต่างค่า FCR ต่ำที่สุดทั้ง 3 ปี หมายความว่า ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบไก่ประกันราคามีประสิทธิภาพดีที่สุด รองลงมา คือ ฟาร์มของบริษัท โดยฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงมีประสิทธิภาพการเลี้ยงต่ำที่สุด นอกจากนั้นแล้วยังพบว่าประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่ของฟาร์มบริษัทและแบบประกันราคาพัฒนาดีขึ้น ดูได้จากส่วนต่างค่าFCR ของฟาร์มบริษัทมีค่าน้อยลงปี 2541-2543 เท่ากับ 0.13 0.10 และ 0.07 ตามลำดับ แบบประกันราคา 0.08 0.06 และ 0.01 ตามลำดับ ขณะที่แบบจ้างเลี้ยงส่วนต่างค่าFCR ยังสูงอยู่

6. คำนวณค่าใช้จ่ายที่บริษัทต้องจ่ายเพื่อให้เป็นไปตามกฎ EU

การนำไก่เข้าตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์เพื่อทดสอบการปนเปื้อนของเชื้อนิวคาสเซิล บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทั้งหมดเอง รวมถึงไก่ของฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันไว้กับบริษัทด้วย ซึ่งการตรวจสอบดังกล่าวนี้ได้เริ่มปฏิบัติตั้งแต่ ปี 2543 เป็นต้นมา มีการคิดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ ดังนี้

6.1 ฟาร์มของบริษัท

ฟาร์มของบริษัท ต้องใช้ตัวอย่างในการตรวจสอบ 2 Sample ต่อ การลงลูกไก่ 1 รุ่น ในปี 2543 ฟาร์มของบริษัทลงลูกไก่ทั้งหมด 7 รุ่น รวมตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบ 14 Sample

จำนวนตัวอย่าง	14	Sample / ปี
ค่าใช้จ่ายในการตรวจ	700	บาท / Sample
รวมค่าใช้จ่ายในการตรวจ	9,800	บาท / ปี
น้ำหนักไก่ใหญ่ที่จับเข้าโรงงาน	10,345,162.32	กิโลกรัม / ปี
ค่าใช้จ่ายในการตรวจ	0.001	บาท / กิโลกรัม

6.2 ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัท ได้แก่ ฟาร์มไก่ประกัน และไก่ข้างเลี้ยง ในการสุ่มตัวอย่างจะนับจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการตรวจสอบเป็นสัปดาห์(wk) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

จำนวนตัวอย่าง	30	Sample / Wk
ใน 1 ปี มี	52	Wk
จำนวนตัวอย่างทั้งหมดที่ใช้	1,560	Sample
ค่าใช้จ่ายในการตรวจ	700	บาท / Sample
รวมค่าใช้จ่ายในการตรวจ	1,092,000	บาท / ปี
น้ำหนักไก่ใหญ่ที่จับเข้าโรงงาน	106,369,473.42	กิโลกรัม / ปี
ค่าใช้จ่ายในการตรวจ	0.01	บาท / กิโลกรัม

จากการคิดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ข้างต้นนี้ ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ฟาร์มของบริษัทมีค่า 0.001 บาท / กิโลกรัม ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีค่า 0.01 บาท / กิโลกรัม ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีค่ามากกว่าฟาร์มของบริษัทถึง 10 เท่า เนื่องจากฟาร์มบริษัทมีอยู่ฟาร์มเดียวจึงใช้จำนวนตัวอย่างน้อย ขณะที่ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีจำนวนมาก ต้องใช้จำนวนตัวอย่างมาก ทำให้บริษัทต้องเสียค่าใ้จ่ายมากกว่าฟาร์มบริษัท แต่ถ้าเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้กับต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการเลี้ยงไก่แล้ว ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ถือได้ว่าน้อยมาก

เมื่อพิจารณาค้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อในมุมมองของบริษัท พบว่าบริษัทควรสร้าง ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของตนเองเพิ่มขึ้น เนื่องจากการเลี้ยงเนื้อฟาร์มของบริษัทมีต้นทุนต่ำที่สุด และ บริษัทสามารถควบคุมคุณภาพการเลี้ยงและการจัดการ. ตลอดจนคุณภาพเนื้อไก่ได้ รองลงมา คือ ฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบประกันราคา ส่วนฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อแบบรับจ้างเลี้ยงมีต้นทุนสูงสุด ปัจจัยที่มีผล ต่อต้นทุนมากที่สุดในการเลี้ยงไก่ฟาร์มของบริษัท และแบบรับจ้างเลี้ยง คือ ราคาอาหารและราคาลูก ไก่ ส่วนแบบประกันราคา ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนมากที่สุด คือ ราคารับซื้อไก่ใหญ่สุทธิ ถ้าพิจารณา ในภาพของการบริหารค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทที่เป็นต้นทุนคงที่ พบว่าค่าใช้จ่ายในการ ดำเนินของการเลี้ยงไก่แบบประกันราคามีค่าต่ำที่สุด รองลงมา คือ การเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยง และ ฟาร์มของบริษัทมีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสูงที่สุด ในเรื่องของประสิทธิภาพการเลี้ยง ฟาร์มแบบ ประกันราคามีประสิทธิภาพการเลี้ยงดีที่สุด เนื่องจากผู้เลี้ยงต้องพยายามทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงต่ำที่ สุด เพื่อให้ได้ผลตอบแทนมากที่สุด รองลงมา คือ ฟาร์มของบริษัท ส่วนฟาร์มแบบรับจ้างเลี้ยงมี ประสิทธิภาพการเลี้ยงต่ำที่สุด เนื่องจากผู้เลี้ยงไม่ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าลูกไก่ อาหารไก่ ยาและ วัคซีน ผู้เลี้ยงมีหน้าที่หลัก คือ เลี้ยงไก่ให้บริษัท ทำให้ผู้เลี้ยงมีความพยายามในการเลี้ยงน้อย ประสิทธิภาพการเลี้ยงจึงต่ำที่สุด ส่วนค่าใช้จ่ายที่บริษัทต้องจ่ายในการนำไก่เข้าตรวจสอบทางวิทยา ศาสตร์ ตามกฎ EU ฟาร์มของบริษัทเสียค่าใช้จ่ายต่ำกว่า ฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับ บริษัท

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุป

ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนการผลิตไก่เนื้อฟาร์มของบริษัทและฟาร์มของเกษตรกรที่มีสัญญาผูกพันกับบริษัท เพื่อทราบต้นทุนการผลิตและเพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางช่วยในการตัดสินใจของบริษัทว่าควรเลือกเลี้ยงไก่เนื้อแบบใดที่มีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุดและมีประสิทธิภาพดีที่สุด รวมทั้งในกรณีที่มีมาตรการที่เข้มงวดของผู้ซื้อสินค้าในกลุ่ม EU เป็นสาเหตุทำให้บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มเพื่อปฏิบัติตามกฎ EU ในการศึกษาด้านต้นทุนการผลิตไก่เนื้อได้มีการแบ่งฟาร์มไก่เนื้อออกเป็น 3 ประเภท คือ ฟาร์มของบริษัท ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา และฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง โดยศึกษาฟาร์มทุกฟาร์มที่ทำสัญญาเลี้ยงไก่เนื้อกับบริษัทตัวอย่างที่ทำการวิจัย นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระ ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางเลือกหนึ่งในการซื้อไก่เนื้อของบริษัทอีกด้วย ผลการวิเคราะห์ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อ ปรากฏผลดังนี้

1. ทางเลือกในการเลี้ยงไก่เนื้อของเกษตรกรผู้เลี้ยง มี 3 รูปแบบ คือ

1.1 การเลี้ยงไก่อิสระ ผู้เลี้ยงต้องรับความเสี่ยงในเรื่องความผันผวนของราคาตลาดทั้งราคาลูกไก่ อาหารไก่ และราคาขายไก่ ผู้เลี้ยงประเภทนี้จำเป็นต้องมีประสบการณ์ในการเลี้ยงสามารถคาดการณ์ภาวะราคาตลาดในอนาคตล่วงหน้าได้ โดยอาศัยข้อมูลและปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอยู่ในขณะนั้น เพื่อจะได้ไม่ขาดทุน และต้องชอบความเสี่ยง พร้อมทั้งมีเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อหาปัจจัยการผลิตได้ในยามที่ราคาสูงขึ้นก็ตาม

1.2 การเลี้ยงไก่แบบประกันราคา ผู้เลี้ยงประเภทนี้ไม่มีความเสี่ยงในเรื่องความผันผวนของราคา เนื่องจากบริษัทผู้ให้สัญญาประกันราคาจะคั่งราคาซื้อ-ขายไว้ล่วงหน้า ดังนั้นผู้เลี้ยงสามารถประมาณรายได้ที่ผู้เลี้ยงจะได้รับล่วงหน้าได้จากราคาประกันที่ทำไว้กับบริษัท สิ่งที่ผู้เลี้ยงต้องมี คือ โรงเรือน อุปกรณ์ในการเลี้ยง และแรงงานในการเลี้ยงไก่ บริษัทจะจัดลูกไก่ อาหารไก่ ให้กับผู้เลี้ยง และเมื่อถึงวันครบกำหนดการเลี้ยง ผู้เลี้ยงต้องจับไก่ขายให้แก่บริษัทที่ทำสัญญาไว้ ทั้งนี้ผู้เลี้ยงจะต้อง

ใช้ลูกไก่ อาหารไก่ และจับไก่เข้าโรงงานของบริษัทที่ทำสัญญาไว้เท่านั้นจะใช้ลูกไก่ อาหารไก่ หรือจับไก่ขายที่อื่นไม่ได้ โปรแกรมการทำวัคซีนหรือให้ยากรณีที่ไก่ป่วยต้องเป็นไปตามโปรแกรมที่บริษัทกำหนดไว้ การเลี้ยงประเภทนี้ผู้เลี้ยงจะมีความเสี่ยงจากผลการเลี้ยง ขึ้นอยู่กับความพยายาม ความเอาใจใส่ในการเลี้ยง เพราะถ้าผู้เลี้ยงขาดความพยายาม ไก่เสียหาย ป่วยเป็นโรค %เลี้ยงรอดต่ำ ทำให้ผู้เลี้ยงประสบกับการขาดทุนได้ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้เลี้ยงมีความพยายามในการเลี้ยง %เลี้ยงรอดสูง ไก่ได้คุณภาพตามที่บริษัทต้องการ นอกจากรายได้จากการขายไก่ให้กับบริษัทแล้ว บริษัทยังมีแรงจูงใจในการเลี้ยง (Incentive) ให้กับผู้เลี้ยงอีกด้วย

1.3 การเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง ผู้เลี้ยงต้องมีโรงเรือน อุปกรณ์ในการเลี้ยงและแรงงานในการเลี้ยง บริษัทที่จ้างเลี้ยงจัดหาและจัดส่งลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีนให้กับผู้เลี้ยงและจับไก่เข้าโรงงานเมื่อถึงวันครบกำหนด ผู้เลี้ยงนอกจากไม่ต้องเสี่ยงกับความผันผวนของราคาตลาดแล้ว ผู้เลี้ยงไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อปัจจัยการผลิตเพราะบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีนทั้งหมด ผู้เลี้ยงมีหน้าที่เลี้ยงไก่ตามความสามารถเท่านั้น ผลตอบแทนที่ผู้เลี้ยงได้รับ มีเพียงค่าจ้างเลี้ยงอย่างเดียว ซึ่งคิดจากประสิทธิภาพการเลี้ยงเทียบกับค่ามาตรฐานที่บริษัทกำหนดไว้

2. ทางเลือกในการเลี้ยงไก่ของบริษัทที่ทำธุรกิจไก่เนื้อส่งออกครบวงจร

บริษัทที่มีการผลิตครบวงจรตั้งแต่มีโรงเรือนเลี้ยงไก่พ่อ-แม่พันธุ์ โรงฟักไข่ โรงงานผลิตอาหารสัตว์ โรงงานชำแหละ และโรงงานแปรรูปเนื้อไก่ซึ่งบริษัทที่ทำการผลิตเพื่อส่งออกเนื้อไก่ และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อไก่นี้ มีความต้องการไก่เนื้อจำนวนมากเพื่อป้อนโรงงานชำแหละ ทางเลือกของบริษัทเพื่อให้ได้เนื้อไก่ มี 4 ทางเลือก ดังนี้

2.1 ฟาร์มของบริษัทเอง

บริษัทต้องใช้งบลงทุนจำนวนมากเพื่อก่อสร้างโรงเรือน ซื้ออุปกรณ์ในการเลี้ยง จัดหาแรงงานในการเลี้ยง ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด กรณีที่เกิดโรคระบาด ไก่ป่วยบริษัทต้องรับความเสี่ยงจากผลการเลี้ยงเอง

2.2 ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาที่ทำสัญญาไว้กับบริษัท บริษัทต้องซื้อไก่ใหญ่จากผู้เลี้ยงคืนทั้งหมดในราคาประกันที่ได้ตกลงกันไว้ล่วงหน้าก่อนการลงลูกไก่ บริษัทจ่ายค่าไก่ใหญ่รับ

ซื้อจากผู้เลี้ยงโดยหักค่าลูกไก่ อาหารไก่ ตามจำนวนการใช้จริง และค่า Incentive ตามที่บริษัทได้ตกลงไว้กับผู้เลี้ยง

2.3 ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง บริษัทจ่ายเพียงแค่ค่าจ้างเลี้ยงให้กับผู้เลี้ยง ตามประสิทธิภาพการเลี้ยง เทียบกับค่ามาตรฐานของบริษัทเท่านั้น โดยบริษัทลงทุนค่าลูกไก่ ค่าอาหารไก่ ค่ายาและวัคซีนให้กับผู้เลี้ยง

2.4 ฟาร์มเลี้ยงไก่ของผู้เลี้ยงอิสระ บริษัทสามารถซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระได้เมื่อต้องการตามราคาตลาดขณะนั้น ส่วนลดแล้วแต่การเจรจาต่อรองกันระหว่างผู้เลี้ยงอิสระกับบริษัท

3. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของบริษัท

ฟาร์มของบริษัทมีต้นทุนการผลิตต่ำที่สุด ดังนั้นบริษัทควรสร้างฟาร์มเลี้ยงไก่เพิ่มขึ้น นอกจากการเลี้ยงไก่ฟาร์มของบริษัทมีต้นทุนต่ำแล้ว บริษัทสามารถควบคุมคุณภาพการเลี้ยงและการจัดการ ให้เป็นไปตามข้อกำหนดของ EU ได้อีกด้วย โดยมีต้นทุนการผลิตในปี 2541 2542 และ 2543 ดังนี้ คือ 29.77 25.70 และ 25.22 บาท/กก. ตามลำดับ เนื่องจากในปี 2541 ราคาอาหารสูงมากกว่าปี 2542 และ 2543 ทำให้ต้นทุนการผลิตในปี 2541 สูงกว่าปี 2542 และ 2543 ประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อ พิจารณาจากส่วนต่างของค่า FCR จริง เทียบกับ FCR มาตรฐาน พบว่าฟาร์มของบริษัทมีประสิทธิภาพการเลี้ยงเป็นอันดับสองรองจากฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา

4. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา

ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคา มีต้นทุนการผลิต อันดับสองรองจากฟาร์มของบริษัท โดยมีต้นทุนการผลิตในปี 2541 2542 และ 2543 ดังนี้ คือ 29.99 25.91 และ 25.68 บาท/กก. ตามลำดับ ประสิทธิภาพการเลี้ยงไก่เนื้อ พิจารณาจากส่วนต่างของค่า FCR จริง เทียบกับ FCR มาตรฐาน พบว่าฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคามีประสิทธิภาพการเลี้ยงดีที่สุด เนื่องจากผู้เลี้ยงต้องพยายามทำให้ต้นทุนในการเลี้ยงต่ำที่สุด เพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุด รวมทั้งผู้เลี้ยงยังได้รับ Incentive จากบริษัทในการเลี้ยง จึงมีความพยายามในการเลี้ยง เพื่อให้ได้ไก่ส่งโรงงานมากที่สุดและมีคุณภาพดีที่สุดตามที่บริษัทต้องการ เพราะถ้าผู้เลี้ยงเลี้ยงไก่ไม่เอาใจใส่ดูแลให้ดี อาจก่อให้เกิดความเสียหาย เช่น ไก่เป็นโรค % เลี้ยงรอดต่ำ ไก่ไม่ได้คุณภาพตามที่บริษัทต้องการ ผู้เลี้ยงอาจประสบกับการขาดทุน เนื่องจากผู้เลี้ยงต้องรับความเสี่ยงจากผลการเลี้ยงทั้งหมดเอง

5. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง

ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยง มีต้นทุนการผลิตสูงที่สุด โดยมีต้นทุนการผลิต ในปี 2541 2542 และ 2543 ดังนี้ คือ 30.49 26.18 และ 26.12 บาท/กก.ตามลำดับ และประสิทธิภาพการเลี้ยงต่ำที่สุด เนื่องจากผู้เลี้ยงไม่มีแรงจูงใจ(Incentive) ในการเลี้ยง ผู้เลี้ยงจึงไม่มีความพยายามและไม่เอาใจใส่ในการเลี้ยง เท่าที่ควร เพราะผู้เลี้ยงได้รับเฉพาะค่าจ้างเลี้ยงเท่านั้น ผู้เลี้ยงมีความเสี่ยงจากผลการเลี้ยงน้อยกว่าการเลี้ยงแบบประกันราคา เพราะผู้เลี้ยงไม่ต้องลงทุนในส่วนของค่าลูกไก่ ค่าอาหาร ค่ายาและวัคซีน แรงงานทำวัคซีน แรงงานจับไก่ใหญ่ บริษัทจะจัดการและจัดหามาให้ทั้งหมด ซึ่งทำให้บริษัทมีต้นทุนการผลิตสูง

6. ต้นทุนการเลี้ยงไก่เนื้อของผู้เลี้ยงอิสระ

พบว่าราคาตลาดรับซื้อไก่เนื้อมีความผันผวนเป็นอย่างมาก ผู้เลี้ยงอิสระจึงต้องเสี่ยงกับราคาไก่เนื้อ ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ได้เปรียบทั้งการใช้ปัจจัยคงที่ที่ลดลง เมื่อการเลี้ยงเพิ่มขึ้นและการได้รับส่วนลดพิเศษจากการซื้อสินค้าที่เป็นปัจจัยการผลิต เช่น ลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน ทำให้ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ที่เลี้ยงไก่จำนวนมากมีต้นทุนการเลี้ยงต่ำกว่าผู้เลี้ยงรายเล็กที่เลี้ยงไก่จำนวนน้อย นอกจากนี้ในเรื่องของความเสี่ยงผู้เลี้ยงขนาดเล็กมีความเสี่ยงในเรื่องของราคาขายไก่มากกว่าผู้เลี้ยงขนาดใหญ่ เนื่องจากผู้เลี้ยงขนาดเล็กมีต้นทุนการผลิตสูงกว่า มีไก่หมุนเวียนน้อย ถ้าไก่ครบกำหนดขายออกมาในช่วงภาวะราคาตกต่ำ ทำให้ผู้เลี้ยงขนาดเล็กขาดเงินทุนหมุนเวียนในการลงลูกไก่ในรุ่นต่อไปได้ ขณะที่ผู้เลี้ยงขนาดใหญ่มีไก่หมุนเวียนตลอดเวลาเสมือนมีสายพานที่ยาวกว่า สามารถอยู่รอดได้นานกว่าในกรณีที่ราคาขายไก่ลดต่ำลง ในภาวะปัจจุบันผู้เลี้ยงอิสระขนาดเล็กหรือรายย่อย แทบจะสูญหายเกือบจะไม่มีเหลือ ที่คงเหลืออยู่เป็นในรูปของเอเจนต์ไก่อิสระรายใหญ่ ๆ ที่ทำหน้าที่ซื้อลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน เพื่อไปขายให้กับฟาร์มหรือเจ้าของขนาดเล็กที่ขาดเงินทุนหมุนเวียน โดยเอเจนต์อิสระจะให้เครดิตลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน และนำไปหักกับราคาไก่ใหญ่ที่ขายได้ ส่วนที่เหลือจะเป็นรายได้ของผู้เลี้ยง

7. ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์

ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ เพื่อทดสอบการปนเปื้อนของเชื้อนิวคาสเซิล ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ฟาร์มของบริษัทมีค่า 0.001 บาท / กิโลกรัม ขณะที่ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีค่า 0.01

บาท / กิโลกรัม ค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีค่ามากกว่าฟาร์มของบริษัทถึง 10 เท่า เนื่องจากฟาร์มบริษัทมีอยู่ฟาร์มเดียวจึงใช้จำนวนตัวอย่างน้อย ขณะที่ฟาร์มของเกษตรกรที่ทำสัญญาผูกพันกับบริษัทมีจำนวนมาก ต้องใช้จำนวนตัวอย่างมาก ทำให้บริษัทต้องเสียค่าใช้จ่ายมากกว่าฟาร์มบริษัท แต่ถ้าเปรียบเทียบค่าใช้จ่ายในส่วนนี้กับต้นทุนการผลิตอื่น ๆ ในการเลี้ยงไก่แล้ว ค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ถือได้ว่าน้อยมาก

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาทำให้ทราบว่า ต้นทุนการผลิตไก่เนื้อมีความแตกต่างกันในแต่ละรูปแบบของการเลี้ยง บริษัทมีทางเลือกในการจัดหาไก่เนื้อซึ่งเป็นวัตถุดิบที่สำคัญเพื่อป้อนโรงงานชำแหละ ในแต่ละทางเลือกมีต้นทุนการผลิต ประสิทธิภาพการเลี้ยง ความเสี่ยงและคุณภาพของเนื้อไก่แตกต่างกันไป เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ในการหาทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด บริษัทต้องพยายามขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ปัญหาพร้อมทั้งข้อเสนอแนะ มีดังต่อไปนี้

ปัญหาด้านต้นทุนการผลิตและประสิทธิภาพการเลี้ยง

ปัจจัยที่มีผลต่อต้นทุนการผลิตที่สำคัญได้แก่ ราคาอาหารสัตว์ รองลงมา คือ ราคาลูกไก่ ในส่วนของราคาลูกไก่ขึ้นกับ Demand และ Supply ในตลาด แต่โดยส่วนใหญ่การตั้งราคาลูกไก่จะถูกกำหนดโดยบริษัทใหญ่ ๆ เพียงไม่กี่บริษัท การตั้งราคาลูกไก่บางครั้งไม่ได้เกิดจาก Demand จริงในตลาดแต่เป็นการสร้าง Demandเทียม ขึ้นมา เพื่อหวังที่จะขายลูกไก่ได้ในราคาสูง ส่วนราคาอาหารสัตว์ ขึ้น-ลงขึ้นอยู่กับราคาวัตถุดิบ ที่ซื้อเข้ามา เช่น ราคาข้าวโพด ถั่วเหลือง ปลาป่น เป็นต้น ถ้าวัตถุดิบมีไม่พอเพียงราคาสูงทำให้ราคาอาหารสัตว์สูงตามไปด้วยมีผลต่อต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้นตามไปด้วย การที่การเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยงมีต้นทุนการผลิตสูงที่สุดแต่ประสิทธิภาพ เนื่องจากต้นทุนค่าลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน ตลอดจนแรงงานในการทำวัคซีนและจับไก่ใหญ่ บริษัทต้องรับผิดชอบทั้งหมด ผู้เลี้ยงไม่มีแรงจูงใจในการเลี้ยงได้รับแค่เพียงค่าจ้างเลี้ยง จึงไม่มีความเอาใจใส่และไม่มีความพยายามในการเลี้ยง ประสิทธิภาพการเลี้ยงจึงต่ำที่สุด เมื่อประสิทธิภาพการเลี้ยงต่ำ เปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอดต่ำ อัตราการแลกเนื้อ(FCR) ไม่ดี ทำให้ต้นทุนสูงขึ้น ส่วนการเลี้ยงแบบประกันราคา การกำหนดราคาประกันมีผลต่อต้นทุนการผลิตไก่เนื้อของบริษัทอย่างมาก เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานและค่า Incentive เป็นค่าใช้จ่ายส่วนน้อยเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่บริษัทจ่ายให้กับผู้เลี้ยงในการซื้อไก่ราคาประกัน

ข้อเสนอแนะ

การซื้อลูกไก่และวัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตอาหารสัตว์บริษัทควรกำหนดราคาเป็นราคา Contract เพื่อไม่ให้ราคาลูกไก่ และอาหารสัตว์ขึ้น-ลง ตามราคาตลาด โดยอาศัยข้อมูลในอดีตและสถานะการณ์ในปัจจุบันเป็นตัวกำหนดราคา Contract ที่จะซื้อจาก Supplier โดยอาจทำสัญญาเป็นช่วงตามระยะเวลาที่เหมาะสม การลดต้นทุนการผลิตแบบรับจ้างเลี้ยง บริษัทควรให้ Incentive กับผู้เลี้ยงเพื่อเป็นแรงจูงใจในการเลี้ยง ผู้เลี้ยงจะได้มีความพยายามในการเลี้ยง เพื่อให้การเลี้ยงมีประสิทธิภาพดีขึ้น เปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอดสูงขึ้น ไก่ได้น้ำหนักเฉลี่ยต่อตัวมากขึ้น FCR ดีขึ้น เมื่อประสิทธิภาพการเลี้ยงดีขึ้น ต้นทุนการผลิตลดต่ำลงได้ ในส่วนของฟาร์มบริษัท มีประสิทธิภาพการเลี้ยงไม่คึก บริษัทควรหามาตรการกระตุ้นผู้จัดการฟาร์ม หัวหน้าคนงานที่เลี้ยงไก่ เพื่อดูแลไก่ให้มีประสิทธิภาพการเลี้ยงที่ดีขึ้นและพยายามลดต้นทุนในส่วนของการใช้จ่ายในการดำเนินงานลงด้วย

ปัญหาด้านความเสี่ยง

ฟาร์มของบริษัทเองและการเลี้ยงแบบรับจ้างเลี้ยงมีความเสี่ยงด้อยกว่าบริษัทสูงกว่าการเลี้ยงแบบประกันราคา โดยเฉพาะฟาร์มของบริษัท มักสร้างฟาร์มที่มีขนาดใหญ่เลี้ยงไก่จำนวนมากอยู่ในพื้นที่เดียวกันเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่า 1 ล้านตัว เพื่อใช้ประโยชน์จากปัจจัยคงที่ให้มากที่สุด ถ้าเกิดอุบัติเหตุในการเลี้ยง เช่น โรคระบาด หรือวัตถุดิบที่นำมาผลิตอาหารไก่ในช่วงนั้นคือคุณภาพ ทำให้ไก่ไม่ได้น้ำหนักตามที่โรงงานกำหนด เปอร์เซ็นต์เลี้ยงรอดต่ำ ไก่เนื้อที่จับเข้าโรงงานชำแหละมีไม่เพียงพอ บริษัทขาดไก่เนื้อ ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลกับบริษัทได้ ซึ่งความเสียหายจากการเลี้ยงไก่เนื้อที่ไม่ได้มาตรฐานตามที่ตลาดส่งออกต้องการ ไก่ตายระหว่างการเลี้ยง ฯลฯ ความเสียหายเหล่านี้บริษัทเป็นผู้รับผิดชอบทั้งหมดต่างจากการเลี้ยงแบบประกันราคา ผู้เลี้ยงแบบประกันราคาจะเป็นผู้รับผิดชอบความเสียหายทั้งหมดที่เกิดขึ้น ส่วนการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยงบริษัทเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีน แรงงานทำวัคซีนและจับไก่ใหญ่ บริษัทมีความเสี่ยงในเรื่องของทรัพย์สินที่ลงทุนไป ผู้เลี้ยงอาจขโมยไปขายเพื่อแลกเป็นเงินสดมาใช้

ข้อเสนอแนะ

บริษัทควรมีฟาร์มของบริษัทกระจายอยู่คนละพื้นที่ เพื่อลดความเสี่ยงจากการเลี้ยง เช่น ลพบุรี

นครปฐม และลงลูกไก่ไม่พร้อมกัน เพื่อให้มีไก่ใหญ่กระจายเข้าโรงงานชำแหละ ในการสร้าง ฟาร์มต้องคำนึงถึงระยะทางจากฟาร์มถึงโรงฟัก โรงอาหาร และโรงงานชำแหละด้วย ถ้าไกลเกินไป นอกจากจะสูญเสียค่าขนส่งแล้ว การขนส่งยังมีชีวิต เช่น ลูกไก่ ไก่ใหญ่ ระหว่างฟาร์มไปถึงโรงฟัก และโรงงานชำแหละ ทำให้ลูกไก่หรือไก่ใหญ่เสียหายระหว่างการขนส่งได้ ซึ่งการเสียหายในส่วนนี้ ถือเป็นต้นทุนแฝงที่เกิดขึ้นกับบริษัท ในส่วนของการเลี้ยงไก่แบบรับจ้างเลี้ยงบริษัทต้องจัดส่งเจ้าหน้าที่คอยควบคุมการเลี้ยง เพื่อไม่ให้เกิดการทุจริต เช่น ผู้เลี้ยงแอบขโมยลูกไก่ อาหารไก่ ไก่ใหญ่ ยาหรือวัคซีนไปขาย และเพื่อให้การเลี้ยง การวางโปรแกรมยาและวัคซีนเป็นไปตามกำหนดของ บริษัทด้วย

ปัญหาด้านคุณภาพเนื้อไก่

จากการศึกษาทราบแล้วว่า ประเทศในกลุ่ม EU มีมาตรการเรื่องสินค้าต้องสะอาดปราศจากโรค ดังนั้น คุณภาพเนื้อไก่จึงเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะถ้าหากเกิดความผิดพลาด สินค้าส่งออกถูกตีกลับ นอกจากบริษัทจะสูญเสียเงินทองอย่างมหาศาลแล้ว บริษัทยังอาจสูญเสียช่องทางจำหน่ายได้อีกด้วย ถ้าเป็นฟาร์มของบริษัท บริษัทแน่ใจได้ว่าเนื้อไก่ที่ได้เป็นไปตามที่ผู้ซื้อต้องการ เพราะบริษัทสามารถควบคุมได้แค่ ฟาร์มที่บริษัทควบคุมได้บ้างแต่ไม่ทั้งหมด คือ ฟาร์มของผู้เลี้ยงแบบประกันราคาและรับจ้างเลี้ยง โดยเฉพาะกับผู้เลี้ยงไก่อิสระบริษัทไม่สามารถควบคุมหรือยืนยันเรื่องคุณภาพเนื้อไก่ได้

ข้อเสนอแนะ

ฟาร์มไก่ประกันและรับจ้างเลี้ยง นอกจากบริษัทจัดพนักงานส่งเสริมการเลี้ยงไก่ให้เข้าไปตรวจสอบการเลี้ยง โปรแกรมยาและวัคซีน วิธีการเลี้ยงและการใช้อาหาร อย่างสม่ำเสมอ บริษัทควรจัดให้มีการอบรมสัมมนา เพิ่มเดิมความรู้และวิธีการเลี้ยงที่ถูกต้องให้กับผู้เลี้ยง และสิ่งที่ควรและไม่ควรปฏิบัติในการเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก เพื่อให้ผู้เลี้ยงตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้ ส่วนการซื้อไก่จากผู้เลี้ยงอิสระ บริษัทควรตรวจสอบประวัติการเลี้ยงไก่ และควรทราบการเลี้ยงว่าใช้ลูกไก่ อาหารไก่ ยาและวัคซีนได้คุณภาพหรือไม่ บริษัทต้องตรวจสอบคุณภาพทั้งภายในและภายนอกอย่างเคร่งครัด ต้องมีการตรวจสอบทางวิทยาศาสตร์จนแน่ใจในเสียก่อนว่าเป็นไปตามข้อกำหนดที่ผู้บริโภคได้ตั้งไว้หรือไม่

หากได้มีการจัดปัญหาต่าง ๆ ทั้งในด้านต้นทุนการผลิต ประสิทธิภาพการเลี้ยง ความ
เสี่ยง และคุณภาพเนื้อไก่ คาดว่าจะทำให้บริษัทลดต้นทุนการผลิตไก่เนื้อลงได้และได้เนื้อไก่ที่มีคุณ
ภาพดีตรงตามความต้องการของผู้บริโภคอีกด้วย

DPU

Draft

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.
- ประเจิด สินทรัพย์. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาคในเชิงคณิตศาสตร์วิเคราะห์. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2537.
- มานิตย์ เทวรักษ์พิทักษ์. การจัดการฟาร์มสัตว์ปีก. คณะเกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2536.
- สมศักดิ์ เพียบพร้อม. การจัดการฟาร์มประยุกต์. กรุงเทพฯ : คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2531.
- สุชน ตั้งทวีพัฒน์. การจัดการผลิตสัตว์ปีก. คณะเกษตร. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542.
- เอกสารประกอบการสอนชุดวิชา. เศรษฐศาสตร์อุตสาหกรรมและทฤษฎีต้นทุน. นนทบุรี : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2532.

วารสาร

- ศูนย์บริการวิชาการเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. “ทิศทางกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมการเกษตรของไทย กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์” รายงานประจำปี 2542.
- บริษัท จีเอฟพีที จำกัด(มหาชน). “การส่งออกไก่สดแช่แข็ง” รายงานประจำปี 2542.
- รศดา เจษฎาพันธ์. “ปัจจัยที่มีผลต่ออุปทานและอุปสงค์ไก่เนื้อของไทย” รายงานผลการวิจัยประจำปี ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. 2537.

วิทยานิพนธ์

- ณรงค์ จตุรงค์พรไพศาล. “การวิเคราะห์ผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนในโครงการการเลี้ยงไก่เนื้อ แบบประกันราคาซื้อขาย” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก. 2540.
- รุ่งผกา พิพัฒน์กาญจน์. “ต้นทุนการผลิตไก่สดแช่เย็น” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาบัญชี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531.
- สุชีลา ชื่นพาณิชย์กุล. “ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนของฟาร์มเลี้ยงไก่และปลาแบบผสมผสานในเขตจังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาเศรษฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2531.

เอกสารอื่นๆ

- กรมปศุสัตว์. **อุตสาหกรรมการเลี้ยงไก่เนื้อของไทย**. เอกสารวิชาการเลขที่ 39. กองส่งเสริมการปศุสัตว์. กรุงเทพฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2539.
- กรมปศุสัตว์. **มาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2539.
- กรมปศุสัตว์. **ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพของสัตว์ปีก ณ สถานที่เลี้ยง**. กรุงเทพฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2542.
- กรมปศุสัตว์. **ระเบียบกรมปศุสัตว์ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพของสัตว์ปีกระหว่างการขนส่ง**. กรุงเทพฯ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2542.
- บริษัท เบทาโกร อโกรกรุ๊ป จำกัด(มหาชน). **คู่มือการจัดการฟาร์ม**. กลุ่มฟาร์มมาตรฐาน. ฝ่ายธุรกิจไก่เนื้อ. 2543.
- บริษัท เอ็น.ซี.ซี. แมนเจเนอริ่ง แอนด์ คิวลอปเม้นท์ จำกัด. **สัมมนาวิชาการปศุสัตว์ไทย**. เอกสารประกอบการสัมมนา. 20 มีนาคม 2543.
- บริษัท ออกค้า เมมโมเรียล จำกัด. **ทิศทางไก่เนื้อยุคปี 2000**. เอกสารประกอบการสัมมนา. มกราคม 2543.
- บริษัท อีแลนโก้ จำกัด. **เพิ่มเนื้อหน้าอกไก่ เพิ่มผลกำไร และกรณีศึกษา White Paper กับอุตสาหกรรมไก่ส่งออก**. เอกสารประกอบการสัมมนา. 26 กรกฎาคม 2543.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. โครงการกลยุทธ์การพัฒนา
ประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
เพื่อเพิ่มสมรรถนะของภาคเกษตร. มีนาคม 2541.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. อุตสาหกรรมไก่เนื้อ. กรุงเทพฯ. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ 2537.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตปศุสัตว์. กรุงเทพฯ. กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ 2537.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. สถานการณ์ไก่เนื้อของโลกและประเทศไทย. กรุงเทพฯ. กระทรวง
เกษตรและสหกรณ์ 2537.

D
P
U

ภาษาอังกฤษ

Books

Bates, James. **Business Economics**. Basil Blackwell, 1982.

Blair, Roger D. **Micro-economics for Decision Making**. New York : McGraw-Hill, 1982.

Chueng, S.N.S. **The Theory of Share Tenancy**. University of Chicago Press, 1969.

Roy, Ewell Paul. **Contract Farming and economic integration**. Louisiana State University, 1972.

Hirshleifer, Jack. and Glazer Amihai. **Price Theory and Applications**. 5th ed. New Jersey : A Simon&Schuster Company, 1992.

Dietrich, Michael. **Transaction Cost Economic and Beyond**. London : Simultaneously Publishers, 1994.

DRU

ภาคผนวก

ตัวอย่างการคำนวณราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิ ในเดือนมกราคม ปี 2543

ในเดือนมกราคม ปี 2543 ประสิทธิภาพการเลี้ยง มีดังนี้ FCR = 2.03 , น้ำหนักเฉลี่ย = 2.11 กิโลกรัม , อัตราเลี้ยงรอด = 93.20%

การคำนวณปริมาณอาหารที่ใช้ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วว่าอาหารที่ใช้เลี้ยงไก่มี 3 ระยะ บริษัทจัดโปรแกรมอาหารไก่ให้กับฟาร์มเลี้ยงไก่ ในสัดส่วนอาหารระยะแรกและระยะสองที่บริษัทจัดให้ เท่ากับ 3% และ 6% ของปริมาณลูกไก่เข้าเลี้ยง ที่เหลือเป็นอาหารระยะสาม แต่ละฟาร์มเลี้ยงไก่จะใช้อาหารระยะแรกและระยะสองเท่ากันส่วนที่เหลือเป็นอาหารระยะสามแต่ละฟาร์มจะใช้ไม่เท่ากัน ขึ้นอยู่กับการเทอาหาร และอายุจับไก่ใหญ่เข้าโรงงาน สามารถคำนวณปริมาณอาหารทั้งหมดที่ผู้เลี้ยงแบบประกันราคาใช้ในเดือนมกราคม ปี 2543 ได้ดังนี้

$$\begin{aligned} \text{FCR} &= \frac{\text{ปริมาณอาหารที่ไก่กินทั้งหมด}}{\text{น้ำหนักไก่ทั้งหมด}} \\ 2.03 &= \frac{\text{ปริมาณอาหารที่ไก่กินทั้งหมด}}{2.11} \end{aligned}$$

$$\text{ปริมาณอาหารที่ใช้} = 2.03 \times 2.11 = 4.2833 \text{ กิโลกรัม/ตัว}$$

อัตราเลี้ยงรอด 93.20% หมายความว่า ไก่เข้าเลี้ยง 100 ตัว เหลือไก่มีชีวิตส่งเข้าโรงงานชำแหละ 93.20 ตัว

$$\text{ดังนั้นปริมาณอาหารทั้งหมดที่ใช้ทั้งหมด} = 4.2833 \times 93.20 = 399.20 \text{ กิโลกรัม}$$

$$\text{แต่อาหารไก่ 1 ฝูงบรรจุ} = 30 \text{ กิโลกรัม}$$

$$\text{ดังนั้นปริมาณอาหารทั้งหมดที่ใช้} = 399.20 / 30 = 13.30 \text{ ฝูง}$$

$$\text{โดยเป็นอาหารระยะแรก} = 3\%$$

$$\text{ระยะสอง} = 6\%$$

$$\text{ระยะสาม} = 13.30 - 3 - 6 = 4.30\%$$

การคำนวณส่วนต่างของราคาตลาดและราคาประกันของลูกไก่และอาหารไก่โดยคิดจากลูกไก่เข้าเลี้ยง 100 ตัว อัตราเลี้ยงรอด 93.20% , FCR 2.03 , น้ำหนักเฉลี่ย 2.11 กิโลกรัม

	ราคาตลาด	ราคาประกัน	ส่วนต่างราคา	สัดส่วน ใช้อาหาร	กำไร/ ขาดทุน
ราคาลูกไก่(บาท/ตัว)	9.75	8.00	-1.75		-1.75
ราคาอาหารระยะแรก(บาท/ถุง) +59.25	255.25	275.00	+19.75		3.00
ราคาอาหารระยะแรก(บาท/ถุง) +94.50	249.25	265.00	+15.75		6.00
ราคาอาหารระยะแรก(บาท/ถุง) +93.53	231.25	253.00	+21.75		4.30

โดยคิดจากลูกไก่เข้าเลี้ยง 100 ตัว อัตราเลี้ยงรอด 93.20% , FCR 2.03 , น้ำหนักเฉลี่ย 2.11 กิโลกรัม

ขาดทุนจากส่วนต่างราคาลูกไก่ $1.75 \times 100 = 175.00$ บาท

กำไรจากส่วนต่างราคาอาหารไก่ $59.25 + 94.50 + 93.53 = 247.28$ บาท

ดังนั้นได้กำไรจากส่วนต่างของราคาตลาดและราคาประกันของลูกไก่และอาหารไก่ = $247.28 - 175.00 = 72.28$ บาท

ทราบ น้ำหนักเฉลี่ย = 2.11 กิโลกรัม , อัตราเลี้ยงรอด = 93.20%

รวมน้ำหนักไก่ใหญ่ที่จับเข้าโรงงาน = $93.20 \times 2.11 = 196.65$ กิโลกรัม

ดังนั้นบริษัทได้กำไรจากส่วนต่างราคาตลาดและราคาประกันของลูกไก่และอาหารไก่ = $72.28 / 196.65 = 0.37$ บาท/กก.

ราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อ = 26.85 บาท/กก.

กำไรจากส่วนต่างราคาตลาดและราคาประกันของลูกไก่และอาหารไก่ = 0.37 บาท/กก.

ดังนั้นราคาประกันรับซื้อไก่เนื้อสุทธิ = $26.85 - 0.37 = 26.48$ บาท/กก.

สัญญาจ้างเลี้ยงไก่เนื้อ

สัญญาฉบับนี้ทำขึ้นวันที่ ..... เดือน..... พ.ศ..... ณ .....
 ระหว่าง บริษัท เอ็กซ์ โดย..... เป็นผู้รับมอบอำนาจกระทำการ
 แทน ซึ่งต่อไปในสัญญานี้จะเรียกว่า "ผู้ว่าจ้าง" ฝ่ายหนึ่งกับ นาย/ นาง/ นางสาว.....
 ..... บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน.....
 ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด..... ซึ่งต่อไป
 นี้ในสัญญาเรียกว่า "ผู้รับจ้าง" อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์

- ข้อ 1 ผู้ว่าจ้างตกลงจ้างผู้รับจ้างเลี้ยงไก่กระทง โดยผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้จัดการหาลูกไก่ อาหาร ยาและ
 วัคซีน ตลอดจนช่วยเหลือดูแล และให้คำแนะนำในการเลี้ยง
 ผู้รับจ้างตกลงรับจ้างเลี้ยงไก่กระทง โดยผู้รับจ้างเป็นเจ้าของโรงเรือนที่จะทำการ
 เลี้ยงและจัดหาคนงานเพื่อทำการเลี้ยงด้วยค่าใช้จ่ายของผู้รับจ้างเองทั้งหมด
 สถานที่เลี้ยงไก่ตามสัญญานี้อยู่ที่บ้านเลขที่..... หมู่ที่.....
 ถนน..... ตำบล..... อำเภอ.....
 จังหวัด.....

วิธีการปฏิบัติตามสัญญา

- ข้อ 2 ผู้ว่าจ้างจะส่งมอบ ลูกไก่พันธุ์เนื้อ อายุ 1 วัน ให้ผู้รับจ้างเลี้ยงเป็นรุ่น ตามความเหมาะสมของ
 สถานที่เลี้ยง ปีละ ไม่เกิน..... ตัว ในกรณีเกิด โรคระบาดหรือภัยธรรมชาติ หรือเหตุ
 ฉุกเฉิน ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์ลดจำนวนลูกไก่หรือยกเลิกการเข้าลูกไก่ ให้แก่ผู้รับจ้างได้
- ข้อ 3 ผู้ว่าจ้างจะส่งอาหาร ยา และวัคซีน ที่เหมาะสมต่อการเลี้ยงไก่ให้แก่ผู้รับจ้าง บรรดาอาหาร ยา
 และวัคซีนรวมทั้งภาชนะบรรจุ ยังคงเป็นทรัพย์สินของผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างจะต้องใช้ด้วยความ
 ระมัดระวัง ดูแลรักษาไม่ให้เสื่อมสภาพ สูญหาย หรือเสียหาย อาหาร ยา และวัคซีน ที่เหลือ
 ต้องส่งคืนผู้ว่าจ้าง เมื่อได้มีการจับไก่แต่ละรุ่นแล้ว
- ข้อ 4 ในระหว่างระยะเวลาการเลี้ยงผู้ว่าจ้างจะส่งตัวแทนของผู้ว่าจ้างเข้าตรวจสอบสถานที่เลี้ยง เพื่อ
 ควบคุมการเลี้ยงกำหนดวิธีการ ใช้อาหาร ยา และวัคซีน และการดูแลสถานที่เลี้ยง ซึ่งผู้รับจ้าง

จะอำนวยความสะดวกให้ และปฏิบัติตามคำแนะนำโดยเคร่งครัด หากผู้รับจ้างฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตาม ถือว่าผู้รับจ้างกระทำผิดสัญญา ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญาและเรียกค่าเสียหาย หรือตัดค่าจ้างตามสมควร

- ข้อ 5 ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาในการเลี้ยงในแต่ละรุ่น เมื่อผู้ว่าจ้างต้องการจับไก่คิน จะแจ้งให้ผู้รับจ้างทราบล่วงหน้า อย่างน้อย .....วัน

ผู้ว่าจ้างจะเป็นผู้จัดเตรียมภาชนะ และรถบรรทุกที่ใช้ในการขนส่ง ผู้รับจ้างจะต้องจัดเตรียมคนงานเพื่อทำการจับไก่คินและขนไว้บนรถบรรทุก ทั้งนี้ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจับไก่ให้แก่ผู้รับจ้างตามจำนวนไก่ที่ทำการขนในแต่ละเที่ยว ในอัตราตัวละ .....บาท เมื่อเสร็จสิ้นการจับไก่แต่ละครั้ง

ผู้ว่าจ้างและผู้รับจ้าง หรือตัวแทนของทั้งสองฝ่ายจะต้องร่วมกันควบคุมการนับจำนวนและชั่งน้ำหนักซึ่งทั้งสองฝ่ายจะต้องลงนามในหลักฐานและชั่งน้ำหนักทุกครั้ง ถ้าไก่ที่ผู้ว่าจ้างจับคินจากผู้รับจ้างเป็นไก่เปียกน้ำหรือเลี้ยงกระเพาะ ผู้ว่าจ้างมีสิทธิ์ตัดน้ำหนักออกร้อยละ 10 ของน้ำหนักที่ชั่งได้ ถ้าการตรวจนับจำนวนหรือการชั่งน้ำหนักไม่เรียบร้อย จะต้องตรวจสอบใหม่ ไม่ว่าด้วยเหตุใด ๆ ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย ซึ่งผู้ว่าจ้างจะพิจารณา

- ข้อ 6 ในกรณี que ผู้ว่าจ้างเห็นว่า ไก่ที่ผู้รับจ้างเลี้ยงมีการให้วัคซีน ผู้รับจ้างจะต้องจัดเตรียมคนงานเพื่อการนี้ โดยผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าตอบแทนให้ตามสมควร

การจ่ายค่าจ้าง

- ข้อ 7 ผู้ว่าจ้างจะจ่ายค่าจ้างให้แก่ผู้รับจ้าง ดังนี้
- 7.1 จำนวนแรกคิดจากขนาดของโรงเรือนที่ใช้ในการเลี้ยงในอัตราพื้นที่ทำการเลี้ยง..... ตารางเมตร X .....บาท X จำนวนวันที่เลี้ยง
จำนวนวันที่เลี้ยงที่คิดตามข้อนี้ ให้เริ่มนับตั้งแต่วันที่ ที่ผู้รับจ้างได้รับลูกไก่ไปจนถึงวันที่ผู้ว่าจ้างจับไก่คิน
  - 7.2 จำนวนที่สอง จ่ายให้ตามความสามารถในการเลี้ยง
  - 7.3 โบนัสพิเศษเนื่องจาก FCR ดีกว่ามาตรฐานตามฤดูกาล
  - 7.4 ค่าตอบแทนพิเศษ พิจารณาจากคะแนนในการตรวจสอบความพร้อมของโรงเรือนและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเลี้ยงตามจำนวนที่ผู้ว่าจ้างเห็นสมควร
  - 7.5 เงินช่วยเหลือหน้าร้อนหรืออื่น ๆ เป็นเงินชดเชยให้ผู้รับจ้างตามความเหมาะสมของสภาวะการเลี้ยง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ว่าจ้าง

หน้าที่ของผู้รับจ้าง

- ข้อ 8 ผู้รับจ้างจะต้องจัดเตรียมโรงเรือนที่จะใช้เลี้ยงไก่ให้เหมาะสม ก่อนเข้าไก่ต้องทำความสะอาดฆ่าเชื้อโรคทั้งโรงเรือนและบริเวณคอกเนื้อให้เรียบร้อย ตลอดระยะเวลาการเลี้ยง จัดเตรียมวัสดุรองพื้น แสงสว่าง อุปกรณ์ ในการให้อาหาร น้ำ คอยตรวจสอบและปรับสภาพอุณหภูมิของอากาศภายในเครื่องกก และ โรงเรือนอย่างใกล้ชิด
- ข้อ 9 ในการส่งมอบลูกไก่ อาหาร และยา ทุกครั้ง ผู้รับจ้างต้องทำการตรวจนับจำนวนและลงนามรับของทุกครั้ง อาหารและยา จะต้องเก็บไว้ในที่เหมาะสม เพื่อรักษาคุณภาพให้คงไว้ ณ อาหารที่ใช้แล้ว จะต้องเก็บไว้คืนให้ผู้ว่าจ้างทั้งหมด ถ้ามีความสูญหายหรือขาดจำนวนไป โดยมีใบเพื่อการนำไปเลี้ยงหรือป้องกันรักษา หรือเสื่อมคุณภาพจนใช้การไม่ได้ ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ว่าจ้างตามราคาซื้อขายในท้องตลาด
- ข้อ 10 ผู้รับจ้างจะต้องใช้อาหาร และยาที่ผู้ว่าจ้างให้ไว้เท่านั้น จะนำอาหารหรือยาจากที่อื่นมาใช้แทน หรือปนกันไม่ได้
- ข้อ 11 ผู้รับจ้างจะต้องปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต และเอาใจใส่ด้วยความระมัดระวัง หากผู้รับจ้างละเลย ไม่ปฏิบัติตามโปรแกรมป้องกันโรค หรือไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำของตัวแทนผู้ว่าจ้างเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย เช่น คิด โรคตาย ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบในผลเสียหายในกรณีที่ต้องใช้จ่ายเพิ่มเพื่อการรักษาเพราะเหตุดังกล่าว ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบชดใช้ค่าyar้อยละ 30 ของค่ายาที่ใช้เพิ่มนี้ ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ ที่จำเป็นตามแบบที่ผู้ว่าจ้างกำหนด ซึ่งผู้รับจ้างต้องเก็บรักษาไว้ ณ ที่เลี้ยงและพร้อมที่จะให้ผู้แทนของผู้ว่าจ้างตรวจสอบได้ตลอดเวลา และส่งมอบให้แก่ผู้ว่าจ้างในวันจับไก่คืน ถ้าผู้รับจ้างไม่จับคืนก็ให้ถูกต้องหรือไม่ส่งมอบบันทึกให้แก่ผู้ว่าจ้าง ผู้รับจ้างยินยอมให้ปรับครั้งละ 200 บาท (สองร้อยบาทถ้วน)
- ข้อ 12 ผู้รับจ้างต้องระวังป้องกันและห้ามนำสัตว์เลี้ยงเข้าไปในบริเวณ โรงเรือนที่เลี้ยง เช่น ไก่พันธุ์อื่นที่มีไข่ของผู้ว่าจ้าง เป็ด ห่าน สุกร
- ข้อ 13 อาหารที่ผู้ว่าจ้างส่งมอบให้ไว้ใช้เลี้ยง ไก่ของผู้ว่าจ้างจะต้องใช้เพื่อเลี้ยง ไก่ของผู้ว่าจ้างเท่านั้น ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ผู้ว่าจ้างกำหนดให้ หากผู้รับจ้างเบียดบังไป ผู้ว่าจ้างมีสิทธิยกเลิกสัญญา และดำเนินคดีตามกฎหมายได้ทันที
- ข้อ 14 ในระหว่างการเลี้ยง ถ้ามีไก่ตายเกินกว่า 4 ตัว หรือเกิดเหตุอื่นผิดปกติ ผู้รับจ้างจะต้องแจ้งให้ผู้ว่าจ้างทราบทันที ภายในเวลาไม่เกิน 24 ชั่วโมง เมื่อผู้รับจ้างเข้าทำการตรวจสอบแล้ว ว่ามีไข่ความผิดปกติของผู้รับจ้าง ก็จะทำการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน ถ้าผู้รับจ้างละเลยไม่แจ้งให้ผู้ว่าจ้างทราบ ผู้รับจ้างจะต้องรับผิดชอบชดใช้ให้ตัวละ.....บาท

ผู้รับจ้างจะต้องเก็บซากไก่ที่ตายให้ผู้ว่าจ้างทำการตรวจสอบก่อน และเมื่อได้รับอนุญาตแล้ว จึงจะทำการเผาหรือทำลายต่อไป

- ข้อ 15 ในกรณีที่ผู้รับจ้างกระทำผิดสัญญาข้อหนึ่งข้อใดหรือไม่เอาใจใส่ต่อการเลี้ยงจนเกิดความเสียหายหรือเป็นที่คาดหมายได้ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหาย หรือเมื่อผู้ว่าจ้างได้คัดเตือนให้แก้ไขแล้ว ผู้รับจ้างไม่ปฏิบัติตาม ผู้ว่าจ้างมีสิทธิตัดค่าจ้างตามความเหมาะสม หรือบอกยกเลิกสัญญาได้ ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิผู้ว่าจ้างที่จะเรียกค่าเสียหายอีกต่างหาก

สัญญานี้ทำขึ้นเป็น สองฉบับ มีข้อความถูกต้องตรงกัน ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจโดยตลอด เห็นว่าตรงตามเจตนา จึงได้ลงลายมือชื่อเป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ว่าจ้าง

ลงชื่อ.....ผู้รับจ้าง

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

สัญญาซื้อขายไก่ประกันราคา

สัญญานี้ทำขึ้นระหว่าง บริษัท เอ็กซ์ โดย นาย:.....

ผู้รับมอบอำนาจกระทำการแทน ซึ่งต่อไปนี้จะเรียกว่า "บริษัท" ฝ่ายหนึ่ง กับ นาย/ นาง /นางสาว..

.....อยู่บ้านเลขที่ ..... ตรอก/ซอย.....

ถนน.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....ถือบัตร.....เลขที่.....

ออกให้ ณ ..... ซึ่งต่อไปในสัญญาจะเรียกว่า "ลูกค้า" อีกฝ่ายหนึ่ง ทั้งฝ่ายได้ตกลง
ทำสัญญา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

สัญญาซื้อขายไก่ประกันราคามีลักษณะของสัญญาคือ บริษัท เอ็กซ์ จะขายลูกไก่ให้แก่ลูกค้า
ในราคาที่กำหนดไว้แน่นอนในสัญญา เพื่อให้ลูกค้าเลี้ยงจนโต ได้ขนาดแล้วขายคืนให้แก่บริษัทฯ ใน
ราคาที่ประกันไว้แล้วเช่นกันและเพื่อเป็นการสนับสนุนการเลี้ยงไก่ของลูกค้า บริษัทฯ จะส่งอาหาร ไก่
ให้ลูกค้าก่อน โดยไม่ต้องชำระราคาเมื่อรับของ และจะออกเงินทดรอง ค่ายา ที่ใช้เลี้ยงให้แก่ลูกค้าไป
ก่อน และจะคิดค่าอาหารและค่ายา จากลูกค้า โดยการนำมาหักออกจากราคาไก่ใหญ่ที่บริษัทฯ รับซื้อ
คืน

วัตถุประสงค์ของสัญญา

เพื่อสนับสนุนลูกค้าให้มีรายได้จากการเลี้ยงไก่ โดยไม่ต้องลงทุนในการเลี้ยงเองทั้งหมด และ
บริษัทฯ จะได้มีไก่ส่งเข้าโรงงานชำแหละไก่ ของบริษัทฯ อย่างสม่ำเสมอ

วิธีการปฏิบัติตามสัญญา

1. บริษัทฯ ตกลงขายและลูกค้าตกลงซื้อลูกไก่พันธุ์เนื้อเกรดเอ หรือเกรดบี ในราคาที่ปรากฏ
ตามเอกสารแนบท้ายสัญญา ในจำนวนไม่เกิน.....ตัว ต่อการส่งมอบแต่ละครั้ง ซึ่งจะ
เรียกว่า "รุ่นการเลี้ยง" และเมื่อรวมทุกรุ่นการเลี้ยงในขณะใดขณะหนึ่งจะมีจำนวนไก่ไม่
เกิน.....ตัว ทั้งนี้ บริษัทฯ มีสิทธิ์ส่งมอบเพิ่มหรือลดได้ร้อยละ 10 ของจำนวนที่กำหนด
ไว้

ค่าลูกไก่และค่าขนส่งของแต่ละรุ่นนี้ ลูกค้าจะต้องชำระให้แก่บริษัทฯ ก่อน หรือในกรณีที่ บริษัทฯ ยินยอมให้ลูกค้าไม่ต้องชำระเงินในทันทีที่รับของ ค่าลูกไก่และค่าขนส่งจะนำมาหักจากค่าไก่ใหญ่ของรุ่นที่บริษัทฯ รับซื้อคืน และลูกค้ายินยอมให้บริษัทฯ คิดดอกเบี้ยค่าลูกไก่ในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี นับจากวันรับลูกไก่จนถึงวันคิดราคาไก่ใหญ่

2. เมื่อลูกค้าเลี้ยงไก่แต่ละรุ่น มีอายุได้ระหว่าง 42-50 วัน สัตวแพทย์หรือตัวแทนของบริษัทฯ จะส่งจับไก่ดังกล่าวส่งเข้าโรงงานชำแหละไก่ของบริษัทฯ จะรับซื้อคืนในราคาประกันหน้าโรงงานชำแหละไก่ การคิดราคานี้ บริษัทฯ จะคิดราคาตามจำนวนไก่ที่มีชีวิตทั้งหมดของรุ่นนั้น
3. ลูกไก่ที่ลูกค้าซื้อ ไปจากบริษัทฯ นั้น ลูกค้ามีหน้าที่จะต้องขายคืนให้แก่บริษัทฯ เท่านั้น จะนำไปจำหน่ายจ่ายโอนให้แก่ผู้อื่นไม่ได้ และจำนวนไก่ใหญ่ที่ขายคืนให้แก่บริษัทฯ จะต้องมียอดตัวไม่น้อยกว่า ร้อยละ 95 ของจำนวนลูกไก่ที่รับไปในแต่ละรุ่น ถ้าไก่ใหญ่มีจำนวนน้อยกว่า ลูกค้ายินยอมให้บริษัทฯ ปรับในอัตราตัวละ ..... บาท โดยหักออกจากค่าไก่ใหญ่ที่บริษัทฯ รับซื้อคืน

4. ในการส่งจับไก่ในข้อ 2. นั้น สัตวแพทย์หรือตัวแทนของบริษัทฯ จะเป็นผู้กำหนดวัน-เวลาการจับและกำหนดวัน เวลาที่จะต้องส่งถึงโรงงานชำแหละไก่ โดยลูกค้ามีหน้าที่จัดหาคนงานและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และอำนวยความสะดวกในการจับไก่ หากเกิดความล่าช้าอย่างใด เพราะความผิดของลูกค้าอันเป็นเหตุให้ไก่เข้าโรงงานไม่ทันภายในกำหนดเวลา บริษัทฯ จะปรับลูกค้าตามสมควร โดยนำไปหักจากราคาที่ไก่ใหญ่ที่รับซื้อคืน

ลูกค้าจะต้องส่งมอบไก่ในสภาพดีทั้งสิ้น หากจำเป็น บริษัทฯ มีสิทธิ์ส่งจับไก่ป่วยขายก่อนกำหนดไว้ โดยบริษัทฯ จะคิดราคาให้ตามสภาพ

5. ถ้ามีเหตุต่อไปนี้เกิดขึ้นแก่ไก่ที่ลูกค้าขายคืนให้แก่บริษัทฯ ลูกค้ายินยอมให้บริษัทฯ ตัดราคาออกจากราคาที่ประกันไว้คืน

- 5.1 ไก่ป่วยด้วยโรคใด โรคหนึ่ง เช่น นิวคาสเซิล , ซี อาร์ ดี ฯลฯ
- 5.2 ไก่เลี้ยงกระเพาะ ไก่เปียกน้ำ
- 5.3 ไก่ไม่สมบูรณ์ แคแกรน ไก่ไม่ได้น้ำหนักมาตรฐาน
- 5.4 ไก่พันธุ์เนื้อ ซึ่งไม่ใช่พันธุ์ของบริษัทฯ
- 5.5 ไก่ที่เลี้ยงโดยใช้อาหารบริษัทฯ อื่น หรือมีอาหารอื่นเจือปน

5.6 ไก่ที่ไม่ได้คุณภาพตามที่บริษัทฯ หรือกรมปศุสัตว์กำหนด คือ

ก. ไก่ตกราว กล่าวคือ มีขนาดและคุณภาพซากไม่ได้มาตรฐานของโรงเชือด บริษัทฯ

จะตัดราคาอัตราตัวละ .....บาท

ข. ไก่ที่มียาหรือสารพิษหรือฆ่าแมลงอื่นตกค้าง มีจำนวนเกินมาตรฐานของกรมปศุสัตว์

6. บริษัทฯ จะขายอาหารไก่ให้แก่ลูกค้าโดยจะคิดราคาอาหารไก่จากลูกค้าตามรายละเอียดแนบท้ายสัญญาค่าอาหารไก่ และค่าขนส่งอาหาร บริษัทฯ จะนำไปหักออกจากค่าไก่ใหญ่ที่บริษัทฯ รับซื้อคืนจากลูกค้า แต่ถึราคาไก่ใหญ่ของรุ่นนั้น ๆ ไม่พอ ลูกค้ามีหน้าที่จะต้องชำระคืนให้แก่บริษัทฯ ภายในกำหนด 7 วัน นับแต่วันที่บริษัทฯ ได้แจ้งให้ทราบ

7. ในกรณีที่ไก่ที่ลูกค้าเลี้ยงในแต่ละรุ่นเกิดอาการเจ็บป่วยและต้องมีการใช้ยา วัคซีนหรือเวชภัณฑ์อื่น ๆ ตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ บริษัทฯจะเป็นผู้จ่ายค่ายา วัคซีน หรือเวชภัณฑ์ให้แก่ผู้ขายแทนลูกค้าไปก่อน โดยเงื่อนไขว่าบริษัทฯจะนำไปหักออกจากราคาไก่ใหญ่ของรุ่นนั้น ๆ ถึราคาไก่ใหญ่ไม่พอ ลูกค้ามีหน้าที่จะต้องชำระคืนให้แก่บริษัทฯ ภายใน 7 วัน นับนับแต่วันที่บริษัทฯ ได้แจ้งให้ทราบ

8. บรรดาค่าลูกไก่ ค่าอาหารไก่ และค่าขนส่ง ค่ายา วัคซีนและเวชภัณฑ์ ที่ได้ใช้ในการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่นและบริษัทฯ ได้จ่ายให้ไปก่อนนั้น ลูกค้ายินยอมให้นำมาเรียกเก็บจากลูกค้าได้ โดยการหักออกจากค่าไก่ใหญ่ของรุ่นนั้นๆ ที่ขายคืนให้แก่บริษัทฯ

9. ในระหว่างการเลี้ยงไก่แต่ละรุ่น บริษัทฯจะให้สัตวแพทย์หรือตัวแทนของบริษัทฯ เข้าตรวจดูการเลี้ยง กำหนดวิธีการใช้อาหาร ยา วัคซีน ตลอดจนกรรมวิธีการเลี้ยง การดูแลรักษา ลูกค้าต้องจดบันทึกรายงานการเลี้ยงต่าง ๆ ที่บริษัทฯ กำหนดไว้

10. ลูกค้าจะจำหน่ายจ่ายโอนหรือเคลื่อนย้ายไก่ออกจากฟาร์มไม่ได้โดยเด็ดขาด หากเกิดกรณีไก่ป่วยไม่อาจเลี้ยงต่อไปได้ หรือ ไก่ตาย และจำเป็นต้องทำลาย หรือขนย้ายออกจากฟาร์มจะต้องได้รับอนุญาตจากสัตวแพทย์หรือตัวแทนบริษัทฯ เป็นลายลักษณ์อักษรก่อน

11. ลูกค้ายินยอมนำหลักทรัพย์และ/หรือ บุคคลมาค้ำประกันการปฏิบัติตามสัญญา
ดังนี้

11.1 ลูกค้าได้นำหนังสือค้ำประกันของธนาคาร.....

สาขา.....เลขที่.....
 ลงวันที่.....วงเงินค้ำประกัน.....บาท

11.2 ลูกค้าได้นำหลักทรัพย์ นส.3/ นส.3ก/ โฉนด เลขที่ .....

ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
 มาจดจำนองในวงเงิน.....บาท(.....)

11.3 ลูกค้าได้ชำระค่าลูกไก่.....บาท/ตัวของลูกไก่เข้าเลี้ยง จำนวนเงินทั้งหมด
 .....บาท ณ วันที่ .....เดือน.....พ.ศ.....

11.4 ลูกค้าได้นำ นาย/นาง/นางสาว.....
 อยู่บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....
 จังหวัด.....อาชีพ.....

มาทำสัญญาค้ำประกันให้กับบริษัทฯ

11.5 ลูกค้าได้นำเช็คค้ำประกันของธนาคาร.....

สาขา.....เลขที่.....ลงวันที่.....
 วงเงินค้ำประกัน.....บาท

12. สัญญานี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่.....เป็นต้นไป บริษัทฯสงวนสิทธิ์
 ในการบอกเลิกสัญญานี้ โดยบอกล่วงหน้าก่อนมีการเลี้ยงรุ่นต่อไป หรือบอกล่วงหน้า 1 เดือน
 ทั้งนี้ลูกค้าต้องชำระหนี้บรรดาหนี้สินที่ค้างชำระเมื่อมีการบอกเลิกสัญญาภายใน 15 วัน

13. หากลูกค้าผิดสัญญาข้อใดข้อหนึ่ง บริษัทฯมีสิทธิ์บอกเลิกสัญญาได้ทันที โดยไม่ต้องบอก
 กล่าวล่วงหน้า ทั้งนี้ลูกค้าจะต้องชำระหนี้ที่ค้างชำระในทันที หากจำเป็นต้องมีการฟ้องร้องบังคับคดี
 ลูกค้ายินยอมชำระค่าใช้จ่าย ค่าฤชา ค่าธรรมเนียม ค่าทนายความในการฟ้องร้องและบังคับคดีในชั้น
 ศาลด้วย

สัญญาที่ทำขึ้นเป็น 2 ฉบับ ทั้งสองฝ่ายได้อ่านและเข้าใจข้อความ โดยตลอดแล้ว จึงได้ลง
ลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน

ลงชื่อ.....ผู้ว่าจ้าง

ลงชื่อ.....ผู้รับจ้าง

ลงชื่อ.....พยาน

ลงชื่อ.....พยาน

คู่มือปฏิบัติงานตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อ ของประเทศไทย พ.ศ. 2542

นโยบายสำคัญของรัฐบาลคือให้ความสำคัญในด้านการส่งออก เพราะมีผลต่อศักยภาพทางเศรษฐกิจ ซึ่งสินค้าเกษตรเป็นหลักในการส่งออก ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมามีการใช้มาตรการกีดกันทางการค้าที่ไม่ใช่ภาษีอากรมากขึ้น โดยเฉพาะมาตรการสุขอนามัยจะต้องมีการตรวจสอบและรับรองให้เป็นไปตามมาตรฐานสุขอนามัย ดังนั้นเพื่อเป็นการพัฒนาสินค้าเกษตรและยกระดับฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อให้ได้มาตรฐาน จึงได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานตามมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อตามประกาศกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เรื่องมาตรฐานฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อของประเทศไทย พ.ศ. 2542 เพื่อการจดทะเบียนและรับรองฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อและฟาร์มเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออกของกรมปศุสัตว์ต่อไป

ในคู่มือปฏิบัติงานนี้

โรงเรียนระบบเปิด หมายถึง โรงเรียนที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมตัวไก่ตามธรรมชาติ และอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบโรงเรียน
โรงเรียนระบบปิด หมายถึง โรงเรียนที่สามารถควบคุมสิ่งแวดล้อม ได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่างให้เหมาะสมกับความเป็นอยู่ของสัตว์ปีก สามารถป้องกันนกและแมลงได้

1.องค์ประกอบของฟาร์ม

1.1 ทำเลที่ตั้งของฟาร์ม

สถานที่ตั้งฟาร์ม ควรห่างจากโรงฆ่าสัตว์ปีกและตลาดนัดค้าสัตว์ปีกอย่างน้อย 5 กิโลเมตร

1.2 ลักษณะของฟาร์ม

ฟาร์มจะต้องจัดแบ่งพื้นที่ฟาร์มเป็นสัดส่วน โดยมีผังแสดงการจัดวางที่แน่นอน ดังนี้

- ก. พื้นที่เลี้ยงสัตว์
- ข. โรงเก็บอาหารสัตว์ โรงผสมอาหารสัตว์
- ค. พื้นที่ทำลายซากสัตว์

- ง. พื้นที่อาคารสำนักงาน ที่พักอาศัย ที่จอดรถ
- จ. พื้นที่รวบรวมขยะและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ และต้องมีรั้ว เพื่อป้องกันสัตว์ชนิดอื่นเข้าออกได้

1.3 ลักษณะของโรงเรียน

โรงเรียนที่ใช้เลี้ยงไก่จะต้องมีลักษณะและขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนไก่ ระยะห่างระหว่างโรงเรียนต้องเหมาะสม และบริเวณหน้าประตูของโรงเรียนต้องมีบ่อน้ำ ยางฆ่าเชื้อโรค สำหรับจุ่มเท้าเวลาเข้าและออกโรงเรียน

1.3.1 พื้นที่ในการเลี้ยงจะต้องมีเพียงพอ เพื่อให้สัตว์อยู่อย่างสบาย มีอิสระในการเคลื่อนไหวและไม่ได้รับบาดเจ็บ โดยไม่จะเป็น

พื้นที่ของการเลี้ยงไก่เนื้อ

โรงเรียนระบบเปิด : น้ำหนักไก่เป็นรวมไม่เกิน 20 กก.ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร

โรงเรียนระบบปิด : น้ำหนักไก่เป็นรวมไม่เกิน 34 กก.ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร

1.3.2 วัสดุที่ใช้ในการสร้างโรงเรียน จะต้องไม่มีส่วนยื่นที่แหลมคม ซึ่งจะทำให้สัตว์ได้รับอันตราย และวัสดุนี้ต้องสามารถทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคได้

1.3.3 การหมุนเวียนอากาศ ฝุ่นละออง อุณหภูมิ ความชื้น และแก๊สต่าง ๆ ของโรงเรียนระบบปิดจะต้องไม่เกินกำหนด ซึ่งจะทำอันตรายต่อสัตว์ได้

1.3.3.1 การหมุนเวียนอากาศ

อัตราการแลกเปลี่ยนอากาศภายในโรงเรียนได้ทั้งหมด

อากาศหนาว 5-8 นาที

อากาศปกติ 45 วินาที-1 นาที 15 วินาที

1.3.3.2 ฝุ่นละออง

ไม่เกิน 15 มิลลิกรัม/ปริมาตร 1 ลูกบาศก์เมตร

1.3.3.3 อุณหภูมิ

ไก่เล็ก อยู่ในช่วง 32-33 องศาเซลเซียส

ไก่ใหญ่ อยู่ในช่วง 20-30 องศาเซลเซียส

1.3.4 แสงสว่าง (โรงเรือนระบบเปิด และโรงเรือนระบบปิด)

- ความเข้มของแสงค่าเฉลี่ย ไม่น้อยกว่า 10 ลักซ์ ที่ระดับตัวไก่
- มีระยะมืดให้ไก่ได้พักผ่อนอย่างน้อยวันละ 1 ชั่วโมง

2.การจัดการฟาร์ม

2.1 การจัดการโรงเรือน

การพักโรงเรือน หลังจากย้ายไก่รุ่นเก่าออกต้องทำความสะอาดโรงเรือน และพ่นด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ควรพักโรงเรือนไม่น้อยกว่า 7 วัน ก่อนนำไก่ชุดใหม่เข้ามาเลี้ยง

2.2 การจัดการด้านเครื่องมือและอุปกรณ์

เครื่องมือและอุปกรณ์ ต้องมีการตรวจสอบสภาพการทำงานของเครื่องมือต่าง ๆ วันละ 1 ครั้ง

2.2.1 อุปกรณ์การเลี้ยงแบบอัตโนมัติที่จำเป็นต่อสวัสดิภาพของสัตว์ ต้องมีการตรวจสอบสภาพการทำงานทุกวัน ถ้าพบว่าชำรุดต้องดำเนินการแก้ไขทันที หรือต้องมีขั้นตอนที่เหมาะสมในการปกป้องสุขภาพสัตว์ และต้องมีระบบระบายอากาศที่ดี เพื่อให้สัตว์ได้รับอากาศอย่างเพียงพอ มีอุปกรณ์สำรองเมื่อเกิดเสียหาย และมีระบบสัญญาณเตือน กรณีขัดข้อง โดยจะต้องมีการตรวจสอบระบบสัญญาณเตือนอย่างสม่ำเสมอ

2.2.2 อุปกรณ์ให้แสงสว่างอาจเป็นชนิดติดตั้งถาวร หรือชนิดเคลื่อนที่ได้ เพื่อให้สัตว์ได้รับแสงสว่างอย่างเพียงพอ

2.3 การจัดการด้านบุคลากร

ผู้ที่ดูแลเลี้ยงสัตว์จะต้องมีความรู้ ความชำนาญ ในการดูแลสัตว์เป็นอย่างดี และต้องมีผู้ดูแลสัตว์อย่างเพียงพอเหมาะสมกับจำนวนสัตว์ ประกอบด้วย

2.3.1 ผู้เลี้ยงไก่ คือ ผู้ดูแลเลี้ยงไก่เนื้อที่ได้รับการฝึกอบรมด้านการเลี้ยงไก่

โรงเรียนระบบเปิด : ผู้เลี้ยงไก่ 1 คน ดูแลไม่เกิน 10,000 ตัว

โรงเรียนระบบปิด : ผู้เลี้ยงไก่ 1 คน ดูแลไม่เกิน 40,000 ตัว

2.3.2 สัตวบาล คือ ผู้ที่ควบคุมดูแลการเลี้ยงไก่เนื้อ ซึ่งจบการศึกษาทางสัตวบาล หรือเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในด้านการเลี้ยงไก่ อย่างน้อย 3 ปี

สัตวบาล 1 คน ดูแลไม่เกิน 400,000 ตัว

2.3.3 สัตวแพทย์ คือ ผู้ควบคุมกำกับดูแลด้านสุขภาพสัตว์และสุขอนามัยภายในฟาร์มตลอดจนรับผิดชอบดูแลสวัสดิภาพของไก่เนื้อ ซึ่งจบการศึกษาทางสัตวแพทย์ และมีใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง

สัตวแพทย์ 1 คน รับผิดชอบในการดูแลไก่ไม่เกิน 10,000,000 ตัว ทั้งนี้ ขึ้นกับพื้นที่ตั้งของฟาร์มไก่เนื้อที่รับผิดชอบ ต้องอยู่ในพื้นที่เดียวกัน

2.4 คู่มือการจัดการฟาร์ม ประกอบด้วยรายละเอียด ดังต่อไปนี้

2.4.1 การเตรียมโรงเรียน

2.4.2 การกกลูกไก่

2.4.3 การจัดการเกี่ยวกับการให้อาหารและน้ำ

2.4.4 การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

- โปรแกรมการใช้วัคซีนป้องกันโรค
- การฉายยา
- การจัดการไก่ป่วย-ตาย

2.4.5 การจัดการเรื่องสุขาภิบาล และสิ่งแวดล้อม

- แสงสว่าง
- อุณหภูมิ
- ความชื้น
- การระบายอากาศ
- การกำจัดของเสีย

2.4.6 การคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก

2.5 ระบบการบันทึกข้อมูล

ฟาร์มจะต้องมีระบบการบันทึกข้อมูล โดยเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 2 ปี เพื่อสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

2.6 การจัดการด้านอาหารสัตว์ และน้ำ

2.6.1 อาหารสัตว์ ให้มีคุณภาพตามที่กำหนด สำหรับการใช้สารเร่งการเจริญเติบโตผสมอาหารเลี้ยงไก่เนื้อเพื่อการส่งออก กรมปศุสัตว์อนุญาตให้ใช้ตามประกาศกรมปศุสัตว์เรื่องการใช้สารเร่งการเจริญเติบโตผสมอาหารสำหรับปศุสัตว์เพื่อการส่งออก

2.6.2 ภาชนะบรรจุและขนส่งอาหารสัตว์

2.6.2.1 เป็นภาชนะบรรจุที่ใหม่แห้ง สะอาด และกันความชื้นได้

2.6.2.2 ผิวภายในภาชนะบรรจุที่ทำด้วยโลหะต้องไม่มีสนิม และถ้าเคลือบต้องเคลือบด้วยสารที่ไม่เป็นอันตรายต่อสัตว์

2.6.2.3 รถบรรทุกผู้เฉพาะกิจที่ใช้ในการขนส่ง ต้องทำให้ส่วนที่บรรจุแห้ง และสะอาดไม่มีการตกค้างของสิ่งหนึ่งสิ่งใดในส่วนที่บรรจุ

2.6.3 การให้อาหาร

2.6.3.1 อาหารที่ใช้เลี้ยงไก่เนื้อ ต้องเหมาะสมกับอายุและพันธุ์ในปริมาณที่เพียงพอ สำหรับยาที่ใช้ผสมในอาหาร เพื่อป้องกันและรักษาโรคต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสัตวแพทย์

2.6.3.2 การให้อาหาร จะต้องใช้ภาชนะที่มีรูปร่างเหมาะสมและวางไว้อย่างเพียงพอในตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการแย่งกันกิน ซึ่งอาจเป็นอันตรายได้

2.6.3.2.1 ภาชนะให้อาหาร

รางอาหาร 2-6 นิ้ว ต่อไก่ 1 ตัว

ถาดอาหารไก่เล็ก 1 ถาด ต่อไก่ 100 ตัว

ถาดอาหารไก่ใหญ่แบบอัตโนมัติ 18-20 ถาดต่อไก่ 1,000 ตัว

ถังอาหารไก่ใหญ่ 30 ถังต่อไก่ 1,000 ตัว (โรงเรือนระบบเปิด)

2.6.3.2.2 เวลาให้อาหาร

- โรงเรือนระบบเปิด - ไก่เล็ก(0-3 สัปดาห์) ให้อาหาร

วันละไม่ น้อยกว่า 3 ครั้ง

- ไก่ใหญ่ให้อาหารวันละไม่ น้อยกว่า 2 ครั้ง

- โรงเรือนระบบปิด ให้ไก่กินอาหารตลอดเวลา (ไก่จะหยุดกิน

ช่วงปิดแสง)

2.6.4 การให้น้ำ

2.6.4.1 แหล่งน้ำ

แหล่งน้ำที่ใช้ในฟาร์มต้องอยู่ในบริเวณที่สามารถป้องกันการปนเปื้อน มูลสัตว์หรือน้ำเสียจากโรงเรือนรวมทั้งบ้านพักคน ในกรณีที่เป็นถ้ำธารหรือแม่น้ำถ้ำคลอง บริเวณ ดินน้ำไม่ควรมีการเลี้ยงสัตว์หนาแน่น หรือมีการใช้ยาฆ่าแมลงในปริมาณที่เป็นอันตรายต่อสัตว์ นอกจากนี้แหล่งน้ำควรห่างจากโรงฆ่าสัตว์ หรือโรงงานอุตสาหกรรมด้วย หากเป็นบ่อบาดาลต้องมี ฝาปิดมิดชิด

2.6.1.2 ความสะอาดและคุณภาพน้ำ

มีการส่งตัวอย่างน้ำตรวจหาปริมาณเชื้อโรค แร่ธาตุ และสารพิษ เป็น ประจำกับห้องปฏิบัติการ

2.6.1.3 ใก้เนื้อต้องมีน้ำกินอย่างเพียงพอ และสะอาดปราศจากสิ่งเจือปนที่จะ เป็นอันตรายต่อสุขภาพได้

2.6.1.4 การให้น้ำจะต้องใช้ภาชนะที่มีรูปร่างเหมาะสม และวางไว้อย่างเพียงพอ ในตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการแย่งกันกินซึ่งอาจเป็นอันตรายได้

3. การจัดการด้านสุขภาพสัตว์

3.1 การป้องกันและควบคุมโรค

ฟาร์มจะต้องมีระบบที่ป้องกัน และควบคุมโรคได้ ซึ่งรวมถึงการทำลายเชื้อโรค ก่อนเข้าและออกจากฟาร์ม การป้องกันและควบคุมโรคให้สงบและไม่ให้แพร่ระบาดออกจากฟาร์ม

3.1.1 การทำลายเชื้อโรคก่อนเข้า - ออกฟาร์ม

- บ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค

ลักษณะบ่อต้องกว้างและยาวเพียงพอ สำหรับยานพาหนะทุกชนิดที่แล่น เข้า - ออกฟาร์ม มีความลึกและลาดชันเหมาะสมที่ยานพาหนะจะแล่นลงไปโดยสะดวก วัสดุที่ สร้างเป็นบ่อต้องแข็งแรง โดยบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรค อาจจัดสร้างต่างหากหรือประกอบอยู่กับโรงพ่น น้ำยาฆ่าเชื้อโรคก็ได้ ในบ่อต้องใส่น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่ผสมน้ำในอัตราส่วนตามที่ระบุในเอกสารกำกับ อีกทั้งมีการเปลี่ยนน้ำยาฆ่าเชื้อโรคอย่างสม่ำเสมอ เพื่อรักษาคุณสมบัติในการฆ่าเชื้อ ยานพาหนะที่ จะเข้า - ออกต้องแล่นผ่านบ่อน้ำยาฆ่าเชื้อโรคทุกคัน

- โรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ยานพาหนะและบุคคลภายนอกที่ผ่านเข้า - ออก ฟาร์ม ต้องผ่านโรงพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค ซึ่งควรอยู่บริเวณหน้าประตูทางเข้าฟาร์ม อุปกรณ์สำหรับ ฉีดพ่นน้ำยาฆ่าเชื้อโรค จะต้องสามารถพ่นเป็นละอองให้ครอบคลุมทั่วยานพาหนะที่แล่นผ่านภายใน ฟาร์ม ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่มีความเข้มข้นเหมาะสมไม่กัดกร่อน

- ห้องอาบน้ำและฆ่าเชื้อโรค ประกอบด้วย

- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ก่อนเข้าห้องอาบน้ำยาฆ่าเชื้อโรค

- ห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรคมีความยาวห้องพอประมาณพื้นต้องไม่ลื่น
- ห้องอาบน้ำ หลังผ่านน้ำฆ่าเชื้อโรค
- ห้องเปลี่ยนเครื่องแต่งกาย ก่อนเข้าโรงเรือน

ทั้งนี้ทุกห้องต้องมีประตูปิด แบ่งแยกสัดส่วนชัดเจน อุปกรณ์ทุกอย่างต้องใช้อย่างดี มีการรักษาความสะอาดตลอดเวลา เสื้อผ้าและรองเท้าที่ใช้ในฟาร์มต้องซักล้างให้สะอาดทุกครั้งหลังใช้งาน

3.1.2 การป้องกันการสะสมของเชื้อโรคในฟาร์ม มีระบบการดำเนินการ ดังนี้

3.1.2.1 เครื่องพ่นน้ำฆ่าเชื้อโรคเคลื่อนที่ ภายในฟาร์มต้องมีเครื่องพ่นฆ่าเชื้อโรคและอุปกรณ์ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้สะดวกเพื่อใช้งานในจุดต่าง ๆ ภายในฟาร์ม จำนวนเครื่องพ่นที่มีต้องเหมาะสมกับขนาดของฟาร์มและต้องใช้งานได้เป็นอย่างดี

3.1.2.2 ความเข้มงวดในการทำลายเชื้อโรค

- ยานพาหนะเข้า-ออก
บริเวณประตูเข้า-ออก โรงเรือนต้องเข้มงวด โดยยานพาหนะจะต้องแล่นผ่านโรงพ่นและบ่อน้ำฆ่าเชื้อโรค ประตูต้องปิดตลอดเวลา จะเปิดให้เข้าได้ต่อเมื่อทราบจุดประสงค์และได้รับอนุญาตการเข้าจากผู้รับผิดชอบ และต้องบันทึกรายละเอียดการเข้า-ออก และเวลาที่เข้า-ออกให้เป็นที่เรียบร้อย พาหนะที่ใช้ในฟาร์มและนอกฟาร์มไม่ควรใช้ร่วมกัน ไม่ควรอนุญาตให้พาหนะภายนอกเข้าฟาร์มโดยเด็ดขาด ต้องมีสมุดบันทึกแสดงให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

- บุคคลเข้า-ออก

บุคคลที่จะเข้าฟาร์มจะต้องผ่านห้องอาบน้ำฆ่าเชื้อโรค เปลี่ยนชุดที่ฟาร์มจัดเตรียมไว้ให้ และต้องมีการจดบันทึกการผ่านเข้า-ออกในสมุดให้ตรวจสอบได้ตลอดเวลา

3.1.3 การสร้างภูมิคุ้มกันโรค

การทำวัคซีน ไก่ทุกตัวในฟาร์มต้องได้รับวัคซีนป้องกันโรคตามคำแนะนำของสัตวแพทย์ประจำฟาร์ม

3.1.4 การควบคุมโรค

- การจัดการไก่ป่วย
- แยกไก่ป่วยออกจากฝูงเพื่อทำการรักษา ฟาร์มต้องมีบริเวณสำหรับไก่ป่วย เพื่อแยกไก่ป่วยออกจากไก่ปกติไม่ให้เกิดการติดต่อของโรค ให้สังเกตอาการป่วยและรักษาจนกว่าอาการของโรคที่พบจะหมดไป และแน่ใจว่าไม่มีการแพร่ของโรคไปยังไก่ตัวอื่น
- หากไก่เป็นโรครุนแรงควรทำลาย เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค

- การจัดการไก่ตาย ไก่ที่ตายในฟาร์ม ถ้าพบมีอัตราการตายสูงผิดปกติ ต้องทำการผ่าซาก โดยสัตวแพทย์เพื่อตรวจวินิจฉัยโรคเบื้องต้น และกรณีสงสัยว่าไก่เป็นโรคระบาด ให้ส่งตรวจห้องปฏิบัติการ

- การทำลายซากไก่ ต้องมีบริเวณเฉพาะสำหรับทำลายซากไก่ที่ตาย พื้นที่ต้องห่างจากบริเวณโรงเรือนอื่น และไม่ใช่ทางผ่านประจำของเจ้าหน้าที่ในฟาร์ม การทำลายซากมี 2 วิธี คือ การทำลายโดยการฝัง ต้องมีเนื้อที่เพียงพอ และอยู่ในบริเวณน้ำท่วมไม่ถึง ฝังซากได้ระดับผิวดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร ใช้น้ำยาฆ่าเชื้อโรคที่เหมาะสม ทำการราดหรือโรยบนส่วนต่าง ๆ ของซากไก่จนทั่ว กลบหลุมเหนือระดับผิวดินและราดหรือโรยด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อโรคซ้ำ หรือการทำลายโดยการเผา มีสถานที่เผา หรือเตาเผา อยู่ในบริเวณที่เหมาะสมใช้ไฟเผาซากจนหมด

3.2 การบำบัดโรค

สัตวแพทย์ที่ได้รับใบอนุญาตประกอบการบำบัดโรคสัตว์ชั้นหนึ่ง ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดการใช้ยาสำหรับสัตว์

4. การจัดการสิ่งแวดล้อม

4.1 เก็บซากไก่ออกจากเล้าทันทีทุกครั้งที่มีการตรวจพบ โดยใส่ถุงพลาสติกกันน้ำ และปิดปากถึงให้มีฉนวน เพื่อป้องกันแมลงวัน มด หรือสัตว์อื่น ๆ

4.2 การทำลายซากไก่ ซากหนู และสัตว์อื่น ๆ ให้ทำลายโดยการฝังหรือเผา

4.3 วัสดุรองพื้นที่เปียก หรือจับเป็นก้อน ให้คัดออกจากโรงเรือนทันที และทำลายโดยการฝังหรือเผา

4.4 กรณีปลดไก่ ให้เคลื่อนย้ายวัสดุรองพื้นเก่าออกนอกโรงเรือนทันที รถที่บรรทุกต้องมีผ้าใบคลุมป้องกันการตกหล่น

4.5 น้ำที่ใช้ในการล้างโรงเรือนและอุปกรณ์ในช่วงเตรียมโรงเรือน จะต้องมีการบำบัดก่อนที่จะปล่อยลงในแหล่งน้ำสาธารณะ

4.6 พื้นที่รอบโรงเรือนรัศมีอย่างน้อย 3 เมตร ควรสะอาด

4.7 ต้องมีวิธีการกำจัดหนู แมลงสาบ และแมลงวัน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ระเบียบกรมปศุสัตว์
ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีกระหว่างการขนส่ง
พ.ศ. 2542

ในระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป ในระเบียบนี้

สัตว์ปีก	หมายถึง	ไก่ เป็ด ห่าน
พาหนะขนส่ง	หมายถึง	ยานยนต์ รวมถึงส่วนพ่วงที่ใช้บรรทุกหรือนำพาสัตว์ปีก
การขนส่ง	หมายถึง	การเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกด้วยพาหนะขนส่ง ซึ่งใช้บรรทุก และนำสัตว์ปีกจากสถานที่ออกเดินทางหรือระหว่างการเดินทาง
ผู้ขนส่ง	หมายถึง	บุคคลธรรมดา หรือนิติบุคคลที่ขนส่ง หรือขนย้ายสัตว์ปีกหรือจัดหาพาหนะขนส่งให้แก่ผู้ประกอบการ
สถานที่ออกเดินทาง	หมายถึง	สถานที่ต้นทางที่สัตว์ปีก ถูกขนย้ายขึ้นบนพาหนะขนส่ง
สถานที่ปลายทาง	หมายถึง	สถานที่ที่สัตว์ปีกถูกขนย้ายลงจากพาหนะขนส่ง
การเดินทาง	หมายถึง	การขนส่งจากสถานที่ออกเดินทางจนถึงสถานที่ปลายทาง
เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ	หมายถึง	สัตวแพทย์กรมปศุสัตว์ที่ได้รับมอบอำนาจ
โรงฆ่าสัตว์	หมายถึง	โรงงานที่ได้รับรองจากกรมปศุสัตว์และรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อขนย้ายหรือพักสัตว์ปีกเพื่อการผลิตเนื้อสัตว์ปีก

หมวดที่ 1 ข้อบังคับทั่วไป

1. สัตว์ปีกสุขภาพดีเท่านั้นที่ควรขนส่งเข้าโรงฆ่าสัตว์
2. ต้องให้มีที่ว่างอย่างพอเพียงเพื่อให้สัตว์ปีกสามารถอยู่ในลักษณะตามธรรมชาติ หรือแสดงพฤติกรรมปกติได้มากที่สุด
3. พาหนะขนส่งและภาชนะบรรจุต้องมีความเหมาะสม โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพและการใช้งานเพื่อให้สัตว์ปีกได้รับความปลอดภัย มีการระบายอากาศและมีที่ว่างเพียงพอระหว่างการขนส่ง

4. ต้องไม่ปล่อยให้สัตว์ปีกทรมาณจากการอดอาหารที่ยาวนาน การกระหายน้ำ หรือการพักผ่อนไม่เพียงพอ อันเนื่องจากการเคลื่อนย้าย พาหนะขนส่ง การขนส่งและการรอก่อนการผลิต
- 4.1 ต้องวางแผนและจัดการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้เวลาขนส่งที่สั้นที่สุดเท่าที่เป็นไปได้และให้สัตว์ปีกพักผ่อนอย่างเพียงพอก่อนการขนย้ายลงจากรถและก่อนการผลิต ฟาร์มและโรงฆ่าสัตว์ปีกต้องประสานงานในการวางแผนการขนส่งจากฟาร์มไปยังโรงฆ่าสัตว์อย่างครบวงจร
- 4.2 ต้องงดให้อาหารสัตว์ปีก 6-10 ชั่วโมง ก่อนการทำให้สลบ แต่ต้องจัดให้น้ำกินอย่างพอเพียงจนถึงเวลาเคลื่อนย้าย

หมวดที่ 2 การดำเนินการขนส่ง

5. การขนส่งสัตว์ปีกต้องไม่ดำเนินการในลักษณะที่ทำให้สัตว์ปีกเกิดการตื่นตระหนก บาดเจ็บ หรือทรมาณ
6. การขนส่งสัตว์ปีกต้องมีการเตรียมการที่เหมาะสมและดูแลเอาใจใส่ระหว่างการเดินทาง ไม่ควรขนส่งสัตว์ปีกที่ป่วยหรือบาดเจ็บ
7. สัตว์ปีกที่ได้รับบาดเจ็บระหว่างการเดินทางต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม โดยเร็วที่สุด
8. ต้องมีเอกสารกำกับรถบรรทุกที่แสดงว่าสัตว์ปีกที่ขนส่งเป็นกลุ่มเดียวกับเส้นทางตลอดการเดินทาง และเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ สามารถตรวจสอบ เส้นทางของสัตว์ปีก จำนวนสัตว์ วันและเวลาออกเดินทาง
9. ผู้ขนส่ง
- 9.1 ควรลงทะเบียนเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจสามารถตรวจสอบว่าปฏิบัติสอดคล้องระเบียบนี้
- 9.2 ต้องทำการขนส่งสัตว์ปีกให้สอดคล้องกับระเบียบนี้
- 9.3 ต้องมอบหมายหน้าที่ขนส่งสัตว์ปีกให้แก่ผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความชำนาญในการดูแลเอาใจใส่สัตว์ปีกอย่างเหมาะสม
- 9.4 ต้องดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีกระหว่างการขนส่ง โดยใช้พาหนะขนส่งและภาชนะบรรจุที่เหมาะสมกับน้ำหนักและขนาดของสัตว์ปีกและเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศตลอดระยะเวลาเดินทาง

หมวดที่ 3 การจัดการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีก

10. เพื่อหลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์ปีกตื่นตกใจ คนงานจับสัตว์ปีกควรเข้าไปในโรงเรือนอย่างเงียบๆ และนำภาชนะให้อาหารและน้ำ และสิ่งกีดขวางอื่นออกจากโรงเรือนก่อนเริ่มทำการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกออกจากโรงเรือน เพื่อเป็นการป้องกันการรบกวนหรือหลีกเลี่ยงไม่ให้สัตว์ปีกตื่นตกใจ

11. ต้องระมัดระวังและมีวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกที่เลี้ยงในระบบ โรงเรือนปิดเพื่อไม่ให้สัตว์ปีกได้รับความทรมานจากความเครียดที่หลีกเลี่ยงได้
12. ต้องปฏิบัติต่อสัตว์ปีกด้วยความเอาใจใส่และมีวิจารณญาณตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระหว่างการนำสัตว์ปีกเข้าไปใส่ภาชนะบรรจุและนำขึ้นพาหนะขนส่ง
13. ขณะขนย้ายสัตว์ปีกขึ้นและลง ต้องใช้วิธีการและเครื่องจักรสำหรับการเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกที่เหมาะสม
14. ต้องมีการเตรียมภาชนะบรรจุและพาหนะส่งอย่างเหมาะสม เพื่อป้องกันสัตว์ปีกหลบหนีและเพื่อความปลอดภัยของสัตว์ปีกระหว่างการขนส่ง
15. ระหว่างการขนส่งและการเคลื่อนย้าย พาหนะขนส่งและภาชนะบรรจุต้องไม่กระแทกหรือโคลงเคลงอย่างรุนแรง ควรเคลื่อนย้ายภาชนะบรรจุด้วยความนุ่มนวล ห้ามโยน และไม่เอียงจากระดับแนวระนาบ

หมวดที่ 4 การขนส่ง

16. พาหนะขนส่งและภาชนะบรรจุต้องสามารถทำความสะอาดล้างป้อนได้ง่าย และมีลักษณะหลีกเลี่ยงการทำให้สัตว์ปีกบาดเจ็บหรือทรมานโดยไม่จำเป็น
17. ภาชนะบรรจุ ต้องได้รับการออกแบบ โดยคำนึงถึงสวัสดิภาพสัตว์ปีก การบรรจุและการนำสัตว์ปีกออกจากภาชนะและการเคลื่อนย้ายภาชนะบรรจุต้องไม่ทำให้สัตว์ปีกบาดเจ็บ
18. พาหนะขนส่งที่ใช้บรรทุกสัตว์ปีกต้องทำความสะอาด และฆ่าเชื้อโรคด้วยวิธีที่เหมาะสม และต้องขจัดสัตว์ปีกที่ตายระหว่างขนส่งและล้างป้อนออกโดยเร็วที่สุด
19. พื้นพาหนะขนส่งและภาชนะบรรจุต้องแข็งแรงเพียงพอที่จะรองรับน้ำหนักสัตว์ปีก กรณีพื้นมีรูหรือช่องควรมีผิวเรียบและ ไม่ทำให้สัตว์ปีกได้รับบาดเจ็บหรือทรมาน

ระเบียบกรมปศุสัตว์
ว่าด้วยการคุ้มครองและดูแลสวัสดิภาพสัตว์ปีก ณ สถานที่เลี้ยง
พ.ศ. 2542

ในระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สัตว์ปีก	หมายถึง	ไก่ เป็ด ห่าน
โรงเรือนระบบเปิด	หมายถึง	โรงเรือนที่ควบคุมสภาวะแวดล้อมของสัตว์ปีกตามธรรมชาติ และอุณหภูมิจะแปรไปตามสภาพของอากาศรอบโรงเรือน
โรงเรือนระบบปิด	หมายถึง	โรงเรือนที่ควบคุมสิ่งแวดล้อมได้แก่ อุณหภูมิ ความชื้น การระบายอากาศ และแสงสว่าง ให้เหมาะสมกับความ เป็นอยู่ของสัตว์ปีก สามารถป้องกันนกและแมลงได้

หมวด 1 ข้อบังคับทั่วไป

1. บุคลากรที่ดูแลเลี้ยงสัตว์ปีกต้องมีความรู้ ความชำนาญ ในการดูแลสัตว์ปีกเป็นอย่างดี และต้องมีผู้ดูแลสัตว์ปีก อย่างเพียงพอ เหมาะสมกับจำนวนสัตว์ปีก
2. เจ้าของหรือผู้ดูแลสัตว์ปีก ต้องมีการบันทึกข้อมูลการให้ยาในการรักษา โรคและอัตราการสูญเสียของสัตว์ปีกโดยผู้ดูแลสัตว์ปีก ต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 2 ปี เพื่อสามารถตรวจสอบย้อนหลังได้

หมวด 2 การตรวจดูแลสวัสดิภาพ

3. สัตว์ปีกที่เลี้ยงในโรงเรือนระบบปิด ต้องได้รับการตรวจดูแลสวัสดิภาพอย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง ส่วนสัตว์ปีกที่เลี้ยงในโรงเรือนระบบเปิด ต้องได้รับการตรวจดูแลสวัสดิภาพ เป็นระยะๆ เพื่อให้สัตว์ปีกได้รับการดูแลอย่างทั่วถึง
4. ถ้าสัตว์ปีกป่วยหรือบาดเจ็บ ต้องได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมและรวดเร็ว โดยมีสัตวแพทย์เป็นผู้ให้คำแนะนำ และถ้าจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายสัตว์ปีกป่วย ต้องให้สัตว์ปีกอยู่ในที่อบอุ่นและวัสดุรองพื้นที่แห้ง
5. สัตว์ปีกที่พิการ หรือไม่สามารถรักษาได้ ให้ทำลายโดยไม่ให้สัตว์ปีกได้รับความทรมาน

หมวด 3 โรงเรียน

6. สัตว์ปีกต้องมีอิสระในการเคลื่อนไหว พื้นที่ในการเลี้ยงต้องมีพอเพียงเพื่อให้สัตว์ปีกอยู่อย่างสบาย และไม่ได้รับบาดเจ็บโดยไม่จำเป็น
7. วัสดุที่ใช้ในการสร้างโรงเรียน ต้องไม่มีส่วนอื่นที่แหลมคม ซึ่งจะทำให้สัตว์ปีกได้รับอันตรายได้ และวัสดุนี้ต้องสามารถทำความสะอาด และนำเชื้อโรคได้
8. การหมุนเวียนของอากาศ ฝุ่นละออง อุณหภูมิ ความชื้น และแก๊สต่าง ๆ ต้องไม่เกินกำหนด ซึ่งจะทำอันตรายต่อสัตว์ปีกได้
9. โรงเรียนที่ใช้เลี้ยงสัตว์ปีกต้องไม่มีคืบเกินไป ถ้าแสงธรรมชาติไม่เพียงพอ ต้องใช้แสงสว่างจากไฟฟ้าช่วย และต้องมีช่วงมือในแต่ละวัน เพื่อให้สัตว์ปีกได้พักผ่อน
10. สัตว์ปีกต้องอยู่ในโรงเรียน ที่สามารถป้องกันการเปลี่ยนแปลงของอากาศ สัตว์ร้ายหรือสภาวะที่มีผลเสียต่อสุขภาพสัตว์ปีก

หมวด 4 เครื่องมือและอุปกรณ์

11. อุปกรณ์การเลี้ยงแบบอัตโนมัติที่จำเป็นต่อสวัสดิภาพของสัตว์ปีก ต้องมีการตรวจสอบสภาพการทำงานทุกวัน ถ้าพบว่าชำรุดต้องดำเนินการแก้ไขทันที หรือต้องมีขั้นตอนที่เหมาะสมในการปกป้องสุขภาพสัตว์ปีก และต้องมีระบบการระบายอากาศที่ดี เพื่อให้สัตว์ปีกได้รับอากาศอย่างเพียงพอ มีอุปกรณ์สำรองเมื่อเกิดเสียหาย และมีระบบสัญญาณเตือน กรณีขัดข้อง โดยต้องมีการตรวจสอบระบบสัญญาณเตือนอย่างสม่ำเสมอ
12. อุปกรณ์ให้แสงสว่างอาจเป็นชนิดติดตั้งถาวร หรือชนิดเคลื่อนที่ได้ เพื่อให้สัตว์ปีกได้รับแสงสว่างอย่างเพียงพอ

หมวด 5 อาหารและน้ำ

13. สัตว์ปีกต้องได้รับสารอาหารครบถ้วน เหมาะสมกับอายุและพันธุ์ของสัตว์ปีก ในปริมาณเพียงพอ เพื่อให้สัตว์ปีกมีสุขภาพแข็งแรง และปลอดภัย ภาชนะที่บรรจุอาหาร และน้ำต้องไม่ทำให้สัตว์ปีกได้รับอันตรายหรือบาดเจ็บได้
14. สัตว์ปีกต้องได้รับอาหารตามเวลาที่เหมาะสม และตามความต้องการทางสรีรวิทยา
15. สัตว์ปีกต้องมีน้ำกินอย่างเพียงพอ และสะอาดปราศจากสิ่งเจือปนที่จะเป็นอันตรายต่อสุขภาพสัตว์ปีกได้

16. การให้อาหารและน้ำ ต้องใช้ภาชนะที่มีรูปร่างเหมาะสมและวางไว้อย่างเพียงพอในตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการปนเปื้อนและการแย่งกันกิน ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ปีกได้
17. อาหารที่ใช้เลี้ยงสัตว์ปีก ต้องมีคุณภาพตามที่กฎหมายควบคุมคุณภาพอาหารสัตว์กำหนด สำหรับการให้ยาผสมอาหารสัตว์ปีก เพื่อป้องกันและรักษาโรค ต้องอยู่ภายใต้การดูแลรับผิดชอบของสัตวแพทย์.

ประวัติการศึกษา

ชื่อ นางสาวอัศรียา สอนบุญลา

เกิด วันพฤหัสบดีที่ 19 สิงหาคม พ.ศ. 2514

การศึกษา ปริญญาตรี วิทยาศาสตร์บัณฑิต(เกียรตินิยมอันดับสอง) ปี 2537
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

การทำงาน บริษัท เบทาโกร อโกรกรุ๊ป จำกัด(มหาชน)
แผนกบริหารธุรกิจ ฝ่ายธุรกิจไก่เนื้อ